CONSORȚIUL NAȚIONAL AL INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT
ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN MOLDOVA ȘI
UNIVERSITATEA DE STUDII POLITICE ȘI ECONOMICE EUROPENE
„CONSTANTIN STERE”

Cu titlu de manuscris:

C.Z.U.: 343.541(043.3)

GALAN Doina-Cezara

CONSIMȚĂMÂNTUL VICTIMEI ÎN CONTEXTUL INFRACȚIUNILOR PRIVIND VIAȚA SEXUALĂ

Teză de doctor în drept

Cifrul şi denumirea specialităţii: 554.01. Drept penal şi execuțional penal

Autor: _____ GALAN Doina-Cezara

Conducător de doctorat: _____ BUJOR Valeriu, doctor în drept, profesor universitar

Comisia de îndrumare: _____ CUȘNIR Valeriu, doctor habilitat în drept, profesor universitar

_____ GRECU Raisa, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar

_____ IUSTIN Viorel, doctor în drept, conferențiar universitar

CHIŞINĂU, 2026

© GALAN Doina-Cezara, 2026

CUPRINS

ADNOTARE 5

АННОТАЦИЯ 6

ANNOTATION 7

LISTA ABREVIERILOR 8

INTRODUCERE 10

1. ABORDĂRI DOCTRINARE ȘI REGLEMENTĂRI NORMATIVE CU PRIVIRE LA ÎNCRIMINAREA INFRACȚIUNILOR PRIVIND VIAȚA SEXUALĂ 19

1.1. Analiza materialelor științifice ce vizează consimțământul victimei în contextul infracțiunilor privind viața sexuală 19

1.1.1. Analiza materialelor științifice ale autorilor autohtoni, în raport cu tema tezei 19

1.1.2. Analiza materialelor științifice ale autorilor străini, în raport cu tema tezei 33

1.2. Evoluția normativului penal național referitor la consimțământul victimei în cadrul infracțiunilor privind viața sexuală 43

1.3. Elemente de drept comparat privind consimțământul victimei în cazul infracțiunilor care atentează la libertatea și inviolabilitatea sexuală a persoanei 54

1.4. Sinteza problematicii tratate și a rezultatelor obținute în cadrul Capitolului I 76

2. CRITERII GENERALE DE ANALIZĂ A CONSIMȚĂMÂNTULUI ÎN CONTEXTUL INFRACȚIUNILOR PRIVIND VIAȚA SEXUALĂ 80

2.1. Consimțământul - abordare interdisciplinară 80

2.2. Consimțământul ca instituție juridică 91

2.3. Consimțământul ca instituție juridico-penală 96

2.4. Esența și caracteristicile consimțământului sexual 103

2.5. Tipuri de consimțământ în contextul infracțiunilor privind viața sexuală 109

2.6. Condițiile lipsei de consimțământ sexual sub aspectul legislației naționale 118

2.7. Delimitarea infracțiunilor din Capitolul IV CP al RM pe baza consimțământului sexual 127

2.8. Sinteza problematicii tratate și a rezultatelor obținute în cadrul Capitolului II 136

3. CONSIMȚĂMÂNTUL VICTIMEI ÎN COMPONENȚA INFRACȚIUNILOR PREVĂZUTE LA ART.171-175[1] DIN CP AL RM 139

3.1. Obiectul infracțiunilor privind viața sexuală 139

3.2. Latura obiectivă a infracțiunilor privind viața sexuală 148

3.3. Latura subiectivă a infracțiunilor privind viața sexuală 164

3.4. Subiectul infracțiunilor privind viața sexuală 168

3.5. Sinteza problematicii tratate și a rezultatelor obținute în cadrul Capitolului III 172

4. OPORTUNITĂȚI PRACTICE ȘI PROPUNERI LEGISLATIVE REFERITOARE LA CONSIMȚĂMÂNTUL SEXUAL 174

4.1. Aspecte ale consimțământului sexual în epoca digitalizării 174
4.2. Jurisprudența CtEDO în cazurile de violență sexuală 187
4.3 Sinteza problematicii tratate și a rezultatelor obținute în cadrul Capitolului IV 197
CONCLUZII ŞI RECOMANDĂRI 199
BIBLIOGRAFIE 204
DECLARAŢIE PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII 214
CV-UL AUTOAREI 215

ADNOTARE

Galan Doina-Cezara, „Consimțământul victimei în contextul infracțiunilor privind viața sexuală”.

Teză de doctorat în drept, specialitatea 554.01. Drept penal și execuțional penal, Chișinău, 2026.

Structura lucrării. Teza cuprinde introducere, 4 capitole, concluzii generale și recomandări, 168 titluri bibliografice și 198 pagini de text de bază. Rezultatele cercetării sunt publicate în 10 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: consimțământ, victimă, infracțiuni privind viața sexuală, consimțământ faptic, consimțământ juridic, consimțământ viciat, libertate sexuală, integritate sexuală.

Scopul lucrării: fundamentarea concepției juridico-penale privind consimțământul sexual, prin determinarea esenței, condițiilor de validitate, formelor și limitelor acestuia.

Obiectivele lucrării: analiza doctrinară, normativă și comparată a consimțământului sexual; determinarea condițiilor de validitate și a formelor acestuia; examinarea practicii judiciare și a problemelor de interpretare și probare; formularea propunerilor de *lege ferenda*.

Noutatea și originalitatea științifică: fundamentarea consimțământului victimei ca instituție juridico-penală autonomă, elaborarea unei clasificări proprii, stabilirea criteriilor de validitate și determinarea rolului său în calificarea infracțiunilor privind viața sexuală.

Rezultatul care contribuie la soluționarea problemei științifice importante constă în fundamentarea conceptului juridico-penal al consimțământului sexual și elaborarea criteriilor de delimitare a consimțământului juridic valabil de manifestările factice ale acordului, fiind formulate propuneri de *lege ferenda* pentru perfecționarea Capitolului IV CP al RM.

Importanța teoretică: constă în aprofundarea concepției privind consimțământul sexual, formele, condițiile și rolul acestuia în calificarea infracțiunilor privind viața sexuală.

Valoarea aplicativă: rezidă în posibilitatea utilizării rezultatelor de către practicienii dreptului pentru aprecierea existenței sau lipsei consimțământului și aplicarea normelor Capitolului IV CP al RM.

Implementarea rezultatelor științifice: Rezultatele pot fi utilizate în procesul de instruire juridică universitară și postuniversitară.

АННОТАЦИЯ

Галан Дойна-Чезара, «Согласие потерпевшего в контексте преступлений против половой жизни».

Докторская диссертация по праву, специальность 554.01 – Уголовное право и уголовно-исполнительное право, Кишинэу, 2026.

Структура диссертации: Диссертация включает введение, 4 главы, общие выводы и рекомендации, 168 библиографических источника и 198 страниц основного текста. Результаты исследования опубликованы в 10 научных работах.

Ключевые слова: согласие, потерпевший, преступления против половой жизни, фактическое согласие, юридическое согласие, порочное согласие, половая свобода, половая неприкосновенность.

Цель исследования: обоснование уголовно-правовой концепции сексуального согласия посредством определения его сущности, условий действительности, форм и пределов.

Задачи исследования: доктринальный, нормативный и сравнительный анализ сексуального согласия; определение условий его действительности и форм; исследование судебной практики и вопросов толкования и доказывания; формулирование предложений *de lege ferenda*.

Научная новизна и оригинальность: заключаются в обосновании согласия потерпевшего как самостоятельного уголовно-правового института, разработке авторской классификации, установлении критериев его действительности и определении его роли в квалификации преступлений против половой жизни.

Результат, способствующий решению важной научной проблемы заключается в обосновании уголовно-правовой концепции сексуального согласия и разработке критериев разграничения юридически действительного согласия и фактических проявлений согласия, а также в формулировании предложений *de lege ferenda*, направленных на совершенствование главы IV Уголовного кодекса Республики Молдова.

Теоретическая значимость: выражается в дальнейшем развитии концепции сексуального согласия, его форм, условий и роли в квалификации преступлений против половой жизни.

Практическая значимость: выражается в возможности использования результатов исследования практикующими юристами при установлении наличия или отсутствия согласия и применении положений главы IV Уголовного кодекса Республики Молдова.

Внедрение научных результатов: Результаты исследования могут быть использованы в процессе юридического образования на университетском и постуниверситетском уровнях.

ANNOTATION

Galan Doina-Cezara, „Victim Consent in the Context of Offences against Sexual Life". Doctoral Thesis in Law, Specialty 554.01 – Criminal Law and Penal Enforcement Law, Chișinău, 2026.

Structure of the thesis: The thesis comprises an introduction, 4 chapters, general conclusions and recommendations, 168 bibliographic references, and 198 pages of main text. The research results have been published in 10 scientific papers.

Keywords: consent, victim, offences against sexual life, factual consent, legal consent, vitiated consent, sexual freedom, sexual integrity.

Purpose of the research: to substantiate the criminal-law concept of sexual consent by determining its essence, conditions of validity, forms, and limits.

Objectives of the research: doctrinal, normative, and comparative analysis of sexual consent; determination of its conditions of validity and forms; examination of judicial practice and issues of interpretation and proof; formulation of *de lege ferenda* proposals.

Scientific novelty and originality: consist in substantiating victim consent as an autonomous criminal-law institution, developing an original classification, establishing the criteria for its validity, and determining its role in the legal classification of offences against sexual life.

The result contributing to the solution of an important scientific problem consists in substantiating the criminal-law concept of sexual consent and developing criteria for distinguishing legally valid consent from factual manifestations of agreement, as well as formulating *de lege ferenda* proposals aimed at improving Chapter IV of the Criminal Code of the Republic of Moldova.

Theoretical significance: is reflected in further developing the concept of sexual consent, its forms, conditions, and role in the legal classification of offences against sexual life.

Practical value: is reflected in the possibility of using the research findings by legal practitioners when assessing the existence or absence of consent and applying the provisions of Chapter IV of the Criminal Code of the Republic of Moldova.

Implementation of the scientific results: The research findings may be used in undergraduate and postgraduate legal education.

LISTA ABREVIERILOR

alin. – alineat

art. – articol

C. civ. al RM – Codul civil al Republicii Moldova

CEDAW – Convenția Organizației Națiunilor Unite privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor

CEDO – Convenția Europeană a Drepturilor Omului

CEE – Comunitatea Economică Europeană

CM – Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei

CoE – Consiliul Europei

CP – Codul penal

CP al Austriei – Codul penal al Republicii Austria

CP al Belgiei – Codul penal al Regatului Belgiei

CP al Bulgariei – Codul penal al Republicii Bulgaria

CP al Franței – Codul penal al Republicii Franceze

CP al Germaniei – Codul penal al Republicii Federale Germania

CP al Greciei – Codul penal al Greciei

CP al Italiei – Codul penal al Republicii Italiene

CP al Portugaliei – Codul penal al Portugaliei

CP al Republicii Cehe – Codul penal al Republicii Cehe

CP al României – Codul penal al României

CP al Spaniei – Codul penal al Regatului Spaniei

CP al Suediei – Codul penal al Suediei

CP al RM – Codul penal al Republicii Moldova

CSJ – Curtea Supremă de Justiție

CtEDO – Curtea Europeană a Drepturilor Omului

GREVIO – Grupul de experți privind acțiunea împotriva violenței împotriva femeilor și a violenței domestice

lit. – literă

nr. – număr

ONU – Organizația Națiunilor Unite

pct. – punct

p. – pagină

pp. – pagini

R.A.S.S.M. – Republica Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească

RM – Republica Moldova

SUA – Statele Unite ale Americii

UE – Uniunea Europeană

URSS – Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste

USM – Universitatea de Stat din Moldova

USPEE – Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”

vol. – volum

ș.a. – și alții

INTRODUCERE

Actualitatea şi importanța problemei abordate

Odată cu introducerea în CP al RM a art. 132², instituția consimțământului victimei a suscitat un interes sporit în doctrina consacrată infracțiunilor privind viața sexuală. Lipsa unor prevederi exprese a noțiunii de consimțământ în cadrul dreptului penal autohton poate crea deficiențe de aplicare a legislației bazate pe consimțământ, din cauza provocărilor legate de securitatea juridică, un principiu care susține că legea trebuie să le ofere celor care fac obiectul ei, capacitatea de a-și corela comportamentul cu certitudine.[1]

Fiind o formă a limbajului sexual, consimțământul persoanei în cadrul infracțiunilor cu caracter sexual ridică o serie de probleme. Care este forma pe care acest consimțământ trebuie să o îmbrace? Este consimțământul un proces de negociere? Pentru a răspunde la întrebările expuse supra, am analizat legislația națională și internațională în domeniu și am venit cu propuneri de îmbunătățire a legislației actuale a Republicii Moldova (în continuare RM).

Este destul de complicat în practica de specialitate de a califica faptele penale în ceea ce privește inviolabilitatea vieții sexuale sub prisma existenței consimțământului victimei. În vederea facilitării practicii de specialitate ne-am propus să clasificăm consimțământul victimei infracțiunilor privind viața sexuală în funcție de mai multe categorii. Analizând practica instanțelor de judecată și a Curții Europene pentru Drepturile Omului este primordial de a stabili erorile judiciare în cazul infracțiunilor care implică un consimțământ sexual.

Deși multe jurisdicții nu definesc ce este consimțământul sexual, aproape toate jurisdicțiile din lume au stabilit o vârstă de consimțământ înainte de care minorii sunt considerați incapabili să consimtă la o activitate sexuală; practicarea actului sexual cu aceștia constituie viol.

De la intrarea în vigoare a Convenției de la Istanbul în august 2014, care definește în conținutul art.36, faptul că „Consimțământul trebuie dat voluntar, ca rezultat al liberului arbitru al persoanei, evaluat în contextul circumstanțelor înconjurătoare”, numeroase state ce au aderat la Convenție, au îndeplinit obligația de reformă juridică în materie de violență sexuală.[2]

Începând cu ianuarie 2024, Uniunea Europeană (UE) este în curs de elaborare a unei directive privind combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, de fapt o aplicare la nivelul UE a principiilor Convenției de la Istanbul (deja semnată de toate statele

[1] GALAN D-C. Modele legislative de încriminare a infracțiunilor privind viața sexuală pe plan internațional. In: Revista Procuraturii Republicii Moldova, 2024, nr. 13, pp. 72-76. ISSN 2587-3601.

[2] Juridice.md, S. BRÎNZA, V.STATI Implementarea Convenției de la Istanbul în legislația penală a Republicii Moldova și a României. [Citat: 18.09.2025]. Disponibil: https://juridicemoldova.md/11446/implementarea-conventiei-de-la-istanbul-in-legislatia-penala-a-republicii-moldova-si-a-romaniei.html

membre și de Uniunea însăși și ratificată de marea majoritate). În continuare, a fost necesară o majoritate calificată a statelor membre în cadrul Consiliului European pentru adoptarea acesteia. La începutul lunii ianuarie 2024, 12 state erau pentru, 10 erau împotrivă și 5 erau încă nehotărâte. Dacă va fi adoptată, directiva ar putea duce la o armonizare a legislației în întreaga Uniune, urmând o abordare a infracțiunilor privind viața sexuală prin prisma consimțământului victimei.[3]

Reticența preocupărilor legate de investigarea acestei probleme în coroborare cu gradul de complexitate al identificării și încadrării juridice corecte a faptei ce vizează consimțământului victimei în cazul infracțiunilor privind viața sexuală trezește un interes preeminent, această problemă fiind în atenția cercetătorilor moldoveni, dar și a celor străini: (V. Bujor; V.Cușnir, A. Paladii, A. Borodac, S.Brînza, V. Stati. S. Copețchi, V.Grosu, I.Macari, M. Botnarenco, G.Ulianovschi ș.a,. (Republica Moldova), H Diaconescu, I. Miron. , R.Glăvan, Radu M.N, D.A Marinciu, G.C Ioan ș.a,. (România), I.V. Pantiuhina, A.S. Kapitunov, A.S. Kondratenkova, A.A. Bimbinov (Federația Rusă) și L. Ullrich, N. Hilgert ș.a,. (SUA)).

Atâta timp cât nu va exista o claritate a legii penale pe subiectul consimțământului în general, calificarea infracțiunilor privind viața sexuală va crea divergențe practice.

Concluzionăm că actualitatea temei este determinată de:

- modificările legislative recente ale Codului penal al Republicii Moldova (în special redefinirea noțiunii de „act sexual neconsimțit”);
- necesitatea armonizării legislației naționale cu standardele europene (Convenția de la Istanbul, jurisprudența CtEDO);
- dezvoltarea noilor forme de infracționalitate sexuală în mediul digital;
- dificultățile practice de delimitare între infracțiuni (art. 171–175[1] CP RM).

Consimțământul sexual reprezintă elementul central în arhitectura incriminărilor contemporane privind viața sexuală, iar clarificarea conținutului și limitelor acestuia are o importanță majoră pentru practica judiciară și pentru coerența sistemului penal.

Cele expuse ne permit să rezumăm că problema științifică a cercetării rezidă în faptul că este insuficient fundamentat teoretic raportul de autodeterminare sexuală a persoanei și consimțământul sexual care, la rândul său, este determinată de lipsa unei concepții unitare asupra esenței, conținutului, condițiilor de validare și limitelor consimțământului sexual, precum și rolului acestuia în mecanismul protecției penale a libertății și inviolabilității sexuale a persoanei.

În consecință, problema științifică elucidată presupune necesitatea fundamentării unui model conceptual integrat al raportului dintre autodeterminarea sexuală, consimțământul sexual

[3]MASKILL T. *„Row over rape definition hampers EU violence directive”* [citat 02.09.2024]. Disponibil: https://www.rte.ie/news/politics/2024/0103/1424510-gender-based-violence/

și protecția juridico-penală, concept care ar permite să ofere criterii coerente pentru definirea consimțământului juridic valabil, stabilirea limitelor acestuia, identificarea împrejurărilor în care autonomia sexuală este afectată și fundamentarea intervenției juridico-penale.

Scopul propus în lucrare

Scopul cercetării constă în fundamentarea teoretică a unei concepții juridico-penale vizând cosimțământul sexual, prin elucidarea esenței, conținutului, condițiilor de validitate, formelor de manifestare, și limitelor acestuia, precum și prin evaluarea mecanismelor juridico-penale de protecție a libertății și inviolabilității sexuale, în vederea fundamentării unor soluții de perfecționare a cadrului normativ și a practicii judiciare.

Obiectivele cercetării: În vederea realizării scopului propus, au fost stabilite următoarele obiective:

- Identificarea și examinarea modelelor legislative pe plan internațional privind încriminarea consimțământului în cazul infracțiunilor cu caracter sexual;
- Identificarea opiniilor doctrinare expuse cu prilejul analizei consimțământului victimei infracțiunilor privind viața sexuală;
- Analizarea evoluției cadrului legal național referitor la consimțământul victimei în infracțiunile împotriva vieții sexuale;
- Evaluarea gradului de compatibilitate a legislației actuale a Republicii Moldova cu standardele europene și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, în ceea ce privește protecția consimțământului victimei în infracțiunile împotriva vieții sexuale, pentru identificarea eventualelor deficiențe și formularea recomandărilor practice;
- Realizarea unui studiu comparat aprofundat al reglementărilor normative străine în sfera ce vizează consimțământul victimei în cazul infracțiunilor privind viața sexuală;
- Argumentarea consimțământului victimei în calitate de cauză care înlătură caracterul penal al faptei;
- Conturarea tipologiei de consimțământ sexual;
- Elucidarea și interpretarea noilor amendamente ale capitolului IV ale Codului penal al Republicii Moldova sub aspect de calificare;
- Particularizarea consimțământului minorului în cazul infracțiunilor privind viața sexuală;
- Specificul consimțământului victimei sexuale în sfera digitalizării;
- Determinarea in concreto a deficiențelor ce marchează conținutul normativ al consimțământului victimei în cadrul infracțiunilor privind viața sexuală;

- Elaborarea propunerilor de lege ferenda în vederea perfecționării normelor privind inviolabilitatea vieții sexuale.

Ipoteza de cercetare

Cercetarea pornește de la ipoteza că autodeterminarea sexuală a persoanei constituie valoarea socială fundamentală care justifică protecția juridico-penală a libertății și inviolabilității persoanei, iar consimțământul sexual reprezintă principalul mecanism juridic prin care exercitarea acestei autodeterminări se exteriorizează și poate fi evaluată juridic. Respectiv, existența sau inexistența consimțământului nu trebuie apreciată exclusiv prin manifestarea exterioară a voinței, ci prin raportare la condițiile în care acesta s-a format și a fost exprimată.

Se presupune, prin urmare, că fundamentarea unui concept juridico-penal al consimțământului sexual, ar permite stabilirea unor criterii mai coerente pentru delimitarea conduitei sexuale consimțite de cele neconsimțite și poate constitui baza teoretică pentru interpretarea și aplicarea normelor juridico-penale, precum și pentru perfecționarea cadrului normativ și a practicii judiciare.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese

Cercetarea este fundamentată pe: doctrina de specialitate națională și cea străină, reglementările naționale cu caracter penal și non-penal, reglementările penale ale unor state străine, practica judiciară autohtonă etc.

Metodele de cercetare aplicate în prezenta investigație au fost stabilite în funcție de specificul și relevanța surselor bibliografice analizate.

Investigația realizată se întemeiază pe analiza lucrărilor doctrinare din domeniul dreptului penal, precum și a literaturii interdisciplinare relevante de rând cu jurisprudența Curții Europene a CtEDO). Ca repere au fost utilizate prevederile legislației Republicii Moldova, alături de reglementările unor state străine, precum România, Ucraina, Republica Belarus, Suedia, Elveția, Franța, Spania, Germania și Italia.

Metoda logică a constituit un instrument fundamental în procesul de selectare a materialului științific, sistematizare a informațiilor acumulate, definire a noțiunilor-cheie și expunere coerentă a concluziilor proprii. Această metodă a facilitat analiza riguroasă a textelor legislative și doctrinare, asigurând coerența argumentării pe parcursul cercetării.

În cadrul cercetării au fost valorificate, în mod prioritar, metodele de analiză comparativă, sistemică și tehnico-juridică. Aplicarea metodei comparativ-juridice a permis examinarea reglementărilor și a faptelor penale conexe din perspectiva dreptului comparat, iar abordarea sistemică și tehnico-juridică a facilitat identificarea lacunelor și a imperfecțiunilor existente în normele de incriminare prevăzute în Capitolul IV al Codului penal. Pe baza acestor constatări au

fost elaborate propuneri și recomandări de lege ferenda, orientate spre perfecționarea cadrului normativ de incriminare în domeniul analizat.

Metoda comparativă a fost utilizată în două direcții: analiza în aspect de drept comparat, prin confruntarea reglementărilor naționale cu cele din alte state europene, pentru a identifica tendințe legislative și soluții eficiente în materia incriminării infracțiunilor ce țin de viața sexuală; compararea faptelor penale conexe, ceea ce a permis delimitarea precisă a infracțiunilor înrudite și evidențierea suprapunerilor sau a lacunelor din normele incriminatoare.

Metoda sistemică a servit la examinarea instituțiilor juridice analizate în corelație cu întregul sistem al dreptului penal, precum și cu alte ramuri ale dreptului, pentru a identifica interdependențele și eventualele contradicții normative.

Metoda tehnică-juridică a fost aplicată în vederea analizei textelor legislative, precum și pentru formularea unor propuneri de lege *ferenda* destinate optimizării cadrului normativ reglementat la Capitolul IV din Codul penal al Republicii Moldova.

Metoda literară a fost utilizată pentru stabilirea conținutului exact al unor termeni juridici, cu accent pe etimologia acestora și pe sensul atribuit în literatura de specialitate, astfel asigurând o interpretare corectă și unitară a noțiunilor utilizate.

Metoda euristică a permis argumentarea opiniilor proprii prin identificarea unor soluții noi și originale, pornind de la ipoteze formulate pe parcursul cercetării. Aceasta a contribuit la formularea întrebărilor științifice esențiale și la găsirea răspunsurilor adecvate, conferind caracter inovativ lucrării.

Un rol aparte l-a avut *metoda ipotetică*, care a stat la baza realizării cercetării prin formularea și verificarea ipotezelor privind eficiența normelor actuale, impactul acestora asupra practicii judiciare și necesitatea unor reforme legislative.

Metoda documentării a fost indispensabilă pentru elaborarea părții practice a lucrării. Aceasta a constat în studierea: dosarelor penale relevante, hotărârilor Plenului Curții Supreme de Justiție și jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, care au oferit exemple concrete și argumente practice pentru fundamentarea concluziilor.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării rezidă în fundamentarea conceptului juridico-penal al consimțământului sexual și în dezvoltarea unei abordări integrate privind rolul acestuia în cadrul infracțiunilor prevăzute la Capitolul IV din Codul penal al Republicii Moldova. În premieră pentru doctrina națională este realizată o delimitare sistematică între consimțământul juridic și manifestările factice ale acordului, fiind elaborate criterii de apreciere a existenței sau inexistenței consimțământului în procesul calificării juridice. Originalitatea cercetării constă, de asemenea, în clasificarea formelor consimțământului sexual, analiza impactului digitalizării

asupra exprimării consimțământului și formularea unor propuneri de lege *ferenda* orientate spre armonizarea legislației naționale cu standardele europene și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Importanța teoretică şi valoarea aplicativă a lucrării

Rezultatele acestei cercetări au o importanță teoretică deosebită, reprezentând un suport științific util pentru studenți la drept, indiferent de nivelul studiilor, precum și pentru profesioniștii care aplică regulile juridice. Concluziile și argumentele elaborate pot servi drept fundament doctrinar pentru dezvoltarea și ajustarea legislației naționale, inclusiv în cadrul inițiativelor legislative de modificare și completare a normelor juridice din Republica Moldova în domeniul studiat.

Din punct de vedere teoretic, lucrarea constituie o analiză sistematică și detaliată a temei, fiind printre primele cercetări de acest tip în doctrina națională de drept penal. Studiul examinează în mod aprofundat aspectele juridico-penale legate de consimțământul victimei în contextul infracțiunilor cu caracter sexual, abordând problema dintr-o perspectivă combinată doctrinară și normativă.

Rezultatele obținute furnizează repere conceptuale și metodologice relevante pentru literatura de specialitate, contribuind la consolidarea cunoașterii în dreptul penal. În plan practic, concluziile pot fi valorificate de profesioniștii din domeniul juridic – inclusiv ofițeri de urmărire penală, procurori, judecători și avocați – deoarece lucrarea identifică dificultăți de calificare juridică și propune soluții argumentate pentru problemele întâlnite în practică.

Valoarea aplicativă a studiului constă și în propunerile de lege ferenda, menite să optimizeze cadrul legislativ actual. Rezultatele cercetării pot fi utilizate atât în activitatea științifică și formarea profesională juridică la toate nivelurile de studii, cât și în activitatea practică a instituțiilor responsabile cu respectarea ordinii de drept. De asemenea, concluziile pot fi luate în considerare în procesul de elaborare a legislației.

Încadrarea temei în preocupările internaționale, naționale și zonale

În 2003, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat tuturor celor 47 de state membre ale Consiliului Europei (CoE) necesitatea de adoptare a unei abordări bazate pe consimțământ în cazurile de violență sexuală. De la intrarea în vigoare a Convenției de la Istanbul în august 2014, unele părți ale Convenției și-au îndeplinit obligația de reformă juridică în materie de violență sexuală. Așadar, având în vedere că Republica Moldova la 14.10.2021 a ratificat Convenția de la Istanbul, este evident că infracțiunile privind inviolabilitatea vieții sexuale urmau a suferi ample modificări, pentru a corespunde standardelor internaționale în domeniu. De asemenea, instrumente internaționale precum Convenția ONU pentru eliminarea tuturor formelor

de discriminare împotriva femeilor („CEDAW”, 1979) consolidează obligația statelor de a asigura protecția egală și efectivă a victimelor infracțiunilor privind viața sexuală.

În cadrul cercetării a fost supuse analizei opiniile mai multor doctrinari atât din țară cât și de peste hotarele țării. În mod special, au fost cercetate lucrările următorilor autori: V. Cușnir, A. Paladii, A. Borodac, S. Brînza, V. Stati, S. Copețchi, V. Grosu, M. Botnarenco ș.a,. (Republica Moldova), I. Miron., Radu M.N, I.Macari, D.A Marinciu, G.C Ioan ș.a,. (România), I.V. Pantiuhina, A.S. KapitunovA.A. Bimbinov ș.a,. (Federația Rusă) și L. Ullrich, N. Hilgert ș.a,. (SUA).

Încadrarea temei în contextul inter- şi transdisciplinar

În cadrul reglementării infracțiunilor care vizează viața sexuală, legislația Republicii Moldova a evoluat în conformitate cu angajamentele internaționale asumate de stat prin diverse convenții și directive europene. Printre documentele relevante care au influențat cadrul juridic național se numără: Declarația Universală a Drepturilor Omului, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Pactul Internațional privind Drepturile Civile și Politice, Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, precum și Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării și abuzurilor sexuale, adoptată la Lanzarote la 25 octombrie 2007 și semnată de România în aceeași zi. De asemenea, au fost integrate prevederi din Directiva 2012/29/UE, care stabilește standarde minime privind drepturile, sprijinul și protecția victimelor infracțiunilor, și Directiva 2004/80/CE, referitoare la despăgubirea acestora.

Încadrarea în preocupările colectivului de cercetare

Tema cercetării se înscrie în direcțiile de cercetare promovate în cadrul Școlii Doctorale, vizând dezvoltarea doctrinei dreptului penal, perfecționarea legislației penale și armonizarea acesteia cu standardele europene. Cercetarea completează preocupările colectivului de cercetare privind protecția drepturilor fundamentale, politica penală și modernizarea cadrului normativ al Republicii Moldova

Aprobarea rezultatelor cercetării

Rezultatele cercetării au fost prezentate și discutate în cadrul conferințelor științifice naționale și internaționale și au fost publicate în reviste de specialitate din domeniul dreptului. Principalele rezultate ale cercetării sunt reflectate în 10 lucrări științifice, dintre care articole publicate în reviste de profil și comunicări prezentate în cadrul manifestărilor științifice, ceea ce a permis validarea concluziilor formulate și valorificarea acestora în mediul academic și profesional.

Concluziile și ideile desprinse din prezenta cercetare, precum și recomandările formulate în cadrul acesteia, prezintă relevanță științifică și pentru alte ramuri conexe ale dreptului, printre

care procedura penală, criminalistica, criminologia, victimologia. Totodată, constatările studiului pot fi valorificate în activitatea de determinare și încadrare juridică a faptelor penale. Demersul științific a fost realizat printr-o abordare complexă, care a îmbinat analiza teoretică a normelor juridice, examinarea cadrului normativ aplicabil, evaluarea practicii existente și perspectiva dreptului comparat.

Sumarul compartimentelor tezei

Sumarul compartimentelor tezei este determinat de scopul și obiectivele cercetării, de complexitatea problematicii abordate și de necesitatea unei analize multidisciplinare a consimțământului victimei în contextul infracțiunilor privind viața sexuală. Lucrarea cuprinde: introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie, declarația privind asumarea răspunderii și curriculum vitae al autoarei.

Introducerea cuprinde argumentarea actualității și importanței temei de cercetare, descrierea situației în domeniul cercetării și identificarea problemei științifice, scopul și obiectivele cercetării, ipoteza de cercetare, metodologia utilizată, importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, rezultatele științifice principale înaintate spre susținere, implementarea și aprobarea rezultatelor cercetării, precum și sumarul compartimentelor tezei.

Capitolul I – Abordări doctrinare și reglementări normative cu privire la incriminarea infracțiunilor privind viața sexuală este consacrat cercetării fundamentelor doctrinare și evoluției cadrului normativ referitor la consimțământul victimei în contextul infracțiunilor privind viața sexuală. În Subcapitolul **1.1** sunt analizate cercetările științifice dedicate temei, fiind examinate distinct contribuțiile autorilor autohtoni (**1.1.1**) și ale autorilor străini (**1.1.2**), cu evidențierea principalelor orientări doctrinare și a aspectelor insuficient cercetate. Subcapitolul **1.2** urmărește evoluția reglementărilor penale naționale privind consimțământul victimei în materia infracțiunilor privind viața sexuală, iar secțiunea **1.3** realizează un studiu comparativ al legislației mai multor state, evidențiind soluțiile legislative consacrate în materia protecției libertății și inviolabilității sexuale. Capitolul se finalizează prin Subcapitolul **1.4**, în care sunt sintetizate principalele rezultate ale cercetării și sunt formulate concluziile corespunzătoare.

Capitolul II – Criterii generale de analiză a consimțământului în contextul infracțiunilor privind viața sexuală dezvoltă cadrul teoretic al cercetării și fundamentează conceptul juridico-penal al consimțământului sexual. În Subcapitolul **2.1**, consimțământul este analizat din perspectivă filosofică, sociologică, psihologică și psihiatrică. Subcapitolul **2.2** este consacrat consimțământului ca instituție juridică, iar Subcapitolul **2.3** examinează consimțământul ca instituție juridico-penală și influența acestuia asupra existenței și calificării

infracțiunilor. În Subcapitolele **2.4 și 2.5** sunt analizate esența, caracteristicile și tipurile consimțământului sexual, fiind formulate criterii de delimitare între formele juridic relevante și cele lipsite de relevanță penală. **Subcapitolul 2.6** examinează condițiile lipsei consimțământului potrivit legislației Republicii Moldova, iar Subcapitolul **2.7** delimitează infracțiunile prevăzute în Capitolul IV al Codului penal în funcție de existența sau inexistența consimțământului victimei. Capitolul se încheie prin Subcapitolul **2.8**, în care sunt sintetizate rezultatele cercetării și concluziile formulate.

Capitolul III – Consimțământul victimei în componența infracțiunilor prevăzute la art. 171–175[1] din Codul penal al Republicii Moldova este consacrat analizei elementelor constitutive ale infracțiunilor privind viața sexuală prin prisma consimțământului victimei. În Subcapitolul **3.1** este analizat obiectul juridic al acestor infracțiuni, iar Subcapitolul **3.2** examinează latura obiectivă și criteriile de delimitare dintre diferitele modalități normative de incriminare. Subcapitolul **3.3** este dedicat analizei laturii subiective, iar Subcapitolul **3.4** tratează particularitățile subiectului infracțiunilor privind viața sexuală și circumstanțele relevante pentru calificarea juridică a faptelor. Capitolul se finalizează prin Subcapitolul **3.5**, care sintetizează principalele rezultate ale cercetării și concluziile formulate.

Capitolul IV – Oportunități practice și propuneri legislative referitoare la consimțământul sexual are un pronunțat caracter aplicativ și valorifică rezultatele cercetării în vederea perfecționării cadrului normativ. În Subcapitolul **4.1** sunt analizate provocările generate de digitalizare și impactul acestora asupra exprimării și aprecierii consimțământului sexual. Subcapitolul **4.2** examinează jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la infracțiunile privind viața sexuală și particularitățile comportamentale ale minorilor victime ale violenței sexuale. În Subcapitolul **4.3** sunt sintetizate rezultatele cercetării și sunt formulate propuneri de lege *ferenda* orientate spre perfecționarea legislației penale și uniformizarea practicii judiciare.

Concluziile generale și recomandările reflectă rezultatele cercetării realizate, sintetizează principalele concluzii desprinse din analiza teoretică și practică a consimțământului victimei în contextul infracțiunilor privind viața sexuală și formulează recomandări de perfecționare a cadrului normativ și a practicii de aplicare a dispozițiilor Capitolului IV din Codul penal al Republicii Moldova.

1. ABORDĂRI DOCTRINARE ȘI REGLEMENTĂRI NORMATIVE CU PRIVIRE LA ÎNCRIMINAREA INFRACȚIUNILOR PRIVIND VIAȚA SEXUALĂ

1.1. Analiza materialelor științifice ce vizează consimțământul victimei în contextul infracțiunilor privind viața sexuală

1.1.1. Analiza materialelor științifice ale autorilor autohtoni, în raport cu tema tezei

O analiză generală a surselor bibliografice cu referire la consimțământul victimei în contextul infracțiunilor privind viața sexuală arată că, nemijlocit acest aspect nu a fost supus unor studii de doctorat sau monografice. Însă, diverse idei care constituie baza doctrinară a prezentului studiu, întâlnim în lucrările atât a cercetătorilor autohtoni, cât și celor din România.

Respectând consecutivitatea cronologică a ieșirii de sub tipar a lucrărilor științifice utilizate în contextul acestei investigații, *ab initio* vom examina lucrarea publicată de V. Bujor și I. Miron în anul 2001 „*Violența sexuală: aspecte juridico-penale și criminologice*”. [4]

Studiul a fost publicat până la adoptarea noului Cod penal al Republicii Moldova și conține idei novatorii pentru acea perioadă. În continuare vor fi analizate doar acele contribuții doctrinare care prezintă relevanță pentru cercetarea consimțământului sexual.

În primul rând, s-a propus ca capitolul respectiv din CP al RM să fie întitulat Infracțiuni ce atentează la inviolabilitatea și libertatea vieții sexuale a persoanei[5].

În al doilea rând, s-a propus ca subiect al infracțiunii de viol să fie recunoscut nu doar bărbatul, dar și femeia[6].

În al treilea rând, autorii argumentează necesitatea înlocuirii noțiunii de raport sexual cu cea de relație sexuală, prin care se înțelege orice acte cu caracter sexual având ca scop satisfacerea necesităților sexuale[7]

În al patrulea rând, V. Bujor și I. Miron referindu-se la noțiunea de infracțiune săvârșită prin violență promovează idei care, ulteior vor constitui elemente ale conceptului de consimțământ sexual. Aceștia afirmă că relațiile sexuale se săvârșesc împotriva voinței victimei,

[4] BUJOR, V., MIRON, I. *Violența sexuală: aspecte juridico-penale și criminologice*. Chișinău: Elan-Poligraf, 2001. p. 80. ISBN 9975-9620-9-2
[5] *Ibidem*, p.7.
[6] *Ibidem*, p.20.
[7] *Ibidem*, p.27.

prin această nesocotire a libertății victimei de a dispune singură de viața ei intimă[8], vinovatul este conștient de faptul că își satisface necesitățile sexuale contrar voinței și dorinței victimei, contrar prevederilor legii și moralității[9]

Autorii sunt printre primii care au pus baza definiției infracțiunii privind viața sexuală comisă prin violență și anume au formulat următoarea explicație a conceptului supra menționat: „fapta socialmente periculoasă, comisă cu vinovăție, care presupune în mecanismul de desfășurare folosirea constrângerii fizice sau morale, pentru a înfrânge rezistența persoanei în scopul satisfacerii poftei sexuale contrar voinței și dorinței acesteia sau pentru a o determina la relații sexuale”[10].

În al cincilea rând, o contribuție doctrinară relevantă este evidențierea existenței unui tip distinct de consimțământ, denumit *invocat*, specific relațiilor sexuale dintre soți. Se invocă că existența căsătoriei presupune consimțământul femeii la raporturi sexuale cu soțul său, însă acest consimțământ nu apare ca o obligație întrucât instituția căsătoriei nu poate transforma femeia într-un obiect sexual lipsit de voință, aflat la discreția soțului pentru satisfacerea nevoilor sale trupești[11].

În final, lucrarea subliniază măsurile de contracarare a violenței sexuale. Prin abordarea sa interdisciplinară, lucrarea își propune să contribuie la dezvoltarea unor soluții eficiente și la promovarea unei culturi de respect și protecție a drepturilor victimelor.

Lucrarea semnată de V. Bujor și I. Miron are o valoare semnificativă în literatura juridică și criminologică, deoarece oferă o abordare sistematică și detaliată asupra fenomenului violenței sexuale, atât din perspectiva formelor sale concrete, cât și din punct de vedere juridico-penal. Autorii au contribuit la clarificarea noțiunilor fundamentale, la delimitarea tipologiilor de violență sexuală și la definirea conceptului de infracțiune săvârșită prin violență, aspecte care constituie repere doctrinare esențiale pentru practica judiciară și pentru dezvoltarea ulterioară a normelor penale.

Din perspectiva prezentei cercetări, contribuția lucrării rezidă în faptul că aceasta marchează începutul dezvoltării doctrinei naționale privind relația dintre libertatea sexuală și manifestarea voinței victimei. Totuși, autorii nu tratează consimțământul sexual ca o instituție juridico-penală autonomă, ci doar ca un element incident al infracțiunilor privind viața sexuală. Aceasta justifică necesitatea unei cercetări distincte consacrate consimțământului sexual.

[8] *Ibidem,* pp.9-13, 27.
[9] *Ibidem,* p.35.
[10] *Ibidem,* p.14.
[11] *Ibidem,* p.23-24.

Autorii V.Cușnir, A.Paladii, S. Cernomoreț în „*Infracțiunea de viol: aspecte juridico-penale*”. [12] analizează consimțământul sexual doar sub prisma infracțiunii de viol și pune accent pe locul violului în cadrul sistemului infracțiunilor privind viața sexuală. Autorii definesc elementele componenței de infracțiune prevăzute la art.171 CP al RM, făcând referire atât la practica de specialitate din Republica Moldova, cât și la legislația altor state.

Se subliniază, în mod justificat, pericolul social al infracțiunilor legate de viața sexuală, care se manifestă atât prin suferința victimelor, cât și prin efectele destabilizatoare asupra normelor sociale. La fel, autorii susțin că viața sexuală, în calitate de valoare socială, beneficiază de protecția dreptului penal în două dimensiuni, corespunzătoare dreptului la libertatea sexuală și dreptului la inviolabilitatea sexuală.

Considerăm că această delimitare reprezintă unul dintre fundamentele analizei consimțământului sexual, deoarece existența sau inexistența consimțământului determină, în cele mai multe situații, dacă este afectată libertatea sexuală ori inviolabilitatea sexuală a persoanei

În contextul studiului nostru, au fost examinate mai multe articole științifice ale autorilor S. Brînza și V. Stati care, deși nu abordează în mod direct problematica consimțământului victimei în contextul infracțiunilor privind viața sexuală, oferă repere teoretice utile pentru înțelegerea instituțiilor juridico-penale conexe.

În anul 2007 autorii S. Brînza și V. Stati au publicat articolul intitulat „*Calificarea infracțiunilor privind viața sexuală: controverse şi soluții*”[13], unde analizează complexitatea juridică a infracțiunilor legate de viața sexuală. Autorii discută problemele de calificare a acestor infracțiuni, evidențiind controversele existente în practica judiciară și oferind soluții concrete pentru o mai bună aplicare a legislației.

În cadrul studiului, S. Brînza și V. Stati conturează implicit o concepție doctrinară asupra consimțământului în materia relațiilor sexuale, pornind de la analiza elementelor constitutive ale infracțiunii de viol și ale acțiunilor violente cu caracter sexual. Autorii evidențiază că esența acestor infracțiuni rezidă în lipsa unei manifestări libere și conștiente de voință din partea victimei, voință care este anihilată prin constrângere fizică, violență ori alte modalități de suprimare a libertății de autodeterminare sexuală. Potrivit concepției formulate de aceștia, raportul sexual realizat prin constrângere fizică exclude prin însăși natura sa existența unui consimțământ valabil.[14]

---

[12] CUȘNIR, V., PALADII, A., CERNOMOREȚ, S. *Infracțiunea de viol: aspecte juridico-penale*. Chișinău: Totex-Lux, 2006, p. 90. ISBN 978-9975-9575-2-6.
[13] BRÎNZA, S., STATI, V. Calificarea infracţiunilor privind viaţa sexuală: controverse şi soluţii. În: *Revista Naţională de Drept*, 2007, nr. 5, pp. 2–10. ISSN 1811-0770.
[14] *Ibidem*, p.7

S. Brînza și V. Stati acordă o atenție deosebită și aspectului referitor la vârsta victimei, evidențiind că, în cazul minorilor, relevanța juridică a consimțământului trebuie analizată prin prisma reprezentării pe care făptuitorul o are asupra vârstei victimei. În acest context, ei susțin necesitatea existenței unei cunoașteri certe a circumstanțelor ce țin de minoritatea victimei pentru reținerea anumitor forme agravate ale infracțiunii, ceea ce demonstrează preocuparea lor pentru delimitarea riguroasă a situațiilor în care voința victimei poate produce efecte juridice.[15]

Autorii consideră că manifestarea consimțământului trebuie să fie anterioară sau concomitentă actului sexual, neputând fi dedusă din împrejurări ulterioare sau din lipsa unei rezistențe absolute a victimei. Accentul pus de aceștia pe caracterul liber și conștient al voinței victimei reflectă o abordare modernă a conceptului de consimțământ sexual, centrată pe protecția autonomiei personale și a libertății de autodeterminare sexuală. Analiza acestei lucrări demonstrează că, deși autorii nu formulează o definiție autonomă a consimțământului sexual, ei stabilesc criteriile esențiale ale existenței acestuia, respectiv libertatea, conștiența și caracterul neviciat al manifestării de voință. Aceste criterii vor constitui reperele analizei realizate în prezenta teză.

O altă lucrare pe care o consemnăm în contextul studiului nostru, este articolul științific elaborat de V. Stati, „*Despre practica aplicării răspunderii pentru infracţiunile privind viaţa sexuală. Considerente de ordin teoretic şi practic*", publicat în anul 2007 în Revista Naţională de Drept.[16]

Autorul V. Stati apreciază interpretarea hotărârilor Plenului Curții Supreme de Justiție referitoare la practica judiciară în cauzele ce vizează infracțiunile privind viața sexuală, accentuând importanța examinării complete și obiective a circumstanțelor fiecărei cauze.

Un aspect relevant al lucrării constă în analiza conceptului de consimțământ al minorilor în cazul infracțiunilor ce atentează la viața sexuală. Autorul argumentează că inviolabilitatea sexuală a minorului reprezintă o condiție esențială a dezvoltării sale psihosexuale normale, iar legea penală este obligată să asigure o protecție sporită chiar și în ipoteza în care minorul manifestă aparent o anumită formă de voință. În acest sens, V. Stati susține că, în cazul copiilor de vârstă fragedă, consimțământul nu poate fi considerat valabil atunci când victima nu înțelege semnificația actelor sexuale la care este determinată să participe.

Autorul indică că „*unii copii se dezvoltă în plan psihofiziologic mai precoce, alţii mai tardiv. De aceea, în contextul analizat, putem considera că nu are o vârstă fragedă acel copil*

[15] *Ibidem,* p.8
[16] STATI, V. Despre practica aplicării răspunderii pentru infracţiunile privind viaţa sexuală. Considerente de ordin teoretic şi practic. În: *Revista Naţională de Drept*, 2007, nr. 8, pp. 16–22. ISSN 1811-0770.

care are o reprezentare clară despre semnificația consimțământului pe care îl acordă în vederea întreținerii unor acte sau contacte sexuale. Dacă însă copilul nu are o asemenea reprezentare, atunci determinarea lui la acte sexuale, pe calea înșelăciunii, trebuie calificată, după caz, conform lit. b) alin. (3) art. 171 sau lit. a) alin. (3) art. 172 C. pen. RM. Aceasta întrucât o asemenea ipoteză implică faptul că victima este un copil de vârstă fragedă".[17]

În acest context, V. Stati a stabilit că lipsa capacității victimei de a înțelege semnificația actului sexual echivalează cu imposibilitatea exprimării unei voințe valabile. Prin urmare, consimțământul unui copil de vârstă fragedă nu poate fi apreciat drept unul liber și conștient.

O altă publicație la care am făcut referință în cadrul prezentei lucrări este monografia elaborată de R.G. Ionuș, în anul 2010, intitulată „*Relevanța consimțământului victimei asupra încadrării juridice a faptei*" [18]

Autoarea lucrării subliniază importanța determinantă a consimțământului victimei în structura infracțiunilor, considerând că acesta, fie în forma sa pozitivă (existența consimțământului), fie negativă (lipsa consimțământului), influențează în mod direct gradul de pericol social al faptei și aplicabilitatea răspunderii penale. Studiul efectuat relevă că, în dreptul penal al Republicii Moldova, această circumstanță, prezența sau absența consimțământului, poate dobândi valoare de element constitutiv în latura obiectivă a anumitor componențe de infracțiune.

În opinia autoarei, tehnica legislativă actuală utilizează două modalități principale de reglementare: consacrarea expresă, atunci când lipsa consimțământului este indicată explicit în textul normei și consacrarea implicită, atunci când această condiție este dedusă din natura și scopul incriminării. În situațiile în care legea stipulează în mod clar inexistența consimțământului persoanei îndreptățite, aceasta devine un element obligatoriu al laturii obiective. Totodată, există incriminări unde, deși nu se menționează expres această cerință, ea este inerentă structurii infracțiunii și se deduce prin interpretare.

În concluzie, autoarea consideră că, deși consimțământul victimei nu este reglementat ca o instituție distinctă în Codul penal, prezența sau lipsa lui reprezintă o condiție sine qua non pentru stabilirea existenței infracțiunii în anumite situații, influențând decisiv procesul de încadrare juridică. Împărtășim această concluzie, însă apreciem că rolul consimțământului depășește simpla influență asupra încadrării juridice. În opinia noastră, consimțământul constituie criteriul central de delimitare dintre conduita sexuală licită și conduita penalmente relevantă, motiv pentru care analiza sa necesită o fundamentare juridico-penală distinctă.

---

[17] *Ibidem,* p.17

[18] IONUȘ, R. G. Relevanța consimțământului victimei asupra încadrării juridice a faptei. În: Revista Universității de Stat din Moldova, 2010, nr. 3(33), pp. 195–199. ISSN 1857-2081.

O altă lucrare analizată este teza de doctor elaborată de A. Paladii, intitulată „*Violul: Studiu de drept penal şi investigarea judiciară a infracţiunii*”, susținută în anul 2010.[19] Lucrarea are un spectru mai îngust și reflectă consiţământul sub spectrul infracțiunii de viol. Autorul definește violul, examinând specificațiile legale și contextul normativ din Republica Moldova, comparativ cu standardele internaționale.

A.Paladii abordează, de asemenea, aspectele procedurale legate de investigarea infracțiunii de viol, incluzând etapele procesului de cercetare penală, colectarea probelor și protecția drepturilor victimelor. Lucrarea detaliază dificultățile întâmpinate de autoritățile de investigare, precum și impactul acestor dificultăți asupra eficienței procesului judiciar.

O parte semnificativă a lucrării este dedicată analizei criminologice, discutând factorii socio-culturali care contribuie la comiterea violului și impactul psihologic asupra victimelor. Autorul propune măsuri pentru îmbunătățirea legislației și a procedurilor judiciare, cu scopul de a sprijini victimele și de a asigura o justiție eficientă.

Autoarea citată anterior, R.G. Ionuș a adus în lumina tiparului în anul 2011 și lucrarea, intitulată „*Implicații juridico-penale asupra consimțământului victimei*”[20]. Prezenta cercetare, examinează rolul consimțământului în contextul infracțiunilor privind viața sexuală și impactul acestuia asupra responsabilității penale.

Autoarea a examinat conceptul de consimțământ, subliniind rolul său crucial în determinarea legalității sau ilegalității actelor sexuale.

Lucrarea detaliază diferențele dintre consimțământul valid și cel viciat, punând în evidență condițiile în care consimțământul devine nul, cum ar fi atunci când este obținut prin violență, constrângere sau în cazul incapacității mentale. Ionuș R.G. examinează, de asemenea, implicațiile juridice ale consimțământului în raport cu diverse infracțiuni, evidențiind impactul acestuia asupra procesului judiciar și asupra modului în care sunt evaluate probele. De asemenea, autoarea analizează unele aspecte de legislație internațională, realizând o comparație între reglementările din Republica Moldova și standardele internaționale aplicabile.

O altă lucrare științifică este teza de doctor susținută de A.Tăbîrță în 2011 cu denumirea „*Analiza juridico-penală şi criminologică a infracţiunii de viol*”.[21] Autorul susține că

[19] PALADII, A. *Violul: studiu de drept penal şi investigarea judiciară a infracţiunii*. Teză de doctor în drept. Chişinău, 2010, p. 220.
[20] IONUȘ, R. G. *Implicații juridico-penale asupra consimțământului victimei*. Teză de doctorat. Chișinău: CEP USM, 2011, p. 232.
[21] TĂBÎRŢĂ, A. Analiza juridico-penală şi criminologică a infracţiunii de viol. Teză de doctor în drept. Chişinău: CEP USM, 2011, p. 179. CSS: D 30.12.00.08-27.03.08.

inviolabilitatea sexuală reprezintă dreptul unei persoane de a nu fi supusă niciunei atingeri a corpului.[22]

În analiza raportului dintre infracțiunea de viol și hărțuirea sexuală, A. Tăbîrță exprimă mai multe opinii față de care există rezerve. În primul rând, autorul afirmă că atât violul, cât și hărțuirea sexuală afectează relațiile sociale privind protecția libertății sexuale, diferența fiind că în cazul violului este lezată suplimentar și inviolabilitatea sexuală a persoanei.[23] O asemenea poziție poate fi discutabilă, deoarece și hărțuirea sexuală poate aduce atingere inviolabilității sexuale, de exemplu atunci când victima este o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani.

Același autor a elaborat lucrarea intitulată „*Unele aspecte comune ale infracțiunii de viol şi incest*".[24] Autorul delimitează aceste două infracțiuni. Infracțiunea de incest, prevăzută la art.201 CP al RM, presupune raportul sexual între rude pe linie dreaptă până la gradul trei inclusiv, precum şi între rude pe linie colaterală (fraţi, surori). În acest caz autorul stabilește că există un subiect bilateral bazat pe acord de voinţă, iar temeiul sancționării acestei fapte este atingerea adusă moralității sexuale şi fondului biologic, din acest motiv infracțiunea de incest nu este încriminată în capitolul IV al Codului penal.

În analiza raportului dintre viol și incest, autorul acordă un rol central consimțământului persoanei vătămate. Acesta evidențiază că existența unui acord de voință reprezintă o trăsătură specifică formei nonagresive a incestului, în timp ce lipsa consimțământului, constrângerea ori imposibilitatea victimei de a-și manifesta voința determină incidența infracțiunii de viol. De asemenea, autorul atrage atenția asupra situației minorilor lipsiți de capacitatea de a înțelege semnificația raportului sexual, apreciind că în asemenea cazuri nu poate fi reținut un consimțământ valabil.[25]

În contextul studiului realizat, a fost supusă analizei teza de doctorat elaborată de D. Railean intitulată „*Prevenirea victimologică a infracţiunilor contra inviolabilităţii sexuale a minorilor, săvârşite prin violenţă*".[26] Lucrarea abordează inclusiv și o latură criminologică care vizează procesul de victimizare a minorilor, mecanismul și consecințele victimizării fără de care este imposibil de a înțelege consimțământul sub aspect sexual. D. Railean explorează cauzele acestor infracțiuni, incluzând factorii sociali, psihologici și culturali care contribuie la creșterea vulnerabilității minorilor.

---

[22] *Ibidem,* p.47
[23] *Ibidem,* p.48
[24] TĂBÎRȚĂ, A. „*Unele aspecte comune ale infracţiunii de viol şi incest".* Revista Avocatul poporului nr. 7-8, 2013, pp. 22-24. ISSN 1857-0550
[25] *Ibidem,* p.23
[26] RAILEAN, D. *Prevenirea victimologică a infracţiunilor contra inviolabilităţii sexuale a minorilor, săvârşite prin violenţă*: Teză de doctor în drept. Chișinău, 2012. p. 242

În plan preventiv, lucrarea accentuează importanța informării copiilor despre pericolele la care pot fi expuși și despre resursele de sprijin disponibile.

Din perspectiva noastră, contribuția tezei lui D. Railean este importantă pentru înțelegerea complexității victimizării minorilor, evidențiind că pasivitatea și tăcerea acestora nu reflectă consimțământul real, ci o strategie de autoprotecție împotriva consecințelor anticipate. Considerăm că această analiză subliniază necesitatea de a delimita clar consimțământul valid de „acceptarea aparentă" impusă de frică sau manipulare, mai ales în cazul minorilor vulnerabili. În opinia noastră, protecția juridică și criminologică trebuie să recunoască că orice act sexual presupus „consimțit" de un minor sub presiunea psihologică a agresorului este, în realitate, lipsit de libertate și validitate. Rezultă că evaluarea consimțământului nu poate fi realizată exclusiv prin analiza conduitei exterioare a victimei, ci trebuie raportată la mecanismele psihologice care au determinat comportamentul acesteia. Această abordare corespunde și standardelor dezvoltate ulterior în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

În anul 2013, distinctul profesor universitar Sergiu Brînza a publicat articolul „*Infracțiunile prevăzute la art.173-175[1] CP al RM în lumina ultimelor amendamente operate în legea penală*."[27]

Articolul de față are ca obiect analiza juridico-penală a unor incriminări din Capitolul IV al CP al RM. Studiul se concentrează asupra modificărilor legislative operate prin amendamentele din 12 aprilie 2012 și 26 decembrie 2012, analizând impactul acestora asupra structurii elementelor constitutive ale infracțiunilor menționate.

O atenție specială este acordată particularităților componenței infracțiunilor prevăzute la art.175 și art.175¹ di CP al RM, având în vedere caracterul lor specific în raport cu alte fapte de natură sexuală. Ideile stabilite în prezenta lucrare au fost reconcepute și actualizate în lucrarea didactico-științifică „Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol.I", elaborată de S. Brînza și V. Stati în anul 2015.[28]

O altă lucrare analizată, a apărut în anul 2016, fiind teza de doctorat a dnei. M. Botnarenco intitulată „*Răspunderea penală pentru hărțuirea sexuală*". Respectiva lucrare abordează aspectele juridice ale hărțuirii sexuale, o problemă socială și legală de actualitate. Autoarea analizează definiția hărțuirii sexuale și elementele componenței de infracțiune sub aspect

[27] BRÎNZA, S., STATI, V. Infracţiunile prevăzute la art. 173–175¹ CP al RM în lumina ultimelor amendamente operate în legea penală. În: Revista Națională de Drept, 2023, nr. X, pp. 131–141. ISSN 1814-3199.
[28] BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea specială*. Vol. I. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015, p. 1326. ISBN 978-9975-53-469-7.

doctrinar dar și practic. Lucrarea este bazată pe monitorizarea și cercetarea practicii judiciare referitoare la aplicarea răspunderii penale în corespundere cu art.173 CP al RM.

Autoarea a afirmat că consimțământul este posibilitatea acordată unei persoane de a acționa, de a face sau de a nu face o alegere. Atunci când lipsește libertatea de decizie, nu există consimțământ. [29]

O idee importantă desprinsă din teză este că dispozițiile Codului civil atestă că, validitatea consimțământului este condiționată de existența discernământului la persoana care îl exprimă. Prin urmare, pentru ca voința manifestată să fie recunoscută din punct de vedere juridic, aceasta trebuie să provină de la un individ capabil să înțeleagă și să evalueze consecințele acțiunilor sale. Totuși, pot apărea situații în care voința internă a unei persoane nu se reflectă fidel în manifestarea exterioară a acesteia. Din acest considerent, nu este suficient să se constate doar prezența discernământului, ci trebuie analizat și dacă decizia persoanei a fost luată în mod liber, fără a fi influențată de constrângeri de natură fizică ori psihică. Doar în condițiile unei voințe nealterate se poate evalua în mod corect răspunderea juridică a individului.

Autoarea tezei a elaborat în egală măsură o analiză criminologică a hărțuirii sexuale și a investigat cazurile care vizează victimele minore în cazul hărțuirii sexuale.

În anul 2017, Gh. Gladchi și D. Railean au publicat monografia intitulată „*Prevenirea victimizării minorilor prin infracțiunile de violență sexuală*”.[30]

În anul 2019, N. Lutenco publică studiul „Violența bazată pe gen – crimă motivată de ură”[31], în cadrul lucrărilor conferinței internaționale Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători. În lucrare se argumentează că actele de violență sexuală nu sunt doar infracțiuni individuale, ci reflectă relații dezechilibrate de putere și norme sociale discriminatorii. Autoarea subliniază importanța abordării legislative și sociale care să țină cont de vulnerabilitatea victimelor și de factorii de risc specifici violenței bazate pe gen.

[29] BOTNARENCO, M. *Răspunderea penală pentru hărțuirea sexuală*. Teză de doctor în drept. Chișinău: Tipografia Centrală, 2016. p. 120

[30] GLADCHI, Gh., RAILEAN, D. *Prevenirea victimizării minorilor prin infracțiunile de violență sexuală*. Chișinău: Tipografia Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, 2017. ISBN 978-9975-121-42-2.

[31] LUTENCO, N. Violența bazată pe gen – crimă motivată de ură. În: *Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători*. Materialele Conferinței științifice internaționale, ediția a VIII-a, 10 iunie 2019, Chișinău, Republica Moldova. Chișinău: Tipografia „Biotehdesign”, 2019. Vol. 2, pp. 196–204. ISBN 978-9975-108-67-6.

În anul 2020, penaliștii S. Brînza și V. Stati, S. Copețchi publică studiul științifico-practic „*Infracțiunile privind viața sexuală din perspectiva legii penale a Republicii Moldova: aspecte de lege ferenda”.*[32]

Potrivit opiniei exprimate de autori pe marginea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative,[33] alin.(4) al art.132² Cod penal prevede instituirea unei prezumții privind vârsta persoanei față de care se exercită actul sexual sau acțiunea cu caracter sexual, cu scopul de a distinge între consimțământul valabil și cel afectat de vicii. Cu toate acestea, autorii S. Brînza și V.Stati, S. Copețchi exprimă rezerve față de oportunitatea unei asemenea reglementări, întrucât o astfel de prezumție ar putea fi în detrimentul evaluării individualizate și complexe a fiecărui caz în parte, golind astfel norma penală de profunzimea și rigoarea necesară.

Autorii articolului critică lipsa de justificare clară în Proiectul de lege pentru stabilirea vârstei de 15 ani ca reper legal, subliniind că în Nota informativă nu sunt oferite argumente solide pentru această alegere. Ei susțin că problema principală nu este vârsta minimă a victimei, ci existența discernământului acesteia, aspect esențial în delimitarea între infracțiunile privind viața sexuală prevăzute la articolele (171, 172 și 174 din CP al RM). Se atrage atenția că vârsta redusă poate indica o lipsă de discernământ, însă aceasta trebuie evaluată concret, în fiecare caz în parte, nu stabilită printr-un prag arbitrar. În acest sens, se susține ideea că doar o analiză detaliată a circumstanțelor, inclusiv prin declarații și expertize psihologice, poate determina dacă victima a înțeles sau nu semnificația actului la care a fost supusă.

Din perspectiva studiului nostru prezintă interes și articolul științific al penaliștilor S. Brînza, V. Stati „*Sexting”, „sextorsion”, „revenge porn*”: fenomene reflectate în CP al RM?”[34] Acest articol a reprezentat o novație pentru analiza infracțiunilor privind viața sexuală. Prezentul studiu a abordat noțiuni noi, nemaiîntâlnite până atunci în doctrina Republicii Moldova și analizează oportunitatea completării Capitolului IV al CP al RM cu noi infracțiuni.

Autorii articolului atrag atenția asupra lipsei unui temei juridic internațional solid care să justifice incriminarea expresă a faptelor precum „sexting”, „sextorsion” și „revenge porn”, în contextul dreptului penal. Ei remarcă faptul că nici principalele instrumente internaționale – cum ar fi Convenția de la Lanzarote sau Directiva 2011/93/UE, nu prevăd obligativitatea incriminării

[32] BRÎNZA, S., STATI, V., COPEȚCHI, S. Infracțiunile privind viața sexuală din perspectiva legii penale a Republicii Moldova: aspecte de lege ferenda. În: *Polish Science Journal*, Issue 3(24), 2020, pp. 151–170. ISSN 1556-5068. [citat: 02.08.2025]. Disponibil: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4217985

[33] Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (asigurarea drepturilor victimelor în cazul infracțiunilor privind viața sexuală). [citat 02.08.2025].
Disponibil: http://www.justice.gov.md/public/files/dir_elab_acte_norm/Proiect_21.02.2020.pdf

[34] BRÎNZA, S., STATI, V. „Sexting”, „sextorsion”, „revenge porn”: fenomene reflectate în Codul penal al Republicii Moldova? În: *Studia Universitatis Moldaviae*, 2021, nr. 3(143), pp. 3–17. ISSN 1814-3199.

acestor fenomene. În plus, autorii avertizează asupra pericolului de a încărca în mod excesiv legislația penală națională cu norme noi, mai ales în lipsa unei necesități stringente și a unei coerențe legislative.

Se subliniază riscul de „supraincriminare", care poate genera confuzie în practica judiciară, paralelisme legislative și, în final, o reducere a eficienței sistemului penal. În acest sens, este invocat și principiul bunei guvernări, care impune legiuitorului o analiză atentă a impactului oricărei noi incriminări asupra întregului sistem juridic. Concluzia autorilor este că extinderea sferei de aplicare a dreptului penal trebuie făcută cu mare prudență și doar dacă noile norme sunt indispensabile pentru combaterea unor fenomene sociale reale și grave. În continuare, autorii analizează specific aceste fenomene (sexting, sextorsion, revenge porn) pentru a evalua dacă actualul Cod penal al Republicii Moldova le acoperă deja sau dacă se impune completarea lui.

Autorii ajung la concluzia că actualul Cod penal al Republicii Moldova (în continuare CP al RM) nu incriminează în mod expres faptele desemnate prin termenii „sexting", „sextortion" și „revenge porn", deși aceste fenomene pot genera consecințe grave asupra demnității și vieții private a persoanelor.

Totuși, autorii observă că unele dintre aceste fapte pot fi încadrate juridic în dispoziții deja existente din Codul penal (ex. art.173, 175, 177 din CP al RM ș.a.) sau din Codul contravențional, în funcție de circumstanțele concrete.[35]

Pe această bază, concluzia principală a autorilor este că, pentru a asigura o protecție eficientă și adaptată la noile forme de infracționalitate digitală, ar fi oportună completarea art.177 alin. (2) CP al RM, prin: introducerea unei noi litere care să includă expres folosirea tehnologiilor informaționale sau comunicațiilor electronice.

Prin urmare, se pledează pentru modernizarea legislației penale în raport cu riscurile generate de abuzurile din mediul digital, pentru a preveni impunitatea și a asigura o protecție reală victimelor.

Considerăm că această direcție legislativă confirmă faptul că noile tehnologii generează forme de atingere a libertății sexuale care nu mai pot fi analizate exclusiv prin prisma modelelor clasice ale infracțiunilor privind viața sexuală. În consecință, conceptul de consimțământ sexual trebuie interpretat în concordanță cu noile modalități de exercitare a constrângerii psihologice și digitale.

În anul 2023, având în vedere o serie de amendamente introduse în Codul penal, penaliștii S. Brînza și V. Stati, vin cu un nou articol științific, publicat pe site-ul „Juridice.md", cu titlul

[35] *Ibidem,* p.4

„*Violul și acțiunile cu caracter sexual neconsimțite: o abordare din perspectiva legii nr.316/2022*”[36]. Studiul de față pune accent pe modificările legislative intervenite și impactul adus la calificarea infracțiunilor.

Autorii și-au propus să analizeze impactul modificărilor aduse prin Legea nr.316/2022 asupra legislației penale din Republica Moldova, în special în ceea ce privește protecția drepturilor victimelor infracțiunilor privind viața sexuală și violența în familie.

În mod particular, studiul de față este concentrat pe efectele modificărilor operate asupra articolelor 171 și 172 din CP al RM, care reglementează infracțiunea de viol și acțiunile cu caracter sexual, urmărind să evidențieze modul în care noile prevederi contribuie (sau nu) la întărirea protecției victimelor.

O modificare substanțială identificată de autori privește caracterizarea laturii obiective a infracțiunii de viol. Dacă anterior aceasta era exprimată prin „raport sexual”, Legea nr.316/2022 pentru modificarea unor acte normative (asigurarea drepturilor victimelor în cazul infracțiunilor privind viața sexuală și violența în familie) (în continuare – Legea nr.316/2022) a fost adoptată la 17.11.2022 și a generat ca sintagma „act sexual neconsimțit”, să fie definită în art.132² CP al RM. Această nouă formulare extinde semnificativ sfera de aplicare a normei penale, incluzând penetrarea vaginală, anală sau orală cu orice parte corporală sau obiect, atât în ipoteza acțiunii active, cât și a celei pasive (când victima este determinată să execute actul sexual). Astfel, noțiunea de „act sexual” este mai largă decât cea de „raport sexual”, ceea ce implică o redefinire a momentului consumării infracțiunii, legat acum de începutul oricărui act de penetrare de natură sexuală, indiferent de mijlocul folosit.

În privința victimei, autorii notează că Legea nr.316/2022 a eliminat relevanța diferenței de sex dintre autor și victimă, punând accentul pe caracterul neconsimțit al actului și pe natura sexuală a penetrării. De asemenea, se admite că victima poate avea rol activ în actul sexual, cu condiția ca acesta să fi fost comis prin constrângere sau profitând de imposibilitatea victimei de a se apăra sau de a-și exprima voința.

Totodată, analiza realizată de autorii studiului scoate în evidență faptul că acțiunea adiacentă (constrângerea fizică, psihică sau profitarea de imposibilitatea victimei de a-și exprima voința) a rămas neschimbată ca structură, iar înșelăciunea nu a fost introdusă printre formele normative de manifestare a acesteia, deși a fost propusă în proiectele legislative preliminare.

[36] BRÎNZA, S., STATI, V., TAMAZLÎCARU, A. „Violul și acțiunile cu caracter sexual neconsimțite: o abordare din perspectiva Legii nr. 316/2022”. În: Juridice Moldova. [citat: 07.11.2024]. Disponibil: https://juridicemoldova.md/17060/violul-si-actiunile-cu-caracter-sexual-neconsimtite-o-abordare-din-perspectiva-legii-nr-316-2022-2.html

Se mai arată că violul poate fi comis și în situația în care este constrânsă fizic sau psihic o terță persoană (alta decât cea supusă actului sexual), dacă această constrângere are ca efect influențarea victimei principale. Această interpretare derivă din prevederile art.132² alin. (3) CP al RM.

Autorii argumentează și împotriva calificării prin concurs de infracțiuni în situația în care actul sexual este însoțit de vătămări corporale grave, susținând că aplicarea cumulativă a art.171 și art.151 CP al RM ar duce la dublă incriminare pentru aceeași acțiune de constrângere fizică.

În ceea ce privește latura subiectivă, se menține opinia potrivit căreia intenția directă este forma cerută a vinovăției, iar motivul esențial al comiterii infracțiunii trebuie să fie obținerea unei satisfacții sexuale. Alte motive (răzbunare, prejudecăți etc.) pot însoți, dar nu înlocuiesc acest scop central.

În concluzie, domnii S. Brînza și V. Stati susțin că Legea nr.316/2022 a adus modificări semnificative la nivel terminologic și structural, în special în ceea ce privește delimitarea între actul sexual și raportul sexual, redefinirea momentului consumării infracțiunii, precum și extinderea sferei subiecților pasibili de a deveni victime, fără a altera în mod esențial fundamentul teoretic și practic al incriminării violului.

În același an, penaliștii citați mai sus publică și lucrarea „*Prezumția lipsei de consimțământ sexual în cazul victimei minore: model de inspirație pentru legiuitorul moldav?*”.[37] Acest articol este o încercare de a scoate în evidență importanța noțiunii de consimțământ sexual, fiind printre puține lucrări în domeniu care abordează subiectul consimțământului în cazul infracțiunilor privind viața sexuală.

Autorii articolului analizează inițiativa legislativă adoptată în România prin Legea nr. 217/2023, care introduce în Codul penal o prezumție absolută privind lipsa consimțământului sexual al minorilor sub 16 ani. Aceasta înseamnă că orice act sexual săvârșit de un adult cu un minor sub această vârstă este considerat viol sau agresiune sexuală, indiferent dacă s-a folosit constrângerea sau alte mijloace de împiedicare a exprimării voinței.

Articolul evidențiază modificările legislative din România, precum abrogarea articolului care incrimina actul sexual cu un minor și introducerea unor articole distincte pentru viol și agresiune sexuală asupra minorilor sub 16 ani. Se subliniază că această abordare elimină ambiguitățile și oferă o protecție clară și puternică pentru minorii vulnerabili.

[37] BRÎNZA, S., STATI, V. Prezumția lipsei de consimțământ sexual în cazul victimei minore: model de inspirație pentru legiuitorul moldav În: *Revista Institutului Național al Justiției*, nr. 4(67), 2023, pp. 23–29. ISSN 1857-2405.

Totodată, autorii compară această soluție cu cadrul juridic al Republicii Moldova, unde actul sexual cu o persoană sub 16 ani este incriminat în baza articolului 174 CP al RM, care însă presupune discernământul victimei. Ei argumentează că, în legislația moldovenească, este necesară o evaluare concretă a discernământului în fiecare caz, fără a stabili o limită minimă generală de vârstă.

Concluzia acestui studiu se bazează pe faptul că profita de imposibilitatea victimei de a-și exprima voința este deja reglementată în articolele 171 și 172 din CP al RM. Prin urmare, nu este necesară adăugarea unor articole similare cu cele din Codul penal al României. O astfel de adăugare ar duce la duplicarea prevederilor existente în articolele 171 și 172 CP al RM.

În anul 2024, N. Lutenco publică articolul „Racordarea legislației naționale privind violența sexuală la standardele internaționale”[38]. Studiul evidențiază necesitatea alinierii legislației Republicii Moldova la standardele internaționale pentru a asigura protecție eficientă și neechivocă a victimelor violenței sexuale. Autoarea subliniază că legea penală trebuie să fie neutră din perspectiva sexului persoanelor implicate și să evite orice discriminare bazată pe orientarea sexuală. În acest context, orice act sexual neconsimțit trebuie considerat viol, indiferent de sexul subiecților, iar definiția trebuie să includă toate formele posibile ale actului sexual.

Un an mai târziu (2025), N. Lutenco publică studiul „Particularitățile hărțuirii de natură sexuală și a hărțuirii bazate pe sex”[39]. În Republica Moldova, legislația actuală prevede sancțiuni atât pentru hărțuirea de natură sexuală, cât și pentru hărțuirea bazată pe sex. Totuși, autoarea evidențiază necesitatea clarificării unor aspecte juridico-penale pentru a asigura o interpretare coerentă a acestor norme și propune ajustări legislative care să permită incriminarea tuturor modalităților prin care aceste fapte prejudiciabile pot fi comise.

Lucrările lui N. Lutenco contextualizează infracțiunile privind viața sexuală în cadrul violenței bazate pe gen și subliniază necesitatea unei legislații non-discriminatorii și conforme cu standardele internaționale.

Analizând publicațiile din 2024 și 2025 a autoarei N. Lutenco, se remarcă accentul pus pe neutralitatea legislației față de sexul persoanelor implicate și pe extinderea definiției violului la toate formele posibile de act sexual neconsimțit.

---

[38] LUTENCO, N. Racordarea legislației naționale privind violența sexuală la standardele internaționale. În: *Vector European*, 2024, nr. 2, pp. 26–35. ISSN 2345-1106. DOI: https://doi.org/10.52507/2345-1106.2024-2.05

[39] LUTENCO, N. Particularitățile hărțuirii de natură sexuală și a hărțuirii bazate pe sex. În: *Materialele Conferinței Internaționale Jean Monnet* „Cooperarea instituțiilor statului în asigurarea unității naționale”, 28–29 martie 2025, Chișinău. Coordonator: Ludmila Roșca. Chișinău: Print-Caro, 2025, pp. 349–357. ISBN 978-5-85748-163-9.

Lucrările lui N. Lutenco sunt relevante pentru tema consimțământului sexual, deoarece abordează problematica violenței sexuale printr-o perspectivă integrată, care combină dimensiunea juridică cu cea socială și culturală.

De asemenea, cercetările lui N. Lutenco tratează în mod sistematic hărțuirea sexuală și hărțuirea bazată pe sex, subliniind că protecția consimțământului trebuie să includă și situațiile în care există presiune psihologică sau socială, nu doar constrângere fizică.

Analiza opiniilor doctrinare relevă existența unor puncte de convergență privind necesitatea existenței consimțământului liber exprimat în cadrul infracțiunilor privind viața sexuală. Totuși, autorii nu oferă criterii unitare de delimitare între consimțământul juridic și manifestările factice ale acordului. De asemenea, în doctrina analizată lipsesc abordări sistematice referitoare la influența noilor modificări legislative asupra calificării infracțiunilor prevăzute în Capitolul IV al Codului penal al Republicii Moldova.

În opinia noastră, analiza doctrinară demonstrează necesitatea dezvoltării unei concepții unitare privind consimțământul sexual, care să permită delimitarea situațiilor în care acordul victimei produce efecte juridice de acelea în care acesta este lipsit de relevanță penală.

1.1.2. Analiza materialelor științifice ale autorilor străini, în raport cu tema tezei

În doctrina penală română, o abordare sistematică a infracțiunilor contra libertății și inviolabilității sexuale este realizată de V. Dobrinoiu, care evidențiază că elementul esențial al infracțiunii de viol îl constituie lipsa consimțământului persoanei vătămate, indiferent de modalitatea prin care aceasta este determinată să participe la actul sexual. [40] Autorul subliniază că protecția penală este orientată spre garantarea libertății persoanei de a decide în mod autonom asupra vieții sale sexuale, iar orice act sexual realizat prin constrângere fizică, psihică sau prin imposibilitatea victimei de a-și exprima voința reprezintă o încălcare gravă a acestei libertăți. În acest context, lipsa consimțământului nu constituie doar o condiție de tipicitate a infracțiunii, ci exprimă însăși atingerea adusă libertății sexuale, valoare fundamentală protejată de legea penală.

O contribuție importantă la fundamentarea instituției consimțământului victimei aparține profesorului Gh. Antoniu, care, în studiul Consimțământul victimei[41], analizează natura juridică și efectele acestei instituții în dreptul penal. Autorul evidențiază că relevanța consimțământului trebuie apreciată în funcție de valoarea socială ocrotită de legea penală, subliniind că acesta poate

[40] DOBRINOIU, V. *Drept penal. Partea specială. Teorie şi practică judiciară*. Bucureşti: Lumina Lex, 2000, p. 217.
[41] ANTONIU, G. Consimțământul victimei. În: *Revista de Drept Penal*, 2003, nr. 4, p. 14.

înlătura caracterul penal al faptei numai în situațiile în care titularul valorii sociale dispune în mod liber de dreptul sau interesul protejat. În concepția autorului, consimțământul reprezintă expresia autonomiei de voință a persoanei, însă eficiența sa juridică este limitată de caracterul indisponibil al anumitor valori sociale, precum viața sau integritatea corporală. Această abordare prezintă relevanță și în materia infracțiunilor privind viața sexuală, unde libertatea de autodeterminare sexuală constituie fundamentul aprecierii existenței unui consimțământ valabil.

În lucrarea „Drept penal. Partea Specială: Infracțiuni contra persoanei și patrimoniului" (2013), profesorul V. Cioclei examinează infracțiunile contra libertății și inviolabilității sexuale, evidențiind că protecția penală este orientată spre garantarea libertății persoanei de a decide în mod liber asupra vieții sale sexuale. În analiza elementelor constitutive ale acestor infracțiuni, autorul acordă o atenție deosebită lipsei consimțământului persoanei vătămate, apreciind că manifestarea de voință trebuie analizată în raport cu împrejurările concrete în care aceasta a fost exprimată, întrucât existența constrângerii sau imposibilitatea victimei de a-și exercita în mod liber voința înlătură caracterul valabil al consimțământului. Prin această abordare, autorul subliniază importanța protejării libertății și demnității sexuale ca valori fundamentale ocrotite de legea penală.[142]

În teza de doctorat a lui D. A Marinciu, „*Prevenirea și combaterea agresiunilor sexuale asupra victimelor potențiale*"[43] susținută în 2020 în România, autorul a evidențiat importanța stabilirii unei vârste minime pentru exprimarea valabilă a consimțământului sexual. Potrivit acestuia, această vârstă reflectă momentul în care o persoană este considerată suficient de matură, atât fizic cât și psihic, pentru a înțelege natura relațiilor sexuale și consecințele acestora, fiind astfel capabilă să consimtă în mod conștient și liber. În dreptul comparat, pragul de vârstă variază de la un stat la altul. În România, Codul penal stabilește această vârstă la 15 ani.

Autorul a vrut să transmită, succint, că există mai multe tipuri de programe de supraveghere a agresorilor sexuali, fiecare cu un grad diferit de eficiență în reducerea recidivei - de la tratament psihologic combinat cu supraveghere, la tratamente hormonale și programe de suport social.

Următoarea publicație analizată este studiul elaborat de G.-C. Ioan, „*Infracțiunile de viol săvârșit asupra unui minor și agresiune sexuală săvârșită asupra unui minor – stabilirea legii penale mai favorabile*"[44], publicată în anul 2024 în *Analele Universității din București – Drept*.

---

[42] CIOCLEI, V. Drept penal: Partea Specială: Infracțiuni contra persoanei și patrimoniului. București: C.H. Beck, 2013. p.122. ISBN 978-606-18-1465-7

[43] MARINCIU, D. A. Prevenirea și combaterea agresiunilor sexuale asupra victimelor potențiale. Teză de doctor în drept. București: Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza", 2020.

[44] IOAN, G.-C. „Infracțiunile de viol săvârșit asupra unui minor și agresiune sexuală săvârșită asupra unui minor – stabilirea legii penale mai favorabile". În: Analele Universității din București. Seria Drept – Forum Juridic, nr. 2/2024, pp. 118–141.

Dr. G.-C Ioan. evidențiază dificultățile practice întâlnite în aplicarea legii penale mai favorabile în contextul noilor incriminări introduse în Codul penal român prin articolele 218[1], 219[1] și 219[2], care reglementează infracțiuni privind libertatea și integritatea sexuală a minorilor.

Lucrarea analizează modificările legislative intervenite în materia infracțiunilor privind viața sexuală asupra minorilor și dificultățile practice generate de aplicarea noilor dispoziții penale. Deși studiul este axat în principal asupra stabilirii legii penale mai favorabile, autorul examinează și aspecte referitoare la consimțământul minorului, vulnerabilitatea acestuia și protecția sporită acordată de legea penală.

Un aspect important evidențiat în studiu privește faptul că, în cazul minorilor, consimțământul nu poate fi analizat exclusiv prin raportare la manifestarea formală a voinței victimei, ci trebuie avută în vedere și situația de vulnerabilitate specifică vârstei. Autorul subliniază că legiuitorul acordă o protecție suplimentară minorului tocmai datorită insuficientei maturități psihice și emoționale a acestuia.

De asemenea, lucrarea examinează circumstanțele agravante referitoare la raporturile de autoritate, încredere sau dependență dintre făptuitor și victimă. Sunt analizate ipotezele în care minorul se află în îngrijirea, educarea, ocrotirea sau tratamentul făptuitorului ori în situații de vulnerabilitate cauzate de boală, dependență sau incapacitate psihică ori fizică. În aceste situații, libertatea de voință a victimei este considerabil diminuată, iar validitatea consimțământului devine profund afectată.

Totodată, autorul evidențiază tendința legislativă contemporană de consolidare a protecției penale a minorilor împotriva abuzurilor sexuale, inclusiv prin extinderea circumstanțelor agravante și înăsprirea limitelor de pedeapsă.

În ceea ce privește autorii ruși, am analizat selectiv o serie de lucrări printre care se numără și lucrarea lui M. Kovaleva, „*Violenţa sexuală şi exploatarea sexuală: aspecte criminologice şi juridico-penale, prevenire*”.[45] În contextul acestui studiu, atenţia a fost concentrată asupra aspectelor criminologice, juridico-penale şi celor legate de prevenirea violenţei sexuale şi a exploatării sexuale a persoanelor.

Autoarea propune o definiție proprie a noțiunii de „exploatare sexuală”, considerând că exploatarea sexuală reprezintă „utilizarea împotriva voinței persoanei a capacităților sale fizice pentru satisfacerea propriilor necesități sexuale sau a necesităților altei persoane (persoane), în

[Citat: 12.04.2024]. Disponibil: https://drept.unibuc.ro/documente/2024/AUBD/2,%202024,%207.%20George-Cristian%20Ioan%20infractiunile%20de%20viol.pdf

[45] КОВАЛЕВА, М.А. *Сексуальное насилие и сексуальная эксплуатация: криминологические и уголовно-правовые аспекты, предупреждение*: Дис. канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2006. с.299

scopul obținerii de către exploatator a unui avantaj financiar sau de altă natură". Prin această abordare, lucrarea evidențiază că lipsa unui consimțământ liber exprimat constituie unul dintre elementele centrale ale exploatării sexuale.[46]

Autoarea a evidențiat că tipologia victimelor exploatării sexuale cuprinde trei categorii principale: „victima voluntară", reprezentată de persoanele care practică prostituția sau prestează alte servicii sexuale; „victima constrânsă", respectiv persoanele atrase în situații de exploatare prin constrângere fizică ori presiune psihologică; și „victima înșelată", categorie ce include persoanele plasate într-o situație de exploatare prin înșelăciune, abuz de încredere sau prin valorificarea nivelului insuficient de dezvoltare intelectuală. Un aspect care completează analiza realizată de M.A. Kovaleva îl reprezintă examinarea raportului dintre exploatarea sexuală și libertatea de autodeterminare a persoanei.

Autoarea subliniază că exploatarea sexuală poate fi realizată prin multiple modalități, inclusiv prin violență, constrângere psihică, înșelăciune, abuz de încredere sau prin valorificarea stării de dependență a victimei, împrejurări care împiedică exprimarea unei voințe libere și autonome. În acest sens, M.A. Kovaleva propune definirea exploatării sexuale ca utilizarea împotriva voinței persoanei a capacităților sale fizice pentru satisfacerea necesităților sexuale proprii sau ale altei persoane, în scopul obținerii unui avantaj patrimonial ori de altă natură. De asemenea, autoarea evidențiază că mijloacele prin care este realizată exploatarea – înșelăciunea, constrângerea fizică sau psihică și folosirea stării de vulnerabilitate – demonstrează că lipsa unui consimțământ liber exprimat constituie unul dintre elementele definitorii ale acestui fenomen. În opinia noastră, această abordare prezintă relevanță pentru cercetarea de față, deoarece evidențiază că analiza consimțământului sexual trebuie realizată nu numai prin raportare la existența unei manifestări exprese de voință, ci și prin examinarea condițiilor în care aceasta este exprimată, inclusiv a situațiilor în care voința persoanei este afectată prin constrângere, înșelăciune sau exploatarea vulnerabilității.

În continuare, am analizat lucrarea lui A.S. Kapitunov intitulată „*Infracțiuni sexuale comise cu violență împotriva minorilor.*"[47] Autorul a propus o clasificare structurată a obiectelor juridice ale infracțiunilor ce afectează sfera vieții sexuale. Astfel, obiectul juridic generic este identificat ca ansamblul relațiilor sociale fundamentale, care derivă din exercitarea drepturilor și

[46] *Ibidem, p.299*
[47] КАПИТУНОВ, О. С. Насильственные половые преступления против несовершеннолетних: дис. … канд. юрид. наук. Краснодар, 2006. с. 23.

libertăților esențiale ale persoanei, fiind inalienabile prin natura lor, iar o manifestare particulară a acestora este regăsită în statutul constituțional al individului.[48]

Deși A.S. Kapitunov nu consacră o analiză distinctă noțiunii de consimțământ sexual, concepția sa privind obiectul juridic al infracțiunilor sexuale evidențiază importanța libertății de autodeterminare în sfera vieții sexuale. Autorul apreciază că obiectul juridic al acestor infracțiuni este constituit din relațiile sociale care garantează libertatea sexuală, autodeterminarea sexuală și inviolabilitatea sexuală a persoanei, iar în cazul minorilor include, în mod suplimentar, relațiile privind dezvoltarea lor psihofiziologică și morală normală. Din această perspectivă, consimțământul dobândește relevanță juridică numai în măsura în care exprimă o manifestare liberă a voinței unei persoane capabile să dispună de libertatea sa sexuală. În ceea ce privește minorii, autorul pornește de la premisa că prioritară este protecția inviolabilității lor sexuale și a dezvoltării normale, ceea ce justifică un nivel sporit de protecție penală și limitează relevanța juridică a consimțământului exprimat de aceștia.

O altă lucrare analizată este cercetarea lui I.V. Pantiuhina „*Conceptul infracțiunilor împotriva libertății sexuale și integrității sexuale a persoanei*".[49]

Autoarea realizează o analiză doctrinară a noțiunilor de „libertate sexuală" și „inviolabilitate sexuală", subliniind caracterul contradictoriu al terminologiei utilizate în legislația penală rusă.

În cadrul lucrării, autoarea arată că libertatea sexuală presupune „libertatea alegerii tipului de relații sexuale, a modului și formei acestora, precum și a partenerului pentru realizarea lor, în condițiile existenței consimțământului voluntar". Prin această formulare este accentuată ideea că esența libertății sexuale constă în posibilitatea persoanei de a decide în mod autonom și liber asupra relațiilor sexuale.

Totodată, autoarea evidențiază că inviolabilitatea sexuală este specifică în special minorilor și persoanelor care nu pot înțelege semnificația actelor sexuale sau consecințele acestora. În acest sens, se menționează că persoanele care nu dețin libertate sexuală nu sunt capabile „să înțeleagă semnificația și consecințele actelor sexuale comise asupra lor sau să își dirijeze comportamentul în sfera sexuală".

De asemenea, lucrarea critică stabilirea exclusivă a criteriului de vârstă pentru aprecierea existenței consimțământului sexual valabil. Autoarea observă că nu toate persoanele care au împlinit 16 ani au atins maturitatea sexuală și morală necesară pentru exprimarea unui

[48] *Ibidem, p.23*
[49] ПАНТЮХИНА, И.В. *Понятие преступлений против половой свободы и половой неприкосновенности личности.* În: Юридическая наука, 2011, № 1, с. 52-54.

consimțământ autentic, subliniind că relațiile sexuale timpurii pot afecta dezvoltarea fiziologică și morală a minorului.

O altă lucrare relevantă pentru fundamentarea teoretică a conceptului de consimțământ este teza de doctorat realizată de M. P. Meniaeva, intitulată „*Cultura consimțământului: esență, formare, reproducere": teză de doctor în filosofie*".[50].

Autoarea analizează conceptul de consimțământ din perspectivă filosofico-culturală, evidențiind semnificațiile sale multiple, de la acceptare și acord reciproc până la ideea de armonie, unitate și coeziune socială.

Autoarea examinează conceptul de „cultură a consimțământului" din perspectivă filosofică și socioculturală, analizând rolul acestuia în consolidarea relațiilor sociale contemporane și în transformarea valorilor culturale. Autoarea susține că noțiunea de consimțământ depășește sfera strict juridică, constituind un mecanism cultural și axiologic prin intermediul căruia societatea reglementează raporturile dintre individ, libertate și responsabilitate socială.

În cadrul studiului, este evidențiat caracterul dual al culturii consimțământului, aceasta având atât un potențial stabilizator, prin menținerea echilibrului și coeziunii sociale, cât și un potențial inovator, prin promovarea transformărilor sociale și a noilor modele de interacțiune interpersonală. Autoarea argumentează că dezvoltarea unei culturi a consimțământului contribuie la diminuarea comportamentelor abuzive și la consolidarea respectului pentru autonomia persoanei, în special în contextul relațiilor sociale sensibile, inclusiv cele de natură sexuală.

Totodată, studiul relevă faptul că formarea culturii consimțământului este influențată de factori educaționali, morali și instituționali, fiind necesară promovarea unor valori bazate pe egalitate, respect reciproc și responsabilitate socială. Din această perspectivă, cercetarea are relevanță pentru analiza doctrinară a mecanismelor de prevenire a violenței sexuale și pentru dezvoltarea politicilor orientate spre protecția efectivă a persoanei și afirmarea principiului consimțământului liber exprimat.

În alt studiu intitulat „*Practica aplicării normelor privind răspunderea pentru infracțiunile sexuale (articolele 131–135 din Codul penal al Federației Ruse) și metodele de îmbunătățire a acesteia*"[51], autorul A.A. Bimbinov examinează modul concret în care sunt puse în aplicare prevederile legale referitoare la infracțiunile împotriva libertății și inviolabilității sexuale a persoanei. În lucrare sunt identificate dificultăți sistemice precum ambiguitatea definiției „altor

[50] МЕНЯЕВА, М.П. *Культура согласия: сущность, становление, воспроизводство*: Дисс. д-ра филос. наук. Челябинск, 2015. с. 41.
[51] БИМБИНОВ, А.А. *Практика применения норм об ответственности за половые преступления (статьи 131–135 Уголовного кодекса РФ и способы ее совершенствования.* Правоприменение. 2022;6(1): 191-204. с. 191-204

acțiuni de natură sexuală", lipsa unei evaluări clare privind comiterea mai multor infracțiuni similare și insuficienta delimitare a faptelor de natură indecentă.

A.A. Bimbinov recomandă recunoașterea ca atare a unor forme de contact fizic cu victima, care urmăresc satisfacerea nevoii sexuale, dar care nu implică actul sexual propriu-zis sau alte forme specifice cum ar fi sodomia sau lesbianismul. Aceasta ar cuprinde acțiuni precum masturbarea, săruturi forțate, stimularea manuală a zonelor intime, pentru a asigura o aplicare mai coerentă și eficientă a normelor penale în aceste cazuri.

În ceea ce vizează publicațiile anglo-americane, J. Struckman, D. Anderson și B. Peter, autorii studiului *Tactics of Sexual Coercion: When Men and Women Won't Take No for an Answer* (2003)[52], analizează principalele tactici utilizate pentru determinarea unei persoane să participe la activități sexuale împotriva voinței sale, evidențiind că presiunile exercitate nu îmbracă întotdeauna forma violenței fizice. Cercetările acestora demonstrează că insistențele repetate, sărutările și atingerile persistente, manipularea emoțională sau alte forme de presiune psihologică pot determina exprimarea unui acord aparent, fără ca acesta să reflecte o manifestare liberă și autentică de voință. Din această perspectivă, autorii evidențiază necesitatea delimitării dintre consimțământul voluntar și acceptarea obținută prin coerciție sexuală, subliniind că lipsa rezistenței fizice nu trebuie confundată cu existența unui consimțământ valabil.

Lucrarea intitulată „*Unele confuzii frecvente privind consimțământul în cazurile de viol*", elaborată de Peter K. Westen, analizează rolul consimțământului în dreptul penal al infracțiunilor privind viața sexuală și evidențiază dificultățile conceptuale care afectează interpretarea și aplicarea acestuia.[53] Autorul subliniază că importanța consimțământului în raporturile sexuale constă în faptul că acesta poate transforma un act sexual dintr-o infracțiune penală gravă într-un comportament juridic irelevant pentru dreptul penal. Totuși, procesul de reformare a dreptului violului este frecvent afectat de confuzii conceptuale privind semnificația consimțământului.În viziunea autorului, consimțământul nu reprezintă un concept univoc, ci un construct juridic complex, care înglobează mai multe sensuri parțial suprapuse și uneori contradictorii, la care instanțele și doctrina fac referire fără o conștientizare deplină. Astfel, consimțământul poate fi interpretat fie ca stare mentală a persoanei, fie ca manifestare externă a voinței acesteia, fie ca o combinație a celor două. De asemenea, el poate fi definit fie ca ansamblu de fapte relevante juridic,

[52] STRUCKMAN-JOHNSON, C., STRUCKMAN-JOHNSON, D., ANDERSON, P. B. Tactics of sexual coercion: When men and women won't take no for an answer. În: The Journal of Sex Research, 2003, vol. 40, nr. 1, pp. 76–86. DOI: 10.1080/00224490309552168. ISSN 0022-4499. PMID 12806533.

[53] WESTEN, P. K. Some Common Confusions About Consent in Rape Cases. În: *Ohio State Journal of Criminal Law*, 2004, vol. 2, pp. 333–359, în special p. 335. [citat: 09.06.2024]. Disponibil: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=637541

fie ca un set de elemente suficiente pentru a constitui o apărare în materia violului, ori chiar ca o ficțiune juridică a unor astfel de fapte.[54]

Autorul atrage atenția că lipsa unei clarificări conceptuale riguroase a noțiunii de consimțământ determină riscul unor confuzii sistematice în procesul de interpretare juridică, afectând coerența și echitatea aplicării normelor penale.

În acest context, sunt identificate trei tipuri principale de confuzii doctrinare și jurisprudențiale: (1) confuzia privind natura consimțământului, respectiv dacă acesta trebuie înțeles ca stare psihică internă sau ca manifestare exterioară; (2) confuzia privind raportul dintre consimțământ și rezistența fizică a victimei; și (3) confuzia privind relația dintre utilizarea forței și inexistența consimțământului.[55]

O altă contribuție doctrinară în materia consimțământului sexual aparține lui A. Reed, autorul studiului *An Analysis of Fraud Vitiating Consent in Rape Cases*[56]. Cercetarea este consacrată analizei efectelor pe care frauda și inducerea în eroare le produc asupra validității consimțământului exprimat în cazul infracțiunilor privind viața sexuală. Autorul pornește de la premisa că simpla existență a consimțământului aparent nu este suficientă pentru a exclude răspunderea penală, fiind necesară verificarea caracterului liber, conștient și autentic al acordului exprimat de victimă.

Alan Reed evidențiază faptul că una dintre cele mai dificile probleme ale dreptului penal contemporan constă în delimitarea situațiilor în care eroarea victimei afectează însăși existența consimțământului de acele împrejurări în care aceasta influențează doar motivele care au determinat persoana să accepte actul sexual. În opinia autorului, nu orice afirmație neadevărată sau conduită înșelătoare conduce la inexistența consimțământului, ci doar acele forme de fraudă care alterează în mod esențial libertatea de autodeterminare sexuală a victimei și împiedică exprimarea unei voințe autentice.

Un aport deosebit al studiului constă în analiza criteriilor utilizate de instanțele de judecată pentru aprecierea consimțământului obținut prin fraudă. Autorul demonstrează că aprecierea caracterului valabil al acordului trebuie realizată prin examinarea tuturor circumstanțelor concrete ale cauzei, inclusiv a naturii informațiilor false comunicate victimei, a scopului urmărit de făptuitor și a influenței pe care aceste împrejurări au exercitat-o asupra deciziei victimei de a participa la actul sexual.

---

[54] *Ibidem, p.335*
[55] *Ibidem, p.335*
[56] REED, A. An Analysis of Fraud Vitiating Consent in Rape Cases. În: *The Journal of Criminal Law*, 1995, vol. 59, nr. 3, pp. 310–315. DOI: 10.1177/002201839505900309

Considerăm că lucrarea lui Alan Reed prezintă o importanță deosebită pentru prezenta cercetare, deoarece evidențiază faptul că analiza consimțământului sexual nu poate fi limitată exclusiv la manifestarea exterioară a voinței victimei, ci trebuie să includă examinarea condițiilor în care aceasta a fost exprimată. Concluziile formulate de autor contribuie la delimitarea dintre consimțământul aparent și consimțământul juridic valabil și completează analiza privind formele consimțământului sexual realizată în prezenta teză.

N. Hilgert, în lucrarea „*Povara consimțământului: Dreptul la un proces echitabil și adoptarea emergentă a standardului consimțământului afirmativ în legislația privind agresiunile sexuale*"[57], afirmă că, refuzul trebuie să fie lipsit de echivoc, deoarece orice formă de neînțelegere este interpretată împotriva afirmației victimei că nu și-a dat consimțământul. Prin contrast, în baza standardului consimțământului afirmativ, „orice mai puțin decât un „da" nu este considerat consimțământ." Această schimbare contribuie la o protecție mai efectivă a drepturilor persoanelor implicate și reduce riscul interpretărilor ambigue care pot avantaja făptuitorii. Astfel, consimțământul nu mai este doar absența unei opoziții, ci un acord activ, informat și voluntar, care reflectă pe deplin voința persoanei.

Joanna Demaree-Cotton, în teza doctorală *Philosophy, Psychology, and the Ethics of Consent* (2022)[58], analizează consimțământul din perspectiva relației dintre autonomie, procesul decizional și validitatea morală și juridică a acordului exprimat. Autoarea susține că validitatea consimțământului nu depinde de inexistența absolută a influențelor externe, ci de păstrarea unei autonomii suficiente care să permită persoanei evaluarea informațiilor relevante și exprimarea unei opțiuni conforme propriilor valori și interese. Cercetările prezentate demonstrează că deciziile privind consimțământul sunt influențate de numeroși factori psihologici și contextuali, fără ca aceștia să determine automat lipsa caracterului voluntar al acordului. Din această perspectivă, autoarea promovează o abordare flexibilă a autonomiei personale, apreciind că validitatea consimțământului trebuie analizată în funcție de capacitatea efectivă a persoanei de a lua o decizie liberă și conștientă. Considerăm că această abordare completează analiza juridico-penală a consimțământului sexual, întrucât evidențiază necesitatea evaluării procesului decizional al victimei și nu exclusiv a manifestării exterioare a voinței.

[57] HILGERT, N. The Burden of Consent: Due Process and the Emerging Adoption of the Affirmative Consent Standard in Sexual Assault Laws. În: *Arizona Law Review*, 2016, vol. 58, p. 874.
[58] DEMAREE-COTTON, J. *Philosophy, Psychology, and the Ethics of Consent*. PhD Dissertation, Department of Philosophy, Yale University, New Haven, 2022, p. 273

O contribuție relevantă aparține și psihologului Vanessa K. Bohns, care, în studiul *Toward a Psychology of Consent* (2022)[59], examinează consimțământul ca fenomen psihologic general, aplicabil în multiple contexte sociale și juridice. Autoarea observă că psihologia a acordat relativ puțină atenție consimțământului ca proces autonom, deși acesta reprezintă fundamentul numeroaselor raporturi juridice și sociale. În opinia sa, exprimarea acordului este influențată de factori precum presiunea socială, relațiile de autoritate, conformismul și dificultatea refuzului în anumite contexte interpersonale. Prin urmare, simpla exprimare formală a acordului nu garantează întotdeauna existența unui consimțământ autentic și voluntar. Aceste concluzii prezintă importanță pentru cercetarea de față, deoarece confirmă că analiza consimțământului sexual trebuie să depășească examinarea exclusiv formală a manifestării de voință și să includă evaluarea condițiilor psihologice și sociale în care aceasta a fost exprimată.

L. Ullrich în lucrarea intitulată „*Consimțământul afirmativ în reglementarea infracțiunilor sexuale în jurisdicțiile Commonwealth-ului*” [60] se referă la consimțământul sexual ca fiind acordul activ, explicit, mutual și voluntar de a participa la un act sexual. Acest standard reflectă o schimbare în abordarea juridică a consimțământului sexual, respectiv de la înțelegerea interacțiunii non-consensuale ca fiind una în care victima manifestă „opoziție activă”, la una în care lipsește „exprimarea acordului”. Autoarea face referire la standardul „dissent activ” (opoziție activă), sarcina de a refuza este plasată asupra victimei.

Autoarea încearcă să contureze o viziune modernă și mai echitabilă asupra consimțământului în materia infracțiunilor privind viața sexuală, punând accent pe faptul că simpla absență a unui refuz nu este suficientă pentru a considera că o persoană și-a dat acordul. Ea propune o înțelegere mai nuanțată a consimțământului – consimțământul afirmativ – care presupune participare activă, informată și entuziastă, dar și posibilitatea de retragere în orice moment.

Prin cele cinci trăsături esențiale (voluntar, informat, reversibil, specific și neîmpovărător), se subliniază ideea că validitatea consimțământului depinde nu doar de exprimarea verbală, ci și de condițiile în care acesta este oferit. Astfel, se atrage atenția asupra rolului pe care îl joacă dinamica de putere, manipularea sau presiunea în diminuarea libertății de decizie a unei persoane. În esență, autoarea argumentează că protejarea libertății sexuale reale presupune standarde mai clare și mai exigente privind consimțământul.

---

[59] BOHNS, V. K. Toward a Psychology of Consent. În: *Perspectives on Psychological Science*, 2022, vol. 17, nr. 4, pp. 1093–1100. ISSN 1745-6916. DOI: 10.1177/17456916211040807

[60] ULLRICH, L. *'Affirmative Consent' in the Law of Sexual Offences in Commonwealth Jurisdictions*. Oxford: University of Oxford, January 2024. [citat: 31.07.2025]. Disponibil: https://www.law.ox.ac.uk/sites/default/files/inline-files/OPBP_Affirmative%20Consent%20in%20Commonwealth%20Jurisdictions%20(1).pdf

Analiza critică a literaturii de specialitate evidențiază că majoritatea autorilor străini examinează consimțământul sexual prin prisma incriminării infracțiunii de viol, a standardelor Convenției de la Istanbul sau a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului. Totuși, cercetările identificate nu oferă o abordare unitară privind delimitarea dintre consimțământul juridic și manifestările factice ale acordului și nici nu dezvoltă criterii juridico-penale aplicabile calificării tuturor infracțiunilor prevăzute în Capitolul IV din Codul penal al Republicii Moldova. În consecință, se constată existența unei lacune științifice care justifică necesitatea unei cercetări complexe orientate spre elaborarea unor criterii clare de apreciere a consimțământului sexual și spre formularea unor soluții de perfecționare a cadrului normativ național.

Pornind de la aceste constatări, prezenta cercetare își propune să depășească limitele identificate în literatura de specialitate prin dezvoltarea unei concepții proprii asupra consimțământului sexual, fundamentată pe delimitarea dintre consimțământul juridic și manifestările factice ale acordului, elaborarea unei clasificări originale a formelor consimțământului și formularea unor criterii de calificare juridico-penală aplicabile infracțiunilor prevăzute în Capitolul IV din Codul penal al Republicii Moldova.

1.2. Evoluția normativului penal național referitor la consimțământul victimei în cadrul infracțiunilor privind viața sexuală

Prezentul subcapitol își propune să examineze evoluția normativului penal din Republica Moldova în domeniul consimțământului victimei în cazul infracțiunilor privind viața sexuală, urmărind transformările obiectului juridic protejat și statutul consimțământului victimei în diferite perioade istorice.

În perioada dintre secolul XIV și mijlocul secolului XVI, normele penale s-au diversificat și au început să fie reglementate mai detaliat, ținând cont de factorii sociali și politici, inclusiv de statutul infractorului (de exemplu, diferențierea între boieri și oamenii de rând). La această perioadă, infracțiunile care atentau la ordinea publică și moralitatea religioasă erau extrem de grave și se sancționau cu pedepse severe, inclusiv moartea sau mutilarea, în funcție de natura faptei. În această perioadă, consimțământul victimei nu era recunoscut ca element juridic; infracțiunea era considerată comisă prin simpla încălcare a virginității sau a moralității comunității.

Legea ţării (*Ius Valachicum*)[61] reglementa infracțiunile legate de viața sexuală, într-un context istoric și social specific evului mediu.

[61] În spațiul românesc medieval (Țara Românească, Moldova), aplicarea Legii țării (*Ius Valachicum*) reflecta un sistem juridic propriu, bazat pe cutume și norme nescrise, cu influențe din dreptul bizantin și canonic.

În *Ius Valachicum*, faptele de natură sexuală nu erau reglementate într-un corp normativ separat, ci erau integrate într-un sistem juridic difuz, în care calificarea și sancționarea depindeau de impactul asupra familiei și comunității**,** nu de natura lor intrinsecă. Acestea erau subsumate mai multor sfere și erau tratate în funcție de valoarea socială afectată:

a) dreptul familiei (adulter, seducere, deflorare);

b) protecția onoarei și a reputației (viol, răpire);

c) ordinea moral-religioasă (incest, relații interzise);

d) raporturi patrimoniale indirecte (despăgubiri pentru prejudiciu de onoare).

Spre deosebire de dreptul modern, unde criteriul este natura juridică a acțiunii (sexuală)**,** în *Legea Țării* criteriul dominant era valoarea lezată, cum ar fi: onoarea familiei, autoritatea maritală sau ordinea comunitară.

Astfel, aceeași faptă putea fi percepută diferit în funcție de context:

- violul ca ofensă la adresa familiei și comunității;
- adulterul ca încălcarea ordinii familiale;
- răpirea ca atingere adusă autorității familiale.

Această realitate reflectă diferența fundamentală dintre dreptul cutumiar tradițional și dreptul penal modern, sistematizat și centrat pe drepturile individuale.

Un element central este că reacția juridică nu aparținea exclusiv autorității. Familia victimei avea un rol determinant în declanșarea și soluționarea conflictului. La rândul său comunitatea (obștea) participa la judecată și la validarea sancțiunii. În acele timpuri frecvent se accepta compromisul și împăcarea, în locul unei pedepse. Autoritatea domnească intervenea în cazuri grave sau litigii nerezolvate.

În dreptul cutumiar pot fi identificate următoarele categorii de fapte pe care noi le catalogăm astăzi ca infracțiuni de natură sexuală:

1. Violul (raptul cu forța)**;**

2. Răpirea de fată (raptul consensual sau neconsensual)**;**

3. Adulterul**;**

4. Deflorarea nelegitimă (seducerea unei fete)**;**

5. Incestul și alte relații interzise**.**

Să analizăm violul prin prisma obiectivelor prezentului studiu, subliniind din start că violul era perceput simultan ca o atingere adusă persoanei, dar, mai ales, ca o lezare a interesului familial și comunitar**.** Statutul victimei – avea o importanță majoră (fecioară, femeie căsătorită, văduvă etc.), influențând gravitatea faptei.

Chiar dacă nu exista o definiție legală formală a violului, oricum putem identifica unele elemente constante, cum ar fi:

a) constrângerea fizică sau morală – utilizarea forței era criteriul central;

b) lipsa consimțământului – apreciată în mod indirect, prin comportamentul victimei și prin reacția familiei; consimțământul nu era analizat în sens individual autonom, ci în relație cu voința și onoarea familiei**.**

În *Legea Țării* violul era definit prin noțiunea de „*rapt cu forța".* În acest context constatăm că termenul *rapt* provine din latinescul *raptus* („a răpi", „a lua cu forța", „a smulge");

În dreptul vechi, nu exista o separație clară între: viol (act sexual prin constrângere) (luarea femeii prin forță), „raptul cu forța" desemna *luarea unei femei împotriva voinței sale și/sau a familiei*, frecvent asociată cu violență fizică, uneori urmată de act sexual sau de constrângere la căsătorie. Accentul nu era exclusiv pe consimțământul individual, ci pe încălcarea onoarei familiale și perturbarea ordinii sociale.

Astfel, „raptul cu forța" putea include: atât privarea de libertate cât și actul sexual forțat**.**

Abia în dreptul penal modern se realizează diferențierea conceptuală: violul ca infracțiune contra libertății sexuale și răpirea ca infracțiune contra libertății persoanei.

Constatăm că în *Legea Țării*, această noțiune reflectă o etapă istorică în care dreptul nu separa încă riguros libertatea sexuală de cea personală**,** iar sancțiunea era determinată în principal de impactul asupra ordinii familiale și comunitare.

În evoluția dreptului scris din Moldova, un moment de referință îl constituie perioada domniei lui Vasile Lupu (1634–1653), când procesul de consolidare a puterii domnești a favorizat și preocuparea pentru sistematizarea normelor juridice aplicabile. În acest context, în anul 1646, la Iași, a fost tipărită „Carte românească de învățătură de la pravilele împărătești și de la alte giudețe", act normativ cunoscut în literatura de specialitate și sub denumirea de Pravila lui Vasile Lupu.

În materia faptelor îndreptate împotriva vieții sexuale, Pravila lui Vasile Lupu cuprinde reglementări care evidențiază concepția juridică și morală specifică epocii. Fapta care, în terminologia juridică actuală, corespunde violului era desemnată prin expresia „sila fecioarelor", răspunderea pentru asemenea conduite nefiind concepută în mod identic pentru toate persoanele, sancțiunea aplicabilă fiind influențată inclusiv de poziția socială a făptuitorului.

Tot în „Pravila lui Vasile Lupu" sunt reglementate şi perversiunle sexuale, precum şi zoofilia și sodomia, ultima fiind pedepsită cu tăierea capului şi arderea trupului.

În urma procesului de unificare a Principatelor Române din secolul al XIX-lea, s-a impus necesitatea armonizării cadrului normativ existent în Moldova și Țara Românească. În acest

context, a fost adoptată o legislație penală comună, concretizată prin intrarea în vigoare, în anul 1865, a Condicii criminalicești.

Din perspectiva influențelor juridice, Condica criminalicească reflectă receptarea principiilor dreptului penal european modern, fiind inspirată în mod semnificativ de Codul penal austriac și de modelul francez. În acest context, se conturează o tendință de raționalizare a incriminărilor și de uniformizare a sancțiunilor, precum și o consolidare a rolului statului în realizarea justiției penale.

În planul infracțiunilor privind viața sexuală, acest act normativ menține încă o abordare de tranziție, în care protecția juridică este orientată atât spre persoana victimei, cât și spre valorile sociale tradiționale, însă începe să se contureze treptat ideea de protecție a integrității individuale. Astfel, Condica criminalicească poate fi considerată o etapă intermediară între dreptul penal tradițional, dominat de conceptele de onoare și moralitate comunitară, și dreptul penal modern, centrat pe libertatea și consimțământul individual.

Secțiunea V din Condicile penale în ediția din 1874 elaborată de Ion C. Lerescu [62], secțiunea intitulată „Atentate contra bunelor moravuri", cuprinde nouă articole, de la art. 262 până la art. 271. Aceste dispoziții reflectă concepția legislativă a epocii asupra protecției moralei sociale, a familiei și a minorilor, precum și preocuparea pentru sancționarea faptelor considerate incompatibile cu normele de conduită acceptate în societate.

Articolul 262 din Condicile penale prevedea sancționarea persoanei care comitea un ultraj public contra pudorii, pedeapsa constând în închisoare de la trei luni la un an și amendă de la cinci până la două sute de lei. Norma juridică avea drept scop protejarea moralității publice și reprimarea manifestărilor considerate ofensatoare pentru decența socială.

Articolul 263 din Condicile penale incrimina orice atentat contra pudorii săvârșit fără violență asupra unui copil, indiferent de sex, cu vârsta de până la 14 ani, fapta fiind pedepsită cu închisoare de până la trei ani. Reglementarea evidențiază preocuparea legiuitorului pentru protecția minorilor, considerând că aceștia nu dispun de maturitatea necesară pentru a-și exprima un consimțământ valabil.

Potrivit art. 265 din Condicile penale, răspunderea penală era agravată în situația în care autorii faptelor prevăzute de lege erau ascendenții victimei, persoanele care exercitau autoritate asupra acesteia, funcționarii unui cult, preoții sau călugării. În asemenea cazuri, pedeapsa aplicată era maximul recluziunii, iar dacă fapta privea un copil cu vârsta de până la 15 ani, sancțiunea consta în maximul muncii silnice pe timp mărginit. Această agravare demonstrează importanța

[62] LERESCU, I. C. *Codice penale român din 20 Fevruariu (4 Martiu) 1874*. București: Editura Typographiei Curții, 1874, pp. 118–121

acordată raporturilor de autoritate și încredere, a căror încălcare era apreciată ca având un pericol social sporit.

Articolul 266 din Condicile penale stabilea că, dacă în urma infracțiunilor prevăzute la art. 263–265 survenea moartea victimei, persoana vinovată urma să fie pedepsită cu muncă silnică pe viață. Dispoziția relevă gravitatea extremă atribuită consecințelor letale produse în contextul acestor infracțiuni.

Articolul 267 din Condicile penale incrimina atentarea la bunele moravuri prin coruperea tinerilor mai mici de 21 de ani. Totodată, pedeapsa era agravată în cazul în care persoanele care îndemnau sau favorizau asemenea fapte erau părinții, episcopii ori alte persoane însărcinate cu supravegherea sau educarea copiilor. Norma reflectă preocuparea legiuitorului pentru protecția dezvoltării morale a tinerilor și pentru sancționarea abuzului de autoritate exercitat asupra acestora.

În continuarea acestor dispoziții, art. 268 din Condicile penale prevedea că persoanele menționate la art. 267 din Condicile penale, dacă erau găsite vinovate, pierdeau dreptul de a exercita funcțiile de tutore, curator sau membru al consiliilor de familie. În cazul părinților, sancțiunea complementară consta în decăderea din drepturile părintești. Astfel, legea urmărea nu doar reprimarea penală a faptelor, ci și înlăturarea persoanelor considerate incompatibile cu exercitarea responsabilităților familiale și educative.

Articolul 269 din Condicile penale reglementa infracțiunea de adulter, sancționată cu închisoare de la o lună la șase luni. Incriminarea adulterului reflectă importanța acordată instituției căsătoriei și fidelității conjugale în cadrul ordinii sociale și morale a epocii.

Conform art. 270 din Condicile penale, acțiunea penală pentru adulter nu putea fi intentată decât la cererea soțului nevinovat. De asemenea, acesta putea solicita în orice moment încetarea procesului penal sau chiar stingerea executării pedepsei, în cazul în care decidea continuarea căsătoriei.

Articolul 271 din Condicile penale sancționa cu maximum închisorii persoana care, fiind deja căsătorită, contracta o nouă căsătorie înainte de desfacerea celei precedente, cu condiția ca prima căsătorie să fie valabilă. Norma incrimina astfel bigamia, în scopul protejării ordinii familiale și a caracterului monogam al căsătoriei.

În concluzie, dispozițiile Secțiunii V din Condicile penale evidențiază preocuparea legiuitorului pentru apărarea moralității publice, a instituției familiei și a minorilor. Reglementările reflectă valorile sociale și juridice specifice perioadei respective, în cadrul cărora protecția bunelor moravuri ocupa un loc central. Totodată, agravarea pedepselor în cazul persoanelor aflate în raporturi de autoritate sau încredere cu victima demonstrează recunoașterea unui pericol social sporit al abuzului exercitat în asemenea situații.

Astfel, în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 263, consimțământul minorului nu avea relevanță juridică, întrucât copilul cu vârsta de până la 14 ani era considerat lipsit de discernământul necesar pentru a aprecia consecințele actelor de natură sexuală. Prin urmare, existența unei eventuale acceptări din partea minorului nu înlătura caracterul infracțional al faptei. Această concepție relevă existența unei prezumții absolute de incapacitate de consimțire a minorului.

De asemenea, agravarea răspunderii penale în situațiile prevăzute de art. 265 demonstrează că legiuitorul recunoștea influența raporturilor de autoritate și dependență asupra libertății de voință a victimei. În cazul ascendenților, educatorilor, clericilor sau altor persoane care exercitau autoritate asupra victimei, se considera că relația de subordonare afecta caracterul liber al consimțământului, motiv pentru care pedeapsa era înăsprită. Astfel, chiar dacă legea nu utiliza expres noțiunea de „consimțământ viciat", aceasta era implicit recunoscută prin sancționarea mai severă a abuzului de autoritate.

Totodată, incriminarea faptelor de corupere a tinerilor prevăzută la art. 267 din Condicile penale reflectă ideea că persoanele tinere necesitau o protecție morală specială, fiind considerate vulnerabile la influențe externe și insuficient mature pentru a lua decizii pe deplin autonome în domeniul vieții sexuale și morale.

Din analiza dispozițiilor Secțiunii V din Condicile penale se poate observa că noțiunea de consimțământ nu era reglementată în mod expres în sensul modern al autonomiei sexuale, însă aceasta era reflectată indirect prin protecția acordată anumitor categorii de persoane considerate incapabile de a-și exprima o voință liberă și valabilă. Legiuitorul epocii punea accent mai degrabă pe apărarea bunelor moravuri, a ordinii familiale și a moralității publice decât pe libertatea sexuală individuală.

Analiza evoluției normelor penale referitoare la viața sexuală în perioada medievală și premodernă relevă faptul că consimțământul victimei nu a fost recunoscut inițial ca element juridic central al infracțiunii. În primele codificări și în practica cutumiară, precum Legea țării și Codul lui Vasile Lupu, infracțiunile privind viața sexuală erau conceptualizate mai degrabă ca atentate asupra ordinii morale și religioase, asupra „pudorii" comunității sau asupra proprietății și statutului familiei, decât ca încălcări ale autonomiei sexuale a victimei. Astfel, violul sau „siluirea" erau incriminate în funcție de perturbarea fecioriei sau de prejudiciul adus reputației familiei și comunității, iar pedepsele erau proporționale cu statutul social al infractorului și cu gravitatea încălcării normelor morale.

În cadrul Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești (R.S.S.M)., codurile juridice în vigoare (penal, civil, de procedură penală și civilă, codul muncii și cel al familiei) erau cele ale

R.S.S. Ucrainene. Acest regim de aplicare a legislației ucrainene a fost unul provizoriu și a durat până la elaborarea și intrarea în vigoare a propriilor coduri ale R.S.S. Moldovenești. În anul 1957, republicilor unionale li s-a conferit posibilitatea de a-și adopta propriile coduri, însă cu respectarea principiilor stabilite în *Bazele legislației* unionale și republicane. Astfel, în 1958, Sovietul Suprem al U.R.S.S. a emis *Bazele legislației penale ale U.R.S.S. și ale republicilor unionale*, care au stat la baza redactării Codului penal al R.S.S.M., aprobat de Sovietul Suprem al republicii la 24 martie 1961 și intrat în vigoare la 1 iulie același an.

Preocuparea legislativă centrală nu era protecția subiectivă a victimei sau recunoașterea consimțământului sexual, ci mai degrabă ordinea politică și socială.

În Codul penal din 1961[63], infracțiunile privind viața sexuală au fost reglementate în Capitolul II din Titlul III, intitulat „Infracțiuni contra vieții, sănătății, libertății și demnității persoanei".

Astfel, violul (art.102 CP din 1961) a fost definit ca „*raportul sexual cu aplicarea forței fizice, amenințării sau profitând de starea de neputință a părții vătămate*". Alin.(1) al acestui articol incrimina fapta cu pedepse care variau între 3 și 7 ani de închisoare. Agravantele vizau: violul săvârșit de o persoană care anterior a fost judecată pentru o astfel de infracțiune, violul săvârși fie de un grup de persoane de un recidivist deosebit de periculos sau urmat de consecințe deoseit de grave, precum și violul unei minore.

În ceea ce privește raportul sexual cu o persoană care nu a împlinit 16 ani (art.103 Cod penal din 1961) acesta prevedea pedeapsa cuprinsă între 2 și 6 ani de închisoare.

În aceeași redacție art.104 al CP din 1961 prevedea pervertirea persoanelor în vârsta sub 16 ani și se pedepsea cu privațiune de libertate până la 3 ani.

Tot aici avem art.105 CP din 1961 care viza constrângerea unei femei de a intra în raport sexual, profitându-se de dependența materială, de serviciul său de altă dependență a părții vătămate, care se pedepsea cu privațiune de libertate pe un termen de la un 1 an la 5 ani.

Pederastia (art.106, CP din 1961) adică raportul sexual între doi bărbați se pedepsea cu privațiune de libertate până la 3 ani. Aceeași faptă săvârșită fie cu un minor, fie prin constrângere fizică sau psihică fie profitându-se de starea de neputință a părții vătămate se pedepsea cu privațiune de libertate pe un termen de la 2 până la 5 ani.

În concluzie Codul penal din 1961, deși avea scopul de a proteja persoanele împotriva abuzurilor sexuale și de a reglementa comportamentele inacceptabile din punct de vedere social, nu făcea suficiente delimitări între diversele forme de infracțiuni sexuale și nu lua în considerare

[63] Codul penal al R.S.S. Moldovenești, aprobat prin Legea R.S.S. Moldovenești din 24 martie 1961 (*Veștile Sovietului Suprem al R.S.S. Moldovenești*, 1961, nr. 10, art. 41), pp. 54–55.

evoluțiile sociale și psihologice ale comportamentului uman. De asemenea, reglementările legale nu reflectau în mod adecvat protecția specifică a femeilor însărcinate ori a membrului de familie supus violului. Varianta agravantă vizează noțiunea de „minor", însă nu agravează situația făpturitorilor pentru săvârșirea cu bună știință a violului asupra unei persoane care nu a atins vârsta de 14 ani.

La fel observăm că deși actul sexual comis între doi bărbați era considerat infracțiune, aceleași fapte comise între două femei nu erau încriminate.

CP al RM din 1961 a fost în vigoare până în anul 2002, când a fost adoptat noul Cod penal, prin Legea nr.985 din 18 aprilie 2002,."

Capitolul IV al Codului penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18 aprilie 2002[64], publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 128–129 din 13 septembrie 2002, consacrat infracțiunilor privind viața sexuală, instituie cadrul normativ de protecție a libertății și inviolabilității sexuale a persoanei. Reglementarea cuprinde infracțiunile de viol (art. 171), acțiuni violente cu caracter sexual (art. 172), constrângerea la acțiuni cu caracter sexual (art. 173), raportul sexual cu o persoană care nu a atins vârsta de 14 ani (art. 174) și acțiunile perverse (art. 175).

Articolele 171 și 172 incriminau raporturile și acțiunile cu caracter sexual săvârșite prin constrângere fizică sau psihică ori profitând de imposibilitatea victimei de a se apăra sau de a-și exprima voința, consacrând astfel lipsa consimțământului ca element definitoriu al acestor infracțiuni. În același timp, normele prevedeau forme agravante determinate de vârsta victimei, pluralitatea făptuitorilor, consecințele produse și alte împrejurări care sporesc gradul de pericol social al faptei.

Articolul 173 incrimina constrângerea la raporturi sau alte acțiuni cu caracter sexual prin șantaj, abuz de autoritate ori exploatarea dependenței victimei, fără utilizarea violenței fizice, evidențiind că atingerea adusă libertății sexuale poate rezulta și din exercitarea unor forme de constrângere psihică.

O importanță deosebită pentru prezenta cercetare o prezintă articolele 174 și 175, care consacrau protecția penală a minorilor prin incriminarea raporturilor sexuale și a acțiunilor perverse comise asupra persoanelor care nu împliniseră vârsta de 14 ani, chiar și în lipsa constrângerii. Această reglementare reflecta recunoașterea lipsei consimțământului legal al minorilor sub această vârstă și necesitatea acordării unei protecții sporite dezvoltării lor sexuale.

Prin Legea nr. 211 din 29 mai 2003, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 116–120 din 13 iunie 2003, Capitolul IV al Codului penal a fost modificat în vederea

[64] Codul penal al Republicii Moldova, nr. 985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128–129. Republicat în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 72–74, art. 195.

consolidării protecției penale a minorilor și a individualizării răspunderii penale. Principalele modificări au vizat reducerea limitelor de pedeapsă pentru forma tipică a infracțiunii de viol, precum și majorarea de la 14 la 16 ani a vârstei victimei prevăzute la articolele 174 și 175, consacrând astfel extinderea protecției penale a minorilor împotriva actelor de natură sexuală.

În anul 2012, prin Legea nr. 252 din 08.11.2012, publicată în Monitorul Oficial nr.263-269 din 21.12.2012, Capitolul IV al Codului penal al Republicii Moldova[65], intitulat *„Infracțiunile privind viața sexuală”*, a fost supus unei reforme legislative semnificative.

Modificările operate au vizat atât redefinirea conținutului normativ al infracțiunilor, cât și ajustarea limitelor de pedeapsă, introducerea unor noi calificări și armonizarea terminologiei juridice cu standardele internaționale privind protecția victimelor, în special a minorilor.

Adoptarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985 din 18 aprilie 2002 a marcat un punct de cotitură în reglementarea infracțiunilor privind viața sexuală, evidențiind o tranziție clară de la o logică moralizatoare și de protecție socială, specifică perioadei sovietice, la o abordare centrată pe libertatea sexuală și consimțământul persoanei. Capitolul IV al Codului penal din 2002 consacra infracțiunile privind viața sexuală, evidențiind expres modul în care consimțământul victimei devine un element esențial în definirea și individualizarea infracțiunilor.

În versiunea din 2003, alin. (2) cuprindea o serie de circumstanțe agravante generale precum comiterea faptei în mod repetat, în grup sau prin utilizarea unor mijloace precum drogarea sau tortura victimei. Redactarea din 2012 aduce o rafinare a acestor forme agravante, prin: introducerea unor categorii vulnerabile specifice, cum ar fi femeile gravide (lit. b1) și membrii de familie (lit. b2); detalierea comportamentului făptuitorului (ex: cruzimea deosebită sau motivația sadică); clarificarea limitelor de pedeapsă (de la 5–15 ani → 5–12 ani în forma agravantă). De asemenea, la alin. (3), în ambele versiuni se regăsesc prevederi privind victime aflate în raporturi de dependență față de făptuitor sau minori sub 14 ani, dar în versiunea din 2012 sunt menționate explicit și alte forme de consecințe grave – precum moartea victimei ori vătămări cauzate din imprudență. Limita maximă a pedepsei a crescut de la 20 la 25 de ani în noua versiune, indicând o reacție penală mai severă față de formele cele mai grave ale infracțiunii de viol.

Articolul 172, acțiuni violente cu caracter sexual, în redactarea din 2003, conținutul normativ al acestui articol era structurat pe homosexualism, lesbianism și satisfacerea poftei sexuale în forme perverse comise prin constrângere. Redactarea din 2012 a păstrat aceeași esență,

[65] Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 72–74, art. 195. Modificat prin Legea nr. 252 din 08.11.2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr. 263–269, art. 855.

însă a optat pentru o formulare mai neutră din punct de vedere terminologic, eliminând distincția între homosexualism și lesbianism, în favoarea unei expresii generice. În plus: limitele de pedeapsă pentru forma simplă au fost reduse (de la 3–7 ani în 2003 și de la 3–5 ani în 2012), indicând o diferențiere mai clară față de viol; au fost introduse circumstanțe agravante identice cu cele prevăzute la art.171, într-o evidentă intenție de uniformizare a tratamentului penal (inclusiv amenințarea cu moartea, cruzimea, transmiterea intenționată a bolilor); se păstrează la alin. (3) sancțiunea de detențiune pe viață pentru formele cele mai grave (victime sub 14 ani, contaminare cu HIV, urmări letale). În forma din 2003, art.173 reglementa doar constrângerea unei persoane la raporturi sexuale sau acțiuni similare, prin șantaj ori profitând de dependență materială sau de serviciu. Forma actualizată din 2012 introduce pentru prima dată noțiunea de hărțuire sexuală, ca faptă penală distinctă, care cuprinde: comportamente fizice, verbale sau nonverbale ce lezează demnitatea victimei; scopul de a determina persoana la raporturi sexuale sau acțiuni nedorite; utilizarea de mijloace precum amenințarea, șantajul sau constrângerea.

Articolul 174 raportul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani, **c**omparativ cu varianta din 2003, în care limita de pedeapsă era „până la 5 ani", versiunea din 2012 introduce o diferențiere esențială: se prevede expres că infracțiunea include și alte forme de penetrare sexuală, nu doar vaginală; pedeapsa este stabilită între 3 și 7 ani, semnificativ mai severă; apare o normă de exonerare de răspundere penală pentru persoanele apropiate ca vârstă și dezvoltare psihică, reflectând o abordare realistă și pedagogică asupra raporturilor consimțite între minori.

Articolul 175, deși păstrează în linii mari esența reglementării din 2003, este mult mai detaliat în versiunea din 2012. Astfel: sunt enumerate explicit comportamentele incriminate: exhibiționism, atingeri indecente, discuții obscene, determinarea participării la spectacole pornografice; se introduce referirea la „alte acțiuni cu caracter sexual" față de minori, pentru a cuprinde și forme neenumerate expres, dar similare; este reafirmată vârsta de 16 ani ca limită clară de protecție.

Articolul 175¹ Acostarea copiilor în scopuri sexuale, este o noutate absolută introdusă prin reforma din 2012, care vizează: abordarea minorilor, inclusiv prin intermediul internetului; scopul clar de a comite o infracțiune sexuală; urmarea propunerii de acțiuni materiale (ex. întâlnirea fizică).

CP al RM, ediția actualizată prin Legea nr.316 din 17.11.2022[66], capitolul IV „Infracțiunile privind viața sexuală", articolele relevante, urmată de o sinteză clară a modificărilor față de varianta anterioară:

Începând cu 9 ianuarie 2023, CP al RM a fost actualizat prin Legea nr.316 din 17 noiembrie 2022, publicată în Monitorul Oficial nr.394-400/09.12.2022, aducând modificări semnificative în cadrul Capitolului IV „Infracțiunile privind viața sexuală".

Astfel, în ceea ce privește infracțiunea de viol (articolul 171), s-a clarificat definirea acesteia ca fiind „actul sexual neconsimțit", prevăzând toate formele de act sexual atât raportul sexual în formă normală cât și actul sexual oral și anal.

În art.172 CP (versiunea 09.01.2023)„Acțiuni cu caracter sexual neconsimțite", s-a operat o distincție clară între „acțiuni cu caracter sexual neconsimțite" față de „viol", definind astfel o categorie separată de fapte, nu neapărat act sexual, dar totuși fără consimțământ.

Modificarea denumirii art.174 CP (versiunea 09.01.2023) „Actul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani" reflectă clar că se tratează actul sexual consimțit cu o persoană minoră, diferențiindu-se astfel de viol sau alte fapte neconsimțite. Concomitent, prin art.175 CP (versiunea 09.01.2023) „Acțiuni cu caracter sexual săvârșite cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani" a fost introdusă distincția clară între acțiunile cu caracter sexual consimțite și neconsimțite,

Articolul 175[1] „Ademenirea minorului în scopuri sexuale", introduce în prim plan folosirea tehnologiilor informaționale și comunicațiilor electronice în scopul manipulării, convingerii sau amenințării minorilor pentru a stabili o întâlnire cu scopul săvârșirii unei infracțiuni sexuale.

Urmând cursul istoric, recent prin Legea nr.136 din 06.06.2024, legiuitorul a intervenit asupra conținutului articolului 175¹ din CP al RM [67], intitulat *„Determinarea la acțiuni cu caracter sexual prin abuz de putere, de încredere sau de influență"*, operând abrogarea literei c) a alineatului (2). Forma abrogată prevedea agravarea răspunderii penale atunci când fapta era comisă „de către o persoană care anterior a fost condamnată pentru o infracțiune cu caracter sexual sau pentru alte fapte care au relevanță pentru cauză".

Reforma legislativă din 2012 a evidențiat o rafinare substanțială a conceptului de consimțământ, prin introducerea unor categorii vulnerabile specifice (femei gravide, membri de

[66] Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 72–74, art. 195, cu modificările și completările operate prin Legea nr. 316 din 17.11.2022, publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2022, nr. 394–400, art. 737, în vigoare din 09.01.2023.

[67] Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 72–74, art. 195, cu modificările și completările ulterioare, inclusiv prin Legea nr. 136 din 6 iunie 2024, publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2024, nr. 245–246, art. 353, în vigoare din 07.09.2024.

familie), detalierea comportamentului făptuitorului (cruzime deosebită, motivație sadică) și clarificarea consecințelor grave asupra victimelor (vătămări corporale, deces). Aceasta a marcat o tranziție de la o reglementare generală a constrângerii către o recunoaștere explicită a lipsei consimțământului ca element central al infracțiunilor privind viața sexuală. Totodată, au fost introduse pentru prima dată norme referitoare la hărțuirea sexuală și la acțiunile de ademenire a minorilor prin intermediul tehnologiilor informaționale, ceea ce denotă adaptarea legislației la noile forme de manipulare și constrângere, care afectează capacitatea victimei de a-și exprima voința.

Actualizările aduse prin Legea nr.316/2022 și Legea nr.136/2024 au consolidat această orientare, prin definirea clară a violului ca act sexual neconsimțit, cuprinzând toate formele posibile de penetrare. În ansamblu, evoluția normativă a Capitolului IV indică o consolidare progresivă a principiului consimțământului sexual ca fundament al protecției juridice a libertății și integrității sexuale a persoanei. Aceasta reflectă nu doar o adaptare la realitățile sociale contemporane, ci și armonizarea legislației naționale cu standardele internaționale în acest domeniu.

1.3. Elemente de drept comparat privind consimțământul victimei în cazul infracțiunilor care atentează la libertatea și inviolabilitatea sexuală a persoanei

În contextul procesului de integrare europeană, Republica Moldova urmărește consolidarea legislației naționale prin alinierea la standardele Uniunii Europene, inclusiv în domeniul protecției libertății și inviolabilității sexuale a persoanei. Analiza comparativă a reglementărilor penale europene privind infracțiunile privind viața sexuală constituie un instrument esențial pentru identificarea bunelor practici, a lacunelor legislative și a direcțiilor de armonizare, cu scopul de a asigura protecția efectivă a victimelor și respectarea drepturilor fundamentale ale acestora.

Răspunderea penală pentru faptele care vizează viața sexuală a persoanei variază semnificativ între statele membre ale Uniunii Europene, în funcție de tradițiile juridice, cultura socială, nivelul de dezvoltare legislativă și de gradul de protecție acordat minorilor și persoanelor vulnerabile. În centrul acestei analize comparative se află consimțământul victimei, considerat element definitoriu pentru delimitarea infracțiunilor privind viața sexuală.

Scopul principal al acestei analize este identificarea modelelor de incriminare a infracțiunilor privind viața sexuală în dreptul penal european, cu accent asupra următoarelor aspecte: definirea și rolul consimțământului în actele sexuale; protecția penală a minorilor și persoanelor vulnerabile; determinarea circumstanțelor agravante și a limitelor de pedeapsă aplicabile.

Prin această abordare, se urmărește evidențierea punctelor comune și a diferențelor semnificative între legislațiile naționale, în scopul identificării standardelor europene care pot fi integrate sau adaptate în contextul național moldovenesc.

Metodologia abordată în cadrul acestei analize comparative se bazează pe o abordare structurată, menită să asigure coerența și relevanța rezultatelor. La baza selecției statelor au fost incluse în mod aleatoriu țări reprezentative din Uniunea Europeană. Principalele criterii de selecție au vizat: stat membru al Uniunii Europene, pentru a reflecta standardele juridice europene comune; disponibilitatea și actualitatea legislației penale în domeniul infracțiunilor privind viața sexuală; relevanța și diversitatea modelelor legislative, care permit evidențierea abordărilor diferite privind consimțământul sexual.

Având în vedere că politica Republicii Moldova tinde să consolideze procesul de aderare la Uniunea Europeană, am propus să analizăm spectrul de țări de pe acest continent. Răspunderea penală pentru faptele care vizează libertatea și inviolabilitatea sexuală a persoanei reprezintă o temă deosebit de sensibilă și complexă în cadrul dreptului penal comparat. [68]

Codul penal al **României** (în continuare CP al României) [69] în Capitolul VIII – *Infracțiuni contra libertății și inviolabilității sexuale*, reglementează principalele infracțiuni prin care este protejată libertatea de autodeterminare sexuală a persoanei. Din perspectiva prezentei cercetări, interes prezintă acele dispoziții care consacră expres sau implicit rolul consimțământului sexual în delimitarea conduitei licite de cea ilicită ori stabilesc situațiile în care consimțământul victimei este lipsit de relevanță juridică. În acest sens, vor fi analizate dispozițiile referitoare la: Viol (art. 218 CPR), Agresiune sexuală (art. 219 CPR), Act sexual cu un minor (art. 220 CPR), Corupere sexuală a minorilor (art. 221 CPR), Racolare în scopuri sexuale (art. 222 CPR), și Hărțuire sexuală (art. 222 CPR).

În continuare v-om analiza textul încriminator al infracțiunilor care, într-un context sau altul presupun lipsa (prezența) consimțământului sexual.

Articolul 218 (alin. 1) CP al României definește *violul* ca fiind *raportul sexual, actul sexual oral sau anal, săvârşit cu o persoană prin constrângere, prin punerea acesteia în imposibilitate de a se apăra ori de a-şi exprima voinţa, sau profitând de o astfel de stare.* Aliniatul (2) al aceluiași aricol încriminează și *oricare alte acte de penetrare vaginală sau anală comise în condițiile aliniatului (1).*

[68] GALAN, D.-C. Comparative Law Elements Regarding Criminal Liability for Offenses Against Sexual Freedom and Inviolability of the Person. În: *Development Through Research and Innovation*, ediția a VI-a, 16 mai 2025, Chișinău. Chișinău: Print-Caro, 2025, pp. 483–489. ISBN (PDF) 978-9975-168-26-7.
[69] Codul penal al României. [citat: 14.04.2025]. Disponibil: https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Romania-RO.html

În calitate de circumstanțele agravante, aplicabile se întâlnesc următoarele: victima este minoră; victima este în grija, educația, paza, tratamentul făptuitorului; există o relație de rudenie apropiată (rudă în linie directă, frate sau soră); fapta s-a comis în scopul producerii de materiale pornografice; a rezultat vătămarea corporală; fapta a fost comisă în grup (două sau mai multe persoane).

Art.219 CP al României incriminează orice act de natură sexuală, altul decât cele prevăzute la art.218, săvârșit în aceleași condiții de constrângere, punere în imposibilitate de apărare sau de exprimare a voinței, ori profitând de această stare. Și în acest caz, legiuitorul prevede forme agravate, identice în mare parte cu cele prevăzute pentru viol.

Art.220 CP al României incriminează actul sexual cu un minor, diferențiind tratamentul juridic în funcție de vârsta minorului și raportul dintre acesta și făptuitor. Se disting trei ipoteze: fapta comisă cu un minor între 13 și 15 ani; fapta comisă cu un minor sub 13 ani; și fapta comisă de un major cu un minor între 15 și 18 ani, în condiții agravante precum existența unei relații de autoritate, rudenie sau scopuri pornografice. De remarcat este excluderea răspunderii penale în cazul în care diferența de vârstă nu depășește 3 ani, reflectând voința legiuitorului de a nu sancționa relațiile consensuale între adolescenți apropiați ca vârstă.

Art.221 CP al României incriminează coruperea sexuală a minorilor, definită ca orice act de natură sexuală, altul decât penetrarea, comis asupra unui minor sub 13 ani, ori determinarea acestuia să suporte sau să efectueze astfel de acte. De asemenea, se sancționează comportamente cu caracter exhibiționist în prezența minorilor și punerea la dispoziție a materialelor pornografice, cu pedepse proporționale cu gravitatea faptei. Și aici, se menține clauza diferenței de vârstă sub 3 ani ca excludere de la sancțiune, dar doar pentru faptele din alin. (1).

Concomitent, art.222 CP al României pedepsește racolarea minorilor în scopuri sexuale, chiar și în faza incipientă, atunci când majorul doar propune minorului sub 13 ani o întâlnire în scop sexual, inclusiv prin mijloace de comunicare la distanță. Această reglementare exprimă preocuparea pentru protejarea minorului în mediul online, anticipând riscul abuzurilor în spațiul virtual.

Art.223 CP al României definește hărțuirea sexuală, ca pretinderea repetată de favoruri sexuale în cadrul unor relații de muncă sau similare dacă prin aceasta victima a fost intimidată sau pusă într-o situaţie umilitoare.

Analiza dispozițiilor Capitolului VIII evidențiază că legiuitorul român utilizează consimțământul sexual ca principal criteriu de delimitare între conduita sexuală licită și cea ilicită. Totodată, normele analizate demonstrează că relevanța juridică a consimțământului diferă în funcție de vârsta victimei, capacitatea acesteia de a-și exprima voința și existența unor raporturi

de constrângere, dependență sau vulnerabilitate, aspecte care prezintă o importanță deosebită pentru cercetarea instituției consimțământului sexual.

În **Austria**, Codul penal în vigoare a fost adoptat în anul 1974, (în redacția din 2025) în Titlul X definește „Fapte penale contra libertății şi integrității sexuale" pedepsește următoarele fapte (art. 201 – 219).

Articolul 201 (1) din Codul penal austriac (în continuare CP al Austriei)[70] definește infracțiunea de viol ca *„fapta persoanei care constrânge o persoană, prin uz de violență, prin privarea de libertate personală sau prin amenințare cu un pericol iminent la integritatea corporală sau viață (art. 89), să întrețină sau să tolereze raportul sexual sau un act sexual asimilat „raportului sexual".*

Agravantele includ vătămarea corporală gravă, sarcina victimei sau umilirea specială a acesteia, în cazuri extreme fapta duce la moartea victimei.

Articolul 202 (1) CP al Austriei prevede răspunderea penală pentru *agresiunea sexuală,* prin care se înțelege alte cazuri, cu excepția celor prevăzute la infracțiunea de viol, dacă persoana este constrânsă, prin uz de violență sau prin amenințarea cu producerea nui pericol grav, să întrețină sau să tolereze un act sexual.

Abuzul sexual asupra unei personae lipsite de apărare sau cu dizabilități psihice este încriminat la art.205 din CP al Austriei, cu următorul conținut: „*Infracțiunea este definită ca fapta persoanei care abuzează o persoană lipsită de apărare sau o persoană care, din cauza unei afecțiuni psihice, a unei dizabilități psihice, a unei tulburări pronunțate de conștiință sau a unei alte tulburări psihice similare uneia dintre aceste stări, este incapabilă să realizeze importanța actului sau să acționeze corespunzător, profitând de această stare, prin aceea că întreține cu această persoană un raport sexual sau un act sexual asimilat raportului sexual, sau o determină să întrețină ori să tolereze raportul sexual sau un act sexual asimilat raportului sexual cu o altă persoană, ori o determină, în scopul autostimulării sau autosatisfacerii sexuale personale sau a unui terț, să se supună unui act sexual asimilat raportului sexual".*[71]Alineatul (2) al aceluiași articol prevede următoarele: „*Persoana care, cu excepția cazului prevăzut la alin. (1), abuzează o persoană lipsită de apărare sau o persoană cu dizabilități psihice (alin. 1), profitând de această stare, prin aceea că întreține cu această persoană un act sexual, o determină să îi presteze un act sexual, o determină să întrețină un act sexual cu o altă persoană sau o determină, în scopul*

[70] *Codul penal al Republicii Austria*. [citat 14.04.2025]. Disponibil: https://codexpenal.just.ro/laws/CodPenalAustria-RO.html
[71] *Ibidem*

autostimulării sau autosatisfacerii sexuale personale ori a unui terț, să se supună unui act sexual."[72]

Conform legislației penale a Austriei este încriminată și *Încălcarea libertății sexuale* (art.205a CP al Austriei) adică (1) *„fapta persoanei care întreține cu o persoană, împotriva voințeiacesteia, profitând de o situație dificilă în care se află sau după intimidare prealabilă, un raport sexual sau un act sexual asimilat raportului sexual..."* și (2) *„... se pedepsește persoana care determină o persoană în modul prevăzut la alin 1 să întrețină sau să tolereze raportul sexual sau un act sexual asimilat raportului sexual cu o altă persoană sau o determină, în scopul autostimulării sau autosatisfacerii sexuale personale sau a unui terț, să se supună pe sine în mod involuntar unui act sexual asimilat raportului sexual".*

Articolul 206 CP al Austriei întitulat: *Abuzul sexual grav asupra minorilor iresponsabili* se concentrează asupra protecției minorilor iresponsabili (care nu au capacitatea de a înțelege natura actului sexual sau de a consimți la acesta). În cazul în care minorul suferă vătămări corporale grave sau moartea, pedeapsa crește considerabil, ajungând până la 20 de ani sau detențiune pe viață. Totodată, este important de menționat că există o excepție în cazul în care vârsta făptuitorului nu depășește cu mai mult de 3 ani vârsta minorului iresponsabil, iar actul sexual nu are efecte negative semnificative asupra victimei.

Un alt aspect important reglementat în CP al Austriei este „Reprezentarea pornografică cu minori" – art.207a CP al Austriei adică infracțiunea de producere, distribuire sau deținere a materialelor pornografice cu minori. Aceste fapte sunt sever sancționate, iar pedepsele variază în funcție de gravitatea actului. [73]

Articolul 207b din CP al Austriei, intitulat „Abuzul sexual asupra tinerilor", prevede pedepse pentru actele de abuz sexual săvârșite între un adult și un minor. Această normă include situația în care un adult întreține un act sexual cu un minor sub 16 ani care nu are maturitatea necesară pentru a înțelege actul, precum și fapta persoanei care întreține un act sexual cu o persoană ce nu a împlinit încă vârsta de 18 ani, profitând de o stare dificilă în care se află aceasta. De asemenea, norma sancționează determinarea unei astfel de persoane să presteze un act sexual adultului, să presteze un act sexual unui terț sau să permită ca un terț să-i presteze un act sexual. În plus, se incriminează și fapta persoanei care, în schimbul banilor, determină o persoană care nu a împlinit 18 ani să presteze un act sexual, să presteze un act sexual unui terț sau să permită ca făptuitorul ori un terț să-i presteze un act sexual.[74]

[72] *Ibidem*
[73] *Ibidem*
[74] *Ibidem*

La fel, art.208 din CP al Austriei, intitulat „Periclitarea morală a persoanelor care nu au împlinit vârsta de 16 ani", reglementează faptele care pun în pericol dezvoltarea morală și sănătatea unui minor sub 16 ani. Sunt vizate situațiile în care o persoană influențează un minor pentru a-l determina să comită acte ilegale sau să satisfacă dorințe sexuale, precum și cazurile în care minorul este determinat să comită fapte penale. Dacă diferența de vârstă între făptuitor și minor nu depășește patru ani, fapta nu se pedepsește, cu excepția situațiilor în care minorul are sub 12 ani.[75]

În aceeași ordine de idei, art.208a CP al Austriei „Inițierea de legături sexuale cu minori care nu au împlinit vârsta de 14 ani" sancționează propunerea de întâlnire între un adult și un minor sub 14 ani în scopul de a comite acte sexuale. Dacă o persoană propune o întâlnire în acest scop, pedeapsa este de până la 2 ani de închisoare. De asemenea, dacă se stabilește o legătură cu un minor pentru a realiza materiale pornografice sau acte sexuale, pedeapsa este de până la 1 an de închisoare sau amendă. Făptuitorul nu va fi pedepsit dacă renunță voluntar și informează autoritățile.[76]

În corespundere cu art.211 CP al Austriei „Incestul" pedepsește actele de incest între rude de linie directă, cum ar fi părinți și copii. Persoanele sub 19 ani nu sunt pedepsite dacă fapta a fost determinată de cealaltă persoană și dacă minorul nu a depășit vârsta de 12 ani.[77]

Articolul 212 CP al Austriei „Abuzul de autoritate" reglementează cazurile în care o persoană cu autoritate asupra unui minor (precum părinți, profesori sau medici) întreține un act sexual cu acesta. Abuzul de autoritate este pedepsit și se aplică și profesioniștilor care abuzează de funcția lor pentru a întreține acte sexuale cu minori.

Potrivit art.213 CP al Austriei „Cuplarea" pedepsește faptele de determinare a unui minor aflat sub tutelă sau educație să întrețină un act sexual cu altă persoană. Dacă făptuitorul beneficiază de un avantaj material din actele sexuale ale minorului, pedeapsa poate fi de până la 5 ani de închisoare.

În ceea ce vizează art.214 CP al Austriei, Intermedierea de relații sexuale cu minori în schimbul banilor sancționează intermedierea actelor sexuale între minori și alte persoane, în schimbul unor beneficii materiale.

Articolul 215 CP al Austriei „Determinarea prostituției", pedepsește fapta de a determina o persoană să practice prostituția, indiferent de vârstă.

[75] *Ibidem*
[76] *Ibidem*
[77] *Ibidem*

Codul penal al **Franței**[78] (în continuare CP al Franței), în secțiunea 3, reglementează „*Infracțiunile referitoare la agresiunile sexuale*”, inclusiv violul, alte agresiuni sexuale, incestul, exhibiția sexuală, hărțuirea sexuală și morală și sancționează înregistrarea și difuzarea de imagini legate de violență. Iată un rezumat detaliat al fiecărei secțiuni relevante:

În acest sens, art.222-22 CP al Franței definește agresiunea sexuală ca orice atingere sexuală comisă cu violență, constrângere, amenințare sau surprindere. Aceasta poate fi comisă indiferent de natura relațiilor dintre agresor și victimă, inclusiv în cadrul căsniciei. Dacă agresiunile sunt comise în afara Franței, dar asupra unui minor de către un cetățean francez sau o persoană cu domiciliu stabil în Franța, legea franceză se aplică, chiar și în cazul în care există excepții de la regulile internaționale.

În altă privință, art.222-22-11 CP al Franței detaliază constrângerea, menționând că aceasta poate fi fizică sau morală, iar constrângerea morală se poate manifesta prin diferența de vârstă între victimă și autor sau prin autoritatea pe care agresorul o exercită asupra victimei. Articolul 222-22-2 adaugă că agresiunea sexuală poate include constrângerea unei persoane de a se supune unui abuz sexual din partea unui terț, iar tentativa acestui delict este pedepsită la fel ca și fapta completă.

Concomitent, art.222-23 CP al Franței definește violul ca orice act de penetrare sexuală impusă prin violență, constrângere, amenințare sau surprindere și stabilește pedeapsa de 15 ani de închisoare. Articolul 222-24 prevede pedepse mai mari, de până la 20 de ani de închisoare, în cazul în care violul provoacă mutilări, dacă victima este minoră sub 15 ani sau dacă victima prezintă vulnerabilități evidente, cum ar fi vârsta, boala sau deficiențele fizice. De asemenea, pedeapsa este mai severă în cazul în care violul este comis de un ascendent sau o persoană în autoritate față de victimă.

În corelație cu art.222-25 CP al Franței, această normă prevede o pedeapsă de 30 de ani de închisoare dacă violul duce la moartea victimei, iar art.222-26 CP al Franței prevede detențiune pe viață în cazul în care violul este însoțit de torturi sau acte de barbarie.

Articolul 222-27 CP al Franței reglementează alte agresiuni sexuale, care se pedepsesc cu 5 ani de închisoare și cu amendă de 75.000 de euro. Agresiunea sexuală devine mai gravă în cazul în care a provocat vătămări sau leziuni, este comisă de o persoană în autoritate asupra victimei sau folosind o armă, sau dacă are loc într-un context de vulnerabilitate specială a victimei. Articolele 222-28 și 222-29 CP al Franței stabilesc pedepse mai mari în funcție de circumstanțele agravante,

[78] *Codul penal al Republicii Franceze.* [citat 14.04.2025]. Disponibil: https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-PenalFranta-RO.html

iar art.222-29-1 CP al Franței pedepsește agresiunile sexuale asupra minorilor sub 15 ani cu pedepse de până la 10 ani de închisoare.

Potrivit art.222-30 CP al Franței detaliază pedepsele pentru infracțiuni mai grave sau comise în anumite condiții, iar art.222-31 CP al Franței prevede pedepsirea tentativelor de agresiuni sexuale cu aceleași pedepse aplicabile faptei consumate.

Articolul 222-31-1 CP al Franței introduce conceptul de incest, prevăzând că violurile și agresiunile sexuale comise asupra unui minor de către un ascendent sau rude apropiate sunt considerate incestuoase. Articolul 222-31-2 CP al Franței subliniază că instanța trebuie să se pronunțe asupra retragerii autorității părintești în cazurile de viol incestuos sau agresiune sexuală incestuoasă comise de părinți sau tutori.

La fel, art.222-32 CP al Franței, definește exhibiția sexuală ca fiind comisă în public și o pedepsește cu 1 an de închisoare și o amendă de 15.000 de euro. Articolul 222-33 CP al Franței reglementează hărțuirea sexuală, care presupune impunerea de propuneri sau comportamente cu conotație sexuală într-un cadru degradant, umilitor sau intimidant și o pedepsește cu 2 ani de închisoare și amendă de 30.000 de euro. Pedepsele cresc la 3 ani de închisoare și 45.000 de euro amendă dacă faptele sunt comise asupra unui minor sau de către o persoană în autoritate.

În context, art.222-33-1 CP al Franței, reglementează responsabilitatea penală a persoanelor juridice, care pot fi sancționate cu amenzi sau interdicții dacă sunt găsite vinovate de comiterea infracțiunilor prevăzute în secțiunea 3. Aceasta include pedepse suplimentare, conform normelor din Codul Penal.

Secțiunea 3 bis tratează hărțuirea morală, definind-o ca o serie de comportamente repetate care afectează condițiile de muncă sau viața unei persoane. Articolul 222-33-2 sancționează hărțuirea la locul de muncă cu pedepse de până la 2 ani de închisoare și o amendă de 30.000 de euro, iar articolele 222-33-2-1 și 222-33-2-2 CP al Franței stabilesc pedepse mai severe pentru hărțuirea comisă asupra partenerilor sau concubinilor și asupra minorilor.

Secțiunea 3 prevede și sancțiuni pentru înregistrarea și difuzarea de imagini ce reprezintă violența, stabilind pedepse de până la 5 ani de închisoare și o amendă de 75.000 de euro pentru complicitatea la aceste acte. Totodată, excepțiile se aplică în cazul înregistrărilor realizate în scopuri jurnalistice sau ca probe în proceduri judiciare, conform art.222-33-3 CP al Franței.

Codul penal al Republicii Federale **Germania,** (în continuare CP al Germaniei) în Secțiunea XIII intitulată „*Infracțiuni privitoare la viața sexuală*”,[79] atestă existența următoarelor infracțiuni după cum urmează:

[79] *Codul penal al Republicii Federale Germania*. [citat 14.04.2025]. Disponibil: https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Germania-RO.html

Abuzul sexual săvârșit de persoane prin abuz de încredere (art.174 CP al Germaniei) prevede sancțiuni pentru persoanele care abuzează sexual de tineri sau copii sub 18 ani, în condițiile în care acestea au responsabilitatea educației, îngrijirii sau formării lor profesionale.

Abuzul sexual asupra unui deținut sau a unei persoane internate (art.174a CP al Germaniei) se aplică în cazul în care o persoană aflată într-o poziție de autoritate abuzează sexual un deținut sau o persoană internată într-un centru de prevenție sau îngrijire.

Abuzul sexual prin abuz de funcție (art.174b CP al Germaniei) sancționează persoanele care, în calitate de funcționari publici, abuzează de autoritatea lor pentru a comite acte sexuale asupra unei persoane implicate într-un proces.

Abuzul sexual prin abuzul unui raport de consiliere, tratament sau îngrijire (art.174c CP al Germaniei)) se referă la abuzurile sexuale comise de persoane care abuzează de relațiile de consiliere sau tratament pentru a exploata sexual persoane vulnerabile din cauza unei boli sau dizabilități.

Abuzul sexual asupra copiilor (art.176 CP al Germaniei) reglementează abuzul sexual asupra unui copil sub 14 ani. Această infracțiune include și exploatarea pornografică a copiilor.

Abuzul sexual calificat asupra copiilor (art.176a CP al Germaniei) se aplică în cazul în care abuzul sexual este comis de o persoană condamnată anterior sau dacă este deosebit de grav.

Abuzul sexual asupra copiilor urmat de moartea victimei (art.176b CP al Germaniei) prevede sancțiuni severe pentru cazurile în care abuzul sexual asupra unui copil duce la moartea acestuia.

Agresiunea sexuală, constrângerea sexuală și violul (art.177 CP al Germaniei) reglementează faptele de agresiune sexuală, constrângere sexuală și viol.

Agresiunea sexuală, constrângerea sexuală și violul urmate de decesul victimei (art.178 CP al Germaniei) prevede pedepse de detenție pe viață sau închisoare de minimum 10 ani pentru cazurile în care faptele de agresiune sexuală sau viol cauzează moartea victimei din culpă.

Încurajarea actelor sexuale cu minori (art.180 CP al Germaniei) reglementează încurajarea unui minor sub 16 ani să întrețină acte sexuale cu un terț sau în fața unui terț. De asemenea, infracțiunea vizează și determinarea unui minor sub 18 ani să întrețină acte sexuale contra cost.

Sprijinirea prostituției (art.180a CP al Germaniei) sancționează exploatarea sau asigurarea unui loc pentru prostituție, în special pentru minori.

Proxenetismul (art.181a CP al Germaniei) prevede pedepse pentru exploatarea, supravegherea sau forțarea unei persoane în prostituție pentru obținerea de avantaje materiale.

Abuzul sexual asupra tinerilor (art.182 CP al Germaniei) reglementează abuzul sexual asupra unei persoane sub 18 ani, profitând de o situație dificilă a victimei.

Actele de exhibiționism (art.183 CP al Germaniei) se pedepsesc cu închisoare de până la 1 an sau amendă, procesul putând fi demarat doar la plângerea prealabilă a victimei. Fapta vizează în calitate de subiect al infracțiunii doar bărbatul care molestează o altă persoană printr-un act de exhibiţionism.

Ultraj contra bunelor moravuri (art.183a CP al Germaniei) reglementează actele sexuale în public precum și ofense asupra bunelor moravuri .

Diseminarea materialelor pornografice (art.184 CP al Germaniei) sancționează oferirea, transmiterea sau accesibilizarea materialelor pornografice unui minor sub 18 ani sau în locuri accesibile acestora, cu închisoare de până la 1 an sau amendă.

Diseminarea materialelor pornografice care înfățișează violență sau zoofilie (art.184a CP al Germaniei) reglementează diseminarea și manipularea materialelor pornografice care conțin conținut ilegal și anume acte de violență sau zoofilie. Mai precis, norma prevede sancțiuni penale pentru persoanele care răspândesc sau pun la dispoziția publicului materiale pornografice ce înfățișează acte de violență sau acte sexuale între oameni și animale, produc, obțin, stochează, oferă, solicită sau încearcă să exporte astfel de materiale, fie pentru a le utiliza conform definiției de mai sus, fie pentru a permite altor persoane să le utilizeze.

Diseminarea materialelor pornografice cu copii (art.184b CP al Germaniei) reglementează actele legate de diseminarea, producerea, procurarea și posesia materialelor pornografice care implică copii. În acest context, materialul pornografic cu copii este definit ca orice reprezentare care include acte sexuale ale, asupra sau în fața unui copil sub 14 ani, imagini în care copilul este dezbrăcat complet sau parțial într-o manieră care expune organele sexuale într-un mod nenatural, sau imagini provocatoare ale organelor genitale sau posteriorului copilului.

Astfel, legea pedepsește: diseminarea sau punerea la dispoziția publicului a acestor materiale, încercarea de a procura astfel de materiale pentru altcineva, producerea materialelor care redau scene reale sau realiste, producerea, procurarea, stocarea, oferirea, solicitarea sau importul/exportul acestor materiale în scopul utilizării proprii sau facilitării utilizării de către terți.

În situațiile în care făptuitorul acționează ca parte a unei activități organizate, ca membru al unui grup infracțional sau ca îndeletnicire, iar materialele redau scene reale sau realiste, pedeapsa este mai severă.

De asemenea, este incriminată și tentativa, cu excepția anumitor cazuri specifice prevăzute de lege.

Totuși, legea prevede excepții pentru faptele care servesc exclusiv îndeplinirii legale a unor misiuni de stat, misiuni rezultate din acorduri cu autorități competente sau obligații profesionale ori de serviciu.

Diseminarea materialelor pornografice cu tineri (art.184c CP al Germaniei) sancționează diseminarea, dobândirea și posesia materialelor pornografice care înfățișează persoane cu vârsta între 14 și 18 ani („tineri"). Sunt pedepsite faptele de a face publice, procura, produce, stoca sau trafica astfel de materiale, mai ales dacă reprezintă scene reale sau realiste. Pedepsele cresc dacă faptele sunt comise ca îndeletnicire sau de un grup infracțional. Deținerea sau încercarea de a procura astfel de materiale este, de asemenea, incriminată, cu excepția cazurilor în care persoanele din materiale au consimțit și le folosesc exclusiv pentru uz propriu.

Facilitarea accesului la conținuturi pornografice prin intermediul radioului sau internetului (art.184d CP al Germaniei) prevede pedeapsa pentru persoanele care facilitează accesul publicului la conținuturi pornografice, în special celor care implică copii sau tineri, prin mijloacele de comunicare la distanță.

Organizarea și frecventarea reprezentațiilor pornografice cu copii și tineri (art.184e CP al Germaniei) sancționează organizarea sau frecventarea unor reprezentații pornografice cu copii sau tineri.

Încălcarea interdicției de practicare a prostituției (art.184f CP al Germaniei) pedepsește încălcarea interdicției legale de a practica prostituția în locuri sau la ore stabilite legal.

Prostituția care pune în pericol bunele moravuri ale tinerilor (art.184g CP al Germaniei) reglementează prostituția în locuri care pot afecta tinerii sub 18 ani, cum ar fi în apropierea școlilor sau în locuințe unde aceștia locuiesc, interzicând practicarea prostituției în astfel de condiții pentru a proteja bunele moravuri ale minorilor.

Articolul 184h CP al Germaniei, are rolul de a clarifica și defini termenii cheie utilizați în lege, pentru a asigura o interpretare corectă și unitară a prevederilor legale. Astfel, această normă precizează că „actele sexuale" se referă strict la acele acte care au o semnificație relevantă în raport cu valorile protejate de lege, adică acele comportamente cu impact asupra integrității sexuale și morale. De asemenea, norma definește „actele sexuale în fața altei persoane" ca fiind doar acele acte care se desfășoară în prezența unei alte persoane care conștientizează și percepe ceea ce se întâmplă, subliniind astfel condiția esențială a percepției pentru a putea considera că actul are loc „în fața" cuiva. Această clarificare este importantă pentru delimitarea corectă a faptelor penale ce implică expunerea nedorită sau publică a unor acte sexuale.

Molestarea sexuală (art.184i CP al Germaniei) se referă la molestarea sexuală, incriminând atingerea cu caracter sexual fără consimțământ, cu pedepse mai severe în cazurile deosebit de grave, cum ar fi când fapta este săvârșită de mai multe persoane. Totodată, acțiunea penală începe în general doar la plângerea victimei, cu excepții motivate de interes public.

Fapte penale săvârșite din grupuri (art.184j CP al Germaniei) sancționează participarea într-un grup care pune presiune pe o persoană pentru a comite o infracțiune,.

Aceste reglementări penale sunt menite să protejeze integritatea fizică și morală a persoanelor, în special a minorilor și tinerelor victime ale abuzurilor de natură sexuală, promovând o societate bazată pe respectul drepturilor fundamentale ale fiecărei persoane.

Codul penal al **Regatului Belgiei**[80] (în continuare CP al Belgiei) reflectă în Capitolul V intitulat „*Voyeurismul, atentatul la pudoare şi violul*” următoarele infracțiuni:

Articolul 371[1] CP al Belgiei reglementează *voyeurismul*, adică privirea sau înregistrarea unei persoane fără permisiunea sau știrea acesteia, în situații intime, când persoana este dezbrăcată sau implicată într-un act sexual explicit. Sunt interzise și pedepsește: privirea directă sau prin mijloace tehnice fără consimțământ, obligarea altora să privească sau să realizeze înregistrări, difuzarea sau punerea la dispoziție a acestor înregistrări fără acordul persoanei vizate. De asemenea, pedeapsa este mai severă dacă faptele implică un minor, mai ales dacă minorul are sub 16 ani. Articolul subliniază că voyeurismul începe în momentul în care încep acțiunile concrete de privire sau înregistrare neautorizată.

În ceea ce privește art.372 CP al Belgiei prevede pedepse pentru *atentatul la pudoare* comis fără violență sau amenințări asupra unui copil sub 16 ani, sau cu ajutorul unui minor. Dacă atentatul este comis de un ascendent sau de o persoană cu autoritate asupra victimei, pedeapsa se mărește.

În aceeași direcție, art.373 CP al Belgiei sancționează atentatele la pudoare comise prin violență, constrângere, amenințare sau alte acte de violență asupra victimei.

Mai departe, art.374 CP al Belgiei stabilește că atentatul la pudoare este considerat comis din momentul începerii actului.

De asemenea, art.375 CP al Belgiei reglementează *violul*, considerând infracțiune orice act de penetrare sexuală, indiferent de natura sau mijlocul folosit, comis asupra unei persoane fără consimțământul acesteia. Lipsa consimțământului este explicită în cazul în care actul a fost impus prin violență, constrângere, amenințare, surprindere sau în situații în care victima are deficiențe fizice sau mintale ce o fac incapabilă să își exprime voința.

Totodată, art.376 CP al Belgiei reglementează pedepsele în cazurile în care violul sau atentatul la pudoare provoacă moartea victimei.

La fel, art.377 CP al Belgiei detaliază circumstanțele în care pedeapsa poate fi dublată, cum ar fi atunci când autorul faptei este un ascendent al victimei, un frate sau soră, ori o persoană cu autoritate asupra victimei, sau în cazul în care victima este vulnerabilă din diverse motive (de

[80] *Codul penal al Regatului Belgiei*. [citat 14.04.2025]. Disponibil: https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Belgia-RO.html

exemplu, este bolnavă, gravidă sau are deficiențe fizice/mentale). De asemenea, pedeapsa poate fi agravată dacă sunt mai mulți complici implicați în comiterea infracțiunii.

În context, art.377bis CP al Belgiei prevede majorarea pedepsei cu doi ani în cazurile în care infracțiunea a fost comisă din motive de ură, dispreț sau ostilitate față de trăsături ale victimei, cum ar fi rasa, sexul, orientarea sexuală, religia, starea de sănătate sau alte caracteristici personale.

Mai mult, art.377ter CP al Belgiei reglementează majorarea minimului pedepselor în cazurile în care infracțiunea a fost comisă asupra unui minor sub 16 ani și autorul a solicitat întâlnirea cu intenția de a comite infracțiuni legate de violența sexuală.

Pe de altă parte, art.377quater CP al Belgiei stabilește pedepse pentru persoanele majore care, prin intermediul tehnologiilor de informații, propun o întâlnire unui minor sub 16 ani cu intenția de a comite o infracțiune sexuală.

Concomitent, art.378 CP al Belgiei prevede posibilitatea ca vinovații să fie condamnați la interzicerea unor drepturi și funcții, precum interdicția de a lucra cu persoane vulnerabile sau de a ocupa funcții de autoritate în instituții care au în grijă persoane vulnerabile.

În final art.378bis CP al Belgiei interzice publicarea și difuzarea, prin orice mijloace media (carte, presă, film, radio, televiziune etc.), a informațiilor, imaginilor sau sunetelor care pot dezvălui identitatea victimei unei infracțiuni prevăzute în capitolul respectiv. Această măsură are scopul de a proteja intimitatea și demnitatea victimei. Excepțiile sunt posibile doar dacă victima își dă acordul scris sau dacă procurorul sau magistratul autorizează divulgarea în scopuri legate de informare publică sau pentru buna desfășurare a procesului penal.

Codul penal al Republicii **Bulgaria**[81] (în continuare CP al Bulgariei) în Secțiunea VIII intitulată „Desfrânarea” atestă următoarele infracțiuni:

Desfrânarea faţă de o persoană sub 14 ani, prevăzută de art.149CP al Bulgariei și reglementează pedepsele pentru acțiuni care implică încercări de satisfacere a dorințelor sexuale față de o persoană sub 14 ani, fără copulație. Detaliile suplimentare din alineatele (2), (3), (4) și (5) cresc severitatea pedepselor în cazul în care faptele sunt comise cu violență, amenințări sau în condiții de vulnerabilitate (de exemplu, victime aflate într-o stare de neajutorare).

Totodată, art.150 CP al Bulgariei atestă „Desfrânarea faţă de o persoană de peste 14 ani” și continuă să explice pedepsele pentru fapte de desfrânare față de persoane peste 14 ani. Faptele sunt pedepsite dacă se face uz de forță, amenințări sau dependență și se ajunge la pedepse mai mari în cazul cazurilor deosebit de grave.

[81] *Codul penal al Republicii Bulgaria*. [citat: 14.04.2025]. Disponibil: https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Bulgaria-RO.html

În aceeași ordine de idei, art.151 CP al Bulgariei intitulat „Întreținerea unui act sexual cu o persoană sub 14 ani", redă infracțiunea întreținerii unui act sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 14 ani, considerând această faptă ca fiind o formă gravă de protecție a minorilor foarte tineri, care nu pot consimți în mod legal la astfel de acte. De asemenea, articolul stabilește circumstanțe agravante în care fapta capătă o gravitate mai mare, cum ar fi atunci când se folosește o relație de dependență sau tutelă față de minor, când victima este un copil sub 14 ani implicat în prostituție sau când fapta este săvârșită de mai multe persoane. Totodată, norma protejează și persoanele care au împlinit 14 ani, dar care, din cauza unor impedimente, nu înțeleg semnificația actului sexual săvârșit, recunoscând astfel vulnerabilitatea acestora și necesitatea unei protecții speciale. În esență, articolul urmărește să prevină exploatarea sexuală a minorilor și să asigure protecția persoanelor vulnerabile din punct de vedere al capacității de înțelegere și consimțământ.

Violenţa sexuală este prevăzută de art.152 CP al Bulgariei și definește infracțiunea de viol, ca întreținerea unui act sexual cu o persoană de sex feminin fără consimțământul acesteia, atunci când aceasta este lipsită de posibilitatea de a se apăra, determinată prin forță sau amenințări ori adusă într-o stare de neajutorare. Articolul stabilește pedepse diferite în funcție de circumstanțe agravante, precum vârsta victimei (sub 18 sau sub 14 ani), relația de rudenie, săvârșirea repetată, implicarea mai multor făptuitori, vătămarea corporală, urmările severe (tentativă de sinucidere sau sinucidere) sau dacă fapta are scopul exploatării sexuale ulterioare.

Articolul 153 CP al Bulgariei sancționează situația în care o persoană obligă o altă persoană să întrețină un raport sexual, exploatând dependența materială sau de serviciu a acesteia față de el.

Articolul 154 CP al Bulgariei criminalizează actele sexuale între între ascendenţi şi descendenţi, între fraţi şi surori şi între adoptatori şi adoptaţi.

Articolul 154a CP al Bulgariei încriminează persoana care comite acte de desfrânare sau întreține un raport sexual cu un minor implicat în prostituție. Această faptă este pedepsită cu închisoarea de până la trei ani, având scopul de a proteja minorii vulnerabili față de exploatare sexuală.

La fel, art.155 CP al Bulgariei abordează problema prostituției forțate și a actelor de desfrânare.

Articolul 155a CP al Bulgariei, detaliază infracțiuni legate de actele de desfrânare, folosind tehnologia informațională sau alte forme de contact pentru a facilita prostituția sau exploatarea minorilor în scopuri sexuale, cu pedepse cuprinse între 1 și 6 ani de închisoare.

În același sens, art.155b CP al Bulgariei sancționează persoana care convinge un minor sub 14 ani să participe sau să observe acte sexuale, fie reale, virtuale sau simulate, inclusiv expuneri obscene sau comportamente sexuale deviante precum sodomia, masturbarea, sadismul sau

masochismul. Dacă fapta este săvârșită prin forță, amenințări, abuz de dependență/supraveghere sau de către un grup de persoane, pedeapsa este mai severă. Scopul articolului este protejarea minorilor împotriva expunerii la materiale sau situații sexuale nepotrivite și exploatării sexuale.

În aceeași ordine de idei, art.155c CP al Bulgariei sancționează persoana care, prin forță, amenințări sau abuz de dependență ori supraveghere, convinge un minor să participe la acțiuni sexuale reale, virtuale sau simulate (desfrânare, copulație, raport sexual, sodomie, masturbare, sadism, masochism) sau la expunerea obscenă a organelor sexuale. Pedepsele pot ajunge până la 5 ani de închisoare.

Potrivit art.156 CP al Bulgariei se pedepsește răpirea unei persoane în scopul oferirii acesteia pentru acte de desfrânare. Pedeapsa crește dacă persoana răpită este minoră, dacă este oferită pentru exploatare sexuală în țară sau în străinătate, dacă fapta este comisă de membri ai grupurilor infracționale organizate sau dacă este recidivă periculoasă. Pedeapsa prevăzută poate ajunge până la 15 ani de închisoare și amendă considerabilă.

Mai mult, art.157 CP al Bulgariei, reglementează actele de satisfacere sexuală între persoane de același sex făcând în acest sens uz de forţă ori amenințări, sau utilizând o situaţie de dependenţă ori de tutelă, precum şi cu o persoană care nu are posibilitatea de a se autoapăra.

În aceeași ordine de idei, art.158 CP al Bulgariei incriminează racolarea, ajutorul sau folosirea minorilor (sub 18 ani) pentru a participa la spectacole pornografice, precum și obligarea lor în acest sens. Se prevăd pedepse mai aspre dacă victimele au sub 14 ani și dacă există un beneficiu material rezultat din astfel de fapte. De asemenea, este pedepsită și simpla vizionare a unui spectacol pornografic cu participarea minorilor.

Articolul 158b CP al Bulgariei permite instanței să impună, pe lângă pedeapsa principală și interzicerea unor drepturi legale pentru infracțiunile prevăzute în art.149-157 și 158a.

În cele din urmă, art.159 CP al Bulgariei prevede pedepse pentru crearea, expunerea, difuzarea, vânzarea sau distribuirea materialelor pornografice. Sunt reglementate formele de distribuire, inclusiv prin tehnologiile informaționale și există sancțiuni sporite dacă materialele implică persoane sub 18 ani sau dacă sunt comise în grup sau repetat. Se pedepsesc și păstrarea sau accesarea conștientă a materialelor pornografice create cu minori. Totodată, articolul prevede posibilitatea confiscării materialelor infracționale în beneficiul statului.

În partea ce vizează **Italia**[82]**,** în cadrul Codului penal (CP al Italiei), în secțiunea A II-a „*Despre delicte împotriva libertății personale*”, include articole precum art.605 CP al Italiei - Sechestrarea de persoane, art.606 CP al Italiei - Arestul ilegal, art.607 CP al Italiei - Îngrădirea

[82] *Codul penal al Republicii Italia.* [citat: 14.04.2025]. Disponibil: https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Italia-RO.html

nedreaptă a libertății personale, art.608 - Abuzul de putere asupra arestaților sau deținuților și art.609 CP al Italiei - Percheziția și controlul corporal arbitrar, care tratează abuzuri ce afectează integritatea fizică și libertatea unei persoane. Aceste infracțiuni nu au nicio tangență directă cu infracțiunile privind viața sexuală, dar sunt incluse în acest capitol pentru că ele implică restrângerea sau încălcarea libertății personale, un principiu fundamental care trebuie protejat în cadrul unui stat de drept.

În continuare, conform art.609-bis CP al Italiei definește violul ca actul prin care o persoană, folosindu-se de violență, amenințare sau abuz de putere, constrânge pe altcineva să întrețină sau să suporte acte sexuale. De asemenea, pedepsește și pe cel care instigă astfel de fapte, în special când profită de inferioritatea fizică sau psihică a victimei sau prin înșelăciune (de exemplu, substituindu-se unei alte persoane).[83]

Potrivit art.609-ter CP al Italiei prevede pedepse mai aspre (închisoare de la 6 la 12 ani sau de la 7 la 14 ani) în funcție de gravitatea circumstanțelor, cum ar fi: victima fiind minoră sub 14 ani sau sub 10 ani (cu pedeapsă și mai severă); folosirea armelor, substanțelor care afectează sănătatea victimei sau instrumente violente; infracțiunea comisă de persoane care se pretind funcționari publici; victima fiind lipsită de libertate (de exemplu, în detenție); raporturi de autoritate sau de familie (ascendent, tutore etc.); fapta săvârșită în apropierea unei instituții de învățământ; victima fiind femeie gravidă; legături afective între agresor și victimă (fost soț, partener); fapta comisă în cadrul unui grup infracțional organizat; violențe grave repetate ce cauzează prejudicii majore, inclusiv minorilor.[84]

La fel, conform art.609-quater CP al Italiei prevede că este pedepsit cu închisoare cel care întreține relații sexuale cu o persoană care, în momentul faptei, nu a împlinit 14 ani, sau cu un minor sub 16 ani dacă făptuitorul are o relație de autoritate sau responsabilitate față de minor (părinte, tutore, educator etc.). Se pedepsește și abuzul de putere în relații sexuale cu minori de peste 16 ani, când făptuitorul este în poziție de autoritate. De asemenea, legea exceptă de la pedeapsă relațiile între minori, dacă diferența de vârstă nu depășește 3 ani. În cazuri mai puțin grave, pedeapsa poate fi redusă.[85]

În concordanță cu art.609-quinquies CP al Italiei sancționează coruperea minorilor, adică situațiile în care o persoană întreține relații sexuale în prezența unui minor sub 14 ani pentru a-l determina să asiste, să suporte sau să participe la asemenea acte, inclusiv prin arătarea de materiale

[83] *Ibidem*
[84] *Ibidem*
[85] *Ibidem*

pornografice. Pedepsele se agravează dacă infracțiunea este comisă de un grup sau cu violență gravă și dacă făptuitorul are o relație de autoritate asupra minorului.[86]

În contextul art.609-sexies CP al Italiei precizează că vinovatul nu poate invoca necunoașterea vârstei persoanei vătămate ca scuză în cazul infracțiunilor comise asupra minorilor, cu excepția unor situații de necunoaștere inevitabilă.[87]

Conform art.609-septies CP al Italiei stabilește că aceste infracțiuni se sancționează în urma plângerii prealabile a persoanei vătămate, cu excepții în anumite cazuri grave sau când fapta este comisă asupra minorilor sau de către persoane aflate în poziții de autoritate.[88]

Potrivit art.609-octies CP al Italiei tratează violul în grup, pedepsind participarea a mai multor persoane la acte de violență sexuală, cu pedepse mai aspre și posibilitatea reducerii pedepsei pentru cei cu rol minor sau care au fost constrânși să participe.

În această ordine de idei, art.609-nonies CP al Italiei detaliază pedepsele accesorii care pot fi aplicate condamnaților pentru aceste infracțiuni, cum ar fi pierderea autorității părintești, interdicții pe viață de a ocupa anumite funcții, excluderea de la succesiune, interdicția de a lucra cu minori și măsuri de siguranță personală după executarea pedepsei (restricții de mișcare, obligația de raportare la poliție etc.). Nerespectarea acestor măsuri poate atrage pedepse suplimentare.

În conformitate cu art.609-decies CP al Italiei prevede obligativitatea procurorului de a informa Tribunalul pentru minori atunci când se investighează infracțiuni grave comise în dauna minorilor sau în dauna unuia dintre părinți, pentru protejarea și gestionarea corectă a cazurilor care implică minori. De asemenea, prevede că minorii victime beneficiază pe parcursul întregii proceduri de asistență afectivă și psihologică, oferită fie de părinți, alte persoane apropiate sau de organizații specializate autorizate, cu acordul minorului și al instanței. Totodată, minorul are dreptul la sprijin din partea serviciilor specializate ale administrației justiției și ale instituțiilor locale, care sunt implicate pe tot parcursul procesului.

Articolul 609-undecies CP al Italiei sancționează „ademenirea" minorilor, adică atragerea sau inducerea în înșelăciune a unui minor de 16 ani pentru comiterea unor infracțiuni legate de exploatarea sexuală sau materiale pornografice. Aceasta include metode precum stratageme, lingușire, amenințări sau folosirea internetului și altor mijloace de comunicare.

Articolul 609-duodecies CP al Italiei stabilește circumstanțe agravante pentru infracțiunile comise împotriva minorilor, majorând pedepsele atunci când infracțiunile sunt săvârșite folosind

[86] *Ibidem*
[87] *Ibidem*
[88] *Ibidem*

mijloace care împiedică identificarea făptuitorului, cum ar fi tehnici de anonimizare a accesului la rețelele de telecomunicații (de exemplu, internet anonim).

Codul penal al **Republicii Cehe**[89] (CP al Republicii Cehe) definește în Capitolul III – „Infracţiuni contra demnităţii umane în sfera sexuală"

Articolul 185 din CP al Republicii Cehe „Violul" alin. (1) prevede că fapta unei persoane care obligă pe altcineva să întrețină acte sexuale prin violență, amenințări cu violența sau cu un alt prejudiciu grav, sau care exploatează vulnerabilitatea persoanei. Conform alin. (2), fapta este comisă asupra unui minor, cu uz de armă sau printr-un act sexual sau contact sexual comparabil cu actul sexual. Articolul 185 alin. (3) stabilește fapta omisă asupra unui minor care nu a împlinit 15 ani, asupra unei persoane private de libertate sau dacă fapta provoacă vătămarea corporală gravă.

În ceea ce privește art.186 din CP al Republicii Cehe „Agresiunea sexuală" alin. (1) reglementează fapta de a obliga pe cineva la masturbare, expunere indecentă sau alte comportamente sexuale prin amenințări cu violența sau exploatarea vulnerabilității,. Conform alin. (2), aceeași pedeapsă se aplică și persoanei care determină pe altcineva să întrețină raporturi sexuale, să se masturbeze sau să se expună indecent, abuzând de dependența victimei sau de influența sa.

Referitor la art.187 din CP al Republicii Cehe „Abuzul sexual" alin. (1) prevede că întreținerea de acte sexuale cu un minor care nu a împlinit vârsta de 15 ani, sau abuzul sexual asupra unui minor prin alte mijloace, se pedepsește cu închisoare între 1 și 8 ani. Dacă fapta este comisă de o persoană responsabilă de supravegherea minorului, dacă fapta provoacă vătămarea corporală gravă, dacă abuzul sexual duce la decesul victimei, pedeapsa se mărește

Potrivit art.188 din CP al Republicii Cehe „Actul sexual între rude" prevede că fapta unei persoane care participă la un act sexual cu o rudă în linie directă sau cu un frate/soră.

La fel, art.189 din CP al Republicii Cehe „Proxenetismul" alin. (1) reglementează fapta de a instiga, organiza, angaja sau a ademeni o altă persoană în scopul practicării prostituției.

Concomitent, art.190 din CP al Republicii Cehe pedepsește prostituția care amenință dezvoltarea morală a minorilor practicată în apropierea unei unități școlare sau a unor locuri destinate minorilor sau organizarea sau protejarea prostituției în aceleași locuri.

Totodată, art.191 din CP al Republicii Cehe „Distribuirea de materiale pornografice" prevede pedeapsa pentru producerea, vânzarea, distribuirea sau punerea la dispoziție a materialelor pornografice care conțin elemente de violență, lipsă de respect față de oameni sau acte sexuale cu

[89] *Codul penal al Republicii Cehe*. [citat: 14.04.2025]. Disponibil: https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Cehia-RO.html

animale. Sunt sancționate în special situațiile în care aceste materiale sunt accesibile minorilor, iar pedepsele sunt mai aspre dacă faptele sunt comise în cadrul unui grup organizat sau prin mijloace de comunicare în masă, având și scopul de a obține foloase materiale.

În ceea ce vizează art.192 din CP al Republicii Cehe „Producerea şi utilizarea de pornografie infantilă" se referă la pedepsele aplicabile pentru manipularea, producerea, vânzarea sau distribuirea de materiale pornografice care implică minori sau persoane care par a fi minori. Pedepsele cresc dacă faptele sunt comise în grup organizat, cu scopul de câștig sau prin mijloace mass-media.

În această ordine, art.193 din CP al Republicii Cehe „Abuzul asupra minorului pentru producerea de pornografie infantilă" vizează pedepsirea persoanelor care atrag, conving sau exploatează minori pentru producerea materialelor pornografice. Pedeapsa este mai severă dacă faptele sunt făcute în grup organizat sau cu scopul de a obține câștiguri substanțiale.

În **Spania,** Codul penal al Spaniei[90] (în continuare CP al Spaniei), în Titlul VIII, reglementează infracțiunile care aduc atingere libertății și integrității sexuale, iar Capitolul I este dedicat agresiunilor sexuale.

Articolul 178 CP al Spaniei stabilește că orice persoană care atacă libertatea sexuală a altei persoane prin violență sau intimidare va fi pedepsită cu închisoare între 1 și 5 ani. De asemenea, articolul 179 CP al Spaniei prevede pedepse mai severe în caz de viol, definit ca penetrarea vaginală, anală sau orală, sau introducerea de obiecte pe aceste căi.

Pentru infracțiuni agravante, art.180 CP al Spaniei impune pedepse mai mari în funcție de circumstanțele faptei. Astfel, dacă violența sau intimidarea sunt deosebit de degradante sau umilitoare, sau dacă infracțiunea a fost comisă de mai multe persoane, pedepsele pot crește semnificativ. De asemenea, atunci când victima este vulnerabilă, cum ar fi în cazul minorilor sub 13 ani, pedeapsa poate fi majorată. Dacă sunt îndeplinite două sau mai multe circumstanțe agravante, pedepsele vor fi aplicate în jumătatea superioară.

Abuzul sexual este reglementat în Capitolul II, prin art.181 CP al Spaniei, vizează infracțiunea de abuz sexual, reglementând situațiile în care se săvârșesc acte cu caracter sexual fără consimțământul victimei, însă în absența violenței sau intimidării. Norma protejează libertatea și integritatea sexuală a persoanei, punând accent pe importanța consimțământului liber exprimat în contextul relațiilor sexuale.

Textul distinge mai multe ipoteze în care consimțământul este considerat inexistent sau viciat, precum: când victima se află în stare de inconștiență ori suferă de tulburări psihice; când i

[90] *Codul penal al Regatului Spaniei*. [citat: 14.04.2025] Disponibil: https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Spania-RO.html

s-au administrat substanțe (narcotice, droguri etc.) care îi afectează discernământul sau capacitatea de opoziție; când autorul abuzează de o poziție de superioritate evidentă, afectând libertatea de decizie a victimei.

Articolul prevede o agravare a răspunderii penale în ipoteza în care abuzul sexual implică penetrare vaginală, anală sau orală, ori introducerea de obiecte sau părți ale corpului, considerând aceste forme ca fiind mai grave. În final, norma stabilește că, în prezența anumitor circumstanțe agravante (menționate la art.180 alin. 1 CP al Spaniei pct. 3 sau 4), pedepsele se aplică în jumătatea superioară a limitelor prevăzute.

Astfel, articolul 181 CP al Spaniei reflectă o abordare juridică modernă, centrată pe validitatea consimțământului ca element esențial al actelor sexuale, chiar și în lipsa forței fizice.

Articolul 182 CP al Spaniei, se concentrează asupra abuzurilor sexuale comise asupra persoanelor între 13 și 16 ani.

Capitolul II Bis din legislația penală vizează protecția penală sporită a copiilor mai mici de 13 ani împotriva abuzurilor și agresiunilor sexuale, reglementează protecția penală extinsă a copiilor sub 13 ani împotriva formelor grave de abuz sexual.

Articolul 183 CP al Spaniei definește o gamă variată de comportamente inacceptabile din punct de vedere juridic și moral, pornind de la simpla atingere a integrității sexuale a copilului, până la forme agravante de agresiune, inclusiv penetrare sexuală sau acte comise prin violență, amenințare ori în condiții de dominare.

Norma juridică evidențiază în mod special gravitatea faptelor comise asupra copiilor aflați într-o stare de vulnerabilitate accentuată, cum ar fi cei cu o dezvoltare intelectuală sau fizică redusă ori copiii foarte mici. Se pune accent pe relațiile de superioritate sau rudenie dintre agresor și victimă, precum și pe caracterul umilitor, degradant sau organizat al faptelor.

Totodată, articolul subliniază răspunderea sporită a persoanelor aflate în poziții de autoritate – cum sunt funcționarii sau agenții publici – atunci când își folosesc statutul pentru a comite astfel de infracțiuni, fiind prevăzute consecințe juridice suplimentare în ceea ce privește pierderea drepturilor sau a funcțiilor deținute. În ansamblu, articolul reflectă o politică penală de toleranță zero față de orice formă de agresiune sexuală asupra copiilor.

Articolul 183 bis CP al Spaniei reglementează infracțiunea de contactare a unei persoane sub 13 ani prin intermediul internetului, telefonului sau alte tehnologii de comunicare, cu scopul de a o determina să se întâlnească pentru comiterea unor infracțiuni grave împotriva integrității și libertății sexuale, prevăzute în articolele 178-183 și 189 CP al Spaniei. Acest articol sancționează tentativa de racolare sau abordare a minorilor în scopul comiterii unor acte de abuz sau agresiune sexuală, inclusiv atunci când această propunere este însoțită de materiale sau gesturi care vizează

concretizarea întâlnirii. Totodată, prevede sancțiuni mai severe în cazurile în care abordarea minorului se face prin constrângere, amenințare sau înșelăciune.

Pentru infracțiunile de hărțuire sexuală, articolul 184 din Capitolul III CP al Spaniei, prevede infracțiunea de „Hărţuire sexuală„ și reglementează infracțiunea de hărțuire sexuală în contexte profesionale, educaționale sau de prestări servicii. El vizează situațiile în care o persoană solicită favoruri sexuale, pentru sine sau pentru altcineva, în mod repetat și într-un mod care creează pentru victimă un mediu intimidant, ostil sau umilitor. De asemenea, articolul prevede sancțiuni mai severe dacă făptuitorul folosește o poziție de superioritate sau amenință victima cu consecințe negative legate de cariera sau relația acesteia. Sunt prevăzute pedepse și în cazul în care victima este vulnerabilă din cauza vârstei, stării de sănătate sau altei situații speciale. Astfel, articolul protejează integritatea și demnitatea persoanelor în mediile profesionale și educaționale împotriva comportamentelor abuzive de natură sexuală.

Capitolul IV CP al Spaniei vizează Infracţiuni de exhibiţionism şi provocare sexuală.

Articolul 185 CP al Spaniei se referă la faptele prin care o persoană comite sau determină pe altcineva să săvârșească acte de exhibiție sexual-obscenă în fața acestor persoane vulnerabile.

Articolul 186 CP al Spaniei privește vânzarea, răspândirea sau expunerea materialelor pornografice în rândul minorilor sau persoanelor cu handicap.

Capitolul V CP al Spaniei se referă la infracţiuni de prostituţie şi corupere de minori.

Articolul 187 CP al Spaniei vizează interzicerea și sancționarea faptelor prin care o persoană induce, promovează sau facilitează prostituția unor minori sau persoane cu handicap, precum și a celor care solicită sau obțin relații sexuale cu aceștia în schimbul unor remunerații sau promisiuni.

Concomitent, art.188 CP al Spaniei tratează situațiile în care o persoană obligă, prin violență, intimidare sau abuz de superioritate, o altă persoană majoră să practice prostituția sau exploatează prostituția altcuiva, inclusiv în cazul minorilor sau persoanelor cu handicap.

Conform art.189 CP al Spaniei se referă la utilizarea minorilor sau persoanelor cu handicap în scopuri pornografice sau exhibiționiste, la producerea, distribuirea și posesia materialelor pornografice care implică astfel de persoane, precum și la coruperea minorilor sau persoanelor cu handicap prin expunerea lor la manifestări sexuale care le pot prejudicia dezvoltarea. De asemenea, prevede obligația persoanelor care au autoritate asupra minorilor sau persoanelor cu handicap să ia măsuri pentru a preveni sau opri exploatarea lor sexuală.

Potrivit art.189 bis CP al Spaniei se prevăd sancțiuni aplicabile persoanelor juridice care sunt responsabile pentru infracțiunile din acest capitol, inclusiv amenzi proporționale cu câștigul obținut din aceste activități.

În final, art.190 CP al Spaniei stipulează recunoașterea și echivalarea condamnărilor străine pentru infracțiuni din acest capitol cu sentințele spaniole, în vederea aplicării unor circumstanțe agravante, cum ar fi recidiva.

România, Austria, Franța, Germania, Belgia, Bulgaria, Italia, Spania și Republica Cehă – relevă existența unui nucleu comun de valori juridice și principii de protecție a demnității umane, consimțământului și integrității persoanei, în special a minorilor și altor categorii vulnerabile. Această convergență legislativă reflectă influența standardelor internaționale în domeniul drepturilor omului, precum și eforturile statelor de a răspunde noilor forme de agresiune sexuală și fenomenelor asociate.

Printre similitudinile esențiale cu reglementările din CP al RM, se numără: definirea violului prin lipsa consimțământului și utilizarea constrângerii, violenței sau intimidării; sancționarea actelor sexuale cu minori sub vârsta consimțământului, chiar în lipsa violenței; încriminarea agresiunilor sexuale non-penetrante și a hărțuirii sexuale.[91]

Totodată, există diferențe semnificative în ceea ce privește: pragul de vârstă pentru consimțământul sexual (variază între 13 și 16 ani). Alte aspecte comparative vizează terminologia juridică și încadrarea faptelor (ex. separarea între act sexual consimțit cu minor și coruperea acestuia); nivelul sancțiunilor penale și gradul de detaliere a normelor, unele sisteme fiind mai extinse (ex. Austria, Germania), altele mai concise (ex. Bulgaria).

În raport cu CP al RM, se poate observa că legislația națională respectă cadrul general european, cu reglementări clare pentru viol, acțiuni sexuale neconsimțite, hărțuirea sexuală și actul sexual cu minor. Republica Moldova păstrează un sistem cu gradații progresive ale pedepselor în funcție de gravitatea faptei și circumstanțele comiterii, similar practicilor din majoritatea țărilor europene analizate. În același timp, Codul penal moldovenesc ar putea beneficia de unele ajustări pentru a reflecta tendințele internaționale, cum ar fi: consacrarea explicită a consimțământului ca element central în definirea infracțiunilor privind viața sexuală; consolidarea reglementărilor privind consimțământul sexual în epoca digitalizării.

Prin urmare, deși cadrul juridic moldovenesc este în linie cu standardele europene, armonizarea completă cu legislațiile penale ale statelor membre ale Uniunii Europene presupune o abordare proactivă și continuă a reformelor legislative, în vederea consolidării protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei.[92]

---

[91] GALAN, D-C *Comparative law elements regarding criminal liability for offenses against sexual freedom and inviolability of the person.* În: Development Through Research and Innovation: - 2025, Ed. 6, 16 mai 2025, Chișinău. Chișinău: „Print-Caro" SRL, 2025, Ediția 6, pp. 483-489. ISBN (pdf) 978-9975-168-26-7.
[92] Ibidem, p.483

1.4. Sinteza problematicii tratate și a rezultatelor obținute în cadrul Capitolului I

În teoria dreptului, au fost formulate multiple definiții ale consimțământului, acesta fiind înțeles, în esență, ca o manifestare de voință liberă, conștientă și exprimată în cunoștință de cauză, condiționată de existența discernământului. Totuși, în legislația penală națională nu există, în prezent, o definiție legală expresă a noțiunii de „consimțământ", ceea ce lasă interpretarea sa la aprecierea doctrinară și jurisprudențială.

Literatura de specialitate analizată în cadrul acestui capitol reflectă un interes doctrinar crescut față de infracțiunile privind viața sexuală, însă totodată evidențiază necesitatea perfecționării reglementărilor legale actuale, a unificării practicii judiciare și a dezvoltării unor mecanisme eficiente de protecție a victimelor. Aceste direcții constituie fundamente esențiale pentru analiza ulterioară a problematicii abordate în cadrul tezei.

Analiza evoluției incriminării infracțiunilor privind viața sexuală, în spațiul moldovenesc evidențiază un proces complex de transformare legislativă, marcat de influențe externe și de schimbări în mentalitatea socio-juridică.

În perioada medievală, absența unei reglementări uniforme în dreptul cutumiar și predominanța perspectivei religioase au determinat o abordare fragmentară și preponderent moralizatoare a faptelor cu caracter sexual. Interesul major era protejarea onoarei familiei și a ordinii comunitare, în timp ce victima era privită mai degrabă ca obiect al infracțiunii decât ca subiect cu drepturi.

În epoca modernă și contemporană, în special odată cu adoptarea Codului penal din 2002, s-a observat o schimbare semnificativă în modul de definire a infracțiunilor privind viața sexuală, aceastea devenind tot mai clar delimitate din punct de vedere juridic, cu accent pe consimțământul victimei și pe violența fizică sau psihică exercitată de făptuitor. Totodată, trecerea de la protejarea moralei publice la protejarea autonomiei sexuale a individului constituie o mutație esențială în filozofia incriminării.

După proclamarea independenței Republicii Moldova, legislația penală a intrat într-un proces continuu de reformare, încercând să se alinieze standardelor internaționale în materie de drepturile omului. Cu toate acestea, persistă unele dificultăți conceptuale și lacune legislative care necesită ajustări pentru a reflecta mai fidel realitățile sociale și pentru a garanta o protecție efectivă a victimelor.

Analiza comparativă a reglementărilor juridico-penale privind infracțiunile contra libertății și integrității sexuale în diferite state membre ale Uniunii Europene relevă o tendință comună spre protejarea sporită a demnității umane, a integrității corporale și a consimțământului

liber exprimat al persoanei. Totodată, există diferențe semnificative în modul în care este definit și tratat consimțământul în legislația națională a fiecărui stat analizat, acestea reflectând atât tradițiile juridice, cât și evoluțiile sociale și culturale proprii.

România evidențiază o abordare fermă în protejarea victimelor, în special a minorilor, plasând accentul pe consimțământul lipsit de vicii, dar fără a introduce încă o definire expresă a consimțământului sexual afirmativ („da înseamnă da"). Austria și Cehia reflectă influențe ale modelului germanic, cu accent pe protecția demnității și a autodeterminării sexuale, însă păstrează o abordare mai tradițională în ceea ce privește consimțământul, evaluându-l în contextul circumstanțelor cazului. Franța și Belgia au evoluat spre o reglementare mai detaliată a agresiunilor sexuale, incluzând noi forme de infracțiuni precum hărțuirea morală și sexuală, voyeurismul sau difuzarea de imagini intime fără consimțământ. Spania a adoptat o reformă legislativă bazată pe principiul consimțământului afirmativ, stabilind că orice act sexual fără acord explicit și liber exprimat este considerat agresiune sexuală. Aceasta marchează un progres semnificativ în alinierea legislației naționale la standardele europene în materie de drepturile omului și egalitate de gen.

Comparativ, observăm o tendință europeană generală de consolidare a protecției victimei și de recunoaștere a consimțământului ca element definitoriu în delimitarea legală a infracțiunilor de natură sexuală. Această direcție se aliniază perfect cu valorile fundamentale ale Uniunii Europene: demnitatea umană, egalitatea, respectul pentru drepturile omului și statul de drept. Analiza doctrinei naționale și a celei străine privind infracțiunile contra vieții sexuale evidențiază că problematica consimțământului sexual a cunoscut o evoluție semnificativă, de la abordări centrate exclusiv pe constrângerea fizică și psihică la concepții moderne, care valorifică autonomia sexuală și standardul consimțământului afirmativ. În doctrina Republicii Moldova, cercetările s-au concentrat preponderent asupra analizei juridico-penale a infracțiunilor privind viața sexuală, a elementelor constitutive ale acestora, a particularităților răspunderii penale și a aspectelor criminologice și victimologice ale fenomenului.

Examinarea lucrărilor autorilor autohtoni demonstrează existența unor contribuții valoroase privind definirea libertății și inviolabilității sexuale, delimitarea infracțiunilor privind viața sexuală și protecția minorilor, precum și analiza unor aspecte particulare ale consimțământului victimei. Totuși, aceste cercetări tratează consimțământul sexual, de regulă, ca element al laturii obiective a anumitor infracțiuni sau ca împrejurare relevantă pentru calificarea juridică a faptei, fără a realiza o analiză complexă a naturii juridice, condițiilor de valabilitate și funcțiilor consimțământului sexual în dreptul penal.

Studierea doctrinei străine relevă o abordare mult mai amplă a instituției consimțământului sexual. Literatura contemporană analizează consimțământul din perspectiva autonomiei persoanei, a standardului consimțământului afirmativ, a limitelor consimțământului minorului, a consimțământului viciat prin constrângere, fraudă sau abuz de vulnerabilitate și a influenței factorilor psihologici asupra exprimării voinței. Aceste direcții de cercetare sunt valorificate doar parțial în doctrina Republicii Moldova.

Prin urmare, analiza nivelului de elaborare doctrinară permite constatarea existenței unor lacune de cercetare. În doctrina națională lipsește o cercetare interdisciplinară consacrată exclusiv instituției consimțământului sexual, care să integreze dimensiunea juridico-penală, criminologică, victimologică și psihologică. De asemenea, nu a fost realizată o analiză sistematică a condițiilor de existență și validitate a consimțământului sexual, a limitelor acestuia în raport cu minorii și persoanele vulnerabile, a standardelor internaționale și a practicii Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și a impactului modificărilor legislative recente asupra conceptului de consimțământ sexual.

Constatarea acestor insuficiențe fundamentează necesitatea prezentei cercetări și justifică direcțiile de investigare propuse în teză. În acest context, scopul cercetării constă în elaborarea unui concept juridico-penal al consimțământului sexual, prin analiza fundamentelor sale doctrinare, a evoluției cadrului normativ național și comparat, a practicii judiciare și a standardelor internaționale, precum și în formularea unor propuneri de perfecționare a legislației Republicii Moldova privind infracțiunile contra vieții sexuale.

Pentru realizarea acestui scop, cercetarea urmărește: determinarea naturii juridice și a funcțiilor consimțământului sexual; identificarea condițiilor de valabilitate și a limitelor juridice ale acestuia; analiza comparativă a reglementărilor naționale și străine; examinarea practicii judiciare și a jurisprudenței relevante; evaluarea influenței standardelor internaționale asupra dreptului intern și formularea unor propuneri de lege ferenda privind reglementarea consimțământului sexual în dreptul penal al Republicii Moldova.

Analiza doctrinei naționale și internaționale demonstrează că, deși problematica consimțământului sexual a fost abordată sub diferite aspecte, nu există în doctrina Republicii Moldova o cercetare monografică dedicată delimitării consimțământului juridic de manifestările sale factice și impactului acestuia asupra calificării tuturor infracțiunilor prevăzute în Capitolul IV al Codului penal. Din această perspectivă, prezenta teză completează literatura de specialitate și dezvoltă o abordare integrată a conceptului

Analiza doctrinei naționale și internaționale demonstrează că problematica consimțământului în cadrul infracțiunilor privind viața sexuală a fost abordată sub multiple

aspecte, însă cercetările existente examinează, de regulă, doar anumite componente ale instituției juridice a consimțământului.

De asemenea, literatura analizată nu propune criterii clare de delimitare între consimțământul juridic valabil și manifestările factice ale acordului și nici o clasificare sistematică a tipurilor de consimțământ sexual raportată la noile reglementări introduse prin art.132² din Codul penal.

Prezenta cercetare își propune să completeze aceste lacune prin elaborarea unei concepții juridico-penale unitare privind consimțământul sexual, fundamentată pe analiza doctrinei, practicii judiciare, jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și dreptului comparat.

Totodată, cercetarea urmărește dezvoltarea unor criterii de calificare juridică aplicabile în practica organelor de urmărire penală și a instanțelor de judecată, precum și formularea unor propuneri de lege ferenda destinate perfecționării cadrului normativ al Republicii Moldova.

2. CRITERII GENERALE DE ANALIZĂ A CONSIMȚĂMÂNTULUI ÎN CONTEXTUL INFRACȚIUNILOR PRIVIND VIAȚA SEXUALĂ

2.1. Consimțământul - abordare interdisciplinară

Analiza juridico-penală a consimțământului, în mod obiectiv, presupune, elucidarea fundamentelor filosofice, întrucât conceptul de consimțământ își are originea în viziunile filosofice asupra libertății umane, autonomiei voinței și legitimității relațiilor sociale. Până a deveni o categorie juridică, consimțământul a reprezentat un concept filosofic utilizat pentru explicarea raportului dintre individ și societate, dintre voința personală și constrângerile externe, dintre libertate și responsabilitate.

Un concept de importanță centrală în filosofia morală, politică și juridică, consimțământul este recunoscut pe scară largă ca justificând sau legitimând acte, aranjamente sau așteptări. În cazurile obișnuite, consimțământul unei persoane față de acțiunile altei persoane înlătură obiecțiile morale sau juridice ori răspunderea pentru efectuarea acelor acțiuni.

În gândirea filosofică, conceptul de „consimțământ" sau „acord" este înțeles ca un proces complex prin care se realizează o stare de unitate, de înțelegere reciprocă și de armonizare între diferite entități sau dimensiuni ale existenței. Aceste entități pot fi indivizi aflați în interacțiune, idei aflate în opoziție sau chiar laturi contradictorii ale aceleiași personalități umane. Considerăm că esența consimțământului constă în recunoașterea valorii fiecărei părți implicate și în respectarea echitabilă a diferențelor, ceea ce face posibilă o conviețuire lipsită de tensiuni și conflicte.

Pentru prezenta cercetare, această abordare prezintă importanță deoarece demonstrează că noțiunea de consimțământ nu s-a născut în dreptul penal, ci reprezintă rezultatul unei evoluții filosofice privind libertatea persoanei și autonomia voinței. Din această perspectivă, analiza juridico-penală a consimțământului sexual trebuie să pornească de la fundamentele sale conceptuale.

Deoarece consimțământul presupune existența asemănării, nu este deloc necesar ca acesta să fie precedat de luptă, contradicție sau conflict, adică de neînțelegere. Consimțământul este posibil încă de la început, nu ca rezultat final, ci ca punct de pornire originar.[93]

Teoria consimțământului este un concept din filosofia socială care desemnează ideea conform căreia indivizii iau decizii în primul rând ca agenți liberi, care intră în relații consensuale cu alți agenți liberi, iar acest fapt devine baza guvernării politice. Din perspectivă filosofică,

[93]МЕНЯЕВА, М.П. Культура согласия: сущность, становление, воспроизводство: Дисс. д-ра филос. наук. Челябинск, 2015. с. 41.

consimțământul este asociat cu noțiuni precum autonomie, libertate și responsabilitate morală. Filosofi precum Kant sau Rousseau subliniază că voința liber exprimată este fundamentul legitimității acțiunilor și instituțiilor sociale. În acest context, consimțământul nu este doar o formalitate, ci o expresie a armoniei între rațiune și voință, între individ și comunitate. Filosofia consimțământului, dezvoltată de gânditori precum Viktor Danilovici Mihailov[94], evidențiază dimensiunea sa organică, bazată pe recunoașterea diferențelor și atingerea unei coexistențe fără conflicte.

Unul dintre primii autori care a elaborat această idee a fost John Locke, de la care poate fi urmărită expresia „toți oamenii sunt creați egali". Teoria consimțământului își are originile cel puțin în secolul al XVI-lea.[95]

Pentru Locke nu exista nicio îndoială „că începutul societății politice depinde de consimțământul indivizilor de a se uni și a forma o singură societate" și credea că rațiunea și istoria arătau clar că „guvernele lumii, care au început în pace, au fost create prin consimțământul poporului." Locke în lucrarea Teoria consimțământului a distins două tipuri de consimțământ care supun un individ legilor unei societăți politice legitime:

Consimțământul expres – presupune manifestarea clară a acordului printr-un gest explicit al părții care consimte asupra legitimității structurii sociale, fiind considerat o promisiune de a respecta regulile în viitor (de exemplu, jurământul de credință față de un rege).

În filosofie, consimțământul este conceput ca expresie a libertății voinței unde ideea fundamentală constă în faptul că o acțiune poate fi considerată autentică numai dacă rezultă dintr-o alegere liberă și conștientă a persoanei. De aici rezultă că existența consimțământului este incompatibilă cu constrângerea, sub orice formă, care influențează capacitatea individului de a decide în mod autonom. Prin urmare, esența consimțământului constă în caracterul liber și autentic al voinței acestuia, dar nu rezidă în simpla manifestare exterioară a acordului.

Această concepție a fost dezvoltată ulterior în teoriile moderne ale autonomiei persoanei. Potrivit lui John Stuart Mill, libertatea individuală reprezintă o condiție indispensabilă pentru dezvoltarea personalității și pentru exercitarea responsabilă a voinței, iar ingerința externă este justificată doar pentru prevenirea vătămării altora sau pentru înlăturarea stării de pericol în adresa

---

[94] ТРЕТЬЯКОВА, Т. В., САННИКОВА, А. Г. *Философия согласия В. Д. Михайлова в практической деятельности педагога* / Северо-Восточный федеральный университет им. М. К. Аммосова, Чукотский филиал. Вестник Северо-Восточного федерального университета им. М. К. Аммосова. Серия: Педагогика. Психология. Философия. – 2022. – № 4 (28). – с. 83–90.

[95] Wikipedia. Consent theory. [citat: 15.09.2025]. Disponibil: https://en.wikipedia.org/wiki/Consent_theory

intereselor legitime ale societății și statului. În această logică, validitatea consimțământului este inseparabil legată de existența unei alegeri libere și neconstrânse[96]

La fundamentarea filosofică a consimțământului o contribuție majoră aparține lui Immanuel Kant, care afirma că fiecare persoană trebuie tratată ca scop în sine și niciodată exclusiv ca mijloc pentru realizarea intereselor altuia. Respectiv, orice acțiune realizată prin constrângere, manipulare sau exploatarea vulnerabilității unei persoane constituie o negare a autonomiei sale și nu poate fi considerată legitimă din punct de vedere moral.

Concepția lui Immanuel Kant, privind autonomia voinței a influențat profund teoria contemporană a drepturilor omului. În viziunea sa, autonomia reprezintă capacitatea persoanei de a-și stabili singură regulile de conduită morală, iar respectarea consimțământului constituie o manifestare a respectului față de demnitatea umană[97]. Această idee se regăsește astăzi în doctrina drepturilor fundamentale și în concepțiile moderne privind autodeterminarea sexuală și libertatea sexuală.

În filosofia politică modernă, noțiunea de consimțământ a dobândit o semnificație suplimentară prin intermediul teoriilor contractului social[98]. Filosofi precum Thomas Hobbes, John Locke și Jean-Jacques Rousseau au susținut că legitimitatea autorității politice derivă din consimțământul celor guvernați. Deși aceste teorii se refereau în principal la organizarea statului și a societății, ele au consacrat ideea potrivit căreia relațiile sociale legitime trebuie să se întemeieze pe acceptarea liberă a participanților, consimțământul devenind un criteriu fundamental al legitimității, atât în raporturile dintre individ și stat, cât și în relațiile interpersonale.

Analiza doctrinelor filosofice ne permite formularea unei concluzii relevante pentru prezenta cercetare: indiferent de diferențele dintre autori, toate concepțiile examinează consimțământul ca expresie a libertății persoanei. Această idee reprezintă fundamentul pe care se dezvoltă ulterior conceptul juridic al consimțământului sexual.

În cadrul teoriilor contractului social, consimțământul este perceput ca fundament al legitimității puterii politice. Dacă pentru Hobbes consimțământul justifică transferul unei părți din libertatea individuală către autoritatea suverană, pentru Locke acesta reprezintă expresia libertății

[96] MILL, J. S. *On Liberty*. London: John W. Parker and Son, 1859. [citat: 31.07.2025]. Disponibil: https://eet.pixel-online.org/files/etranslation/original/Mill,%20On%20Liberty.pdf

[97] KANT, I. *Groundwork of the Metaphysics of Morals*. Cambridge: Cambridge University Press, 1998. [citat: 31.07.2025]. Disponibil: https://cpb-us-w2.wpmucdn.com/blog.nus.edu.sg/dist/c/1868/files/2012/12/Kant-Groundwork-ng0pby.pdf

[98] Contractul social.

naturale a individului, iar pentru Rousseau constituie baza voinței generale și a legitimității ordinii sociale [99].

Mackenzie C și Stoljar N. au extins analiza consimțământului dincolo de simpla manifestare formală a acordului, filosofii considerând, că existența unui consimțământ autentic presupune nu doar exprimarea unei opțiuni, ci și existența unor condiții reale care să permită exercitarea libertății de alegere. Sub acest aspect, autonomia persoanei este inseparabil legată de contextul social în care aceasta acționează. Relațiile de dependență, inegalitățile de putere, presiunile sociale sau economice și diferitele forme de vulnerabilitate pot afecta capacitatea unei persoane de a decide liber, chiar și în situațiile în care aceasta își exprimă formal acordul.

O direcție importantă a reflecției filosofice privește raportul dintre consimțământ și vulnerabilitate. În această abordare, libertatea deciziei este analizată nu doar în termeni formali, ci și prin prisma condițiilor concrete în care aceasta este exprimată. Astfel, consimțământul poate fi afectat de frică, dependență emoțională, presiune psihologică, vulnerabilitate economică etc. În asemenea situații, acordul aparent al persoanei nu reflectă întotdeauna existența unei voințe autentice și autonome. Această perspectivă a exercitat o influență considerabilă asupra concepțiilor contemporane privind protecția persoanelor vulnerabile și asupra reglementărilor moderne referitoare la infracțiunile contra libertății și integrității sexuale.

Potrivit teoriilor relaționale ale autonomiei, capacitatea persoanei de a consimți este influențată de contextul social, de raporturile de putere și de gradul de vulnerabilitate în care aceasta se află[100]. Respectiv, analiza consimțământului presupune evaluarea nu doar a exprimării voinței, ci și a condițiilor în care aceasta a fost formată și manifestată.

Din punct de vedere filosofic, consimțământul poate fi definit ca manifestarea liberă, conștientă și autonomă a voinței unei persoane competente, exprimată în condiții care exclud constrângerea, manipularea și exploatarea vulnerabilității, prin care aceasta acceptă realizarea unui act sau participarea la o anumită relație socială ori juridică.

Pentru cercetarea consimțământului sexual în dreptul penal, importanța abordării filosofice rezidă în faptul că aceasta permite identificarea elementelor esențiale care conferă validitate acordului unei persoane: libertatea de decizie, autonomia voinței, capacitatea de înțelegere și posibilitatea reală de a refuza. Aceste elemente constituie fundamentul teoretic al concepției moderne privind consimțământul sexual și explică de ce simpla lipsă a opoziției nu poate fi

[99] HOBBES. Th. *Leviathan*. Oxford: Oxford University Press, 1998. John Locke. *Two Treatises of Government*. Cambridge: Cambridge University Press, 1988. Jean-Jacques Rousseau. *The Social Contract*. London: Penguin Books, 1968.

[100] MACKENZIE, C., STOLJAR, N. (eds.). *Relational Autonomy: Feminist Perspectives on Autonomy, Agency and the Social Self*. New York: Oxford University Press, 2000. ISBN 978-0195123340.

echivalată cu existența unui consimțământ autentic. În consecință, filosofia oferă baza conceptuală necesară pentru înțelegerea consimțământului ca expresie a autodeterminării persoanei și ca premisă a protecției juridico-penale a libertății și inviolabilității sexuale. Considerăm că această concluzie explică de ce dreptul penal modern nu mai poate reduce analiza infracțiunilor privind viața sexuală la existența constrângerii fizice, ci trebuie să examineze în primul rând dacă persoana a dispus efectiv de libertatea de a decide.

O contribuție importantă aparține volumului colectiv „*The Ethics of Consent: Theory and Practice*", elaborat de de Franklin G. Miller și Alan Wertheimer[101]. Autorii pornesc de la premisa că instituția consimțământului reprezintă fundamentul relațiilor juridice și morale, delimitând conduita permisă de cea ilicită în numeroase domenii, inclusiv în materia relațiilor sexuale. Lucrarea evidențiază că validitatea consimțământului presupune existența unei manifestări de voință autonome, informate și lipsite de constrângere, iar aprecierea caracterului valabil al acestuia impune examinarea capacității persoanei de a decide în mod liber, precum și a influenței exercitate de eroare, fraudă, constrângere sau vulnerabilitate. Din această perspectivă, autorii subliniază că simpla exprimare formală a acordului nu este suficientă pentru a conferi legitimitate juridică unei conduite, fiind necesară verificarea condițiilor în care consimțământul a fost exprimat. Considerăm că această abordare prezintă o importanță deosebită pentru prezenta cercetare, întrucât oferă fundamentele teoretice necesare analizei consimțământului sexual ca expresie a autonomiei persoanei și ca element determinant în delimitarea conduitei sexuale licite de cea ilicită.

În sinteză, abordarea filosofică permite identificarea a patru condiții fundamentale ale consimțământului autentic: autonomia persoanei, libertatea deciziei, competența de a înțelege semnificația actului și posibilitatea reală de refuz. Aceste elemente constituie fundamentul teoretic al conceptului contemporan de consimțământ sexual și explică transformarea treptată a modelului juridic bazat pe constrângere într-un model centrat pe autodeterminarea sexuală[102].

Pe plan sociologic, consimțământul se prezintă ca o idee principală în contextul învățăturilor despre solidaritatea socială și parteneriatul social. Relațiile de consimțământ în societate sunt de o importanță extremă, deoarece contribuie la soluționarea contradicțiilor sociale și nu prin metode revoluționare (violente), ci pașnice, asigurând astfel stabilitatea dezvoltării sociale.

Consimțământul, fiind de natură socială și dialogică, reprezintă un principiu fundamental în natura umană, fără el, coexistarea pașnică și dezvoltarea durabilă sunt imposibile.

[101] MILLER, F. G., WERTHEIMER, A. (eds.). The Ethics of Consent: Theory and Practice. New York: Oxford University Press, 2009. 400 p. ISBN 978-0-19-533514-9.
[102] FEINBERG, J. Harm to Self. New York: Oxford University Press, 1986. ISBN 978-0195059236.

Consimțământul este un fenomen obiectiv, nu doar social-politic, ci și sociocultural, fără de care nu este posibilă existența durabilă a societății și a lumii umane în general, definită prin cultură. Deoarece în cadrul acestuia apar inevitabil contradicții și dezacorduri determinate de diferențe și diversitate, consimțământul reprezintă un fenomen important și necesar al existenței umane. [103]

Relațiile de consimțământ în societate sunt înțelese în contextul „ideologiei parteneriatului social". Fondatorii acesteia, bazându-se pe etica lui L. Feuerbach, pe ideile lui L. Blanc, P. Proudhon, F. Lassalle și E. Bernstein, precum și pe conceptele reformismului liberal (M. Wirth, O. Michaelis ș.a.), considerau solidaritatea de clasă nu doar ca o formă de interacțiune socială, ci și ca un mijloc de reformare a societății industriale.[104]

Din perspectiva sociologică, consimțământul se manifestă ca fenomen de integrare socială, facilitând cooperarea și solidaritatea între membri ai comunității. Studiile sociologice evidențiază că exprimarea acordului implică norme sociale, mecanisme de control informal și așteptări reciproce, iar respectarea consimțământului constituie un indicator al stabilității relațiilor interpersonale și al coeziunii sociale.

Din perspectivă sociologică, consimțământul reprezintă nu doar o manifestare individuală a voinței, ci și un fenomen social rezultat din interacțiunea dintre individ și mediul social în care acesta își desfășoară activitatea. Sociologia analizează consimțământul prin raportare la normele și valorile sociale, structurile de putere, procesele de socializare și relațiile dintre indivizi și grupuri sociale[105]. În această abordare, consimțământul nu este perceput exclusiv ca un act psihologic intern, ci ca o formă de comportament social influențată de contextul în care este exprimat. Din perspectiva prezentei teze, această observație este deosebit de importantă deoarece demonstrează că existența consimțământului sexual nu poate fi apreciată exclusiv prin analiza conduitei victimei, ci trebuie evaluată în raport cu contextul social în care aceasta și-a manifestat voința.

Una dintre ideile fundamentale ale sociologiei clasice este că comportamentul uman nu poate fi explicat exclusiv prin caracteristicile individuale ale persoanei, ci trebuie analizat în raport cu normele și instituțiile sociale care îi modelează conduita. Din această perspectivă, consimțământul apare ca rezultat al procesului de socializare prin care individul învață regulile conviețuirii sociale și își formează capacitatea de a participa la relații bazate pe cooperare, reciprocitate și încredere.

---

[103] МЕНЯЕВА, М. П. Культура согласия: сущность, становление, воспроизводство: дис. … д-ра филос. наук. Челябинск, 2015. С. 134–140. [citat 10.09.2025]. Disponibil: file:///C:/Users/livnv/Downloads/fenomen-soglasiya-v-istorii-filosofii-soglasie-kak-problema-ideya-i-printsip.pdf

[104] СТЕПИН, В. С., ГУСЕЙНОВ, А. А., СЕМИГИН, Г. Ю. и др. *Новая философская энциклопедия*: в 4-х т. Москва: Мысль, 2001. [citat: 15.09.2025].
Disponibil: https://iphlib.ru/greenstone3/library/collection/newphilenc/page/about

[105] BEJAN O., Carte de învățătură sociologică. – Chișinău: CEP USM, 2021. ISBN 978-9975-4471-9-5; p.113

În concepția lui Émile Durkheim, societatea reprezintă o realitate distinctă de indivizii care o compun, iar comportamentul acestora este influențat de fapte sociale, adică de norme și reguli care exercită o constrângere asupra persoanei. Aplicată noțiunii de consimțământ, această idee evidențiază faptul că acordul exprimat de o persoană este influențat de valorile și normele sociale dominante. Astfel, consimțământul nu poate fi analizat izolat de contextul cultural și normativ în care acesta este exprimat[106].

O contribuție importantă la înțelegerea sociologică a consimțământului aparține lui Max Weber, care a analizat comportamentul social prin prisma sensului pe care actorii sociali îl atribuie propriilor acțiuni. Din această perspectivă, consimțământul reprezintă o formă de acțiune socială orientată către comportamentul altor persoane. Exprimarea acordului nu constituie doar o decizie individuală, ci și un act de comunicare prin care persoana transmite celorlalți acceptarea participării la o anumită relație socială[107].

Sociologia contemporană acordă o atenție deosebită raportului dintre consimțământ și structurile de putere, unde se evidențiază că relațiile sociale sunt caracterizate de distribuții inegale ale puterii, resurselor și statutului social. În asemenea condiții, existența formală a consimțământului nu garantează întotdeauna existența unei decizii cu adevărat libere. Raporturile de subordonare economică, profesională, educațională sau familială pot influența semnificativ procesul de formare și exprimare a voinței. Din această perspectivă, sociologia analizează consimțământul și prin prisma relațiilor de dominație și dependență. Persoana poate exprima un acord aparent, fără ca acesta să reflecte în mod autentic propria voință, atunci când decizia este influențată de teama de sancțiuni, de pierderea unor beneficii sau de menținerea unei poziții sociale. În asemenea situații, consimțământul formal poate ascunde existența unor mecanisme subtile de constrângere socială[108].

O altă direcție importantă a sociologiei contemporane privește relația dintre consimțământ și rolurile sociale. Individul participă simultan la multiple sisteme de relații sociale, exercitând roluri diferite – de elev, student, angajat, subordonat, soț, părinte etc. Fiecare dintre aceste roluri presupune anumite așteptări normative și raporturi specifice de autoritate. În consecință, evaluarea consimțământului necesită luarea în considerare a poziției sociale ocupate de persoană și a raporturilor de putere existente între participanții la interacțiune[109].

---

[106] DURKHEIM É. *The Rules of Sociological Method*. New York: Free Press, 1982. ISBN 9780029079409 p.272

[107] WEBER, M. Economy and Society. Berkeley: University of California Press, 1978. ISBN 978-0520035004. p. 1469.

[108] BOURDIEU, P. Outline of a Theory of Practice. Cambridge: Cambridge University Press, 1977. ISBN 978-0511812507.

[109] GIDDENS, A. The Constitution of Society. Berkeley: University of California Press, 1984. ISBN 978-0520057280.

Sociologia contemporană dezvoltă, de asemenea, conceptul de vulnerabilitate socială. Acesta desemnează situația persoanelor sau grupurilor aflate într-o poziție dezavantajată, caracterizată prin dependență, marginalizare, izolare socială sau acces redus la resurse. Vulnerabilitatea socială poate diminua capacitatea efectivă a persoanei de a lua decizii autonome și poate afecta autenticitatea consimțământului exprimat. Din acest motiv, analiza sociologică a consimțământului presupune examinarea contextului social concret în care acesta este manifestat[110].

În literatura sociologică recentă s-a dezvoltat și conceptul de autonomie relațională, potrivit căruia libertatea individului nu poate fi înțeleasă în afara relațiilor sociale în care acesta este integrat. Consimțământul este considerat autentic numai în măsura în care persoana dispune de condițiile sociale necesare pentru exercitarea efectivă a libertății de alegere. Astfel, autonomia nu reprezintă doar o caracteristică individuală, ci și rezultatul unui mediu social care permite exprimarea liberă a voinței[111].

Din perspectivă sociologică, consimțământul poate fi definit ca manifestarea acordului unei persoane în cadrul unei relații sociale, exprimată în conformitate cu normele sociale și valorile culturale existente, dar influențată de poziția socială a actorilor, de raporturile de putere, de procesele de socializare și de gradul de vulnerabilitate socială al participanților.

Pentru cercetarea consimțământului sexual în dreptul penal, abordarea sociologică prezintă o importanță deosebită, deoarece permite înțelegerea faptului că validitatea consimțământului nu poate fi apreciată exclusiv prin raportare la existența unei manifestări formale a voinței. Analiza trebuie să ia în considerare și contextul social în care acordul este exprimat, raporturile de putere dintre participanți, existența unor relații de dependență și gradul de vulnerabilitate al persoanei.

În acest sens, sociologia oferă cadrul teoretic necesar pentru înțelegerea consimțământului sexual ca expresie a autodeterminării sociale a persoanei și ca mecanism de protecție a libertății și integrității sale.

În plan psihologic un articol american[112] dezvăluie faptul că consimțământul este o noțiune complexă în psihologie, care poate lua forme diferite în funcție de situație și de tipul de contact. Respectivul articol face referire la următoarele tipuri de consimțământ relevante în contexte

[110] MACKENZIE, C., STOLJAR, N. (eds.). *Relational Autonomy: Feminist Perspectives on Autonomy, Agency and the Social Self*. Oxford: Oxford University Press, 2000. ISBN 978-0195123340.
[111] FOUCAULT, M. *The History of Sexuality. Volume I: An Introduction*. New York: Pantheon Books, 1978. ISBN 0394417755. p. 168.
[112] *The Psychology Behind Consent*. În: *Psychologs Magazine*. [sursă electronică]. [citat: 15.09.2025]. Disponibil: https://www.psychologs.com/the-psychology-behind-consent/

psihologice: consimțământ verbal explicit, consimțământ implicit, consimțământ informat, consimțământ retrospectiv, consimțământ general și prezumat.

Abordarea psihologică a consimțământului examinează capacitatea individului de a înțelege și de a evalua consecințele deciziilor proprii. Consimțământul presupune funcții cognitive și emoționale complexe: discernământ, evaluarea riscurilor și a beneficiilor, autoreflecție și autoreglare emoțională. În acest cadru, psihologia juridică studiază modul în care vulnerabilitatea, presiunea socială sau factorii situaționali pot influența autenticitatea consimțământului.

În literatura contemporană, consimțământul este analizat nu doar ca un concept juridic sau moral, ci și ca un proces psihologic complex. Joanna Demaree-Cotton, în teza sa doctorală Philosophy, Psychology, and the Ethics of Consent (2022), susține că validitatea consimțământului este strâns legată de autonomia persoanei, însă această autonomie trebuie înțeleasă în raport cu modul real în care oamenii iau decizii.[113]

Autoarea evidențiază că teoriile filozofice tradiționale privind consimțământul pornesc de la premisa că persoana trebuie să exercite efectiv o autonomie deplină pentru ca acordul să fie valabil. Cercetările psihologice analizate de aceasta demonstrează însă că deciziile de a consimți sunt frecvent influențate de factori contextuali aparent nesemnificativi, precum modul de prezentare a informației (framing effects), fără ca acest lucru să conducă automat la invalidarea consimțământului.[114]

Potrivit lui Demaree-Cotton, existența unor influențe externe asupra procesului decizional nu exclude caracterul autonom al deciziei, atât timp cât persoana își păstrează capacitatea de a evalua informațiile și de a acționa în conformitate cu propriile valori și interese. În acest sens, validitatea consimțământului nu depinde de perfecțiunea procesului decizional, ci de existența unei autonomii suficiente pentru exprimarea unei opțiuni personale.[115]

În concluzie, considerăm că consimțământul nu poate fi redus la un simplu act formal, ci reprezintă un concept multidimensional, al cărui sens și aplicabilitate sunt condiționate de cadrele filosofice, politice, sociale, psihologice și psihiatrice. Abordarea interdisciplinară permite o înțelegere holistică, indispensabilă atât pentru analiza actelor juridice, cât și pentru crearea unui cadru etic și legal care să garanteze respectarea autonomiei și protecția persoanei.

Psihologa Vanessa K. Bohns arată că, deși noțiunea de consimțământ se află în centrul unor probleme sociale și juridice majore, psihologia a acordat relativ puțină atenție studierii sale ca

---

[113] DEMAREE-COTTON, J. *Philosophy, Psychology, and the Ethics of Consent*. PhD Dissertation, Department of Philosophy, Yale University, New Haven, 2022, p. 273. [citat: 15.09.2025]. Disponibil: https://elischolar.library.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1584&context=gsas_dissertations

[114] *Ibidem*

[115] *Ibidem*

fenomen psihologic general, aplicabil în diverse contexte sociale. Potrivit autoarei, cercetările psihologice s-au concentrat predominant asupra unor forme particulare ale consimțământului, precum consimțământul informat în cercetare sau consimțământul sexual, fără a elabora o teorie generală a experienței psihologice a consimțământului.[116]

Vanessa K. Bohns susține necesitatea dezvoltării unei teorii generale a consimțământului psihologic, care să permită înțelegerea acestui fenomen dincolo de contexte particulare, precum consimțământul sexual sau consimțământul informat în domeniul medical. Potrivit autoarei, un prim pas constă în identificarea factorilor care determină o persoană să perceapă că a consimțit în mod real la o anumită acțiune.[117]

În materia relațiilor sexuale, Vanessa K. Bohns evidențiază că validitatea juridică a consimțământului nu coincide întotdeauna cu experiența psihologică a persoanei. Chiar și în situațiile în care există un acord aparent explicit, individul poate percepe că nu a dispus de suficientă libertate de alegere sau că a fost influențat de raporturi de putere, presiuni sociale ori informații incomplete. Din această perspectivă, analiza consimțământului sexual trebuie să includă nu doar criteriile juridice ale validității, ci și dimensiunea subiectivă a autonomiei decizionale.[118]

Autoarea face trimirere la Sommers (2019) care a constatat că observatorii externi consideră că acordul obținut prin constrângere nu reprezintă consimțământ, în timp ce acordul obținut prin înșelăciune este considerat consimțământ, iar această concluzie este valabilă atât în context medical, cât și în contextul percheziților polițienești, al cercetării și al relațiilor sexuale.[119]

Analiza abordărilor psihologice expuse supra, confirmă că validitatea consimțământului nu poate fi stabilită exclusiv prin existența unei manifestări exterioare de voință. Factorii psihologici, raporturile de putere și vulnerabilitatea persoanei pot influența semnificativ procesul decizional. În opinia noastră, această concluzie justifică necesitatea ca dreptul penal să evalueze consimțământul sexual într-o manieră contextuală, iar nu exclusiv formală.

În acest sens, cercetările viitoare trebuie să examineze modul în care indivizii apreciază și combină cele trei elemente fundamentale ale consimțământului: competența de a decide, nivelul de informare și caracterul voluntar al deciziei. Importanța relativă a acestor elemente poate varia în funcție de contextul concret și de caracteristicile individuale ale persoanei.

---

[116] BOHNS, Vanessa K. Toward a Psychology of Consent. În: Perspectives on Psychological Science. 2022, vol. 17, nr. 4, pp. 6. ISSN 1745-6916. DOI: 10.1177/17456916211040807.
[117] I*bidem*
[118] *Ibidem*
[119] SOMMERS, R., BOHNS, V. K. The Voluntariness of Voluntary Consent: Consent Searches and the Psychology of Compliance. În: *Yale Law Journal*, 2018, vol. 128, nr. 7, pp. 1962–2027. [citat: 15.09.2025]. Disponibil: https://yalelawjournal.org/pdf/SommersBohns_w4cmjkwe.pdf

Un aspect important al consimțământului din perspectivă psihologică îl reprezintă influența raporturilor de putere asupra percepției libertății de alegere. În acest context, Vanessa K. Bohns utilizează exemplul relației dintre Monica Lewinsky și fostul președinte al Statelor Unite ale Americii, Bill Clinton, pentru a ilustra caracterul dinamic al percepției consimțământului.[120]

Autoarea Vanessa K într-un articol publicat în anul 2014, descria relația lui Monica Lewinsky ca fiind una consensuală, afirmând: „Da, șeful meu a profitat de mine, dar voi rămâne întotdeauna fermă în această privință: a fost o relație consensuală".[1] Cu toate acestea, patru ani mai târziu, Lewinsky și-a reconsiderat poziția, declarând că începe să reflecteze asupra „implicațiilor diferențelor de putere atât de mari dintre un președinte și o stagiară de la Casa Albă" și că admite posibilitatea ca, într-o asemenea situație, „însăși ideea de consimțământ ar putea deveni lipsită de relevanță".[121]

Pornind de la această schimbare de perspectivă, Bohns evidențiază faptul că evaluarea caracterului consensual al unei relații poate fi influențată de conștientizarea ulterioară a dezechilibrelor de putere existente între participanți. Astfel, o persoană poate ajunge să considere că participarea sa la o relație sexuală a fost mai puțin liberă și autonomă decât a perceput la momentul producerii acesteia. În consecință, autoarea susține că analiza consimțământului sexual nu trebuie limitată la existența unui acord formal exprimat de persoană, ci trebuie să includă și examinarea contextului relațional, a asimetriilor de putere și a modului în care acestea influențează percepția subiectivă a libertății de alegere. Din această perspectivă, validitatea psihologică a consimțământului este strâns legată de sentimentul real al persoanei că dispune de o opțiune autentică de a accepta sau de a refuza conduita propusă.

Cercetarea a evidențiat caracterul multidimensional al consimțământului, situat la intersecția dreptului penal, psihologiei, psihiatriei, sociologiei și filosofiei. Din perspectivă juridică, consimțământul funcționează fie ca element constitutiv al infracțiunii, fie ca justificare a conduitei, însă validitatea sa este condiționată de existența discernământului, a libertății de decizie și a unei informări suficiente.

Analiza interdisciplinară a consimțământului permite formularea unor concluzii relevante pentru fundamentarea conceptului juridico-penal al consimțământului sexual.

În primul rând, cercetarea demonstrează că, din perspectivă filosofică, consimțământul reprezintă expresia autonomiei și a libertății voinței persoanei. Fundamentele sale filosofice sunt constituite de principiile autonomiei individuale, demnității umane, libertății de alegere și

[120] BOHNS, V. K. Toward a Psychology of Consent. În: *Perspectives on Psychological Science*, 2022, vol. 17, nr. 4, pp. 1093–1100. DOI: 10.1177/17456916211040807.
[121] *Ibidem*, p.1096

responsabilității morale, dezvoltate în cadrul teoriilor autonomiei voinței și ale contractului social. Prin urmare, consimțământul nu poate fi redus la simpla manifestare formală a acordului, ci presupune existența unei decizii libere, conștiente și autonome, adoptate în absența oricărei forme de constrângere, manipulare sau exploatare a vulnerabilității persoanei.

În al doilea rând, analiza sociologică relevă că exprimarea consimțământului este influențată de contextul social în care persoana își exercită libertatea de alegere. Normele sociale, raporturile de putere, procesele de socializare, rolurile sociale și gradul de vulnerabilitate al individului pot influența formarea și exprimarea voinței. În consecință, fundamentul sociologic al consimțământului rezidă în caracterul său relațional, acesta reprezentând rezultatul interacțiunii dintre autonomia individuală și mediul social în care persoana acționează.

În al treilea rând, cercetarea evidențiază că, din perspectivă psihologică, consimțământul constituie un proces cognitiv și volitiv complex, care presupune existența discernământului, capacitatea de înțelegere a semnificației actului, evaluarea consecințelor acestuia și posibilitatea reală de a accepta sau de a refuza conduita propusă. Validitatea psihologică a consimțământului poate fi afectată de presiuni externe, raporturi de putere, dependență, manipulare sau alte forme de vulnerabilitate care diminuează autonomia decizională a persoanei.

În baza acestor constatări, se concluzionează că noțiunea juridico-penală de consimțământ sexual trebuie fundamentată pe o abordare interdisciplinară. Filosofia explică natura autonomiei și libertății voinței, sociologia evidențiază influența contextului social asupra exprimării acordului, iar psihologia demonstrează mecanismele cognitive și emoționale care determină autenticitatea manifestării de voință. Numai integrarea acestor perspective permite definirea unui concept juridico-penal al consimțământului sexual care să răspundă exigențelor contemporane privind protecția libertății și autodeterminării sexuale a persoanei și constituie premisa dezvoltării analizei juridice realizate în capitolele următoare ale tezei.

2.2. Consimțământul ca instituție juridică

Consimțământul, ca instituție juridică, reprezintă un pilon central al dreptului privat, dar și o categorie juridică interdisciplinară. Astfel, consimțământul nu este doar o condiție de valabilitate a actului juridic, ci și un instrument de echilibru între libertatea individuală și ordinea juridică, între voința privată și interesele generale ale societății.

Unul dintre elementele fundamentale ale actului juridic civil este consimțământul, definit de art.312 Cod civil al Republicii Moldova[122] drept manifestarea exteriorizată de voință a persoanei de a încheia un act juridic. Consimțământul are o funcție constitutivă, întrucât în lipsa acestuia actul juridic nu poate lua naștere, iar atunci când el este viciat, actul este supus anulării.

Din perspectiva dreptului civil, consimțământul reprezintă acordul intern și exprimat liber al părților de a produce efecte juridice. Condițiile sale de valabilitate sunt expres reglementate: persoana trebuie să aibă discernământ, să își manifeste intenția de a produce efecte juridice și să nu fie supusă vreunui viciu de voință (eroare, dol, violență, leziune).

Art.313 C. civ. al RM precizează momentul de producere a efectelor consimțământului, indicând că acestea apar în momentul în care manifestarea de voință ajunge la destinatar, indiferent dacă acesta a luat sau nu cunoștință de conținutul său. Efectele manifestării de voință nu se produc dacă destinatarul a primit anterior sau simultan o declarație de retragere a acesteia.

Totodată, validitatea manifestării de voință rămâne neafectată de decesul persoanei care și-a exprimat consimțământul sau de instituirea unei măsuri de protecție judiciară, cu condiția ca aceste evenimente să fi survenit după momentul exprimării voinței.

Concomitent art.314 al C. civ. al RMatestă că „*Actul juridic se consideră neîncheiat în cazul în care esenţa consimţământului nu poate fi determinată cu certitudine nici din exprimarea exteriorizată şi nici din alte circumstanţe ale încheierii sale*”. În opinia noastră, această reglementare prezintă relevanță și pentru dreptul penal, întrucât evidențiază că existența consimțământului presupune posibilitatea determinării cu certitudine a voinței persoanei. Aceeași exigență trebuie respectată și în materia infracțiunilor privind viața sexuală, unde existența acordului nu poate fi dedusă din împrejurări echivoce sau din lipsa opoziției victimei.

Art.360 al C. civ. al RM introduce ipoteza consimțământului terțului, întâlnită frecvent în materia ocrotirii minorilor sau a persoanelor lipsite de capacitate, dar și în guvernanța persoanelor juridice. Această instituție relevă caracterul complex al consimțământului, care nu se rezumă la voința părților contractante, ci poate implica și un control de legalitate și oportunitate exercitat de terți calificați (părinți, tutori, autorități tutelare, organe colegiale).

Regimul juridic al viciilor de consimțământ este esențial pentru echilibrul actelor juridice. Conform art.346 al C. civ. al RM, partea lezată prin eroare, dol, violență sau leziune nu este protejată doar prin sancțiunea nulității, ci și prin posibilitatea de a cere repararea prejudiciului. Această abordare reflectă o orientare spre responsabilizarea părților și spre asigurarea unei

[122] Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107 din 06.06.2002. Republicat în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2019, nr. 66–75, art. 132, cu modificările și completările ulterioare, în vigoare la 01.11.2025. [citat: 16.09.2025]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150561&lang=ro

reparații efective, chiar și în situațiile în care nulitatea nu mai poate fi invocată (prescripția extinctivă sau confirmarea actului anulabil).

Art.48 al C. civ. al RM introduce o formă modernă de flexibilizare a consimțământului, prin instituirea unor situații de prezumție. Dacă persoana însăși își pune la dispoziția publicului date, imagini sau opinii, se prezumă că ea consimte la utilizarea acestora.

Analiza reglementărilor Codului civil permite formularea concluziei că că consimțământul îndeplinește o dublă funcție:

1. Funcția constitutivă – el este elementul care dă viață actului juridic, fiind expresia autonomiei de voință.
2. Funcția de protecție – regimul juridic al viciilor de consimțământ apără partea aflată într-o poziție de inferioritate, asigurând echitatea raportului juridic.

Rezultă că dreptul civil tratează consimțământul ca expresie a unei voințe reale și neviciate. Acest model influențează indirect și dreptul penal, deoarece permite identificarea criteriilor generale care diferențiază acordul autentic de manifestările de voință afectate de constrângere sau manipulare.

În plan social, consimțământul consolidează principiul libertății individuale și al responsabilității personale, fiind în același timp o expresie a încrederii reciproce dintre participanții la circuitul civil.

Consimțământul nu este o instituție limitată strict la dreptul civil, ci traversează întregul sistem juridic, configurându-se ca un criteriu esențial pentru validitatea raporturilor juridice și pentru delimitarea dintre conduita licită și cea ilicită.

În dreptul familiei, consimțământul reprezintă fundamentul esențial al instituției căsătoriei și, implicit, al întregului edificiu juridic ce reglementează relațiile dintre soți. Legiuitorul a consacrat expres ideea potrivit căreia mariajul nu poate lua naștere decât prin acordul liber, neviciat și personal al viitorilor soți, ceea ce evidențiază că voința individuală constituie elementul determinant al validității raportului matrimonial. În acest sens, art.11 alin. (1) din Codul familiei[123] stipulează că „*pentru înregistrarea căsătoriei este necesar consimțământul reciproc, neviciat, exprimat personal şi necondiţionat, al bărbatului şi femeii care se căsătoresc, precum şi atingerea de către ei a vârstei matrimoniale*”. Această reglementare subliniază caracterul imperativ al consimțământului, fără de care actul juridic al căsătoriei nu se poate încheia. Pentru cercetarea de față, această reglementare confirmă că și în alte ramuri ale dreptului consimțământul reprezintă o

[123] Codul familiei al Republicii Moldova nr. 1316 din 26.10.2000. Publicat în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2001, nr. 47–48, art. 210, cu modificările și completările ulterioare, în vigoare la 01.11.2025. [citat: 16.09.2025]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150708&lang=ro

condiție de validitate, ceea ce demonstrează caracterul transversal al instituției și justifică analiza sa aprofundată în dreptul penal.

Mai mult, legiuitorul a prevăzut mecanisme juridice apte să sancționeze lipsa sau vicierea consimțământului, prin instituirea nulității absolute a căsătoriei. Astfel, conform art.42 alin. (1) din Codul familiei[124], „*dreptul de a cere declararea nulității căsătoriei îl au următoarele persoane: a) soțul al cărui consimțământ a fost viciat prin eroare, prin dol sau prin violență*". În acest cadru, consimțământul nu este doar o formalitate procedurală, ci o condiție de validitate cu implicații profunde asupra securității și stabilității raporturilor familiale.

În plus, rolul consimțământului se extinde dincolo de momentul încheierii căsătoriei, influențând și desfășurarea relațiilor patrimoniale dintre soți. De exemplu, art.21 alin. (5) din Codul familiei prevede că „*unul dintre soţi nu poate, fără consimțământul expres al celuilalt, să rezilieze contractul de închiriere a spaţiului de locuit, să înstrăineze casa sau apartamentul ori să limiteze prin acte juridice dreptul la locuinţă al celuilalt soţ*" [125]. Această dispoziție evidențiază faptul că, în materia raporturilor patrimoniale, consimțământul funcționează ca instrument de protecție reciprocă, limitând riscul unor abuzuri și consolidând principiul egalității dintre soți.

Astfel, consimțământul nu este doar o condiție de validitate formală, ci și expresia principiului libertății individuale în alegerea partenerului de viață. Totodată, în alte raporturi juridice familiale (de exemplu, adopție sau stabilirea locuinței copilului), consimțământul părților interesate are o funcție determinantă, fiind uneori suplinit de autoritatea tutelară în cazuri de protecție a interesului superior al copilului.

În dreptul muncii, consimțământul angajatului reprezintă un element esențial al contractului individual de muncă, însă particularitatea acestui domeniu constă în faptul că libertatea de voință a părții angajate nu operează în logica contractualismului civil clasic. Autonomia salariatului este întotdeauna temperată de norme imperative menite să protejeze partea vulnerabilă din raportul de muncă și să prevină eventualele abuzuri ale angajatorului, reflectând principiul protecției sociale consacrat de legislație.

Această caracteristică se reflectă și în reglementările speciale ale Codului muncii. De exemplu, art.120 alin. (1) din Codul muncii[126] reglementează acordarea concediului neplătit, pe baza cererii scrise a salariatului și cu consimțământul angajatorului, în situații familiale sau alte motive întemeiate, demonstrând că voința angajatului este întotdeauna corelată cu aprobarea

[124] *Ibidem*
[125] *Ibidem*
[126] Ibidem

instituțională. Un alt exemplu este art.267 alin. (4) din Codul muncii[127] care stabilește că, pentru încheierea unui contract individual de muncă prin cumul, nu este necesar consimțământul angajatorului de la locul de muncă de bază, ceea ce relevă că anumite manifestări de voință ale salariatului pot opera liber în limitele permise de lege.

Prin urmare, în dreptul muncii, consimțământul nu este doar un act formal de voință, ci un instrument complex, prin care se realizează echilibrul între autonomia individuală și protecția socială. Aceasta evidențiază caracterul dinamic și contextual al consimțământului, care, deși recunoaște libertatea angajatului, o subordonează totodată normelor imperative și interesului general, consolidând astfel stabilitatea și echitatea raporturilor de muncă.

În dreptul internațional privat, consimțământul este privit prin prisma conflictului de legi și de jurisdicții. Astfel, părțile pot alege, prin acordul lor, legea aplicabilă contractului cu element de extraneitate („lex voluntatis"), ceea ce conferă consimțământului un rol central în determinarea normei de drept aplicabile. În același sens, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine este condiționată de respectarea consimțământului procesual și a dreptului la apărare al părților, în lipsa cărora se poate refuza recunoașterea (excepția de ordine publică). În materia statutului personal (căsătorie internațională, adopție internațională, stabilirea reședinței copilului), consimțământul este, de asemenea, un element determinant, dar este supus unei duble verificări: conformitatea atât cu legislația națională a persoanei, cât și cu cea a statului în care actul produce efecte.

Prin urmare, consimțământul nu este doar o condiție de validitate a actului juridic, ci și o instituție cardinală a ordinii juridice, care se reinventează permanent în funcție de exigențele societății. El reprezintă puntea de legătură între voința individuală și normativitatea colectivă, între autonomia persoanei și controlul social. Într-o epocă a digitalizării și globalizării, în care noile tehnologii și noile forme de interacțiune juridică provoacă reinterpretarea tradițiilor normative, consimțământul își păstrează centralitatea, fiind totodată garantul libertății personale și al legitimității actelor juridice.

Considerăm că analiza comparativă a principalelor ramuri de drept demonstrează existența unor trăsături comune ale consimțământului juridic: manifestarea liberă a voinței, discernământul persoanei și posibilitatea exprimării unei opțiuni reale. Aceste elemente vor constitui, în continuare, criteriile de analiză a consimțământului în dreptul penal și, în special, în materia infracțiunilor privind viața sexuală.

[127] *Ibidem*

2.3. Consimțământul ca instituție juridico-penală

În dreptul penal, noțiunea de consimțământ dobândește un conținut juridic distinct de cel utilizat în limbajul comun, întrucât relevanța sa derivă din efectele pe care le produce asupra existenței răspunderii penale și asupra calificării juridice a faptei. În corespundere cu dicționarul explicativ al limbii române[128] prin noțiunea de consimțământ se înțelege „Acord de voință a persoanelor care încheie un contract".

În dreptul penal, consimțământul victimei constituie una dintre cele mai controversate instituții juridice, întrucât efectele sale diferă în funcție de valoarea socială ocrotită și de modalitatea în care legiuitorul a configurat conținutul infracțiunii. Din acest motiv, doctrina a propus soluții diferite privind natura juridică și efectele consimțământului asupra răspunderii penale. De altfel, în cea mai mare parte a viziunilor doctrinare, atât în literatura de specialitate rusă[129], cât şi în cea din Republica Moldova[130], consimțământul persoanei la cauzarea unor daune propriilor interese este atribuit cauzelor care exclud caracterul penal sau infracțional al faptei.

Consimțământul victimei reprezintă un subiect controversat în teoria dreptului penal, din cauza trăsăturilor sale caracteristice și impactului asupra activității infracționale. Totuși, consimțământul victimei în dreptul penal poate fi perceput ca[131]:

1. Cauză care înlătură caracterul penal al faptei;[132]
2. Circumstanță atenuantă;[133]
3. Semn al unor infracțiuni.[134]

Racordând la domeniul dreptului penal în una analizei metodologie consimțământului sexual în filozofie, sociologie și psihologie, putem spune că consimțământul victimei, în viziunea noastră, reprezintă *manifestarea de voință exterioară, liberă, specifică, informată și lipsită de*

---

[128] DEX online. *Consimțământ*. [citat: 18.03.2024].
Disponibil: https://www.dex.md/definitie/consim%C8%9B%C4%83m%C3%A2nt

[129] КРАСИКОВ, А.Н. *Сущность и значение согласия потерпевшего в советском уголовном праве*. – Саратов: Издво Саратовского ун-та, 1976, с.36-60; Кадников Н.Г. Обстоятельства, исключающие преступность деяния: Учебное пособие. - Москва: БЕК, 1998, с.60; МИХАЙЛОВ В.И. *Согласие лица как обстоятельство, исключающее преступность деяния* // Законодательство, 2002, №2, с.71; МОТИН О.А. *Частный интерес в системе объектов уголовно-правовой охраны.* - Самара: Самарская гуманитарная академия, 2006, с.126; СМИРНОВ, А.Л. *Потерпевший от преступления: Уголовно-правовое исследование*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. - Ростов-на-Дону, 2007, с.15.

[130] VIDAICU, M. Consimțământul victimei în dreptul penal. În: Studia Universitatis (USM). Seria „Științe Sociale", 2007, nr. 3, p. 206. ISSN 1857-2081.

[131] GALAN, D.-C., SARACUȚA, S. Necesitatea implementării consimțământului victimei în calitate de cauză care înlătură caracterul penal al faptei. În: *Studia Universitatis Moldaviae* (Seria Științe Sociale), 2024, nr. 3(173), pp. [indică intervalul de pagini]. ISSN 1814-3199; ISSN 2345-1017.

[132] *Ibidem*

[133] *Ibidem*

[134] *Ibidem*

ambiguitate a victimei prin care aceasta acceptă o modificare a stării juridice a unei valori sociale al cărei titular este prin săvârşirea unei fapte prevăzute de legea penală.[135]

În continuare se pune în discuție consimțământul sub prisma celor trei variabile pe care le îmbracă în teoria dreptului penal.

1. Cauză care înlătură caracterul penal al faptei;

În concepția jurisconsulților romani, consimțământul victimei era interpretat extrem de larg, putând să justifice orice faptă contra celui care a consimţit, susţinându-se că fiecare cetăţean are dreptul să dispună liber de persoana sa (inclusiv asupra vieţii, integrităţii corporale etc.)[136].

În doctrina penală modernă, consimțământul victimei, ca o cauză justificativă, a fost considerat de unii autori drept o tranzacţie privată autorizată de lege (negozia giuridico), susţinându-se că este vorba de o manifestare de voinţă îndreptată spre a produce consecințe juridice în dreptul penal. [137]

În prezent, consimțământul victimei este o cauză care înlătură caracterul penal al faptei în Statele Unite ale Americii, în Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, în baza practicii judiciare, care ulterior a fost codificată. De asemenea, această normă este direct reglementată în Codurile penale ale Germaniei (art. 228), Portugaliei (art. 38), Suediei (art. 7 din Capitolul XIV), României (art. 22) și Italiei (art. 50).

Astfel, potrivit art.228 din Codul penal al Germaniei: „Oricine provoacă vătămări corporale cu consimțământul victimei este considerat că a acționat ilegal numai dacă, în ciuda acestui consimțământ, actul încalcă bunele moravuri.” [138]

Potrivit, art.38 din Codul penal al Portugaliei: „(1) În afara cazurilor special prevăzute de lege, consimțământul exclude caracterul ilicit al actului atunci când acesta se referă la interese juridice de care se poate dispune în mod liber, iar actul nu contravine moravurilor sociale. (2) Consimțământul poate fi exprimat prin toate mijloacele care relevă o voință liberă, sinceră și conștientă a titularului interesului juridic protejat și poate fi retras în mod liber până la executarea actului. (3) Consimțământul este efectiv numai dacă a fost dat de o persoană care are peste 14 ani și are discernământul necesar pentru a discerne sensul și raza de acțiune a acestuia, în momentul

[135] *Ibidem*
[136] VIDAICU, M. Consimțământul victimei în dreptul penal. În: *Revista Științifică a Universității de Stat din Moldova*, 2007, nr. 3, p. 201. ISSN 1857-2081.
[137] ANTONIU, G. Consimţământul victimei. În: Revista de Drept Penal, 2003, nr. 4, p. 14.
[138] Codul penal al Germaniei (*Strafgesetzbuch – StGB*). [citat: 16.03.2024]. Disponibil: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html

în care este dat. (4) În cazul în care consimțământul nu este cunoscut de către infractor, acesta va fi pedepsit cu pedeapsa aplicabilă pentru tentativă."[139]

Potrivit, art.7, din capitolul XIV din Codul penal al Suediei: „Un act comis de o persoană cu consimțământul persoanei împotriva căreia este îndreptat, constituie o infracțiune numai dacă, având în vedere prejudiciul, încălcarea și pericolul pe care îl produce, scopul acesteia și alte circumstanțe, fapta nu este justificată„ [140]

Potrivit, art.22 din Codul penal al României: „1) Este justificată fapta prevăzută de legea penală săvârșită cu consimțământul persoanei vătămate, dacă aceasta putea să dispună în mod legal de valoarea socială lezată sau pusă în pericol. (2) Consimțământul persoanei vătămate nu produce efecte în cazul infracțiunilor contra vieții, precum și atunci când legea exclude efectul justificativ al acestuia." [141]

Potrivit art.50 din Codul penal al Italiei, „Nu poate fi pedepsit cel care lezează sau pune în pericol un drept cu consimţământul persoanei care poate dispune acest drept."[142]

Primele state unde consimțământul victimei a devenit o cauză care înlătură caracterul penal al faptei și a continuat să fie aplicat în metoda în care o putem observa astăzi, sunt Statele Unite ale Americii și Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord. Acest fapt se datorează sistemului „Common Law", care a oferit un grad mai ridicat de flexibilitate al instanțelor de judecată în emiterea hotărârilor. Astfel, principiile de bază ale aplicării instituției juridico-penale respective, în mare parte au fost create de către precedentul judiciar al statelor date, care ulterior a fost și codificat.[143]

În unele state din SUA, chiar a fost adnotat în cod care sunt condițiile de valabilitate a consimțământului în calitate de cauză care înlătură caracterul penal al faptei. Un exemplu este statul Delaware, unde Adunarea Generală a menționat în Codul Adnotat al statului, în art.453, alin. (2) că consimțământul dat de o persoană, „care din cauza vârstei fragede, tulburărilor psihice, bolilor psihice cronice sau stării de ebrietate, nu este capabilă să facă o decizie rațională sau nu

---

[139] Codul penal al Portugaliei (*Portuguese Criminal Code*). [citat: 16.03.2024]. Disponibil: https://wfrtds.org/wp-content/uploads/2021/02/Portugal-Criminal-Code-2006-EN.pdf

[140] Codul penal al Suediei, [citat:17.03.2024]. Disponibil: https://www.government.se/government-policy/judicial-system/the-swedish-criminal-code/

[141] Codul penal al României, [citat:17.03.2024].
Disponibil: https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/223635

[142] Codul penal al Republicii Italia, [citat: 16.03.2024]. Disponibil: https://www.brocardi.it/codice-penale/

[143] GALAN, D.-C., SARACUȚA, S. Necesitatea implementării consimțământului victimei în calitate de cauză care înlătură caracterul penal al faptei. În: Studia Universitatis Moldaviae (Seria „Științe Sociale"), 2024, nr. 3(173), pp. 104–108. ISSN 1814-3199; ISSN 2345-1017.

poate percepe clar gradul prejudiciabil al acțiunii consimțite”, [144] nu constituie o cauză care înlătură caracterul penal al faptei.

În același articol din Codul adnotat al Statului Delaware, în art.453, alin. (4), că nu este valabil consimțământul victimei care a fost „indus cu forța, constrângere sau înșelăciune”.[145] Astfel, această normă garantează faptul că consimțământul victimei este unul voluntar.

Această evoluție explică de ce doctrina anglo-saxonă a exercitat o influență considerabilă asupra dezvoltării instituției consimțământului victimei. În sistemul Common Law, criteriile privind existența și limitele consimțământului au fost dezvoltate inițial pe cale jurisprudențială, iar ulterior au fost preluate în reglementările legislative.

În urma procesului de analiză am evidențiat că consimțământul victimei reprezintă o cauză justificativă importantă în dreptul penal, dar aplicarea sa diferă semnificativ în funcție de sistemul juridic și de cadrul legislativ. În prezent, statele care aplică principiile Common Law, precum Statele Unite ale Americii și Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, au dezvoltat mecanisme detaliate pentru a defini validitatea consimțământului, bazate pe precedent judiciar, iar aceste principii au fost ulterior codificate. În sistemele de drept continental, precum Germania, Portugalia, Suedia, România și Italia, consimțământul este recunoscut ca exonerator al răspunderii penale doar în anumite limite, luând în considerare moralitatea, vârsta, discernământul și caracterul voluntar al manifestării de voință.

Analiza legislației comparate demonstrează existența unei orientări comune potrivit căreia consimțământul victimei produce efecte juridice numai în raport cu valorile sociale de care titularul poate dispune în mod liber. Totodată, condițiile de validitate ale consimțământului sunt apreciate în mod restrictiv, fiind necesară existența unei voințe libere, conștiente și lipsite de orice formă de constrângere.

2. Circumstanță atenuantă;

În prezent, în Republica Moldova, în prisma art.76, alin. (2) din CP al RM, la stabilirea pedepsei infractorului, consimțământul victimei poate fi perceput ca o circumstanță atenuantă, întrucât „instanța de judecată poate considera drept circumstanțe atenuante și alte circumstanțe, neprevăzute la alin. (1) art.76 CP al RM.”[146]

În practica judiciară a Republicii Moldova consimțământul victimei la cauzarea de prejudicii valorilor sociale ocrotite de legea penală poate fi luat în considerație la individualizarea

[144] Codul adnotat al statului Delaware (*Delaware Code Annotated*), Titlul 11 – *Crimes and Criminal Procedure*. [citat: 17.03.2024]. Disponibil: https://delcode.delaware.gov/title11/c004/index.html
[145] *Ibidem*
[146] Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV, adoptat la 18 aprilie 2002/ Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.128-129 din 13 septembrie 2002

pedepsei, constituind o circumstanță atenuantă, grație modelului legal deschis al circumstanțelor judiciare de individualizare a pedepsei (alin.(2) art.76 CP al RM). Întru confirmarea acestora, aducem ca exemplu prevederile pct.4 al Hotărârii Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova „Cu privire la aplicarea în practica judiciară a principiului individualizării pedepsei penale", nr.16 din 31.05.20045 , potrivit cărora instanțele de judecată trebuie să ţină cont de faptul că enumerarea circumstanțelor atenuante (art.76 C.pen.) nu este limitativă. Drept alte împrejurări mai pot fi considerate şi existenţa unor merite deosebite în trecut, întreţinerea părinţilor inapţi de muncă etc. Deşi în interpretarea cauzală nominalizată nu se face expres referire la consimţământul victimei, fapt din care se deduce că atunci când sonsimțământul nu reprezintă o cauză justificativă sau un element constitutiv, atunci consimțământul victimei poate fi luat în considerație la individualizarea pedepsei[147]

3. Semn al unor infracțiuni.

În dreptul penal, consimțământul poate lua forma unui element constitutiv al unor infracțiuni ori poate determina existența sau inexistența faptei infracționale în general.

Potrivit concepției generale, latura obiectivă a infracțiunii este caracterizată de un ansamblu de semne juridice, precum: acțiunea sau inacțiunea incriminată, urmarea prejudiciabilă, legătura de cauzalitate, mijloacele, instrumentele și metodele de săvârșire, timpul, locul, împrejurările faptei, dar și în anumite cazuri consimțământul victimei sau lipsa acestuia.

Acest ultim element dobândește valoare juridică distinctă atunci când legiuitorul îl include expres în structura infracțiunii. Spre exemplu, art.159 CP al RM („Provocarea ilegală a avortului") și art.162 CP al RM („Eutanasia") presupun că actul prejudiciabil se săvârșește cu consimțământul victimei. Prin urmare, acordul persoanei vătămate nu exclude caracterul penal al faptei, ci, dimpotrivă, condiționează existența infracțiunii.

Printre componentele obiectului juridic special al infracțiunii de provocare ilegală a avortului se include libertatea femeii de a duce la bun sfârşit o sarcină şi de a naşte[148], relaţii care se încalcă în condițiile în care i se produce avortul fără consimțământul acesteia[149].

Un aspect deosebit de sensibil este linia de demarcație între infracțiunea de vătămare intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății (art.151 CP al RM) și provocarea ilegală a avortului (art.159 CP al RM). Dacă întreruperea cursului sarcinii se produce fără consimțământul

[147] IONUȘ, R.-G. Consimțământul victimei – circumstanță de atenuare a pedepsei penale. În: *Revista Națională de Drept*, 2010, nr. 11, p. 38. ISSN 1811-0770.
[148] CIOCLEI, V. *Drept penal. Partea specială. Infracțiuni contra persoanei și patrimoniului*. București: C.H. Beck, 2013. p. 122. ISBN 978-606-18-1465-7.
[149] BRÎNZA, S. *Obiectul infracțiunilor contra patrimoniului*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2005. p. 90. ISBN 9975-70-414-X.

femeii însărcinate, fapta constituie vătămare gravă (art.151 CP al RM). Dacă, dimpotrivă, întreruperea sarcinii are loc cu acordul femeii însărcinate, atunci ne aflăm în sfera art.159 CP al RM, consimțământul reprezentând un element indispensabil al tipicității.

Astfel, femeia însărcinată căreia i se provoacă un avort cu consimțământul său constituie victimă cu calități speciale ale infracțiunii prevăzute de art.159 CP al RM. În lipsa unui consimțământ valabil exprimat, însă, nu se poate reține această încadrare, ci devine incident art.151 CP al RM.

Consimțământul victimei în cazul eutanasiei se configurează ca semn al elementului material al laturii obiective a infracțiunii prevăzute de art.148 CP al RM. Existența sau inexistența dorinței persoanei determină delimitarea juridică între eutanasie și omor. Cu toate acestea, reglementarea actuală este lacunară, întrucât nu definește condițiile de validitate ale consimțământului și creează un cadru normativ susceptibil de abuzuri.

În cadrul infracțiunilor ce atentează la libertatea și integritatea sexuală, consimțământul victimei ocupă un loc central, fiind un semn distinctiv al laturii obiective sau, după caz, o condiție obiectivă de tipicitate. Analiza fiecărei incriminări permite evidențierea rolului exact pe care îl joacă acest element în arhitectura juridică a faptei.

Astfel, în cazul violului (art.171 CP al RM) și al acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite (art.172 CP al RM), lipsa consimțământului constituie semn al elementului material al laturii obiective. Actul sexual sau acțiunile cu caracter sexual, în sine, nu sunt fapte incriminate, ci devin relevante penal doar atunci când se săvârșesc împotriva voinței persoanei vătămate. Prin urmare, lipsa consimțământului transformă o conduită care, în condiții normale, ar fi licită, într-o faptă penală.

În privința hărțuirii sexuale (art.173 CP al RM), consimțământul se reflectă tot la nivelul elementului material al laturii obiective, dar sub o formă indirectă. Nu actul sexual propriu-zis este în discuție, ci comportamentele fizice, verbale sau nonverbale, care, prin lipsa acceptului victimei, generează o atmosferă ostilă, degradantă și umilitoare. Așadar, lipsa consimțământului este premisa care conferă caracter penal unei conduite ce, în alte circumstanțe, ar putea fi interpretată ca simplă interacțiune socială.

O situație particulară se întâlnește la actul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani (art.174 CP al RM) și la acțiunile cu caracter sexual săvârșite cu un minor sub 16 ani (art.175 CP al RM). În aceste cazuri, consimțământul, chiar dacă există în fapt, nu are valoare juridică, fiind considerat ineficient. Legiuitorul pornește de la prezumția incapacității minorului de a-și exprima valid voința în materie sexuală. În consecință, semnul specific al laturii obiective nu este

lipsa consimțământului, ci imposibilitatea recunoașterii valabilității acestuia, ceea ce conferă faptei caracter penal indiferent de acordul exprimat de minor.

Astfel, în timp ce la art.171, 172 și 173 CP al RM consimțământul (sau lipsa lui) funcționează ca semn al elementului material al laturii obiective, la art.174 și 175 CP al RM acesta se plasează la nivelul condițiilor obiective de tipicitate, fiind lipsit de relevanță juridică. Această diferențiere subliniază importanța evaluării consimțământului nu doar ca noțiune abstractă, ci ca element integrat în structura fiecărei incriminări, cu rol distinct în conturarea tipicității faptei.

În materia infracțiunilor de război împotriva persoanelor (art.137 alin. (2) CP al RM), legiuitorul sancționează efectuarea experiențelor medicale, prelevarea de organe sau aplicarea unor tratamente nerecunoscute asupra persoanelor protejate de dreptul internațional umanitar atunci când acestea au loc „fără consimțământul voluntar, expres și prealabil al persoanei". Așadar, consimțământul constituie semn al elementului material al laturii obiective, întrucât lipsa lui marchează trecerea de la un act medical permis la un act criminal.

O soluție similară regăsim în infracțiunea de trafic de organe, țesuturi și celule umane (art.158 CP al RM), unde textul penal condiționează legalitatea prelevării de existența consimțământului valabil. Absența acestuia transformă o procedură medicală într-o faptă de trafic, confirmând funcția consimțământului ca filtru între licit și ilicit.

În cazul fecundării artificiale sau implantării embrionului (art.161 CP al RM), rolul consimțământului devine și mai evident. Norma incriminează în mod expres intervenția realizată „fără consimțământul scris al pacientei", ceea ce demonstrează că acordul victimei nu are doar un rol secundar, ci este criteriul exclusiv care separă actul medical legitim de infracțiunea penală.

Consimțământul victimei se conturează ca un element esențial, dar și profund polivalent, în arhitectura juridică a unor incriminări. El poate funcționa fie ca semn al elementului material al laturii obiective, dar și ca un filtru între licit și ilicit, transformând conduita permisă într-o faptă penală prin simpla absență a acordului.

În redacția CP al RM, a fost introdus art.132^2 CP al RM care prevede noțiunile de „*acte sexuale sau acțiuni cu caracter sexual neconsimțite".* [150]

Astfel, potrivit art.133^2 alin.(3) din CP al RM „*Se consideră neconsimțit actul sexual sau acțiunea cu caracter sexual care este însoțită de o constrângere fizică sau psihică, aplicată victimei ori altei persoane, sau în care se profită de imposibilitatea persoanei de a se apăra sau de a-și exprima voința*". [151]

[150] Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 18 aprilie 2002. *În Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.128-129 din 13 septembrie 2002.
[151] *Ibidem*

După cum se observă, legislația Republicii Moldova nu oferă o definiție legală expresă a noțiunii de „consimțământ” în materia infracțiunilor privind viața sexuală, ci stabilește circumstanțele în care actul sexual sau acțiunea cu caracter sexual urmează a fi considerată neconsimțită. În consecință, conținutul juridic al consimțământului trebuie dedus pe cale de interpretare din ipotezele reglementate de legiuitor.

Din formularea normei rezultă că legiuitorul a avut în vedere existența unei manifestări de voință libere și nealterate a persoanei. Prin urmare, consimțământul nu poate fi considerat valabil atunci când voința persoanei este afectată prin constrângere fizică, psihică sau atunci când se află în imposibilitatea de a se apăra sau de a-și exprima voința. Totodată, referirea la imposibilitatea persoanei de a se apăra sau de a-și exprima voința relevă faptul că legiuitorul condiționează existența consimțământului de capacitatea efectivă a persoanei de a înțelege situația în care se află și de a comunica o opțiune autentică cu privire la actul sexual.

Prin urmare, deși noțiunea de consimțământ nu este definită expres, analiza art. 133² alin. (3) din Codul penal permite concluzia că acesta presupune existența unei voințe libere, conștiente și neconstrânse, exprimată de o persoană care are posibilitatea reală de a accepta sau de a refuza actul sexual. În lipsa acestor elemente, acordul aparent al persoanei nu poate produce efecte juridice și nu poate fi calificat drept consimțământ în sensul legii penale.

2.4. Esența și caracteristicile consimțământului sexual

Consimțământul sexual reprezintă un principiu fundamental în dreptul penal, civil și al drepturilor omului. Acesta reflectă dorința liber exprimată a unei persoane de a participa la un act sexual, fiind un element esențial în stabilirea legalității actelor de natură sexuală. Într-o societate modernă, protecția consimțământului sexual devine un element cheie al drepturilor fundamentale ale individului, având implicații semnificative atât în prevenirea abuzurilor sexuale, cât și în definirea relațiilor interpersonale.

În contextul relațiilor sexuale, consimțământul nu este doar un element de acord între două persoane, ci și o garanție a autonomiei, libertății de alegere și dreptei protecții a individului. Acesta reflectă capacitatea unei persoane de a lua decizii libere, informate și conștiente cu privire la participarea sa la un act sexual.

Prin urmare, înțelegerea caracteristicilor consimțământului sexual este esențială pentru aplicarea corectă a normelor juridice. Nu este suficientă doar recunoașterea existenței consimțământului ca instituție juridică, ci se impune și delimitarea trăsăturilor sale definitorii, care permit atât identificarea unei manifestări valide a voinței, cât și diferențierea dintre situațiile de

consimțământ autentic și cele de consimțământ viciat sau inexistent. În acest context, analiza caracteristicilor consimțământului sexual devine un demers necesar pentru a înțelege modul în care acest concept se reflectă în plan juridic și social, precum și pentru a asigura protecția efectivă a autonomiei persoanei.

În respectiva teză de doctorat în urma studiului efectuat la subcapitolul 2.1, am propus următoarele caracteristici ale consimțământului:

1. Libertatea de exprimare a voinței și caracterul voluntar al consimțământului

Studiind consimțământul sub aspect psihologic au fost accentuate ideile precum că acesta trebuie să fie exprimat liber, fără constrângeri fizice sau psihologice. Orice formă de constrângere, fie că este vorba de violență fizică, amenințări sau manipulare psihologică, anulează consimțământul.

Consimțământul trebuie să fie acordat în mod voluntar, adică fără a fi influențat de forțe externe care ar putea manipula sau constrânge voința persoanei. De exemplu, o persoană care consimte la un act sexual dintr-o dorință de a evita conflicte, de a obține un beneficiu material sau din alte motive ce nu reflectă un adevărat acord liber. Acest tip de consimțământ poate fi considerat viciat din perspectiva legală, deoarece nu este exprimat în condiții de libertate deplină.

Perspectiva psihologică generează ideea precum că libertatea de exprimare a voinței și caracterul voluntar al consimțământului sunt condiții fundamentale care garantează faptul că o persoană dă consimțământul într-un mod liber, necoercitiv și fără a fi supusă vreunui tip de constrângere sau presiune externă. În esență, aceste condiții sunt concepte juridice esențiale care protejează autonomia personală a individului în cadrul oricărei relații, inclusiv în ceea ce privește actele sexuale.

Atât libertatea de exprimare a voinței, cât și voluntaritatea consimțământului sunt esențiale pentru a asigura că acordul oferit de o persoană este autentic și că aceasta nu este supusă unei constrângeri externe sau unei presiuni psihologice care să vicieze alegerea sa. Fără libertate de alegere și fără o exprimare voluntară a voinței, consimțământul dat nu poate fi considerat valid, iar actul respectiv poate fi considerat ilegal sau abuziv.

Libertatea de exprimare a voinței presupune că o persoană este liberă să decidă, în mod independent, dacă dorește sau nu să participe la un act sexual. Aceasta include:

- Absența constrângerilor: Persoana trebuie să poată exprima un „da” sau un „nu” liber, fără a fi influențată de forțe externe, fie ele fizice, psihologice sau emoționale.
- Absența fricii: Consimțământul nu poate fi dat din teama de represalii sau din alte motive legate de presiuni exterioare (de exemplu, frica de a pierde un loc de muncă).

În cazul actelor sexuale, libertatea de exprimare a voinței presupune că persoana care își dă consimțământul o face fără a fi sub influența amenințărilor, manipulării sau presiunilor psihologice care ar putea să-i afecteze decizia.

Voluntaritatea consimțământului se referă la faptul că persoana care acordă consimțământul o face din libera sa voință și că decizia sa nu este rezultatul unei obligații sau unei influențe exterioare care limitează libera alegere. Consimțământul voluntar este, prin urmare, un consimțământ care:

- Nu este obținut prin forță fizică, amenințări sau violență.
- Nu este obținut prin constrângere psihologică (de exemplu, utilizarea autorității pentru a influența decizia unei persoane, manipularea emoțională sau presiuni financiare).
- Este exprimat fără teama de repercusiuni.

De exemplu, într-o relație de muncă sau educațională, un angajat sau un student poate să simtă că trebuie să își dea consimțământul unui superior pentru a evita pierderea unui loc de muncă sau a unei oportunități educaționale. În aceste cazuri, consimțământul nu poate fi considerat voluntar din moment ce este obținut sub presiune sau constrângere.

2. **Claritatea și precizia consimțământului**

După cum am analizat în subcapitolul 2.1 al tezei de doctorat consimțământul în etica medicală s-a observat că acesta trebuie să fie clar, precis și exprimat în mod explicit. Orice dubiu sau ambiguitate în legătură cu acordul unei persoane poate duce la concluzia că nu a existat consimțământ valabil. Acest aspect este esențial în stabilirea unei relații consensuale și legale între părți.

În dreptul penal lipsa clarității consimțământului poate constitui un argument esențial pentru a stabili dacă a existat un acord valid din partea victimei sau nu. Astfel, claritatea consimțământului nu doar că protejează drepturile individuale ale persoanelor implicate, dar constituie și un element esențial al răspunderii penale. Consimțământul se referă la faptul că, pe lângă claritate, consimțământul trebuie să fie exprimat într-un mod care să nu lase loc niciunei interpretări în legătură cu ceea ce a acceptat persoana implicată. Este esențial ca fiecare act sexual să fie însoțit de un consimțământ care se aplică doar acelei situații și nu unui alt act viitor. Aceasta înseamnă că fiecare acțiune sexuală necesită acordul explicit pentru a fi considerată legală. Consimțământul generalizat pentru un act sexual nu poate fi valabil pentru orice act ulterior.

Claritatea consimțământului se referă la faptul că acesta trebuie exprimat în mod explicit, fără ambiguități sau formulări vagi, astfel încât să nu lase loc pentru interpretări eronate sau dispute legate de voința părților implicate. Această caracteristică asigură faptul că persoana care consimte la un act sexual o face într-un mod conștient și în cunoștință de cauză.

Claritatea și precizia consimțământului sunt esențiale pentru protejarea autonomiei și integrității personale ale indivizilor, fiind garanții ale respectării drepturilor fundamentale. Conform Convenției Europene a Drepturilor Omului (articolul 3, privind interzicerea torturii și a tratamentelor inumane sau degradante), orice act sexual trebuie să fie consimțit liber și în mod conștient.

În situațiile în care există dubii privind claritatea și precizia consimțământului, instanțele de judecată sau autoritățile competente pot utiliza diverse metode de evaluare, inclusiv mărturii, dovezi materiale, sau expertize, pentru a determina dacă actul sexual a fost într-adevăr consimțit și dacă acest consimțământ a fost exprimat în mod clar și precis.

3. Capacitatea persoanei de a consimți

Tot din analiza metodologică a consimțământului sub aspect filozofic, sociologic și psihologic a fost desprins și criteriul capacității persoanei de a consimți. Aceasta presupune ca individul să fie în deplinătatea facultăților mintale, să aibă discernământ și să fie major, conform reglementărilor legale ale fiecărei țări. Persoanele minore sau cele fără discernământ nu pot consimți valid; actele sexuale în aceste cazuri sunt ilegale, chiar dacă nu există opoziție expresă.

Capacitatea de a consimți este o condiție esențială în determinarea validității unui consimțământ sexual din punct de vedere juridic. În termeni legali, aceasta se referă la abilitatea unei persoane de a înțelege natura și consecințele actului la care consimte. Capacitatea de a consimți nu este o caracteristică universală pentru toate persoanele, ci depinde de mai mulți factori, printre care vârsta, sănătatea mintală și conștiința deplină asupra actului sexual.

Un consimțământ valid presupune nu doar că acesta este liber exprimat, clar și precis, dar și că persoana care acordă consimțământul are capacitatea mentală necesară pentru a înțelege în mod complet actul la care participă. În absența acestei capacități, consimțământul devine viciat și nu poate fi considerat valid, ceea ce poate atrage răspunderea penală a celor care încalcă acest principiu.

Vârsta este unul dintre principalii factori care influențează capacitatea de a consimți. În majoritatea sistemelor legale, există o vârstă minimă de consimțământ, sub care o persoană nu poate acorda valid consimțământul pentru actele sexuale, indiferent dacă există un acord verbal sau comportamental.

Capacitatea juridică de a consimți se bazează pe ideea că o persoană trebuie să fie capabilă să aprecieze natura, scopul și efectele actului. Pentru minorii sub vârsta de consimțământ, chiar și un consimțământ aparent dat liber nu este valabil. Orice act sexual cu un minor sub vârsta legală este considerat infracțiune, chiar și în cazul în care există acordul minorului.

În unele jurisdicții, există excepții privind vârsta minimă de consimțământ, în cazul în care există o diferență mică de vârstă între persoanele implicate. De exemplu, în unele cazuri, dacă o persoană are 14 ani și consimte la un act sexual cu o persoană de vârsta apropiată (de exemplu, de 16 ani sau mai mică), consimțământul poate fi considerat valid. Totuși, acest lucru depinde de legea fiecărei țări și de circumstanțele individuale ale cazului.

Pe lângă vârsta, capacitatea mintală a unei persoane este un alt factor esențial în evaluarea consimțământului. O persoană care suferă de o afecțiune mintală sau o tulburare psihologică severă care o face incapabilă să înțeleagă natura sau consecințele actului sexual nu poate acorda consimțământul valid. În aceste cazuri, consimțământul nu este considerat valid, chiar dacă persoana respectivă exprimă acordul, pentru că nu este capabilă să aprecieze și să înțeleagă ce implică actul respectiv.

De asemenea, chiar și o persoană care nu suferă de o afecțiune mentală cronică poate să nu aibă capacitatea de a consimți temporar, din cauza unei afecțiuni mentale temporare (de exemplu starea de ebrietate patologică, o criză emoțională severă sau un șoc psihologic). În aceste cazuri, persoana respectivă nu ar trebui considerată capabilă să își exprime voința în mod conștient și valid.

De exemplu, în cazul în care o persoană este sub influența unor substanțe care îi afectează judecata, consimțământul acordat nu poate fi considerat valid din punct de vedere juridic. Legea protejează persoanele care nu pot înțelege ceea ce fac, astfel încât un act sexual într-o astfel de situație poate fi considerat infracțiune.

Starea de ebrietate poate reduce claritatea raționamentului și capacitatea de a înțelege sau aprecia natura actului sexual. Atunci când o persoană este sub influența unei substanțe, poate să nu fie în măsură să își exprime consimțământul în mod liber și conștient sau poate să își exprime acordul într-un mod care nu reflectă voința sa reală.

Posibilitatea retragerii consimțământului și caracterul de reînnoire al consimțământului

Pe plan psihologic, în exemplele furnizate de Vanessa K. Bohns.a fost explicat un criteriu foarte important care presupune posibilitatea retragerii consimțământului și caracterul de reînnoire consimțământului

Astfel, consimțământul sexual nu este un acord permanent pentru orice act sexual ulterior. Fiecare act sexual necesită un consimțământ separat. Dacă o persoană a consimțit la un anumit act sexual, acest lucru nu implică faptul că ea și-ar exprima consimțământul pentru orice alt act sexual. De asemenea, consimțământul poate fi retras în orice moment, iar orice continuare a unui act sexual după retragerea consimțământului constituie o infracțiune.

Reînnoirea consimțământului este o condiție esențială în cadrul reglementărilor legale care reglementează relațiile sexuale și consimțământul în general, având în vedere că consimțământul nu este un acord „permanent” sau „general” pentru orice act sexual, ci trebuie să fie expres și continuu pentru fiecare act în parte. În termenii juridici, reînnoirea consimțământului se referă la situația în care o persoană își retrage sau modifică consimțământul într-un moment ulterior începerii unui act sexual, iar această retragere sau modificare a consimțământului trebuie să fie respectată și validată de cealaltă parte.

Această condiție are un rol important în protecția drepturilor și libertăților individuale, deoarece presupune că persoana poate să își retragă consimțământul în orice moment, iar acest lucru trebuie respectat de cealaltă parte. Reînnoirea consimțământului protejează autonomia și integritatea corporală a persoanei, prevenind abuzurile și clarificând faptul că consimțământul nu trebuie să fie considerat „definitiv” sau „necesar” o dată acordat.

Consimțământul sexual este un proces continuu, care nu poate fi considerat valabil pentru tot restul unui act sexual sau în cadrul relațiilor repetate. În cadrul unei interacțiuni sexuale, o persoană poate schimba opinia sau poate decide că nu mai dorește să participe la acel act, chiar dacă inițial a fost de acord. Acesta este motivul pentru care reînnoirea consimțământului devine o protecție juridică importantă.

Reînnoirea consimțământului poate fi văzută într-o dublă perspectivă:

Din perspectiva victimei: Este important ca o persoană să aibă posibilitatea de a retrage consimțământul oricând pe parcursul actului sexual, fără a fi supusă unor presiuni.

Din perspectiva făptuitorului: Odată ce consimțământul este retras, continuarea actului sexual fără un nou acord explicit sau în absența unui consimțământ reînnoit poate duce la comiterea unei infracțiuni (de exemplu, viol, acțiuni sexuale neconsimțite).

În relațiile intime de lungă durată, cum sunt căsătoriile sau parteneriatele, consimțământul nu trebuie presupus ca fiind continuu. Fiecare act sexual trebuie să fie însoțit de un consimțământ continuu, iar reînnoirea acestuia este obligatorie. De exemplu, într-o relație, un partener nu poate presupune că celălalt consimte la orice act sexual pe baza unui consimțământ anterior.

Un consimțământ dat într-o zi nu presupune că acel consimțământ este valabil și pentru zilele următoare. De asemenea, un partener nu poate invoca „acceptul implicit” al celuilalt partener pentru actele sexuale viitoare sau pentru orice activitate care depășește limitele acordului inițial. Retragerea consimțământului într-o relație de lungă durată este de asemenea valabilă, iar refuzul partenerului de a respecta această retragere poate fi considerat infracțiune.

4. **Conștientizarea riscurilor**

Un alt aspect important care a fost abordat inclusiv în analiza consimțâmtului sub aspect medical este conștientizarea riscurilor implicate, inclusiv riscurile de sănătate, cum ar fi bolile cu transmitere sexuală sau sarcina. Persoanele implicate într-un act sexual trebuie să fie informate cu privire la aceste riscuri, iar consimțământul acordat sub premisa unei informații false sau incomplete poate fi considerat viciat.

Conștientizarea riscurilor este o condiție esențială pentru ca un consimțământ să fie considerat valid și legal în contextul actului sexual. Aceasta presupune ca persoana care își dă consimțământul să fie pe deplin informată despre riscurile și consecințele care decurg din actul respectiv. Conștientizarea riscurilor include o înțelegere clară a posibilităților de transmitere a bolilor cu transmitere sexuală, riscurile fizice, consecințele legale ale actului și posibilitatea unei sarcini. Consimțământul nu este valabil dacă persoana nu înțelege pe deplin aceste riscuri, iar în cazurile în care aceasta nu este corect informată, consimțământul poate fi considerat viciat.

Astfel, consimțământul nu se poate considera liber, conștient și informat dacă persoana nu înțelege pe deplin natura și riscurile actului sexual la care consimte. În acest sens, informarea completă și înțelegerea riscurilor sunt o protecție esențială a drepturilor persoanei, precum și un mijloc de prevenire a abuzurilor și exploatării.

2.5. Tipuri de consimțământ în contextul infracțiunilor privind viața sexuală

În urma analizei realizate în capitolul II, subcapitolul 2.1, au fost identificate criteriile expuse în subcapitolul 2.4, în baza cărora urmează a fi determinate tipurile de consimțământ în materia infracțiunilor contra vieții sexuale. Clasificarea tipurilor de consimțământ nu reprezintă un exercițiu exclusiv teoretic, ci răspunde unei necesități practice de calificare juridico-penală. În materia infracțiunilor privind viața sexuală, stabilirea tipului de consimțământ existent într-o situație concretă permite delimitarea raporturilor sexuale licite de conduita susceptibilă să atragă răspunderea penală. Din acest motiv, analiza care urmează are atât o valoare conceptuală, cât și una aplicativă.

Profesorul în studii juridice de la Universitatea din Michigan, SUA Peter K. Westen a identificat mai multe tipuri de consimțământ sexual. Un criteriu central al clasificării este natura consimțământului – adică distincția între dimensiunea empirică/factică și cea normativ-juridică.

În prim plan Peter K. Westen a delimitat *consimțământul faptic* de *consimțământul juridic*[152]. Așadar în contextul infracțiunilor privind inviolabilitatea vieții sexuale întrunim cazuri

[152] WESTEN, P. K. Some Common Confusions About Consent in Rape Cases. În: *Ohio State Journal of Criminal Law*, 2004, vol. 2, p. 335. [citat: 09.06.2024]. Disponibil: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=637541

care nu implică niciun fel de consimțământ dar și situații care implică un anumit tip de consimțământ.

În acest sens, un exemplu clasic ar servi, atunci când un agresor supune victima unei agresiuni fizice, ori o găsește inconștientă și continuă să întreprindă în privința ultimei, acțiuni ori acte sexuale. Altfel, în privința victimei, nu există consimțământ.

Pe de altă parte când agresorul oferă victimei posibilitatea de a alege între a fi supusă unei agresiuni fizice ori a întreține un act sexual cu acesta, atunci situația implică un caz de consimțământ faptic.

Observăm că în cazul consimțământului faptic, agresorul oferă victimei o posibilitate de alegere, deși această posibilitate de alegere este una limitată de cerințele agresorului. Așadar, agresorul solicită victimei cooperarea, adică posibilitatea victimei de a alege fie întreținerea actului sexual, fie o altă opțiune ce i s-a conferit. În opinia noastră, consimțământul faptic reprezintă una dintre cele mai dificile situații de analizat în practica judiciară, deoarece victima dispune aparent de o posibilitate de alegere, însă aceasta este influențată de constrângeri, amenințări sau alte forme de presiune incompatibile cu exercitarea liberă a autonomiei personale. Prin urmare, simpla existență a unei opțiuni nu este suficientă pentru a concluziona asupra existenței unui consimțământ juridic valabil.

Consimțământul faptic nu implică considerații morale despre modul în care consimțământul a fost obținut, descrie doar faptul empiric că o persoană alege actul sexual indiferent de motivul care stă la baza acestuia. O persoană consimte de fapt la întreținerea actului sexual, fie în gând, fie în manifestare, atunci când alege întreținerea actului sexual din alt motiv decât dorința satisfacției poftei sexuale, întrucât îl consideră cea mai bună alternativă în situația în care se află.[153]

Totuși, este deosebit de complicat pentru practicieni de a se baza pe prezența sau lipsa unui consimțământ faptic. În această ordine de idei, pentru a proteja integritatea sexuală a persoanelor, legislația ce vizează infracțiunile privind viața sexuală trebuie să conțină o dimensiune normativă.

În acest sens, noțiunea de „consimțământ juridic" are în vedere acele situații de consimțământ manifestat în fapt, dar recunoscute de lege ca fiind valide, întrucât sunt exprimate în condiții de capacitate de exercițiu, cunoaștere suficientă și libertate de voință a persoanei. Cu alte cuvinte, statul califică drept juridic relevant doar acel consimțământ care nu este afectat de

[153] Ibidem, p. 335

vicii de voință și care poate funcționa ca temei de exonerare a răspunderii pentru actele sau acțiunile cu caracter sexual considerate neconsimțite în lipsa acestor condiții.[154]

Distincția de bază între aceste două forme ale consimțământului rezultă din faptul că, în timp ce consimțământul faptic se referă la capacitatea de a face în primul rând o alegere, consimțământul juridic se referă la caracterul voluntar al unei astfel de alegeri.

Cu toate acestea, caracterul voluntar al consimțământului nu depinde de modul în care victima își percepe propria alegere, ci de aprecierea juridică a jurisdicției competente. Aceasta stabilește dacă alegerea a fost făcută în mod suficient de liber și neconstrâns pentru a putea fi considerată un consimțământ valabil, care să poată constitui o apărare împotriva actelor sau acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite.

Prin urmare, consimțământul juridic implică o deliberare normativă, dar obiectivă, deoarece condițiile prealabile pentru consimțământul juridic sunt adesea decise de stat și nu de convingerile subiective ale victimei.

Pentru claritate, X care alege să întrețină un act sexual cu Y, doar pentru că acesta o amenință că o va părăsi consimte în mod legal acest act sexual, cu excepția cazului în care jurisdicția statului face ca comportamentul lui Y să atenteze la una din drepturile constituționale a lui X.

În acest sens, consimțământul exprimat de X este un consimțământ juridic legal, indiferent de cât de invalid și constrâns crede X că este consimțământul său.

Aceeași situație e și faptul în care X amenință pe Y că în ipostaza în care nu va întreține cu ultimul/ultima un act sexual atunci X va divulga o informație compromițătoare despre Y.

Considerăm că distincția propusă de Peter K. Westen prezintă o importanță deosebită pentru dreptul penal contemporan, deoarece permite separarea manifestării psihologice de voință de efectele juridice pe care legea le atașează acesteia. În consecință, existența unui consimțământ în fapt nu presupune automat existența unui consimțământ valabil din punct de vedere juridic.

În doctrina din Republica Moldova autorii S. Brînza și M. Botnarenco[155], conturează și ideea de caracter dualist al consimțământului și anume univoc sau aparent. Criteriul care stă la baza acestei clasificări dualiste este capacitatea victimei de a consimți după cum am exemplificat în capitolul precedent.

Consimțământul univoc – presupune discernământul la baza căruia se pot afla mai multe motive ale victimei, precum ar fi curiozitatea sau chiar și interesul material.

---

[154] *Ibidem*, p. 340

[155] BOTNARENCO, M. *Răspunderea penală pentru hărțuirea sexuală în Republica Moldova*. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2016. P. 120.

Consimțământul aparent – presupune lipsa discernământului, care constă în neîmpotrivirea victimei, din cauza că ea nu înțelege semnificația celora ce i se întâmplă, în cazul copiilor de vârstă fragedă.[156]

În cadrul consimțământului aparent, sau univoc drept factori importanți servesc vârsta, maladia psihică starea de ebrietate cu alcool, droguri și/sau alte substanțe cu efect similar.

Lucrarea lui M.-N Radu, „Infracțiunile privitoare la viața sexuală", evidențiază faptul că, în materia infracțiunilor privind viața sexuală, consimțământul minorului poate fi doar aparent, întrucât acesta nu produce efecte juridice din cauza lipsei capacității de a înțelege pe deplin semnificația actului și consecințele acestuia, fiind influențat de factori precum autoritatea sau dependența față de făptuitor.[157]

Această abordare se corelează cu noțiunea de consimțământ aparent, definit prin lipsa discernământului victimei, manifestată prin neîmpotrivire determinată de incapacitatea de înțelegere. Consimțământul aparent apare în special în cazul copiilor de vârstă fragedă, precum și în situațiile în care capacitatea de apreciere este afectată de factori precum vârsta, tulburările psihice sau consumul de alcool ori substanțe psihoactive.

În unele jurisdicții, persoanele care sunt sub influiența alcoolului sau drogurilor ori altor substanțe cu efect similar nu pot consimți. De exemplu, legile privind comportamentul sexual criminal din Michigan stipulează că este o infracțiune să întreții relații sexuale cu o persoană „cu incapacitate mintală" care nu își poate controla comportamentul sau consimți[158].

În opinia noastră, clasificările existente nu surprind în mod integral complexitatea raporturilor juridico-penale generate de consimțământul sexual în contextul infracțiunilor privind viața sexuală. Din acest motiv, am propus o clasificare proprie, fundamentată pe relevanța juridico-penală a manifestării de voință și pe efectele pe care aceasta le produce asupra existenței sau inexistenței elementelor constitutive ale infracțiunilor prevăzute în Capitolul IV din Codul penal al Republicii Moldova.

Astfel, alte forme ale consimțământului pe care le-am identificat în urma studiului efectuat la subcapitolul 2.1 și le propunem a fi analizate în prezenta teză de doctorat, constau în modul în

---

[156] BRÎNZA, S. Comentariul unor prevederi ale Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 17 din 07.11.2005 „Despre practica judiciară în cauzele din categoria infracțiunilor privind viața sexuală": infracțiunile prevăzute la art. 173–175 din Codul penal al Republicii Moldova. În: *Revista Națională de Drept*, 2010, nr. 2, pp. 2–11. ISSN 1811-0770.

[157] RADU, M.-N. Infracțiunile privitoare la viața sexuală / Rezumat al tezei de doctorat. Cluj-Napoca, 2014. p.45

[158] Alcohol & Sexual Assault. University of Michigan Sexual Assault Prevention and Awareness Center (SAPAC). [sursă electronică]. [citat: 09.06.2024]. Disponibil: https://web.archive.org/web/20180615184938/https://sapac.umich.edu/article/50

care voința victimei se manifestă sau se interpretează: consimțământul poate fi efectiv exprimat, dedus din comportament sau presupus de către agresor.

Consimțământul presupus ar însemna în viziunea agresorului un consimțământ tăcit al victimei.

De exemplu, ar fi situația în care X consideră că dacă Y este soția sa, lipsa consimțământului ultimei de a întreține actul nu ar fi catalogat drept un viol.

Exemplul furnizat supra, denotă aspecte ale unui consimțământ presupus, care este prezent doar în mintea făptuitorului și ține de atitudinea psihică a făptuitorului față de fapta pe care o comite, nu și de încriminarea obiectivă a faptei sale.

Consimțimântul atitudinal, poate fi identificat, în urma unei analize psihologice, pe baza reacțiilor persoanei față de tentativa de implicare într-un act sau o acțiune cu caracter sexual. Acesta se deduce atât din exprimarea verbală, cât și din comportamentul non-verbal al persoanei, inclusiv din gesturi și mimică, care pot indica acordul sau refuzul acesteia.

Din punct de vedere practic acest tip de consimțământ ar putea intra sub egida penalului doar în ipostaza în care pentru un observator obiectiv ar constitui în sine un semn al lipsei de consimțământ.

De exemplu făptuitorului nu îi poate fi încriminat violul doar din simplu fapt că victima a declarat că aceasta nu a consfințit actul, iar consimțământul manifestat atitudinal ar fi rezultat din privirea acesteia.

Alta ar fi situația în care victima ar fi îmbrâncit făptuitorul, a opus rezistență, a strigat, a plâns, a manifestat prin acțiuni de orice formă emoțiile și refuzul de a întreține actul /acțiunile sexuale.

Diferența între un consimțământ aparent și unul atitudinal este forma cu care victima își exprimă acordul sau lipsa acordului la întreținerea actului/acțiunii sexuale.

În cazul consimțământului atitudinal, victima întreprinde acțiuni generate de instinctul de auto-apărare, care pentru un observator obiectiv denotă lipsa dorinței victimei de a întreține actul/acțiunea sexuală.

Însă în cazul consimțământului aparent nu este exclus faptul că, victima ar putea în genere să nu întreprindă nici o acțiune, dar făptuitorul ar putea concepe starea victimei drept acord.

Împărțirea consimțământului atitudinal în aceste două forme se bazează pe criteriul modului de exteriorizare a voinței persoanei.

Forma limbajului non-verbal de exprimare a consimțământului – mimică, gesturi la fel este o formă de exprimare a consimțământului. Aici se atribuie și situația persoanelor surdo-mute a căror limbaj este non-verbal iar acestea își pot exprima consimțământul doar prin intermediul unor

gesturi și mimici care ar da de înțeles făptuitorului despre lipsa consimțământului la întreținerea unor acte sau acțiuni sexuale.

Forma de exprimare a consimțământului prin acte fizice este o modalitate de opunere a rezistenței victimei față de făptuitor prin anumite acțiuni de exemplu prin îmbrâncire, mușcare, lovire, etc. Lipsa unor forme de represiune fizică a persoanei la realizarea în privința sa a unor acte sau acțiuni cu caracter sexual nu neapărat denotă prezența consimțământului. Or, în virtutea temperamentului ori a unor alți factori victima poate reacționa diferit. Cert este că prezența unor forme fizice de agresiune împotriva inițiatorului actului/acțiunilor cu caracter sexual în vederea nerealizării contactului, denotă lipsa consimțământului.

În atare situație, cum am cataloga fapta unei persoane care intenționat în scopul obținerii satisfacției sexuale a indus victima în starea unui șoc emoțional puternic de unde a profitat de starea victimei care nu întreprindea nici o acțiune de a opune rezistență violului?

Întrebarea generată supra implică tipul de consimțământ aparent, greu de demonstrat în practică, dar care ar putea fi probat doar prin raport de expertiză psihiatro-psihologică al victimei.

Consimțământul non-verbal poate fi evaluat analizând dacă cealaltă persoană „participă activ" adică încurajează la întreținerea actului sexual spre exemplu prin anumite atingeri.

Consimțământul expresiv

Acest tip de consimțământ la fel ar putea să îmbrace două forme:

În acest sens prin *formă verbală* a consimțământului urmează a fi înțeleasă modalitatea orală de exprimare a consimțământului la realizarea unor acte sau acțiuni sexuale.

Forma scrisă este o formă utilizată cel mai frecvent în industria pornografică sub forma unor contracte prin care părțile își exprimă consimțământul în scris la realizarea unor acte sau acțiuni cu caracter sexual.

În cadrul prezentei cercetări în urma studiului metodoligic efactuat la subcapitolul 2.1, s-a identificat un criteriu suplimentar de clasificare a consimțământului, constând în libertatea și capacitatea juridică a voinței persoanei de a-și exprima acordul sexual. Având în vedere acest criteriu au fost propuse următoarele tipuri de consimțământ.

Consimțământul voluntar nu trezește probleme în jurisprudență. Un consimțământ voluntar implică un proces de negociere între subiecții actului sexual. Consimțământul voluntar nu trebuie să fie unul viciat. Există totuși anumite cerințe pe care acesta ar trebui să le implice.

Însuși Convenția de la Istanbul definește consimțământul ca un act voluntar, ca rezultat al liberului arbitru al persoanei, evaluat în contextul circumstanțelor înconjurătoare[159].

[159] Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la Istanbul la 11 mai 2011 și ratificată de Republica Moldova prin Legea nr. 144 din 14.10.2021

Regulamentul de procedură și dovezi ale Curții Penale internaționale nr.70[160]instituie câteva condiții de bază pe care le întâlnește un consimțământ voluntar:

(a) Consimțământul nu poate fi dedus din cauza unor cuvinte sau conduite ale victimei în cazul în care forța, amenințarea cu forța, constrângerea sau folosirea unui mediu coercitiv subminează capacitatea victimei de a da consimțământul voluntar și autentic;

(b) Consimțământul nu poate fi dedus din cauza unor cuvinte sau comportamente ale victimei în cazul în care victima este incapabilă să dea consimțământul real;

(c) Consimțământul nu poate fi dedus din cauza tăcerii sau lipsei de rezistență a unei victime la presupusa violență sexuală;

(d) Credibilitatea, caracterul sau predispoziția la disponibilitatea sexuală a unei victime sau a unui martor nu pot fi deduse din cauza naturii sexuale a conduitei anterioare sau ulterioare a unei victime sau a unui martor".

În august 2016, organizația americană de educație sexuală Planned Parenthood a inventat acronimul „FRIES" pentru a rezuma elementele esențiale ale consimțământului: În opinia organizației citate supra, consimțământul este:[161]

- *Acordat în mod liber.* A face ceva sexual cu cineva este o decizie care ar trebui luată fără presiune, forță, manipulare.
- *Reversibil.* Oricine se poate răzgândi cu privire la ceea ce vrea să facă, în orice moment. Chiar dacă anterior a avut loc un act sexual ori și în momentul actului sexual.
- *Informat.* Actul sexual informat prevede inclusiv modul, timpul, locul de realizare a acestuia, inclusiv existența măsurilor de protecție care urmează a fi respectate de ambii parteneri.
- *Entuziast.* Dacă o persoană nu este entuziasmată sau nu dorește cu adevărat relația sexuală, nu este vorba de consimțământ.
- *Specific*. A spune „da", pentru un anumit tip de act sexual, nu înseamnă a accepta toate modalitățile de realizare a actului sexual.

Lucrarea lui L. Ullrich abordează conceptul de „consimțământ afirmativ" (affirmative consent) în contextul dreptului penal al infracțiunilor privind viața sexuală, evidențiind faptul că în literatura juridică internațională nu există o definiție unitară a consimțământului, ci o pluralitate

cu privire la ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice. [citat: 24.10.2024]. Disponibil: https://rm.coe.int/168046253e

[160] Regulamentul de procedură și probe al Curții Penale Internaționale, regula 70. [citat: 24.10.2024]. Disponibil: https://web.archive.org/web/20201005002203/https://www.icc-cpi.int/iccdocs/pids/legal_texts/rulesprocedureevidenceeng.pdf

[161] STRYKER, K., QUEEN, C., PENNY, L. *Ask: Building Consent Culture*. Portland, Oregon: Thorntree Press, 2017. pp. 22–23. ISBN 978-1944934255.

de abordări doctrinare. [162] Autoarea pornește de la ideea că în doctrină nu există o definiție unitară a consimțământului în materia infracțiunilor privind viața sexuală și propune analiza „consimțământului afirmativ", definit prin cinci caracteristici esențiale. Astfel, în opinia autoarei consimțământul trebuie să fie voluntar, respectiv exprimat liber, în mod activ, fără orice formă de constrângere; informat, ceea ce presupune manifestarea voinței în cunoștință de cauză, pe baza unor informații corecte, în absența înșelăciunii sau a inducerii în eroare; revocabil, în sensul posibilității retragerii sale în orice moment pe parcursul interacțiunii; specific, fiind limitat la o anumită persoană și la un anumit act sexual, fără a se extinde automat asupra altor situații; precum și neafectat de dezechilibre de putere, ceea ce implică invaliditatea sa în ipoteza existenței unor raporturi de dependență, autoritate sau influență care îi alterează libertatea de exprimare.

Consimțământul forțat

Coerciția sexuală reprezintă situația în care o persoană este determinată să participe la activități cu caracter sexual ca urmare a presiunii sau a abuzului exercitat asupra sa. Întrucât acest „acord" este obținut în mod forțat, el nu poate fi considerat un consimțământ liber exprimat și afirmativ.

Tacticile utilizate în principal în încercarea de a convinge pe cineva să întrețină relații sexuale cu autorul sunt sărutările și atingerile persistente, solicitările repetate, manipularea emoțională.[163] Unele dintre aceste tactici ar fi considerate și calificate hărțuire sexuală, urmează a ține cont de particularitățile de individualizare a situației și existența posibilității victimei de a alerta organele de drept pentru a evita violarea dreptului său la liberate sexuală. Despre acest fapt am reiterat în ipoteza consimțământului faptic.

Primordial este că forțarea consimțământului nu rămâne nepedepsibilă chiar dacă nu îmbracă forma violului clasic dar al unei hărțuiri sexuale.

Consimțământul forțat se poate manifesta prin mai multe modalități alternative și anume: violențe fizice, psihice, profitarea de imposibilitatea persoanei de a se apăra sau de a-și exprima voința

Consimțământ viciat

Înșelăciunea

---

[162] ULLRICH, L. *'Affirmative Consent' in the Law of Sexual Offences in Commonwealth Jurisdictions*. Oxford: University of Oxford, January 2024. pp. 10–11. [citat: 31.07.2025]. Disponibil: https://www.law.ox.ac.uk/sites/default/files/inline-files/OPBP_Affirmative%20Consent%20in%20Commonwealth%20Jurisdictions%20(1).pdf

[163] STRUCKMAN-JOHNSON, C., STRUCKMAN-JOHNSON, D., ANDERSON, P. B. Tactics of Sexual Coercion: When Men and Women Won't Take No for an Answer. În: *The Journal of Sex Research*, 2003, vol. 40, nr. 1, pp. 76–86. DOI: 10.1080/00224490309552168. ISSN 0022-4499. PMID 12806533.

Conform alin.3 pct.2 al Hotărârii Plenului nr.17/2005, „acțiunile persoanei, prin care a obținut consimțământul victimei (femeii) la un raport sexual sau la satisfacerea poftei sexuale în forme perverse prin înșelăciune sau abuz de încredere (de exemplu, promisiunea mincinoasă de căsătorie) nu pot fi considerate ca infracțiuni împotriva libertății sau inviolabilității sexuale". Cu alte cuvinte, este limitativă lista modalităților acțiunii adiacente, prevăzute la art.171 sau la art.172 CP al RM: constrângerea fizică; constrângerea psihică; profitare de imposibilitatea victimei de a se apăra ori de a-şi exprima voința. Nici o altă modalitate nu poate fi inclusă într-o asemenea listă[164].

Violul prin înșelăciune este o situație în care autorul înșală victima pentru a o determina să participe la un act sexual la care aceasta nu ar fi consimțit, dacă nu ar fi fost înșelată. Înșelăciunea poate apărea sub mai multe forme, cum ar fi percepții iluzorii, declarații false și acțiuni false

În dreptul englez, Curtea de Apel în cauza R v Linekar [1995][165] a hotărât că baza pentru astfel de cereri este foarte restrânsă", hotărând că refuzul de a plăti pentru servicii sexuale este o formă de înșelăciune, nu un viol.

Cazul R v Linekar [1995], este un caz important în care Curtea de Apel s-a pronunțat cu privire la cazurile de „viol prin înșelăciune" în legislația engleză și la măsura în care înșelăciunea poate fi implicată înainte de a anula consimțământul.

În acest caz, făptuitorul a fost de acord să plătească 25 de lire sterline pentru relații sexuale cu o prostituată, dar ulterior a refuzat să plătească. Hotărârea a reținut definiția „foarte restrânsă" a violului conform căreia, deși consimțământul se baza pe plată, refuzul de a face acest lucru după faptă reprezenta doar înșelăciune, nu viol.

Spre deosebire de celelalte forme ale consimțământului viciat, înșelăciunea la comiterea actului sexual sau acțiunilor cu caracter sexual nu este încriminată în legislația penală a Republicii Moldova.

În final ne-am propus să clasificăm consimțământul în funcție de criteriul obiectului acestuia. Respectiva clasificare se realizează în funcție de precizia și întinderea actului sexual pentru care persoana și-a exprimat acordul.

Consimțământul specificat vs. consimțământul generalizat:

Consimțământul specificat se manifestă atunci când persoana își exprimă acordul pentru un anumit tip de activitate sexuală, cu parametri clari și delimitați. De exemplu, o persoană poate

[164] BRÎNZA, S. Comentariul unor prevederi ale Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție „Despre practica judiciară în cauzele din categoria infracțiunilor privind viața sexuală", nr. 17 din 07.11.2005. În: *Revista Institutului Național al Justiției*, 2008, nr. 1–2, pp. 60–68. ISSN 1857-2405.

[165] REED, A. An Analysis of Fraud Vitiating Consent in Rape Cases. În: *The Journal of Criminal Law*, 2007, vol. 71, nr. 4, pp. 310–315.

consimți la un act sexual protejat (cu prezervativ), dar să nu consimtă la un act sexual neprotejat. În aceste situații, consimțământul nu se extinde automat și la alte acțiuni care nu au fost menționate explicit în acordul inițial.

Consimțământul generalizat presupune acordul pentru un spectru mai larg de activități sexuale, fără o delimitare clară a naturii sau condițiilor fiecărui act. Acesta poate ridica probleme de interpretare juridică, întrucât lipsa preciziei poate genera dispute privind existența sau întinderea consimțământului real.

V. Bujor și I. Miron (2001) au evidențiat existența unui tip distinct de consimțământ, denumit *consimțământ invocat*, specific relațiilor sexuale dintre soți. Se arată că existența căsătoriei implică, în principiu, consimțământul soției la raporturi sexuale cu soțul, însă acest consimțământ nu se transformă într-o obligație juridică, întrucât instituția căsătoriei nu poate reduce persoana femeii la un obiect sexual lipsit de voință, aflat la discreția exclusivă a soțului pentru satisfacerea nevoilor sale trupești.[166]

Analiza tipurilor de consimțământ demonstrează că, în materia infracțiunilor privind viața sexuală, nu orice manifestare de voință poate produce efecte juridico-penale. Relevanță penală prezintă exclusiv consimțământul care îndeplinește condițiile de validitate analizate anterior, respectiv este exprimat în mod liber, conștient, informat și lipsit de orice formă de constrângere sau influență incompatibilă cu autonomia persoanei.

2.6. Condițiile lipsei de consimțământ sexual sub aspectul legislației naționale

În art.16 al Constituției Republicii Moldova, se stabilește „respectarea și ocrotirea persoanei drept o îndatorire primordială a statului, precum și egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială. Statul garantează fiecărui om dreptul la integritate fizică și psihică, inviolabilitatea libertății individuale și siguranței persoanei, ocrotește viața intimă, familială și privată. Viața intimă a persoanei și libertatea ei individuală includ inviolabilitatea și libertatea în plan sexual”[167]. Rezultă că protecția libertății sexuale nu constituie doar un obiectiv al dreptului penal, ci o exigență constituțională derivată din obligația statului de a garanta demnitatea, integritatea și autonomia persoanei. Din această perspectivă, interpretarea

[166] BUJOR, V., MIRON, I. *Violența sexuală: aspecte juridico-penale și criminologice*. Chișinău: Elan-Poligraf, 2001. P. 80. ISBN 9975-9620-9-2.
[167] Constituția Republicii Moldova, adoptată prin Legea Republicii Moldova din 29 iulie 1994. *În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1994, nr.1.

noțiunii de consimțământ trebuie realizată în concordanță cu valorile constituționale și cu standardele internaționale privind protecția drepturilor omului.

Pe plan internațional consimțământul în cazul infracțiunilor cu caracter sexual își regăsește reflectare inclusiv în Regulamentul de procedură și dovezi ale Curții Penale internaționale, regula nr.70 „(a)Consimțământul nu poate fi dedus din cauza unor cuvinte sau conduite ale victimei în cazul în care forța, amenințarea cu forța, constrângerea sau folosirea unui mediu coercitiv subminează capacitatea victimei de a da consimțământul voluntar și autentic;(b) Consimțământul nu poate fi dedus din cauza unor cuvinte sau comportamente ale victimei în cazul în care victima este incapabilă să dea consimțământul real;(c) Consimțământul nu poate fi dedus din cauza tăcerii sau lipsei de rezistență a unei victime la presupusa violență sexuală;(d) Credibilitatea, caracterul sau predispoziția la disponibilitatea sexuală a unei victime sau a unui martor nu pot fi deduse din cauza naturii sexuale a conduitei anterioare sau ulterioare a unei victime sau a unui martor."

Analiza acestei reglementări evidențiază că standardele internaționale abandonează concepția tradițională potrivit căreia lipsa consimțământului trebuie demonstrată prin rezistența victimei. Accentul este deplasat asupra existenței unei manifestări voluntare și autentice a voinței, iar împrejurările de fapt devin criteriul determinant al evaluării consimțământului.

Convenția de la Istanbul în conținutul art.36, menționează „Consimţământul trebuie dat voluntar, ca rezultat al liberului arbitru al persoanei, evaluat în contextul circumstanțelor înconjurătoare". În opinia noastră, formularea utilizată de Convenția de la Istanbul are o importanță metodologică deosebită, deoarece exclude posibilitatea evaluării consimțământului în mod abstract și impune examinarea tuturor circumstanțelor concrete ale cauzei. Această abordare reprezintă fundamentul modelului contemporan bazat pe autodeterminarea sexuală.

În contextul reglementărilor din Republica Moldova, deși termenul „consimțământ" nu este definit expres în Codul penal, acesta poate fi dedus prin raportare la condițiile în care un act sexual sau acțiunile cu caracter sexual devin neconsimțite, conform art.133^2 alin. (3) CP al RM:

În redacția Codului penal în vigoare a fost introdus art.132^2 CP al RM care prevede noțiunile de „*acte sexuale sau acțiuni cu caracter sexual neconsimțite".*[168]

Astfel, potrivit art.133^2 alin.(3) din CP al RM „*Se consideră neconsimțit actul sexual sau acțiunea cu caracter sexual care este însoțită de o constrângere fizică sau psihică, aplicată victimei ori altei persoane, sau în care se profită de imposibilitatea persoanei de a se apăra sau de a-și exprima voința*".[169]

[168] Codul penal al Republicii Moldova…
[169] Codul penal al Republicii Moldova…

În contextul reglementării propuse de legiuitorul moldav, nu este definit termenul de consimțământ ci doar sunt prevăzute condițiile în care un act sexual sau acțiunile cu caracter sexual devin neconsimțite. Considerăm că această opțiune legislativă este justificată numai în măsura în care criteriile lipsei consimțământului sunt suficient de clare și previzibile. În lipsa unei definiții legale, interpretarea noțiunii de consimțământ revine doctrinei și practicii judiciare, ceea ce poate genera aplicări neuniforme ale legii penale.

Condițiile lipsei de consimțământ rezultă așadar din următoarele ipoteze[170]:

1. Constrângerea fizică aplicată victimei sau altei persoane;
2. Constrângerea psihică aplicată victimei sau altei persoane;
3. Profitarea de către făptuitor de imposibilitatea victimei de a se apăra;
4. Profitarea de către făptuitor de imposibilitatea victimei de a-și exprima voința.

Observăm că legiuitorul moldovean a preferat să definească lipsa consimțământului prin enumerarea circumstanțelor care îl exclud, și nu prin definirea pozitivă a consimțământului. Această tehnică legislativă apropie reglementarea Republicii Moldova de standardele europene, însă lasă un rol semnificativ interpretării judiciare.

În continuare urmează să analizăm ipotezele expuse supra, ce vizează lipsa consimțământului la acte sau acțiuni sexuale.

1. constrângerea fizică

În dreptul penal constrângerea fizică poate fi identificată drept cauză care înlătură caracterul penal al faptei; circumstanță atenuantă, modalitate de realizare a laturii obiective în cadrul unor infracțiuni.

Atunci când vorbim despre constrângerea psihică drept cauză care înlătură caracterul penal al faptei, aceasta își regăsește reglementarea legală în art.39 alin.(1) din CP alRM, care prevede că „*Nu constituie infracțiune fapta, prevăzută de legea penală, care a cauzat daune intereselor ocrotite de lege ca rezultat al constrângerii fizice sau psihice, dacă în urma acestei constrângeri persoana nu putea să-şi dirijeze acțiunile*.” [171]

Totodată, CP al RM identifică constrângerea fizică drept circumstanță atenuantă prevăzută de art.76 alin.(1) lit.h) din CP al RM „*săvârşirea infracțiunii ca rezultat al constrângerii fizice sau psihice, ce nu înlătură caracterul penal al faptei, sau dată fiind dependența materială, de serviciu sau de altă natură*”.[172]

---

[170] GALAN, D.-C., GNATIUC, C. Forms and Conditions of Consent in Sexual Offenses. În: *Prevenirea şi combaterea criminalității: probleme, soluții şi perspective*, ediția a VI-a, 25 aprilie 2024, Chișinău. Chișinău, 2024, pp. 428–433. ISSN 2587-4365.

[171] Codul penal al Republicii Moldova…

[172] *Ibidem*

În ipostaza de față prezintă interes constrângerea fizică în calitate de modalitate normativă de realizare a laturii obiective în cadrul infracțiunilor privind viața sexuală.

Conform capitolului IV din CP al RM, constrângerea fizică este o modalitate de realizare a laturii obiective la următoarele infracțiuni: art.171 CP al RM (Violul), art.172 CP al RM (Acțiuni cu caracter sexual neconsimțite), art.172[1] CP al RM (Constrângerea unui copil în scopuri sexuale), 173 CP al RM (Hărțuirea sexuală).

Deprindem următoarele condiții ale constrângerii fizice:

1) să existe o constrângere fizică asupra persoanei care presupune o forță (o energie activă), căreia nu i se poate rezista și care este exercitată asupra energiei fizice a unei persoane în vederea imobilizării rezistenței ultimei.

2) Forța fizică este îndreptată în vederea realizării actului sau a acțiunilor cu caracter sexual.

În atare ipostază infracțiunea de viol nu va forma concurs de infracțiuni cu una din infracțiunile contra vieții sau sănătății persoanei. În alt context, ca și până la intrarea în vigoare a Legii nr.316/2022, „*constrângerea fizică, exercitată în cazul infracțiunii prevăzute la art.171 CP al RM, se poate concretiza în: 1) vătămarea intenționată gravă, medie sau ușoară a integrităţii corporale ori a sănătății; 2) violența care nu implică un prejudiciu cauzat sănătății*”.[173]

Susținem pe deplin ideea autorilor S. Brînza și V. Stati care afirmă că, în ipoteza în care constrângerea fizică, care însoțește actul sexual, se concretizează în vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, nu este necesară calificarea suplimentară potrivit art.151 CP al RM. Argumentul în susținerea acestei soluții de calificare se exprimă în aceea că „constrângerea fizică se aplică o singură dată. Această stare de lucruri însă nu este reflectată în cazul calificării prin concurs, conform art.171 şi 151 CP al RM. Din această calificare reiese că făptuitorul va fi tras de două ori la răspundere penală pentru aceeași constrângere fizică. Adică, va fi supraevaluat pericolul social al celor săvârșite, încălcându-se principiul de neadmitere a sancționării duble a aceleiași fapte. În mod regretabil, legea penală în vigoare nu oferă nici o posibilitate ca actul sexual, realizat datorită și în legătură cu cauzarea în prealabil a vătămării intenționate grave a integrității corporale sau a sănătății, să fie calificat fără ca pericolul social al celor comise să fie subevaluat sau supraevaluat”.[174] Rezultă că rolul constrângerii fizice nu constă

[173] GALAN, D.-C. Constrângerea fizică și psihică în cadrul actelor/acțiunilor sexuale neconsimțite. În: *Integrare prin cercetare și inovare. Științe juridice și economice*, 7–8 noiembrie 2024, Chișinău. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova, 2024, pp. 31–36. ISBN 978-9975-62-798-6.

[174] BRÎNZA, S., STATI, V., TAMAZLÎCARU, A. Violul și acțiunile cu caracter sexual neconsimțite: o abordare din perspectiva Legii nr. 316/2022. [citat: 01.07.2024]. Disponibil: https://juridicemoldova.md/16379/violul-si-actiunile-cu-caracter-sexual-neconsimtite-o-abordare-din-perspectiva-legii-nr-316-2022.html

în producerea unor leziuni corporale, ci în anularea libertății de decizie a victimei. Din acest motiv, relevanța juridico-penală a constrângerii trebuie apreciată prin raportare la efectul exercitat asupra autonomiei persoanei și nu exclusiv la intensitatea violenței utilizate.

2. Constrângerea psihică[175]

La fel ca și constrângerea fizică, constrângerea psihică poate fi identificată drept cauză care înlătură caracterul penal al faptei; circumstanță atenuantă, modalitate de realizare a laturii obiective în cadrul unor infracțiuni.

Constrângerea psihică se manifestă prin violențe exprimate prin amenințări cu aplicarea forței asupra victimei, copiilor, rudelor, apropiaților acesteia cu scopul de a înfrânge rezistența victimei şi de a o sili să întreţină cu făptuitorul relații sexuale. În caz de viol sunt posibile numai amenințări de așa ordin care pot să ducă persoana într-un impas egalând cu starea de neputință, adică amenințări cu aplicarea forței asupra victimei, copiilor, rudelor, apropiaților acesteia cu scopul de a înfrânge rezistența victimei şi de a o sili să întreţină cu făptuitorul relații sexuale. Or, alt tip de amenințare nu poate fi interpretat drept constrângere psihică. În acest sens amenințarea de alt gen poate constitui în sine o infracțiune separată.[176]

Or, obiectul juridic special al infracțiunii de viol constituie relațiile sociale cu privire la inviolabilitatea sexuală sau libertatea sexuală a persoanei, care sunt apărate împotriva actului sexual neconsimțit. Obiectul juridic secundar al infracțiunii, prevăzute la art.171 CP al RM, îl formează relațiile sociale cu privire la libertatea psihică, integritatea corporală sau sănătatea persoanei.[177]

A*b initio*, vom consemna că privațiunea ilegală de libertate poate fi săvârșită *în scopul facilitării săvârşirii infracțiunii de viol*, caz în care infracțiunea prevăzută la art.166 CP al RM constituie infracțiune-mijloc, în timp ce infracțiunea înscrisă la art.171 CP al RM – infracțiune-scop. În atare ipoteză, constatăm că cele comise necesită a fi calificate potrivit regulilor concursului de infracțiuni. Mai exact, este vorba de concurs de infracțiuni cu conexitate etiologică. Privarea victimei de libertate nu poate nici de cum fi concepută drept o modalitate de realizare a constrângerii psihice prin care a fost realizat violul.[178]

---

[175] GALAN, D.-C., GNATIUC, C. Forms and Conditions of Consent in Sexual Offenses. În: *Prevenirea și combaterea criminalității: probleme, soluții și perspective*, ediția a VI-a, 25 aprilie 2024, Chișinău. Chișinău, 2024, pp. 428–433. ISSN 2587-4365.

[176] GALAN, D.-C. Constrângerea fizică și psihică în cadrul actelor/acțiunilor sexuale neconsimțite. În: *Integrare prin cercetare și inovare. Științe juridice și economice*, 7–8 noiembrie 2024, Chișinău. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova, 2024, pp. 31–36. ISBN 978-9975-62-798-6.

[177] Ibidem

[178] Ibidem

Potrivit doctrinei[179] calificarea insuficientă presupune lipsa unei reflectări integrale a semnelor faptei comise în norma penală aplicată. Iar cu titlu de exemplu se evocă cazul calificării concursului de infracțiuni ca și infracțiune unică.[180]

Prin prisma situaților expuse supra, să ne imaginăm că făptuitorul nu încuie ușa, nu deposedează victima de telefon, doar amenință victima cu divulgarea unor informații compromițătoare pentru aceasta în ipostaza în care aceasta nu acceptă să întrețină cu el un act sexual.

Apare întrebarea ferească poate fi considerată fapta expusă supra drept viol, comis prin constrângere psihică?

Regretatul profesor, Borodac A. în scrierile sale face trimitere la opinia unui autor rus M. lakovlev care specifică că prin conținutul său violență psihică se împarte în:[181]

- amenințare cu aplicarea violenței fizice;

-amenințare de a da publicității unele informații ce ponegresc partea vătămată sau apropiații ei sau de a nimici proprietatea (unele componențe cer ca o asemenea nimicire să fie efectuată printr-o metodă care pune în pericol viaţa mai multor persoane);

- amenințarea, al cărei conținut nu este dezvăluit în dispoziția articolului corespunzător al Codului penal. În special, aceasta are loc în componența violului.

Considerăm total eronată o atare abordare. Or, constrângerea psihică nu poate constitui modalitate de realizare a laturii obiective a infracțiunii de viol în atare ipostază. În opinia noastră, extinderea nelimitată a noțiunii de constrângere psihică ar conduce la estomparea diferențelor dintre infracțiunea de viol și alte infracțiuni contra libertății sexuale. Respectarea principiului legalității impune delimitarea clară a situațiilor în care presiunea psihică este suficient de intensă pentru a suprima libertatea de autodeterminare sexuală.

Sub prisma celor relatate fapta ar putea fi încadrată în conformitate cu prevederile art.173 din Codul penal adică Hărțuirea sexuală.

În acest sens, susținem opinia profesorului Borodac A., „*practica judiciară şi doctrina penală nu au acceptat, şi pe bună dreptate, opinia menționată, deoarece aceste fapte sunt mai puţin periculoase pentru societate decât cele prin care se caracterizează violul şi nu creează victimei nici o vicisitudine. De aceea, trebuie de avut în vedere că în caz de viol sunt posibile*

[179] COPEȚCHI, S., HADÎRCA, I. *Calificarea infracțiunilor. Note de curs*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. P. 352. ISBN 978-9975-53-547-2.
[180] COPEȚCHI, S., OJOGA, A. Modalitățile și principiile calificării infracțiunilor. În: *Revista Institutului Național al Justiției*, 2015, nr. 1(32), pp. 21–27. ISSN 1857-2405.
[181] BORODAC, A. Drept penal. Partea specială. Vol. I. Chișinău: Știința, 1996. P. 235. ISBN 5-376-01969-1., ЯКОВЛЕВ, Я.М.. Половые преступления. – Душанбе, p. 124

numai amenințări de așa ordin care pot să ducă persoana într-un impas egalând cu starea de neputință".[182]

Constrângerea psihică trebuie să întrunească din punct de vedere penal următoarele condiții:

1) să existe o acțiune de constrângere asupra psihicului unei persoane prin amenințare;

2) persoana amenințată sau o altă persoană trebuie să fie expusă unui pericol grav;

3) constrângerea psihică să fie de așa ordin încât să ducă persoana într-un impas egalând cu starea de neputință;

4) pericolul vizat prin amenințare trebuie să fie de așa natură, încât să nu poată fi înlăturat în alt mod decât prin supunerea la cerințele făptuitorului.

Pericolul trebuie să fie grav, actual sau iminent, pe cale de a se înfăptui, existând certitudinea producerii sale. Dacă pericolul nu este grav, înseamnă că amenințarea n-a fost susceptibilă să producă acea presiune psihică ce caracterizează constrângerea psihică.

Totuși cine determină gravitatea pericolului?

Gravitatea pericolului pentru victimă se poate determina doar prin expertiza psihiatrico-psihologică, nu prin concluzia organului de urmărire penală. Totodată, este important ca concluzia psihiatrio-psihlogică, să fi avut loc la un interval scurt de timp de la momentul presupusei amenințări, ori în altă ipoteză sentimentele victimei se pot denatura odată cu trecerea timpului iar intensitatea emoțională este influențată de alți factori externi ceea ce nu demonstrează cu probabilitate legătură cauzală dintre presupusa amenințare și starea de temere a victimei în raport cu eventualele consecințe. [183]

Profitarea de către făptuitor de imposibilitatea victimei de a se apăra

În continuarea analizei, trebuie să subliniem că profitarea de către făptuitor de imposibilitatea victimei de a se apăra capătă o semnificație aparte în cazul minorilor.

Imposibilitatea victimei de a se apăra reprezintă acea stare obiectivă în care persoana este lipsită, total sau parțial, de posibilitatea efectivă de a opune rezistență fizică ori psihică împotriva actului sexual sau de a înlătura conduita agresorului. O asemenea stare poate avea cauze fiziologice, patologice sau situaționale și trebuie apreciată în funcție de circumstanțele concrete ale fiecărei cauze.

---

[182] Ibidem

[183] GALAN, D.-C. Constrângerea fizică și psihică în cadrul actelor/acțiunilor sexuale neconsimțite. În: *Integrare prin cercetare și inovare. Științe juridice și economice*, 7–8 noiembrie 2024, Chișinău. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova, 2024, pp. 31–36. ISBN 978-9975-62-798-6.

Victima se poate afla în imposibilitatea de a se apăra ca urmare a stării de inconștiență, somnului, pierderii temporare a cunoștinței, intoxicației cu alcool, substanțe narcotice ori psihotrope, administrării unor medicamente cu efect sedativ sau hipnotic, precum și în cazul unor afecțiuni fizice ori psihice care îi afectează capacitatea de reacție. De asemenea, imposibilitatea de apărare poate rezulta din existența unei dizabilități locomotorii sau senzoriale, din vârsta fragedă ori înaintată, din epuizarea fizică accentuată sau din alte împrejurări obiective care împiedică persoana să opună o rezistență reală și eficientă.

În aprecierea acestei modalități normative, nu prezintă relevanță exclusiv existența unei incapacități fizice absolute. Esențial este ca, în împrejurările concrete ale cauzei, victima să nu fi avut posibilitatea efectivă de a-și proteja libertatea și inviolabilitatea sexuală, iar făptuitorul să fi cunoscut această stare și să fi profitat de ea pentru realizarea actului sexual.

Din perspectiva obiectului prezentei cercetări, imposibilitatea victimei de a se apăra prezintă relevanță întrucât, în asemenea situații, persoana nu dispune de condițiile necesare pentru exprimarea unei voințe libere și autonome. În consecință, acordul aparent al victimei sau lipsa opoziției fizice nu pot fi interpretate ca reprezentând un consimțământ sexual valabil, fiind necesară examinarea capacității reale a acesteia de a-și exercita libertatea de autodeterminare sexuală.

Profitarea de imposibilitatea victimei de a-și exprima voința

Totodată, analiza condițiilor de lipsă a consimțământului impune examinarea situațiilor în care victima nu își poate exprima voința. Aceste situații sunt conceptualizate prin prisma stărilor de neputință care exclud posibilitatea victimei de a-și manifesta acordul sau refuzul față de actele sau acțiunile sexuale săvârșite asupra sa, determinate fie de starea psihică, fie de cea fizică a persoanei.[184]

În literatura de specialitate sunt distinse 4 stări de neputință ce exclud posibilitatea victimei de a-și exprima voința la acțiunile/actele sexuale săvârșite față de ea, în virtutea stării sale psihice sau fizice şi anume:[185]

1. incapacitatea persoanei de a înțelege realitatea înconjurătoare şi aspectul real al acțiunilor comise. Atare circumstanță apare în cazurile pierderii cunoștinței, unei absolute stări de ebrietate alcoolică, narcotică sau toxică ce au provocat un somn profund.

[184] GALAN, D.-C., GNATIUC, C. Forms and Conditions of Consent in Sexual Offenses. În: *Prevenirea și combaterea criminalității: probleme, soluții și perspective*, ediția a VI-a, 25 aprilie 2024, Chișinău. Chișinău, 2024, pp. 428–433. ISSN 2587-4365.
[185] СКОРЧЕНКО, П. Т. *Расследование изнасилований.* Москва: Былина, 2004. С. 25.

2. incapacitatea persoanei de a aprecia corect situația în care a nimerit, de a înțelege importanța socială a faptelor săvârșite în privința ei. De cele mai multe ori, victimele nu sunt în stare să aprecieze corect faptele şi situațiile la care sunt expuse, fiind vorba de persoanele în vârstă fragedă, persoanele cu debilitate mintală şi cele care suferă de boli psihice.

3. în cazurile când victima nu dă dovadă de voință, de exemplu, fiind în stare de şoc emoțional.

4. Starea de neputință se caracterizează prin incapacitatea victimei de a opune rezistență violatorului din cauza infirmității, a bolilor somatice, ebrietate sau a unor anumite circumstanțe exterioare.

Vârsta fragedă nu este definită de legea penală iar sursele doctrinare o percep la fel diferit, însă în toate cazurile sub egida vârstei fragede nu cad minorii ce au atins vârsta de 14 ani.

Л.Л. Кругликов consemnează că „*vârsta fragedă, adică neatingerea vârstei de 14 ani, nu întotdeauna înseamnă că este vorba de stare de neputință. Trebuie de stabilit dacă victima, în virtutea vârstei, nu putea să înțeleagă caracterul şi semnificația comportamentului făptuitorului*”.[186]

Raționamentul legal este că minorul care a atins vârsta de 14 ani deja nu se află la o vârstă fragedă. Atare expunere rezultă inclusiv din art.21 Cod penal. Or, pentru faptele indicate la art.21 alin(2) Cod penal vârsta de atragere la răspundere penală pentru anumite categorii de infracțiuni este de 14 ani. În atare considerente, legiuitorul însuși stipulează expres că începând cu vârsta de 14 ani minorul este apt de a înțelege caracterul prejudiciabil al faptelor sale, de a prevede urmările prejudiciabile și de a dirija acțiunile. Acest fapt urmează a fi luat în calcul și în raport cu victimele infracțiunilor, or această prezumție nu poate fi răsturnată din simplu motiv că atunci când persoana este victimă i se atribuie vârsta fragedă iar când este făptuitor aceasta deja nu este la vârsta fragedă și este aptă de a răspunde penal. Considerăm că interpretarea noțiunii de „vârstă fragedă” trebuie să rămână una obiectivă şi previzibilă. Utilizarea exclusivă a criteriilor psihologice pentru extinderea acestei noțiuni ar putea afecta principiul legalității și previzibilitatea normei penale. [187]

În această ordine de idei, poate apărea întrebarea dacă putem sau nu utiliza sintagma „vârstă fragedă” în accepțiunea art.171 alin.(2) lit a) CP al RM, în situația în care vârsta biologică

---

[186] КРУГЛИКОВ, Л. Л. *Преступления против личности: текст лекций*. Ярославль: Ярославский государственный университет им. П. Г. Демидова, 1998. С. 26–27.

[187] GALAN, D.-C., GNATIUC, C. *Forms and Conditions of Consent in Sexual Offenses*. În: *Prevenirea și combaterea criminalității: probleme, soluții și perspective*, ediția a VI-a, 25 aprilie 2024, Chișinău. Chișinău, 2024, pp. 428–433. ISSN 2587-4365.

a victimei nu corespunde vârstei psihologice și a gradului de dezvoltare intelectual care este la un nivel sub limita prevăzută de vârstă biologică a victimei?

Potrivit pct.12 al Hotărârii Plenului CSJ a Republicii Moldova nr.39 din 22.11.2004[188], „*în cazul când apar îndoieli cu privire la starea de responsabilitate sau la capacitatea de percepere justă a împrejurărilor ce au importanţă pentru cauza penală, este necesară efectuarea expertizei medico-legale: psihologice sau psihiatrice ori psihologopsihiatrice. În acest sens, în şedinţa de judecată pot fi audiaţi şi specialişti în domeniul psihologiei copiilor şi adolescenţilor (psiholog, asistent social, pedagog*)".

Ținând cont principiul *in dubio pro reo*, chiar și în eventualitatea în care acțiunile specificate supra, ar fi fost întreprinse de către organul de urmărire penală iar gradul de dezvoltare intelectual al victimei ar corespunde unui nivel sub limita prevăzută de vârstă biologică a acesteia, faptul dat nu poate fi imputat învinuitului/inculpatului în ipostaza în care acest lucru în mod cert nu poate fi observat de către un observator obiectiv ci doar de un specialist/expert în domeniu.

În consecință, criteriile identificate în subcapitolul 2.4 , în continuarea concluziilor rezultate din analiza efectuată în capitolul II, subcapitolul 2.1.constituie fundamentul analitic necesar pentru delimitarea și clasificarea tipurilor de consimțământ în materia infracțiunilor contra vieții sexuale

2.7. Delimitarea infracțiunilor din Capitolul IV CP al RM pe baza consimțământului sexual

Codul penal clasifică infracțiunile privind viața sexuală în două categorii. În context, este vorba despre infracțiunile privind viața sexuală comise fără consimțământul victimei, inclusiv art.171, art.172,art.172[1] art.173 și 175[1] din Codul penal și infracțiunile privind viața sexuală care includ consimțământul victimelor precum art.174 și art.175 din CP al RM. În cuprinsul acestui capitol, am urmărit elucidarea unor aspecte de calificare prin intermediul unei retrospective asupra fiecărui articol al capitolului din IV CP al RM.[189]

Noile modificări ale Codului penal au trezit o serie de probleme de calificare. În vederea elucidării unor aspecte ale infracțiunilor privind viața sexuală ne-am propus să analizăm infracțiunile privind viața sexuală prin prisma practicii judiciare.

[188] Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 39 din 22.11.2004 „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale privind minorii".
[189] GALAN, D.-C. Aspecte de calificare a infracțiunilor prevăzute la Capitolul IV din Codul penal al Republicii Moldova. În: *Revista Procuraturii Republicii Moldova*, 2024, nr. 13, pp. 33–38. ISSN 2587-3601.

În prim caz infracțiunea de viol prevăzută de art.171 din CP al RM a îmbrăcat o nouă formă.

Până la intrarea în vigoare a Legii nr.316/2022 [190], art.171 din CP al RM în varianta tip avea următorul conținut: *„Articolul 171. Violul -(1) Violul, adică raportul sexual săvârşit prin constrângere fizică sau psihică a persoanei sau profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra ori de a-şi exprima voința”.*

După intrarea în vigoare a Legii nr.316/2022 [191], art.171 din Codul penal în varianta tip are următorul conținut: *„Articolul 171. Violul- (1) Violul, adică actul sexual neconsimțit.*

Comparând cele două versiuni ale art.171 din CP al RM, remarcăm că în conformitate cu prevederile actuale ale Codului penal infracțiunea de viol este privită sub prisma unui act sexual și nu a unui raport sexual după cum era până la modificare.

În redacția Codului penal autohton art.132^2 prevede noțiunile de „*acte sexuale sau acțiuni cu caracter sexual neconsimțite”.*

Astfel, potrivit art.132^2 alin.(1) din CP al RM „*Prin act sexual se înțelege acțiunea de penetrare vaginală, anală sau orală de natură sexuală cu orice parte corporală sau obiect*”. [192]

În contextul noilor reglementări în legea penală, violul reprezintă potrivit art.171 alin.(1) din CP al RM „*actul sexual neconsimțit*”. Raportând art.171 alin.(1) din Codul penal la art.132^2 al aceluiași cod, rezultă că violul este un act sexual care se poate realiza prin următoarele modalități alternative: acțiunea de penetrare vaginală, anală sau orală de natură sexuală cu orice parte corporală sau obiect.

Încă din anul 2006[193], Valeriu Cuşnir a sugerat ca elementul material al infracţiunii de viol să fie definit prin sintagma „act sexual de orice natură”. Potrivit acestuia, distincția dintre raportul sexual propriu-zis și alte forme de acte sexuale (precum coitul anal sau oral) poate fi justificată din perspectivă medicală, însă nu și din punctul de vedere al tehnicii legislative. În realitate, aceste acte, deși diferite ca manifestare, sunt apropiate ca esență și, de regulă, sunt săvârșite în cadrul aceleiași rezoluții infracționale, fiind percepute de făptuitor ca o singură faptă penală. Din acest motiv, separarea lor artificială într-o pluralitate de infracțiuni nu parea nici atunci a fi o soluție legislativă coerentă sau rațională.

---

[190] Legea nr. 316 din 17.11.2022 pentru modificarea unor acte normative (asigurarea drepturilor victimelor în cazul infracțiunilor privind viața sexuală și violența în familie). În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2022, nr. 394–400, art. 737.

[191] *Ibidem*

[192] Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV, adoptat la 18 aprilie 2002. *În Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.128-129 din 13 septembrie 2002

[193] CUȘNIR, V. *Infracțiunea de viol. Aspecte juridico-penale. Studiu monografic*. Chișinău: Totex-Lux, 2006. ISBN 978-9975-9575-2-6.

Conform art.133[2] alin.(3) din CP al RM: „*Se consideră neconsimțit actul sexual sau acțiunea cu caracter sexual care este însoțită de o constrângere fizică sau psihică, aplicată victimei ori altei persoane, sau în care se profită de imposibilitatea persoanei de a se apăra sau de a-şi exprima voința*". [194]

În acest sens, o să analizăm conținutul unei spețe din practica judiciară calificată până la apariția noilor modificări ale Codului penal și după apariția modificărilor și anume: Sentința Judecătoriei Buiucani din 29 iulie 2022, dosar nr.1-1651/2022. [195]

„X [...], profitând de imposibilitatea lui Y de a se apăra ori de a-şi exprima voința, acționând cu intenție directă, urmărind scopul întreținerii rapoartelor sexuale cu aceasta,, s-a apropiat din spate de Y, a apucat-o cu o mână de gură acesteia iar cu o a doua mână a apucat-o de păr şi forțat a târât-o în fâşia forestieră din adiacență, apoi prin aplicarea forței fizice, a lovit-o pe Y cu o piatră în regiunea capului şi prin constrângere fizică şi psihică, fiind conştient că lezează relațiile sociale cu privire la inviolabilitatea sexuală şi libertatea sexuală a lui Y, i-a ordonat să se dezbrace acesteia, după care a întreținut cu aceasta un raport sexual forțat în formă normală. Astfel, X prin acțiunile sale intenționate a comis violul, adică raportul sexual săvârşit prin constrângere fizică a persoanei, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra ori de a- şi exprima voința" , - infracțiune prevăzută de art.171 alin. (1) din CP al RM.

„Tot el, în continuarea acțiunilor sale infracționale, după întreţinerea cu Y a raportului sexual forțat în formă normală, acționând cu intenţie directă, urmărind scopul satisfacerii poftei sexuale în forme perverse, constrâng-o fizic şi psihic pe Y, a întreținut cu aceasta contrar voinței ei un raport sexual în formă anală, după care i-a ordonat lui Y să întreţină cu el un raport sexual în formă orală. Astfel, X prin acțiunile sale intenționate a comis (acțiuni violente cu caracter sexual, adică „ satisfacerea poftei sexuale în forme perverse, săvârşite prin constrângere fizică sau psihică a persoanei ori profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra sau de a-şi exprima voința, - infracțiune prevăzută de art.172 alin. (1) din Codul penal".[196] În reglementarea anterioară, fapta era calificată ca un concurs între art. 171 CP al RM (viol) și art. 172 CP al RM (acțiuni violente cu caracter sexual). În prezent, având în vedere că violul include mai multe modalități de realizare a actului sexual, inclusiv penetrarea vaginală, anală sau orală, cu orice parte a corpului sau obiect, acestea sunt tratate ca forme alternative ale aceleiași infracțiuni.

---

[194] Ibidem

[195] *Sentința Judecătoriei Chişinău, sediul Buiucani din 29 iulie 2022*, dosarul nr. 1-1651/2022, [citat: 25.09.2023]. Disponibil: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/82b34950-e636-4628-81f1724bd9b7b710?fbclid=IwAR1zu4eo94qGgXWy4tr7Fce4Har9YGosXUGRfSyhpoauQtGFEk6CssqNai0

[196] *Ibidem*

Prin urmare, în situația unei intenții unice și a unui scop unic de satisfacere a dorinței sexuale, nu se reține concurs de infracțiuni, ci o singură infracțiune de viol, realizată prin mai multe modalități ale laturii obiective.

Sub alt spectru o să analizăm în continuare încriminarea infracțiunii prevăzute de art.172 din Codul penal și anume: „*Acțiunile cu caracter sexual neconsimțite”.*

În corespundere cu alin.(1) al art.132^2 din CP al RM „*Prin act sexual se înțelege acțiunea de penetrare vaginală, anală sau orală de natură sexuală cu orice parte corporală sau obiect*”. Alin.(2) al aceluiași articol specifică *„Prin acțiuni cu caracter sexual se înțelege orice alte modalități de obținere a unei satisfacții sexuale decât cele indicate la alin. (1), precum și alte acțiuni decât cele care intră sub incidența art.173 și 287 din prezentul cod sau a art.354 din Codul contravențional*”.[197]

Acțiunile cu caracter sexual, spre deosebire de actul sexual sunt modalități de obținere a unei satisfacții sexuale în altă formă decât modalitățile de realizare a violului precum și alte acțiuni decât cele care intră sub incidența art.173 și 287 din prezentul cod sau a art.354 din Codul contravențional.

Dacă vom compara cele două versiuni ale art.172 din CP al RM până și după apariția noilor modificări, vom putea remarca că în alineatul (1) art.172, sintagma „*Acțiunile cu caracter sexual neconsimțite*” a substituit textul „*Homosexualitatea sau satisfacerea poftei sexuale în forme perverse, săvârşite prin constrângere fizică sau psihică a persoanei ori profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra sau de a-şi exprima voința*”.

În această ordine de idei, pentru a fi în prezența unei calificări ale acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite sunt necesare trei condiții pe care trebuie să le îndeplinească acțiunea principală din cadrul infracțiunii prevăzute la art.172 din CP al RM:

1) presupune obținerea unei satisfacții sexuale prin contactul – nemijlocit sau prin intermediul unui obiect – cu corpul victimei;

2) nu reprezintă un act sexual în sensul alin. (1) art.132^2 din Codul penal;

3) nu intră sub incidența art.173 și 287 din Codul penal sau a art.354 din Codul contravențional.

În acest sens, acțiunea principală din cadrul infracțiunii, prevăzute la art.172 din CP al RM, se poate exprima, de exemplu, în: contactul dintre organele genitale sau dintre organele genitale și orice alte părți corporale sau orice obiecte; masturbare în lipsa penetrării; actul oralo-

[197] Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV, adoptat la 18 aprilie 2002.*În Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.128-129 din 13 septembrie 2002

genital, dacă acesta nu implică penetrare; săvârşirea unor fricţiuni cu membrul viril în spaţiul dintre mamelele persoanei de sex feminin, coapsele, umărul şi gâtul ei, ori pe suprafaţa abdomenului acesteia, etc.[198]

Referitor la acest compartiment am putea raporta următorul exemplu din practica judiciară.

„*X și Y pe data de 27 ianuarie 2021, în jurul orei 06.00, aflându-se în incinta saunei amplasată pe str. Căușeni 17, mun. Chișinău, urmărind intenția satisfacerii necesității sexuale, cu scopul de a o determina la raporturi sexuale pe Z, prin manifestarea unui comportament fizic și verbal, care lezează demnitatea persoanei, au purtat cu ea discuții cu caracter obscen, s-au dezbrăcat în fața acesteia de haine, au atins-o în zone intime, creându-i o atmosferă neplăcută și umilitoare*".[199]

Conducându-se de prevederile Codului penal până la apariția noilor modifică, instanța de judecată a calificat acțiunile făptuitorilor conform art.173 CP al RM.

La caz, potrivit noilor modificări ale Codului penal, acest exemplu ar cădea sub egida art.172 alin.(1) lit. d) CP al RM „*Acțiunile cu caracter sexual neconsimțite săvârșite de două sau mai multe persoane".*

În ceea ce privește latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 172[1] din CP al RM, aceasta constă în acțiunea de constrângere exercitată asupra unui copil, având drept scop determinarea acestuia să participe la un act sexual sau la acțiuni cu caracter sexual neconsimțite în raport cu o altă persoană (terț). Prin urmare, elementul material nu este reprezentat de executarea unui act sexual de către făptuitor asupra victimei, ci de exercitarea unei presiuni fizice, psihice sau morale care anihilează libertatea de voință a copilului și îl determină să întrețină raporturi sexuale cu o altă persoană.

Spre deosebire de art.172 CP al RM, art.173 CP al RM prevede săvârșirea infracțiunii inclusiv prin luarea în considerare a acțiunilor adiacente și anume profitarea de starea de dependență a victimei sau prin amenințare.

Dacă la art. 171 (viol), 172 (acțiuni cu caracter sexual neconsimțite), 174 și 175 făptuitorul întreține nemijlocit acte sexuale sau acțiuni cu caracter sexual cu victima, la art. 172[1] elementul material constă în constrângerea unui copil de a participa la un act sexual sau la acțiuni cu caracter

[198] BRÎNZA, S., STATI, V., TAMAZLÎCARU, A. Violul și acțiunile cu caracter sexual neconsimțite: o abordare din perspectiva Legii nr. 316/2022. [citat: 25.09.2024]. Disponibil: https://juridicemoldova.md/16379/violul-si-actiunile-cu-caracter-sexual-neconsimtite-o-abordare-din-perspectiva-legii-nr-316-2022.html

[199] *Sentința Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani din 10 august 2021,* dosarul nr. 1-553/2021. Disponibil: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/e31506a3-2d50-48ca-a72d-2fe25c052fc6;

sexual neconsimțite în raport cu un terț, fără ca autorul constrângerii să fie participant direct la actul sexual.

Totodată, spre deosebire de art. 173 (hărțuirea sexuală), unde se sancționează pretinderea unui act sexual prin comportamente fizice, verbale sau nonverbale, fără realizarea actului sexual, art. 172¹ presupune constrângerea efectivă a copilului în vederea participării la acte sexuale cu o altă persoană.

În raport cu art. 175¹ (ademenirea minorului în scopuri sexuale), diferența constă în faptul că acesta incriminează actele de atragere sau manipulare a minorului pentru stabilirea unei întâlniri în scop sexual, în timp ce art. 172¹ sancționează etapa ulterioară, respectiv constrângerea copilului de a participa efectiv la acte sexuale cu un terț.

Astfel, art.173 alin.(1) CP al RM stipulează „*Hărțuirea sexuală, adică pretinderea unui act sexual sau a unei alte acțiuni cu caracter sexual prin comportamentul fizic, verbal sau nonverbal, inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaționale sau al comunicațiilor electronice, dacă prin aceasta se creează o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare, discriminatorie sau insultătoare pentru victimă, săvârşită profitând de starea de dependență a victimei sau prin amenințare, cu condiția că fapta nu întrunește elementele violului, ale acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite sau ale constrângerii unui copil în scopuri sexuale*".

Potrivit pct.18 al Hotărârii Plenului CSJ nr.17/2005[200], prin stare de dependenţă se are în vedere situaţia specială în care se află victima faţă de făptuitor, în cadrul unui raport de subordonare (pe verticală sau pe orizontală), care rezultă din relaţii de serviciu, materiale sau de altă natură. Ameninţarea, în cazul infracţiunii prevăzute la art.173 Cod penal, trebuie să-i creeze victimei temerea reală cu privire la posibilitatea survenirii unei daune în detrimentul său, al membrilor de familie, al rudelor sau altor apropiaţi ei. Conţinutul ameninţării în ipoteza hărţuirii sexuale poate viza: distrugerea sau deteriorarea bunurilor, răpirea persoanei, privaţiunea ilegală de libertate, tragerea ilegală la răspundere a persoanei, ameninţarea cu unele acţiuni huliganice, cu răpirea mijlocului de transport sau oricare altă ameninţare care nu cade sub incidenţa normelor specificate la art.171 şi 172 Cod penal. [201]

Aceasta face inaplicabilă în mod obiectiv calificarea infracțiunii ca hărțuire sexuală întrucât, potrivit textului normativ aflat în vigoare la moment, latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art.173 CP al RM presupune manifestarea unui comportament fizic, verbal sau nonverbal combinat cu cel puțin una dintre aceste acțiuni adiacente (profitarea de starea de

[200] Hotărîrea Plenului Curţii Supreme de Justiţie despre practica judiciară în cauzele din categoria infracţiunilor privind viaţa sexuală, nr.17 din 7 noiembrie 2005.
[201] *Ibidem*

dependență a victimei sau prin amenințare), cu condiția că fapta nu întrunește elementele violului sau ale acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite.[202]

Însuși noțiunea de hărțuire, în sine nu prevede o acțiune cu caracter sexual consimțit. Or, potrivit dicționarului explicativ al limbii române, noțiunea de hărțuire presupune „*A necăji pe cineva cu tot felul de neplăceri, probleme, întrebări etc., a nu lăsa în pace pe cineva*". [203]

Spre deosebire de versiunea anterioară a art.174 CP al RM, cea în vigoare conține trei alineate. În alin. (1) art.174 CP al RM, textul „*Raportul sexual altul decât violul, actele de penetrare vaginală, anală sau bucală și altele, comise asupra unei persoane despre care se știa cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 16 ani" a fost substituit prin textul „Actul sexual consimțit, săvârşit cu bună știință cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani*". [204]

În context, legiuitorul moldav a ținut cont inclusiv de prevederile Convenției de la Lanzarote, statele părți vor lua măsuri legislative necesare pentru a asigura incriminarea „*a) activității sexuale cu un copil care, potrivit prevederilor în vigoare ale dreptului național, nu a împlinit vârsta legală pentru viața sexuală. În scopul aplicării paragrafului 1, fiecare parte va decide vârsta până la care este interzisă desfăşurarea de activități sexuale cu un copil. Prevederile paragrafului 1, lit. a) nu se aplică activităților sexuale consimțite între minori*". [205]

Conform pct. 4, 19 ale Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr.17 din 07.11.2005 despre practica judiciară în cauzele din categoria infracțiunilor privind viața sexuală, „*în conformitate cu art.174 CP se califică actul sexual consimțit cu o persoană care nu a atins vârsta de 16 ani, în cazul în care a existat consimțământul victimei la aceste acțiuni. ... actele săvârşite cu o persoană de vârstă fragedă al cărei consimțământ nu are valoare juridică, deoarece nu înțelege semnificația celor ce i se întâmplă, se califică nu conform art.174 CP, ci potrivit art.171 alin. (3) lit. b) sau art.172 alin. (3) lit. a) CP*". [206]

Art.175[1] alin.(1) din CP al RM denotă „*Propunerea, convingerea, manipularea, amenințarea, promisiunea de a oferi avantaje sub orice formă, efectuate inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaționale sau comunicațiilor electronice, în vederea stabilirii unei întâlniri cu*

---

[202] GALAN, D.-C. Aspecte practice privind calificarea infracțiunilor privind viața sexuală în contextul noilor amendamente la Codul penal. În: *Infracțiunea – Răspunderea penală – Pedeapsa. Drept și Criminologie*, ediția a III-a, 7–8 decembrie 2023, Chișinău. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova, 2023, pp. 236–246. ISBN 978-9975-62-754-2.

[203] Dicționarul explicativ al limbii române (DEX online). *Hărțuire*. [citat: 25.09.2024]. Disponibil: https://dexonline.ro/definitie/h%C4%83r%C8%9Buire

[204] Codul penal al Republicii Moldova. *În Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128-129.

[205] Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Convenția de la Lanzarote), adoptată la 25 octombrie 2007, art. 18. [citat: 24.10.2024]. Disponibil: https://rm.coe.int/168046e1d9

[206] Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 17 din 07.11.2005 despre practica judiciară în cauzele din categoria infracțiunilor privind viața sexuală.

un minor, inclusiv prin intermediul reţelelor de comunicaţii electronice, cu scopul săvârşirii împotriva acestuia a oricărei infracţiuni prevăzute la art. 171–175, 208[1]–208[5], dacă aceste acţiuni au fost urmate de fapte materiale care conduc la o astfel de întâlnire".

În continuare urmează să analizăm următorul exemplu din practica judiciară care se referă la infracțiunea prevăzută de art.175[1] Cod penal și anume „Ademenirea minorului în scopuri sexuale".

La caz avem următorul exemplu din practica judiciară, dosarul nr. (12-1-31486-28052019) Sentința din 22 noiembrie 2022, Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani)[207]

„*X în perioada de timp 30 ianuarie - 01 februarie 2019, aflându-se în sectorul Râşcani din mun. Chişinău, acţionând cu intenţie directă, urmărind ademenirea în scopul sexuale a cet.Y, despre care ştia cu certitudine că este minor,[...]i-a propus şi i-a promis lui Y, oferirea avantajelor sub formă de mijloace băneşti în valoare de 50 euro, cu scopul satisfacerii poftei sexuale în formă perversă. Întru atingerea scopului său criminal, X, prin intermediul comunicărilor telefonice a stabilit întâlnire cu minorul Y în sectorul Râşcani pentru data de 01.02.2019. Ulterior, tot X s-a întâlnit cu Y, [...], la propunerea lui X, s-au deplasat în fâşia forestieră, [...], unde X intenţiona să satisfacă pofta sexuală în formă perversă în privinţa minorului Y, şi aflându-se la o distanţă de aproximativ 20 metri de la drum, X nu şi-a dus intenţiile sale criminale până la capăt, deoarece au fost urmăriţi şi stopaţi de către angajaţii poliţiei"*.

Lui X i s-a imputat săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.175[1] alin. (1) din Codul penal – „*ademenirea minorului în scopuri sexuale, adică propunerea şi promisiunea de a oferi avantaje sub orice formă, efectuate inclusiv prin intermediul comunicaţiilor electronice vederea stabilirii unei întâlniri cu un minor, cu scopul săvârşirii împotriva acestuia a oricărei infracţiuni privind viaţa sexuală*".[208]

Calificarea infracțiunii se bazează pe latura subiectivă, care exprimă intenția făptuitorului de a obține satisfacție sexuală profitând de vulnerabilitatea și incapacitatea minorului de a consimți în mod valabil. Acțiunile acestuia sunt orientate spre realizarea unui act sexual, iar nefinalizarea din cauze independente de voința sa poate atrage răspunderea pentru tentativă la una dintre infracțiunile prevăzute la art. 171–175 CP al RM, în concurs cu art. 175¹ alin. (1) CP al RM.[209]

---

[207] *Sentința Judecătoria Chișinău sediul Buiucani din 22 noiembrie 2022*, dosarul nr.(12-1-31486-28052019), [citat 25.09.2024]. Disponibil: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/6aea533c-3992-4e89-b915-c429a85dfa49;

[208] Codul penal al Republicii Moldova. *În Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128-129.

[209] GALAN, D-C. *Aspecte de calificare a infracțiunilor prevăzute la Capitolul IV din Codul penal al Republicii Moldova*. În: Revista Procuraturii Republicii Moldova, 2024, nr. 13, pp. 33-38. ISSN 2587-3601.

În această ordine de idei S. Brînza a precizat „*Totuşi, nu se poate trece cu vederea că, în cazul unei victime de vârstă fragedă, făptuitorul ar fi interesat mai degrabă să profite de imposibilitatea acesteia de a se apăra sau de a-şi exprima voinţa, decât să influenţeze asupra ei pe calea ameninţării, constrângerii sau şantajului. Aceasta întrucât nu întotdeauna o victimă de vârstă fragedă are suficient discernământ pentru a percepe adecvat mesajul conţinut în ameninţare, constrângere sau şantaj. Dacă victima de vârstă fragedă este influenţată, de exemplu, pe calea profitării de imposibilitatea acesteia de a se apăra sau de a-şi exprima voinţa – în vederea determinării ei la raporturi sexuale ori la alte acţiuni cu caracter sexual nedorite – atunci art.173 CP RM nu este aplicabil. În aceste condiţii, răspunderea urmează a fi aplicată conform lit.b) alin.(3) art.171 sau lit.a) alin.(3) art.172 CP RM*”. [210]

În cazul art.175[1] Cod penal, scopul infracțiunii este săvârșirea oricărei infracțiuni privind viața sexuală. La acest compartiment Sergiu Brînza menționează „*Realizarea acestui scop depășește cadrul infracțiunii specificate la art.175[1] CP al RM. Aceasta pentru că infracțiunea privind viața sexuală nu este absorbită de infracțiunea prevăzută la art.175[1] CP RM. Răspunderea se aplică în baza art.175[1] CP RM, indiferent dacă și-a găsit sau nu realizare scopul de săvârșire a oricărei infracțiuni privind viața sexuală*”.[211]

În anumite situații, este posibil concursul dintre art. 175¹ CP al RM și una dintre infracțiunile prevăzute la art. 171–175 CP al RM, în special atunci când făptuitorul determină un minor, prin mijloace de persuasiune sau influențare, să se întâlnească în scopul comiterii unei infracțiuni sexuale, iar ulterior săvârșește efectiv acea infracțiune. În cazul speței noastre urmează minuțios de analizat dacă făptuitorul a depășit cadrul legal al infracțiunii stipulate de art.175[1] din CP al RM, în atare considerent fapta urmează a fi încadrată potrivit regulilor concursului de infracțiuni.[212]

Or, latura obiectivă a infracțiunii în cauză prevede „*Propunerea, convingerea, manipularea, amenințarea, promisiunea de a oferi avantaje sub orice formă, efectuate inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaționale sau comunicațiilor electronice*”. [213]

În speța analizată, infracțiunea prevăzută la art. 175¹ CP al RM se consideră consumată din momentul întâlnirii făptuitorului cu victima minoră. În cazul în care din materialul probator

[210] BRÎNZA, S., STATI, V. Infracțiunile prevăzute la art. 173–175¹ CP în lumina ultimelor amendamente operate în legea penală. În: *Studia Universitatis Moldaviae*. Seria „Științe sociale”, 2013, nr. 3(63), pp. 131–141. ISSN 1814-3199.
[211] *Ibidem*
[212] GALAN, D-C. Aspecte practice privind calificarea infracțiunilor privind viaţa sexuală în contextul noilor amendamente la Codul penal. In: Infracţiunea – Răspunderea penală – Pedeapsa. Drept şi Criminologie, Ed. Ediţia a 3-a, 7-8 decembrie 2023, Chişinău. Chişinău, Republica Moldova: Centrul Editorial-Poligrafic al Universităţii de Stat din Moldova, 2023, Ediţia a 3-a, pp. 236-246. ISBN 978-9975-62-754-2.
[213] Codul penal al Republicii Moldova. *În Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128-129.

rezultă că făptuitorul a trecut la realizarea unui act sexual, fie consimțit, fie neconsimțit, se depășește sfera laturii obiective a art. 175[1] CP al RM, devenind aplicabile alte dispoziții ale Codului penal.

O astfel de calificare cum am menționat mai sus nu încalcă principiul non bis in idem, căci infracțiunea prevăzută de 175[1] CP al RM a fost deja consumată.Modificările recente ale Codului penal impun o analiză mai atentă a calificării faptelor prevăzute la Capitolul IV CP al RM.Latura subiectivă, ca element esențial al infracțiunii, condiționează angajarea răspunderii penale doar în prezența vinovăției, conform regulii mens rea, exprimată prin principiul că fapta nu constituie infracțiune în lipsa vinovăției."

2.8. Sinteza problematicii tratate și a rezultatelor obținute în cadrul Capitolului II

Capitolul II abordează în mod sistematic problematica consimțământului în materia infracțiunilor privind viața sexuală, printr-o analiză interdisciplinară, juridico-penală și comparativă, urmărind clarificarea conceptului, a esenței și a rolului acestuia în calificarea faptelor și delimitarea infracțiunilor din această materie.

În timp ce unele legislații penale mențin modelul coercitiv, majoritatea statelor moderne europene converg tot mai clar spre o paradigmă penală bazată pe lipsa consimțământului, în acord cu exigențele protecției drepturilor fundamentale.

Analiza comparativă a arătat că numeroase state – precum Regatul Unit, Belgia, Luxemburg, Germania, Ucraina, Danemarca, Slovenia sau Spania – au introdus în legislațiile lor penale noțiuni explicite privind consimțământul, subliniind caracterul său voluntar, liber exprimat, în cunoștință de cauză și în absența oricărei forme de constrângere.

Din perspectivă juridico-penală, consimțământul nu este analizat doar ca o simplă manifestare de voință, ci ca un act exprimat în anumite condiții care îi conferă validitate și eficiență juridică. Astfel, este necesară o distincție clară între consimțământul exprimat în fapt care poate fi afectat de factori de presiune sau de constrângere și consimțământul recunoscut de lege, care presupune o voință liberă, lucidă și neafectată de influențe externe abuzive.

Această abordare permite nu doar protejarea efectivă a integrității sexuale a persoanei, ci și trasarea unor limite clare între situațiile ce cad sub incidența dreptului penal și cele care țin de sfera moralității ori a vieții private. În absența unei astfel de distincții, fie s-ar ajunge la ignorarea unor forme subtile de constrângere, fie la o extindere periculoasă a represiunii penale asupra unor relații consimțite în mod real.

Analiza condițiilor lipsei de consimțământ sexual din perspectiva legislației naționale a Republicii Moldova evidențiază faptul că normele actuale, deși evoluate conceptual, se concentrează predominant pe aspectele negative ale consimțământului – respectiv, ipotezele în care acesta lipsește. Codul penal definește caracterul „neconsimțit" al actelor sexuale exclusiv prin prisma constrângerii fizice sau psihice, ori a imposibilității victimei de a se apăra sau de a-și exprima voința, fără a oferi însă o definiție pozitivă și completă a noțiunii de consimțământ sexual în sine.

Această abordare, lasă loc de incertitudini în interpretare, în special în cauzele care nu implică forme evidente de constrângere, dar unde lipsa consimțământului este subtilă sau rezultă din dinamici relaționale complexe. Jurisprudența contribuie la clarificarea acestor situații, însă rămâne tributară unei legislații care nu reglementează expres esența consimțământului – adică manifestarea liberă, conștientă și specifică a voinței de a participa la un act sexual.

În concluzie, reglementarea națională privind lipsa consimțământului sexual reflectă un progres semnificativ în materie penală, însă rămâne perfectibilă. O reformă orientată spre clarificarea conceptului de consimțământ, corelată cu standardele internaționale în materia drepturilor omului, în special cu prevederile art. 36 al Convenției de la Istanbul, potrivit căruia consimțământul trebuie dat voluntar, ca rezultat al liberului arbitru al persoanei, evaluat în contextul circumstanțelor înconjurătoare, ar contribui decisiv la o protecție juridică mai eficientă a victimelor și la o aplicare mai echitabilă a legii penale

Această realitate scoate în evidență nevoia stringentă de armonizare a legislației naționale cu standardele promovate de Convenția de la Istanbul, care impune statelor părți obligația de a asigura că actele sexuale se bazează pe consimțământ „liber exprimat, prin voința liberă a persoanei implicate." Această formulare permite o înțelegere mai amplă și mai echitabilă a consimțământului, incluzând în sfera protecției penale situațiile de abuz de putere, manipulare emoțională sau exploatare a vulnerabilității psihologice.

În același timp, este esențială o abordare echilibrată care să evite atât subaplicarea legii, ce poate conduce la impunitate și revictimizare, cât și suprapenalizarea relațiilor intime consimțite, care ar putea afecta libertatea individuală și drepturile fundamentale ale persoanelor. Această balanță delicată necesită un sistem judiciar capabil să aprecieze în mod nuanțat circumstanțele fiecărui caz, având ca reper principiile proporționalității, legalității și respectului pentru demnitatea umană.

În fine, armonizarea legislației Republicii Moldova cu standardele internaționale, inclusiv cu cele ale Convenției de la Istanbul, reprezintă o provocare dar și o oportunitate pentru consolidarea unui sistem de drept penal modern, care să protejeze în mod efectiv drepturile și

libertățile fundamentale, să prevină și să sancționeze cu fermitate orice formă de violență sexuală, dar și să respecte principiile statului de drept și ale dreptății sociale.

Această reformă sistemică, bazată pe o înțelegere aprofundată a noțiunii de consimțământ și pe integrarea celor mai bune practici internaționale, va contribui nu doar la îmbunătățirea cadrului normativ, ci și la schimbarea culturală necesară pentru promovarea unei culturi a respectului, a egalității și a autonomiei personale în spațiul social și juridic al Republicii Moldova.

Analiza condițiilor lipsei consimțământului prevăzute de legislația Republicii Moldova demonstrează că legiuitorul protejează libertatea sexuală prin identificarea situațiilor în care persoana este lipsită de posibilitatea de a decide în mod liber și conștient. Constrângerea fizică și psihică, imposibilitatea de a se apăra și imposibilitatea de a-și exprima voința constituie expresii diferite ale aceluiași fenomen juridic – suprimarea autonomiei decizionale a victimei. Considerăm că interpretarea acestor ipoteze trebuie realizată în lumina standardelor Convenției de la Istanbul și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, astfel încât accentul să fie pus nu pe existența rezistenței victimei, ci pe existența unui consimțământ liber, autentic și lipsit de orice formă de constrângere.

3. CONSIMȚĂMÂNTUL VICTIMEI ÎN COMPONENȚA INFRACȚIUNILOR PREVĂZUTE LA ART.171-175[1] DIN CP AL RM

3.1. Obiectul infracțiunilor privind viața sexuală

În Capitolul II au fost identificate criteriile generale de apreciere a consimțământului sexual. În prezentul capitol acestea vor fi aplicate asupra fiecărui element constitutiv al infracțiunilor prevăzute la art. 171–175[1] Cod penal. Scopul analizei este de a demonstra că existența sau inexistența consimțământului influențează nu numai existența infracțiunii, ci și calificarea juridică a acesteia.

În doctrină autori precum A. Paladii, A Faigher,[214]S. Brînza și V. Stati[215], menționează că infracţiunile privind viaţa sexuală reprezintă grupul de infracţiuni prevăzute în Capitolul IV din Partea Specială a Codului penal al Republicii Moldova, fiind fapte socialmente periculoase, săvârşite cu intenţie, care vatămă, în mod exclusiv sau în principal, relaţiile sociale cu privire la viaţă sexuală a persoanei.

Obiectul juridic generic în dreptul penal din Republica Moldova se desprinde din obiectul juridic general al infracțiunilor și reprezintă criteriul de fundamentare a sistematizării normelor ce compun Partea Specială a legii penale. Prin definiţie, obiectul juridic generic este obiectul juridic comun unui grup întreg de infracţiuni[216]. Așa cum rezultă din denumirea Capitolului IV al Părții Speciale a Codului penal „Infracțiuni privind viața sexuală”, relaţiile sociale cu privire la viaţa sexuală a persoanei constituie obiectul juridic generic al acestui grup de infracţiuni.

În teza de doctorat a lui A.S. Kapitunov intitulată „Infracțiuni sexuale comise cu violență împotriva minorilor” autorul consideră că obiectul juridic generic al acestor infracțiuni îl constituie totalitatea relațiilor sociale fundamentale ce derivă din exercitarea drepturilor și libertăților esențiale ale persoanei, drepturi care au un caracter inalienabil. Totodată, acesta subliniază că expresia concretă a acestor relații sociale fundamentale se reflectă în statutul constituțional al individului.[217] Considerăm că obiectul juridic generic al infracțiunilor privind viața sexuală trebuie analizat nu doar prin prisma protecției relațiilor sociale referitoare la viața sexuală, ci și prin raportare la autonomia sexuală a persoanei. Această abordare permite explicarea rolului

---

[214] PALADII, A., FAIGHER, A. Unele aspecte privind conceptul și tipologia infracțiunilor care atentează la libertatea și inviolabilitatea sexuală. În: *Particularitățile adaptării legislației Republicii Moldova și Ucrainei la legislația Uniunii Europene*, 23–24 martie 2018, Chișinău. Chișinău: Tipografia Cetatea de Sus, 2018, pp. 265–269. ISBN 978-9975-3078-3-3.

[215] BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea specială*. Vol. I. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. P. 545. ISBN 978-9975-53-469-7.

[216] DRĂGHICI, V. *Obiectul juridic al infracțiunii*. București: Lumina Lex, 2004. P. 168. ISBN 973-588-748-7.

[217] КАПИТУНОВ, А. С. *Насильственные половые преступления против несовершеннолетних*. Краснодар, 2006. С. 23.

determinant pe care îl ocupă consimțământul victimei în delimitarea comportamentului licit de cel incriminat.

În cele din urmă ne alăturăm noțiunilor expuse, și constatăm că obiectul generic al infracţiunilor privind viața sexuală sunt acele relaţii sociale, care sunt caracteristice regimului relaţiilor sexuale create în societate, latura lor obiectivă constând în săvârşirea acţiunilor cu caracter sexual în privinţa unei anumite persoane, ce încalcă interesele ei sexuale.

Viaţa sexuală a persoanei a apărut odată cu persoana, privită în calitate de parte componentă a mediului social, din care făcea parte, iar caracterul şi formele ei s-au schimbat pe măsură ce s-a reformat orânduirea socială, care, la rândul ei a influențat și relațiile sexuale, privite ca valori sociale.[218]

Considerăm că evoluția relațiilor sociale privind viața sexuală explică și transformarea concepției legiuitorului asupra protecției penale. Dacă în reglementările tradiționale accentul era pus predominant pe moralitatea publică și bunele moravuri, legislația penală contemporană plasează în centrul protecției autonomia persoanei și dreptul acesteia de a decide liber asupra propriei vieți sexuale. Această schimbare de paradigmă justifică modificările recente operate în Capitolul IV al Codului penal al Republicii Moldova.

Unii autori[219] menționează că relaţiile sociale cu privire la viaţa sexuală a persoanei determină necesitatea reglementării lor nu numai prin intermediul regulilor de conduită morală, etică, dar şi prin mijloace juridice. Ori acestea din urmă, asigură procrearea și conservarea omenirii.

Nu împărtășim însă ideea potrivit căreia intervenția dreptului penal este justificată exclusiv prin necesitatea asigurării procreării și conservării speciei umane. O asemenea abordare corespunde concepțiilor clasice ale dreptului penal, însă în prezent funcția principală a normelor penale este protejarea libertății, demnității și autonomiei sexuale a persoanei. Astfel, scopul incriminării nu îl constituie protejarea relațiilor familiale sau a funcției reproductive, ci garantarea drepturilor fundamentale ale individului.

Inviolabilitatea sexuală este calitatea persoanei de a fi inviolabilă, un statut de drept şi moralitate care nu poate fi violat, încălcat sau atins. Această stare determină necesitatea de protejare a persoanei contra abuzurilor şi violenței sexuale, sau de intrare în raport sexual în lipsa ori absenţa discernământului din cauza sănătăţii precare sau a vârstei minore.[220]

[218] *Ibidem,* p.266
[219] *Ibidem,* p.266
[220] *Ibidem,* p.267

Prin inviolabilitate sexuală înțelegem o stare de protecție a persoanei împotriva oricăror atingeri aduse sferii sale sexuale indiferent de forma acestora, iar prin libertatea sexuală înțelegem dreptul persoanei de a-și exprima opțiunea în ceea ce privește relațiile sale sexuale.

Considerăm că inviolabilitatea sexuală nu trebuie confundată cu libertatea sexuală. Deși cele două valori sociale sunt strâns legate, ele protejează interese juridice diferite. Libertatea sexuală presupune posibilitatea persoanei de a decide dacă, când și cu cine întreține relații sexuale, în timp ce inviolabilitatea sexuală garantează protecția împotriva oricărei ingerințe neconsimțite în această sferă. Această distincție are relevanță practică în cazul minorilor și al persoanelor lipsite de discernământ, unde accentul cade pe inviolabilitatea sexuală, iar nu pe libertatea de alegere.

În opinia noastră, libertatea sexuală trebuie interpretată într-un sens mai larg decât simpla posibilitate de a accepta sau refuza un act sexual. Ea presupune autonomia persoanei de a-și forma și manifesta în mod liber voința în sfera vieții sexuale, fără constrângeri fizice, psihice sau economice. Din această perspectivă, libertatea sexuală reprezintă o expresie particulară a dreptului la viață privată și a demnității umane.

Autoarea I.V. Pantiuhina în lucrarea „Conceptul infracțiunilor împotriva libertății sexuale și integrității sexuale a persoanei”[221]pornește de la ideea că obiectul juridic generic al acestor infracțiuni îl constituie relațiile sociale ce asigură protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei. În cadrul acestui obiect generic, obiectul juridic special este reprezentat de relațiile sociale care garantează libertatea sexuală și inviolabilitatea sexuală a individului. Totodată, autoarea menționează existența unor obiecte juridice suplimentare ale infracțiunilor privind viața sexuală. Pe lângă libertatea și inviolabilitatea sexuală, aceste infracțiuni pot afecta sănătatea fizică și psihică a victimei, demnitatea umană, dezvoltarea morală a minorilor și integritatea corporală a persoanei.

Ne raliem opiniei exprimate de I.V. Pantiuhina în ceea ce privește delimitarea dintre obiectul juridic generic și obiectul juridic special al infracțiunilor contra vieții sexuale. Totuși, apreciem că includerea sănătății fizice și psihice, a integrității corporale și a demnității umane în categoria obiectelor juridice suplimentare nu trebuie generalizată pentru toate infracțiunile prevăzute în Capitolul IV al Codului penal. Aceste valori sociale sunt afectate în mod diferit, în funcție de modalitatea concretă de realizare a fiecărei infracțiuni. De exemplu, în cazul violului sau al acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite atingerea adusă integrității corporale poate fi evidentă, în timp ce în cazul ademenirii minorului în scopuri sexuale (art. 175[1] CP al RM) obiectul

[221] ПАНТЮХИНА, И. В. Понятие преступлений против половой свободы и половой неприкосновенности личности. В: *Юридическая наука*, 2011, № 1. С. 52–54.

juridic secundar este reprezentat, în principal, de dezvoltarea psihică și sexuală normală a minorului, fără existența unei atingeri directe aduse integrității corporale.

Analiza doctrinară demonstrează că, deși terminologia utilizată diferă de la un autor la altul, toate concepțiile converg asupra aceleiași idei fundamentale: dreptul penal protejează posibilitatea persoanei de a decide în mod liber asupra propriei vieți sexuale. În opinia noastră, această idee reprezintă fundamentul conceptual al consimțământului sexual și justifică rolul central pe care acesta îl ocupă în structura infracțiunilor privind viața sexuală.

Obiectul material al acţiunilor violente cu caracter sexual îl constituie corpul persoanei. Acțiunea cu caracter sexual poate fi săvârșită asupra oricărei părți a corpului persoanei, inclusiv asupra organelor genitale sau asupra altor părți erogene a corpului.[222]. Susținem afirmația autoarei ruse, or obiectul material al infracțiunilor care presupun un contact fizic cu victima îl constituie corpul persoanei. Considerăm că această concluzie rezultă din însăși modalitatea de realizare a elementului material al acestor infracțiuni, întrucât atingerea adusă valorilor sociale ocrotite se produce printr-o influențare directă asupra integrității corporale și a libertății sexuale a victimei. Nu orice atingere a corpului este însă relevantă penal, ci numai aceea care prezintă un caracter sexual și este aptă să aducă atingere libertății sau inviolabilității sexuale.

Obiectul material a infracțiunii prevăzute la art.171 Cod penal al RM (‚Violul) îl constituie corpul persoanei. Obiectul material al acestei infracțiuni poate fi reprezentat exclusiv de corpul unei persoane aflate în viață. În consecință, actul sexual comis asupra unui cadavru nu se încadrează în dispozițiile art.171 Cod penal, ci urmează a fi calificat potrivit art.222 CP al RM (profanarea mormintelor). Același lucru este valabil și pentru infracțiunea prevăzută de art.172 (Acțiuni cu caracter sexual neconsimțite) din Codul penal.

Considerăm că delimitarea obiectului material exclusiv la corpul unei persoane aflate în viață este justificată de obiectul juridic al infracțiunii. Libertatea și inviolabilitatea sexuală presupun existența unei persoane vii, capabile să fie titularul acestor valori sociale. În lipsa acestei condiții, protecția penală se transferă asupra altor relații sociale, respectiv respectul datorat persoanei decedate, ceea ce explică încadrarea juridică potrivit art. 222 CP al RM.

În ceea ce privește infracțiunea prevăzută la art. 172[1] CP al RM (Constrângerea unui copil în scopuri sexuale), apreciem că obiectul material îl constituie corpul copilului, întrucât constrângerea exercitată de făptuitor urmărește determinarea victimei să participe la un act sexual sau la acțiuni cu caracter sexual. Deși autorul nu realizează în mod necesar actul sexual cu victima,

[222] BLAȘCU, O. Obiectul și latura obiectivă a infracțiunii de viol. În: *Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației*, ediția a VIII-a, 4 iunie 2021, Cahul. Cahul: Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul, 2021, vol. 8, partea I, pp. 126–135. ISSN 2587-3563. E-ISSN 2587-3571.

atingerea adusă relațiilor sociale ocrotite se produce prin folosirea corpului copilului ca obiect al exploatării sexuale. Din acest motiv, nu poate fi împărtășită opinia potrivit căreia această infracțiune ar fi lipsită de obiect material doar pentru că autorul nu întreține personal raportul sexual cu victima. Elementul determinant îl constituie existența unei influențări directe asupra corpului copilului, chiar dacă actul sexual este realizat în raport cu un terț.

La fel victimă a acestei infracțiuni în cazul alin. (1) din art.172^1 CP al RM este copilul cu vârsta între 14 și 18 ani. Art. 51 alin. (1) din Codul familiei al RM definește copilul ca fiind „persoana care nu a atins vîrsta de 18 ani (majoratul)". În cazul alin. (2) din art.172^1 CP al RM victimă este persoana care nu a atins vârsta de 14 ani. Divizarea victimelor în funcție de pragul de 14 ani nu este întâmplătoare. Legiuitorul pornește de la gradul diferit de vulnerabilitate al copilului, apreciind că persoana sub 14 ani beneficiază de o protecție penală sporită, ceea ce justifică agravarea răspunderii penale.

Infracţiunea de hărţuire sexuală prevăzută de art.173 Cod penal are obiect material în acele cazuri când acţiunea principală din cadrul faptei prejudiciabile prevăzute la art.173 CP al RM se realizează în formă fizică (de exemplu, pe calea mângâierilor, îmbrăţişărilor, ciupiturilor, palmelor „amicale", strângerilor uşoare de diferite părţi ale corpului, săruturilor „prieteneşti", îmbrâncelilor etc.). În astfel de cazuri, corpul victimei reprezintă obiectul material al infracţiunii prevăzute la art.173 CP al RM.[223] În schimb, atunci când conduita constă exclusiv în manifestări verbale, scrise, corpul victimei nu este supus unei influențări directe, astfel încât infracțiunea nu are obiect material. Această distincție are importanță practică în delimitarea modalităților de realizare a laturii obiective.

Victima hărțuirii sexuale poate fi orice persoană, indiferent de gen, vârstă sau alte caracteristici. De asemenea, nu are relevanță dacă victima și făptuitorul au aceeași apartenență sexuală sau una diferită.

Obiectul material a infracțiunii prevăzute la art.174 CP al RM, îl constituie corpul persoanei.

Victimă a infracțiunilor în cauză, poate fi persoana de sex feminin sau masculin, care la momentul săvârșirii faptei nu a împlinit vârsta de 16 ani, iar la calificare nu are importanță gradul de maturizare sexuală a victimei. Deși art. 174 utilizează sintagma „act sexual consimțit", apreciem că este vorba despre un consimțământ exclusiv în sens factual, iar nu juridic. Minorul sub 16 ani nu dispune de capacitatea necesară pentru exprimarea unui consimțământ valabil în materia vieții

[223] BRÎNZA, S. *Infracţiunile prevăzute la art.173-175[1] CP RM în lumina ultimelor amendamente operate în legea penală*. Revistă Ştiinţifică a Universităţii de Stat din Moldova, 2013, nr.3(63), pp.131-141. ISSN 1814-3199,

sexuale, motiv pentru care legea înlătură relevanța juridică a acordului exprimat. În consecință, ceea ce este consimțit în fapt este lipsit de valoare juridică.

Actul sexual săvârșit cu o persoană de vârstă fragedă nu poate fi considerat consimțit din punct de vedere juridic, deoarece victima nu are capacitatea necesară de discernământ pentru a-și exprima o voință valabilă în această materie. În astfel de situații, făptuitorul se află într-o poziție de dominare asupra victimei, profitând de vulnerabilitatea acesteia, ceea ce conduce la încadrarea faptei sub incidența lit. b) alin. (3) art.171 CP al RM.

În ceea ce privește infracțiunea prevăzută la art.175^1 alin. (1) din CP al RM, mai mulți autori printre care S.Brînza.[224], C. Bulai[225] consideră că infracțiunea prevăzută la art. 175^1 CP al RM nu are obiect material, deoarece conduita incriminată constă în propunerea, convingerea, manipularea sau amenințarea minorului, fără exercitarea unei influențe nemijlocite asupra corpului victimei.

Ne raliem acestei opinii, întrucât atingerea adusă valorii sociale ocrotite se produce exclusiv asupra libertății psihice și sexuale a minorului, iar corpul acestuia nu constituie suportul material al acțiunii infracționale.

Victimă a infracțiunii prevăzută la art.175^1 alin. (1) din CP al RM poate fi numai persoana – de sex feminin sau de sex masculin care la momentul săvârșirii infracțiunii nu a atins vârsta de 18 ani.[226]

Analiza obiectului material al infracțiunilor prevăzute în Capitolul IV al Codului penal demonstrează că existența acestuia depinde de modalitatea concretă de realizare a elementului material. Astfel, infracțiunile prevăzute la art.171-175 presupun o influențare directă asupra corpului victimei, motiv pentru care au obiect material. În schimb, art.175^1 și anumite modalități ale art.173 protejează libertatea sexuală prin incriminarea unor conduite care nu implică un contact fizic, ceea ce justifică inexistența obiectului material. Această diferențiere confirmă faptul că noțiunea de obiect material nu poate fi analizată în mod uniform pentru toate infracțiunile contra vieții sexuale, ci trebuie raportată la conținutul concret al laturii obiective.

Obiectul juridic special al infracțiunilor din capitolul IV al Codului penal al RM

Determinarea obiectului juridic special al infracțiunilor prevăzute în Capitolul IV al Codului penal al Republicii Moldova prezintă o importanță deosebită atât sub aspect teoretic, cât și practic, deoarece acesta reflectă valoarea socială pe care legiuitorul a urmărit să o protejeze prin incriminarea fiecărei fapte. Deși toate aceste infracțiuni sunt reunite sub denumirea generică de

[224] *Ibidem*
[225] BULAI, C. Manual de drept penal. Partea Generală. – București: 1997. – p.647
[226] *Ibidem*

infracțiuni privind viața sexuală, analiza normelor de incriminare demonstrează că obiectul juridic special nu este identic pentru toate componențele de infracțiune, ci cunoaște particularități determinate de natura conduitei incriminate și de categoria persoanei ocrotite.

Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.171 CP al RM, îl constituie relațiile sociale referitoare la libertatea si inviolabilitatea vieții sexuale a persoanei, adică dreptul pe care orice persoana (bărbat și/sau femeie), îl are de a dispune în mod liber si după bunul plac de corpul ei, în materia vieții sexuale, atâta timp cât aceasta nu cade sub incidenta legii penale. Iar în cazul faptelor de la lit. a) din alin. (2) și de la lit. b) din alin. (3) ale art.171 CP al RM, obiectul juridic principal îl formează relațiile sociale cu privire la inviolabilitatea sexuală a minorilor[227]

Considerăm că libertatea și inviolabilitatea sexuală formează un obiect juridic unic, deoarece cele două valori sociale sunt complementare. Libertatea sexuală presupune dreptul persoanei de a decide în mod autonom asupra propriei vieți sexuale, în timp ce inviolabilitatea sexuală garantează protecția împotriva oricărei ingerințe neconsimțite. În cazul violului, atingerea adusă acestor valori este inevitabilă, întrucât actul sexual neconsimțit anulează posibilitatea victimei de a-și exercita liber autodeterminarea sexuală.

Obiectul juridic special de cele mai dese ori, are un caracter complex, fiind format din: 1) obiect juridic principal care cuprinde relațiile sociale cu privire la inviolabilitatea sexuală și libertatea sexuală a persoanei și 2) obiect juridic secundar - relațiile sociale cu privire la libertatea psihică, integritatea corporală, sănătatea sau viața persoanei.[228]

Astfel, obiectul juridic principal al infracțiunii prevăzute la art.171 Cod penal, îl constituie relațiile sociale cu privire la inviolabilitatea sexuală și libertatea sexuală a persoanei, care sunt apărate împotriva actului sexual neconsimțit.[229] Obiectul juridic secundar a infracțiunii prevăzute la art.171 Cod penal, îl formează relațiile sociale cu privire la libertatea psihică, integritatea corporală, sănătatea sau viața persoanei.[230] În privința infracțiunilor prevăzute la art.171 alin.(2) lit.a) CP al RM și art.171 alin.(3) lit.b) CP al RM, obiectul juridic special este format și din relațiile sociale cu privire la inviolabilitatea sexuală a minorilor.

Deși obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.172 CP al RM coincide, în esență, cu cel al violului, apreciem că cele două infracțiuni nu se diferențiază prin valoarea socială

---

[227] BRÎNZA, S., ULIANOVSCHI, X., STATI, V., GROSU, V., ȚURCANU, I. *Drept penal. Partea specială*. Vol. II, ediția a II-a. Chișinău: Cartier Juridic, 2005, p. 160. ISBN 9975-79-325-8.

[228] BRÎNZA, S. *Infracțiuni contra vieții, sănătății, libertății și demnității persoanei*. Chișinău: USM, 1999. P. 177. ISBN 9975-917-09-7.

[229] BLAȘCU, O. Obiectul și latura obiectivă a infracțiunii de viol. În: *Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației*, ediția a VIII-a, 4 iunie 2021, Cahul. Cahul: Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Cahul, 2021, vol. 8, partea I, pp. 126–135. ISSN 2587-3563. E-ISSN 2587-3571.

[230] BRÎNZA, S, STATI, V.Drept Penal…., p. 390

protejată, ci prin modalitatea de atingere adusă acesteia. În ambele cazuri sunt ocrotite libertatea și inviolabilitatea sexuală ale persoanei, însă în timp ce art.171 incriminează actul sexual neconsimțit, art.172 are în vedere orice alte acțiuni cu caracter sexual neconsimțite.

În opinia noastră, caracterul complex al obiectului juridic special este determinat de faptul că violul afectează simultan mai multe valori sociale. Deși scopul principal al normei este protejarea libertății și inviolabilității sexuale, modalitatea de comitere a infracțiunii presupune frecvent exercitarea violenței sau a constrângerii, ceea ce poate aduce atingere și libertății psihice, integrității corporale ori sănătății victimei. Din acest motiv, obiectul juridic secundar nu trebuie privit ca un element facultativ al analizei, ci ca o consecință firească a modalității de realizare a laturii obiective.

În cazul modalităţilor de la lit.a) din alin.(2) și de la lit.a) din alin.(3) ale art.172 din CP al RM, obiectul juridic principal al infracţiunii analizate este format din relaţiile sociale cu privire la inviolabilitatea sexuală a minorilor. Apreciem că, în cazul minorilor, legiuitorul deplasează accentul de la libertatea sexuală la inviolabilitatea sexuală. Această soluție este justificată prin faptul că minorul nu dispune întotdeauna de maturitatea necesară pentru a înțelege pe deplin implicațiile unui act sexual. Prin urmare, protecția penală este orientată nu atât spre respectarea voinței exprimate de victimă, cât spre protejarea dezvoltării sale fizice și psihice normale.

Victima în cazul infracţiunii analizate în varinata de până la apariția modificărilor la Codul penal până la intrarea în vigoare a Legii nr.316/2022, adoptă o postură sau alta, în funcţie de modalitatea sub care apare acţiunea principală din cadrul laturii obiective: persoana de sex masculin (în cazul homosexualismului); persoana de sex feminin (în cazul lesbianismului); persoana de sex masculin sau feminin (în cazul satisfacerii poftei sexuale în forme perverse). În cazul primelor două modalităţi enunţate, victima are aceeași apartenenţă sexuală ca și autorul (sau coautorul care săvârșește actul sexual).[231]

În prezent, odată cu intrarea în vigoare a Legii nr.316/2022, victima acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite poate avea fie o altă apartenență sexuală decât autorul infracțiunii (sau coautorul care săvârșește acțiunea principală prevăzută la art.172 CP al RM), fie aceeași apartenență sexuală cu acesta.

Astfel, infracțiunea reglementată de art.172 CP al RM nu se distinge de cea prevăzută la art.171 CP al RM prin caracteristicile victimei, ci prin modul de săvârșire a acțiunii principale care constituie fapta prejudiciabilă.

[231] BRÎNZA, S., STATI, V., TAMAZLÎCARU, A. „*Violul și acțiunile cu caracter sexual neconsimțite: o abordare din perspectiva Legii nr. 316/2022*"…

Modificările operate prin Legea nr.316/2022 reflectă renunțarea la concepția tradițională potrivit căreia anumite forme ale acțiunilor sexuale neconsimțite puteau exista numai între persoane de același sex. Considerăm că această soluție legislativă este în concordanță cu standardele Convenției de la Istanbul și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, deoarece obiectul juridic protejat este libertatea sexuală a persoanei, iar aceasta nu depinde de sexul autorului sau al victimei.

Obiectul juridic special al infracţiunii prevăzute la art.172[1] CP al RM (Constrângerea unui copil în scopuri sexuale) are un caracter complex, pe de o parte sunt relaţiile sociale cu privire la inviolabilitatea sexuală și libertatea sexuală a copilului iar în calitate de obiect juridic secundar sunt relaţiile sociale cu privire la libertatea psihică a copilului de a consimți la relații sexuale.

Precizăm că și obiectul juridic special al infracţiunii de hărţuire sexuală art.173 CP al RM este unul complex. Obiectul juridic principal al infracțiunii este reprezentat de relațiile sociale ce țin de inviolabilitatea și libertatea sexuală a persoanei. Obiectul juridic secundar îl constituie relațiile sociale referitoare la libertatea psihică, integritatea corporală și sănătatea persoanei.

Totodată, susținem ideea că, obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.174 Cod penal al Republicii Moldova constă în ansamblul relațiilor sociale ce protejează inviolabilitatea sexuală a persoanelor care nu au împlinit vârsta de 16 ani.[232]

În partea ce vizează obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.175 CP al RM, sunt relevante explicațiile analizate supra privind infracțiunea prevăzută la art.174 CP al RM.

Spre deosebire de infracțiunea prevăzută la art.172 CP al RM, art.175 CP al RM sancționează acțiunile care sunt consimțite de victima care nu a atins vârsta de 16 ani sau victima care nu dispune de discernământul necesar pentru a consimți atare acțiuni asupra sa.

În accepțiunea celor expuse se prezintă următorul exemplu comparativ: „Dacă un bărbat de 30 de ani atinge în mod obscen o fată de 15 ani și aceasta nu se opunea, fapta va fi încadrată la art.175 CP al RM. Dacă același bărbat atinge o fată de 15 ani împotriva voinței acesteia, fapta va fi încadrată la art.172 CP al RM”.

În ambele articole, atât 172 cât și 175 CP al RM, acțiunile incriminate sunt acțiuni cu caracter sexual fără a include actul sexual propriu-zis (care ar intra sub incidența art.171 sau 174 CP al RM).

Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 175[1] CP al RM (ademenirea minorului în scopuri sexuale) îl constituie relațiile sociale referitoare la viața sexuală a minorilor, privite sub aspectul asigurării dezvoltării lor fizice și psihice normale. Considerăm că această

[232] *Ibidem*

incriminare se distinge de celelalte infracțiuni prevăzute în Capitolul IV al Codului penal prin faptul că protecția penală intervine într-o etapă anterioară producerii unui contact sexual ori a unei atingeri fizice asupra victimei. Legiuitorul urmărește prevenirea exploatării sexuale a minorului încă din faza în care acesta este atras, manipulat sau determinat să stabilească o întâlnire în scopuri sexuale. Din această perspectivă, valoarea socială ocrotită nu este doar libertatea sau inviolabilitatea sexuală a minorului, ci și dezvoltarea sa fizică și psihică normală, care poate fi afectată chiar și în lipsa realizării unui act sau unor acțiuni cu caracter sexual.

3.2. Latura obiectivă a infracțiunilor privind viața sexuală

Considerăm că definiția doctrinară a laturii obiective este relevantă pentru infracțiunile privind viața sexuală, deoarece delimitarea dintre diferitele componențe de infracțiune se realizează, în principal, prin elementul material al faptei. Spre deosebire de alte categorii de infracțiuni, unde diferențierea este determinată de urmarea prejudiciabilă sau de forma de vinovăție, în materia infracțiunilor privind viața sexuală criteriul esențial îl constituie modalitatea concretă de realizare a acțiunii incriminate.

În general, latura obiectivă a oricărei infracţiuni o constituie „aspectul exterior al atentatului periculos la obiectele ocrotite de legea penală, adică aspectul exterior al comportării persoanei manifestate în lumea reală şi exprimate prin cauzarea pericolului acestui obiect sau prin ameninţarea de a-l pune în pericol.”[233]

Autorii Cușnir V., Paladii A., Cernomoreț S. (2006), subliniază că pericolul social al infracțiunilor privind viața sexuală constă, în primul rând, în prejudiciul direct cauzat victimei, iar în al doilea rând, în efectele destabilizatoare pe care acestea le produc asupra ordinii sociale și a dezvoltării normale a vieții sociale. Autorii evidențiază că încălcarea libertății sexuale generează o stare de insecuritate generalizată în societate, determinând un dezechilibru grav la nivelul organismului social, motiv pentru care protecția juridico-penală a persoanei impune sancționarea mai severă a acestor infracțiuni, în contextul amplificării fenomenului violenței.[234]

Considerăm întemeiată observația autorilor referitoare la pericolul social sporit al acestor infracțiuni și ne reliem acestei poziții.

În publicația „Latura obiectivă a infracţiunii de viol”, Adrian Tăbîrţă realizează o analiză juridico-penală detaliată a conţinutului constitutiv al infracţiunii de viol, insistând asupra

[233] MACARI, I. *Drept penal al Republicii Moldova. Partea generală*. Chișinău: USM, 1999. P. 88. ISBN 9975-917-10-0.
[234] CUȘNIR, V., PALADII, A., CERNOMOREȚ, S. *Infracțiunea de viol: aspecte juridico-penale*. Chișinău: Totex-Lux, 2006. P. 8. ISBN 978-9975-9575-2-6.

importanţei determinării corecte a elementelor laturii obiective pentru încadrarea juridică a faptei..[235] Ne raliem opiniei exprimate de A. Tăbîrță privind rolul determinant al laturii obiective în calificarea infracțiunii de viol. Totuși, apreciem că importanța acesteia nu se limitează la delimitarea violului de alte infracțiuni contra vieții sexuale, ci permite și diferențierea între infracțiunile consumate și tentative, precum și între pluralitatea de infracțiuni și concursul ideal de infracțiuni. Din această perspectivă, analiza elementului material trebuie realizată în strânsă legătură cu scopul și modalitatea de exercitare a constrângerii.

În contextul evoluției legislative din Republica Moldova, modificările aduse prin Legea nr.316/2022 au adus modificări semnificative în ceea ce privește reglementarea infracțiunii de viol, prevăzută la articolul 171 CP al RM. Aceste schimbări au influențat în mod direct latura obiectivă a infracțiunii în partea ce vizează acțiunea principală.

Una dintre modificările esențiale aduse de Legea nr.316/2022 pentru modificarea unor acte normative, este schimbarea terminologiei utilizate pentru a defini acțiunea principală a infracțiunii de viol. Astfel, înainte de intrarea în vigoare a acestei legi, actul principal era descris în termenii „raportului sexual", care se referea la penetrarea vaginală de natură sexuală. În prezent, Codul penal utilizează termenul „act sexual", care cuprinde acțiunea de penetrare vaginală, anală sau orală de natură sexuală cu orice parte corporală sau obiect.

Despre necesitatea instituirii unor astfel de modificări, încă în anul 2006, a accentuat și penalistul V. Cușnir, care a considerat mai corect ca elementul material al infracțiunii de viol să fie întitulat „actul sexual de orice natură.[236] Apreciem că opinia exprimată de V. Cușnir încă din anul 2006 s-a dovedit a fi întemeiată, fiind ulterior valorificată de legiuitor prin modificările operate în anul 2022. Acest fapt demonstrează că doctrina poate avea un rol determinant în perfecționarea legislației penale.

Considerăm că înlocuirea sintagmei „raport sexual" cu „act sexual" reprezintă una dintre cele mai importante modificări aduse Capitolului IV al Codului penal. Această schimbare nu are doar un caracter terminologic, ci produce efecte juridice semnificative asupra sferei de aplicare a normei de incriminare. Prin extinderea noțiunii de act sexual la orice formă de penetrare de natură sexuală, legiuitorul a eliminat lacunele existente în vechea reglementare și a aliniat legislația Republicii Moldova la standardele internaționale privind protecția victimelor violenței sexuale.

Noțiunea de raport sexual până la apariția modificărilor în vigoare la Codul penal era utilizată atât în art.171 „Violul" din CP al RM, cât și în art.201 „Incestul" din Codul penal. La

[235] TĂBÎRȚĂ, A. Latura obiectivă a infracțiunii de viol. În: *Revista Națională de Drept*, 2008, nr. 3, pp. 67–69.
[236] CUȘNIR, V. *Infracțiunea de viol. Aspecte juridico-penale. Studiu monografic*. Chișinău: Totex-Lux, 2006. ISBN 978-9975-9575-2-6.

moment însă deși a fost modificată latura obiectivă a art.171 CP al RM, infracțiunea prevăzută la art.201 a rămas neschimbată.

Cu titlu de lege ferendă, sugerăm ca norma de la art.201 CP al RM la fel să intervină cu modificări în sensul înlocuirii sintagmei de „raport sexual" cu sintagma de act sexual.

Introducerea sintagmei „act sexual" în art.201 CP al RM este justificată, întrucât acest termen, conform art.132^2 alin. (1) CP al RM, include nu doar penetrarea vaginală, ci și penetrarea anală sau orală, atât cu orice parte corporală, cât și cu orice obiect.

O diferență semnificativă între termenul „raport sexual", utilizat anterior și termenul „act sexual" constă în faptul că acesta din urmă este mai larg, incluzând nu doar penetrarea vaginală, ci și pe cea anală și orală. De asemenea, termenul „raport sexual" se referea strict la penetrarea vaginală de natură sexuală, în timp ce „actul sexual" este aplicabil pentru orice formă de penetrare de natură sexuală, indiferent de cavitatea corporală implicată.

Așadar am stabilit că *latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art.171 Cod penal*, constă în fapta prejudiciabilă concretizată în acțiuni de două tipuri și anume *acțiunea principală* – actul sexual și *acțiunea adiacentă* exprimată în oricare din următoarele modalități - constrângerea fizică, constrângerea psihică, profitarea de starea de imposibilitate a victimei de a se apăra ori de a-și exprima voința.

Prin constrângere fizică se înţelege actele de violenţă exprimate prin folosirea de către făptuitor a forţei fizice pentru a înfrânge rezistenţa victimei.[237]

Totodată, nu este necesar ca forţa fizică depusă de făptuitor contra victimei să fie absolut irezistibilă. Intensitatea acestei violenţe de a obliga la raport sexual se apreciază în fiecare caz concret, luîndu-se în considerare circumstanţele în care a fost realizată această forţă, precum şi de posibilităţile reale de rezistenţă pe care le-a avut victima. „Nu are relevanţă împrejurarea că rezistenţa victimei a fost sau este uşor înfrîntă".[238] Cerinţa legii referitoare la exercitarea constrîngerii este îndeplinită şi atunci cînd victima, în condiţiile concrete în care s-a aflat, dîndu-şi seama că orice rezistenţă ar fi zadarnică şi ea, eventual, ar putea agrava situaţia, nu a opus nici o rezistenţă făptuitorului. Ceea ce interesează este că din comportarea ei să fi rezultat refuzul categoric, energic, dar nu simulat la raport sexual cu făptuitorul.[239]

[237] TĂBÎRȚĂ, A. Latura obiectivă a infracțiunii de viol. În: Revista Națională de Drept, 2008, nr. 3, pp. 67–69. ISSN 1811-0770.
[238] BLAȘCU, O. Obiectul și latura obiectivă a infracțiunii de viol. În: *Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației*, ediția a VIII-a, 4 iunie 2021, Cahul. Cahul: Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Cahul, 2021, vol. 8, partea I, pp. 126–135. ISSN 2587-3563. E-ISSN 2587-3571.
[239] AVRAM, M., POPOVICI, T. COBĂȘNEANU,V. *Cercetarea infracțiunilor contra persoanei*. Ghidul ofițerului de urmărire penală, ed. ARC, Chișinău, 2004 pp.128

Folosirea câinilor dresați, a animalelor agresive, precum vitele înfuriate, sau a altor vietăți sau insecte, cum ar fi șerpii, scorpionii și altele, în scopul de a constrânge victima, constituie un mijloc de comitere a infracțiunii, echivalând cu aplicarea unei forme de violență fizică.

Dacă în timpul violului sau al acţiunilor violente cu caracter sexual constrîngerea fizică s-a exprimat în vătămarea intenţionată medie sau uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii, faptele săvârșite se califică numai conform art.171 CP al RM, nefiind necesară calificarea suplimentară potrivit art.152 CP al RM sau art.78 Cod contravențional.

Dacă în timpul violului sau al acţiunilor violente cu caracter sexual victimei ia fost cauzată vătămarea intenţionată gravă a integrităţii corporale sau a sănătăţii, acţiunile făptuitorului urmează a fi calificate prin concurs de infracţiuni în baza art.151 şi, respectiv, 171 CP al RM.

Constrângerea psihică se manifestă prin ameninţări cu aplicarea forţei asupra victimei, copiilor, rudelor, apropiaţilor acesteia cu scopul de a înfrânge rezistenţa victimei şi de a o sili să întreţină cu făptuitorul relaţii sexuale.

De aceea, trebuie de avut în vedere că în caz de viol sunt posibile numai ameninţări de aşa ordin care pot să ducă persoana într-un impas egalând cu starea de neputinţă.

O altă modificare importantă adusă de Legea nr.316/2022 este extinderea cercului victimelor în contextul infracțiunii de viol. Astfel, legea permite ca nu doar victima direct afectată de actul sexual să fie protejată, ci și o persoană terță care poate fi supusă unei constrângeri fizice sau psihice. Aceasta înseamnă că făptuitorul poate exercita presiune asupra unei terțe persoane pentru a influența comportamentul victimei directe.

Această schimbare este semnificativă din mai multe motive. În primul rând, reflectă realitățile complexe ale situațiilor de viol, în care agresorii pot folosi diverse strategii de manipulare, inclusiv amenințări la adresa altor persoane, pentru a forța victima să cedeze. De exemplu, un agresor poate amenința unele persoane apropiate victimei pentru a o determina să se supună actului sexual. În acest context, extinderea victimei nu doar la persoana direct afectată, ci și la o terță persoană, adaugă o dimensiune suplimentară protecției legale.

Hotărîrea Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova menţionată mai sus a specificat că „prin ameninţarea aplicată ca mijloc de înfrîngere a rezistenţei victimei se subînţelege sperierea victimei cu asemenea acţiuni sau vorbe care dezvăluie intenţia reală a vinovatului da a aplica forţa fizică faţă de victimă, copiii ei, rudele apropiate sau alte persoane. Ea se manifestă şi prin acţiunile ameninţătoare ale vinovatului, de exemplu, prin demonstrarea armei (pistolului, cuţitului, briciului etc.).[240]

[240] Hotărîrea Plenului Curţii Supreme de Justiţie despre practica judiciară în cauzele din categoria infracţiunilor privind viaţa sexuală, nr.17 din 7 noiembrie 2005

Dacă după consumarea raportului sexual benevol, făptuitorul a exercitat constrîngere psihică asupra persoanei în alt scop, atunci infracţiunea de viol va lipsi, iar acţiunile făptuitorului vor fi calificate la caz concret în dependenţă de fapta săvîrşită.[241]

Profitarea de imposibilitatea victimei de a se apăra presupune situația în care victima percepe caracterul acțiunilor făptuitorului și, în unele cazuri, chiar se opune acestora, însă, din cauza unei stări fizice obiective (de exemplu, imobilizare, paralizie, boală gravă, dizabilitate fizică sau alte împrejurări similare), nu are posibilitatea efectivă de a opune rezistență ori de a împiedica producerea actului sexual.

Profitarea de imposibilitatea victimei de a-și exprima voința, în schimb, vizează situațiile în care victima nu este capabilă să înțeleagă natura și semnificația actului sexual sau să își formeze și să își exteriorizeze un consimțământ valabil. O asemenea stare poate exista, de exemplu, în cazul inconștienței, somnului profund, ebrietății patologice sau profunde, afecțiunilor psihice ori altor împrejurări care exclud discernământul victimei.

Starea de imposibilitate a persoanei de a-şi exprima voinţa se manifestă prin incapacitatea persoanei de a înţelege realitatea înconjurătoare şi caracterul real al faptei.[242] Astfel de situaţii apar în cazurile pierderii cunoştinţei, unei absolute stări de ebrietate alcoolică, narcotică sau toxică ce au provocat un somn profund, a unui somn hipnotic. În starea de somn fiziologic profund, violul este posibil numai datorită confuziei de persoană, pe care victima o poate face. [243]

Somnul hipnotic poate să permită şi producerea violului, deoarece victima nu are posibilitate de a opune rezistenţă. De asemenea va fi viol şi raportul sexual săvîrşit cu o persoană profitînd de neputinţa ei de a-şi exprima voinţa şi în cazul aflării în stare de moarte aparentă (falsă). Moartea aparentă (falsă) este o asemenea stare cînd, ca urmare a unor maladii complicate sau în urma acţiunii unor factori externi, persoana bolnavă sau traumatizată se află într-o stare de leşin profund, dar nu este moartă.[244]

La examinarea dosarelor în privința victimelor infracțiunilor privind viața sexuală aflate în stare de ebrietate, urmează să fie stabilit deosebit de minuţios gradul ebrietăţii victimei, starea ei fizică şi psihică, situaţia în care a avut loc infracţiunea, posibilitatea de a chema în ajutor etc.

---

[241] BLAȘCU, O. *Obiectul și latura obiectivă a infracțiunii de viol*. În: Perspectivele şi Problemele Integrării în Spaţiul European al Cercetării şi Educaţiei, Ed. 8, 4 iunie 2021, Cahul. Cahul: Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Cahul, 2021, Vol.8, Partea 1, pp. 126-135. ISBN 2587-3563. ISSN E-ISSN 2587-3571.

[242] BLAȘCU, O. *Obiectul și latura obiectivă a infracțiunii de viol*. În: Perspectivele şi Problemele Integrării în Spaţiul European al Cercetării şi Educaţiei, Ed. 8, 4 iunie 2021, Cahul. Cahul: Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Cahul, 2021, Vol.8, Partea 1, pp. 126-135. ISBN 2587-3563. ISSN E-ISSN 2587-3571.

[243] BRÎNZA, S, *Infracţiuni contra vieţii, sănătăţii, libertăţii şi demnităţii persoanei*, ed. Juridica, Chişinău, 1999 pp.181. ISBN 9975-917-09-7;

[244] DOBRINOIU, V., Dreăpt penal. Partea specială. Teorie şi practică judiciară, ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2000 pp.217

Considerăm că simpla stare de ebrietate nu echivalează automat cu imposibilitatea victimei de a-și exprima voința. Din acest motiv, aprecierea existenței acestei modalități a laturii obiective trebuie realizată în funcție de gradul concret al ebrietății fiziologică sau patologică și de efectele acesteia asupra discernământului victimei. Prin urmare, nu orice stare de ebrietate exclude discernământul victimei, ci doar aceea care îi anihilează posibilitatea reală de a înțelege natura actului sau de a-și exprima ori manifesta voința.

Ca și până la intrarea în vigoare a Legii nr.316/2022, *latura obiectivă a infracţiunii prevăzute la art.172 CP al RM (Acțiunile cu caracter sexual neconsimțite)* constă în fapta prejudiciabilă alcătuită din două componente: *1) acţiunea principală; 2) acțiunea adiacentă.*

În alineatul (1) a art.172 CP al RM, sintagma „Acțiunile cu caracter sexual neconsimțite" a înlocuit textul „Homosexualitatea sau satisfacerea poftei sexuale în forme perverse, săvârşite prin constrângere fizică sau psihică a persoanei ori profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra sau de a-şi exprima voinţa".

Potrivit versiunii actuale a art.172 CP al RM, acțiunea principală este desemnată prin sintagma „acțiuni cu caracter sexual", definită la alin. (2) art.132² CP al RM. Conform acestei definiții, „acțiuni cu caracter sexual" includ orice alte modalități de obținere a unei satisfacții sexuale, altele decât cele prevăzute la alin. (1) al aceluiași articol, precum și acțiuni care nu sunt reglementate de art.173 și 287 CP al RM sau de art.354 din Codul contravențional.

Din această definiție, rezultă că acțiunea principală din cadrul infracțiunii prevăzute la art.172 CP al RM trebuie să îndeplinească simultan trei condiții:

1. să implice obținerea unei satisfacții sexuale prin contactul – direct sau prin intermediul unui obiect – cu corpul victimei;
2. să nu constituie un act sexual în sensul alin. (1) art.132² CP al RM;
3. să nu fie încadrată în prevederile art.173 și 287 CP al RM sau ale art.354 din Codul contravențional.

Acțiunea principală din cadrul infracțiunii prevăzute la art.172 CP al RM, se poate exprima, de exemplu, în: contactul dintre organele genitale sau dintre organele genitale și orice alte părți corporale sau orice obiecte; masturbare în lipsa penetrării; actul oralo-genital, dacă acesta nu implică penetrare; săvârşirea unor fricţiuni cu membrul viril în spaţiul dintre mamelele persoanei de sex feminin, coapsele, umărul şi gâtul ei, ori pe suprafaţa abdomenului acesteia, etc[245].

[245] BRÎNZA, S., STATI, V., TAMAZLÎCARU, A. „*Violul și acțiunile cu caracter sexual neconsimțite: o abordare din perspectiva Legii nr. 316/2022*". [citat: 25.02.2025]. Disponibil: https://juridicemoldova.md/16379/violul-si-actiunile-cu-caracter-sexual-neconsimtite-o-abordare-din-perspectiva-legii-nr-316-2022.html

Faptele care nu implică un contact sexual efectiv cu o altă persoană nu pot fi încadrate la art. 172 CP al RM. Astfel, expunerea organelor genitale sau masturbarea în fața altor persoane nu intră în această categorie și, dacă sunt respectate condițiile legale, pot fi sancționate ca huliganism minor, conform art. 354 din Codul contravențional.

Totodată, acțiunile de dezbrăcare a unei persoane, smulgerea hainelor sau alte gesturi similare care nu urmăresc satisfacerea sexuală și nu vizează comiterea unor acțiuni cu caracter sexual neconsimțit nu se încadrează la art. 172 CP al RM. În aceste situații, legea permite aplicarea altor dispoziții, precum art. 104 sau 354 din Codul contravențional ori art. 197 și 287 CP al RM, după natura concretă a faptei.

De asemenea, pretinderea unui act sexual prin gesturi, cuvinte sau comportamente nonverbale care generează o atmosferă degradantă, umilitoare sau ostilă, inclusiv prin exploatarea dependenței victimei sau prin amenințare, nu se consideră infracțiune conform art. 172 CP al RM. Astfel de fapte se încadrează la art. 173 CP al RM.

Acțiunea adiacentă și după adoptarea Legii nr.316/2022, poate avea loc prin una dintre următoarele forme: a) utilizarea forței fizice; b) exercitarea presiunii psihice;c) exploatarea incapacității victimei de a se apăra sau de a-și manifesta voința.

Această interpretare rezultă din dispozițiile alin. (3) art.132² CP al RM, care stabilește: „Se consideră neconsimțită acțiunea cu caracter sexual care este însoțită de o constrângere fizică sau psihică, aplicată victimei ori altei persoane, sau în care se profită de imposibilitatea persoanei de a se apăra sau de a-și exprima voința”.[246]

Considerăm că legiuitorul a optat pentru o definiție cu caracter deschis a noțiunii de „acțiuni cu caracter sexual”, pentru a evita limitarea sferei de aplicare a normei la anumite conduite expres enumerate. O enumerare exhaustivă ar fi fost susceptibilă să genereze lacune legislative, întrucât modalitățile de manifestare a comportamentului sexual sunt variate și în continuă evoluție.

Considerăm că *latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art.172¹ CP al RM (Constrângerea unui copil în scopuri sexuale)* constă în acțiunea de constrângere exercitată asupra copilului, iar nu în realizarea actului sexual propriu-zis. Prin urmare, spre deosebire de infracțiunile prevăzute la art.171 și 172 CP al RM, unde acțiunea principală este reprezentată de actul sexual sau de acțiunile cu caracter sexual neconsimțite, în cazul art.172¹ conduita incriminată constă în constrângerea copilului, împotriva voinței sale, să participe la un act sexual ori la acțiuni cu caracter sexual cu o altă persoană.

[246] Codul penal al Republicii Moldova, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 18.04.2002. *În Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr.128-129, republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.72-74.

Spre deosebire de art.171 și art.172 CP al RM, autorul infracțiunii prevăzute la art.172[1] nu este persoana care întreține raportul sexual cu victima. Legiuitorul sancționează conduita celui care exercită constrângerea asupra copilului pentru ca acesta să fie supus unui act sexual de către un terț. În consecință, elementul material nu constă într-un contact sexual direct dintre autor și victimă, ci într-o influențare ilicită asupra libertății de autodeterminare sexuală a copilului.

Considerăm că infracțiunea prevăzută la art.172[1] CP al RM este o infracțiune formală, consumată în momentul exercitării constrângerii în scopul prevăzut de lege, fără a fi necesar ca actul sexual cu terțul să fie efectiv realizat.

Considerăm că sintagma „în raport cu un terț" reprezintă elementul care delimitează art.172[1] de infracțiunile prevăzute la art.171 și 172 CP al RM. Totuși, formularea legislativă nu este lipsită de dificultăți de interpretare, deoarece Codul penal nu definește noțiunea de „terț". În opinia noastră, prin terț trebuie înțeleasă orice altă persoană decât autorul constrângerii și copilul

Norma are caracter subsidiar față de infracțiunea de trafic de copii, aspect confirmat chiar prin formularea „dacă aceste fapte nu întrunesc elementele traficului de copii". În consecință, ori de câte ori constrângerea copilului în scopuri sexuale reprezintă o modalitate de exploatare în cadrul traficului de copii, calificarea se va face potrivit normei speciale, iar nu în baza art.172[1] CP al RM.

Latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art.173 alin. (1) din Codul penal constă în fapta prejudiciabilă alcătuită din acțiunea principală și acțiunea adiacentă.

Prin *acțiunea principală* se înțelege pretinderea unui act sexual sau a unei alte acțiuni cu caracter sexual.

Prin noțiunea de „pretindere" se înțelege manifestarea unei solicitări, cereri sau revendicări de natură sexuală, exprimată într-un mod susceptibil să influențeze comportamentul victimei. Aceasta nu presupune în mod obligatoriu obținerea acordului victimei sau trecerea la executarea actului solicitat, deoarece pericolul social al faptei rezidă în însăși exercitarea unei presiuni asupra libertății de decizie a persoanei.

La rândul său, *acțiunea adiacentă* presupune oricare din următoarele trei modalități:

a) profitarea de starea de dependență a victimei

b) amenințare, cu condiția că fapta nu întrunește elementele violului, ale acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite sau ale constrângerii unui copil în scopuri sexuale.

Profitarea de starea de dependență a victimei presupune exploatarea unei relații de subordonare, influență sau vulnerabilitate în care se află victima față de făptuitor. Starea de dependență poate fi: economică (ex. angajatul față de superiorul său, un locatar față de proprietarul locuinței); profesională (ex. studentul față de profesor, subalternul față de superior); socială sau

familială (ex. o persoană întreținută de făptuitor); legală (ex. un tutore față de persoana aflată sub tutelă).

În acest caz, victima nu acționează în mod liber, ci este constrânsă să tolereze sau să accepte comportamentele cu caracter sexual, din teama de a nu pierde un beneficiu esențial pentru ea (loc de muncă, mijloace de existență etc.).

Amenințarea, ca acțiune adiacentă a hărțuirii sexuale, presupune constrângerea victimei prin inducerea unei stări de frică, însă fără ca fapta să întrunească elementele infracțiunilor de viol sau acțiuni cu caracter sexual neconsimțite.

Pentru a fi calificată drept hărțuire sexuală, amenințarea trebuie să îndeplinească anumite condiții:

- Să fie serioasă și verosimilă, adică victima să aibă motive obiective să se teamă că făptuitorul și-ar putea pune în aplicare amenințările;

- Să vizeze un rău iminent, care poate fi de natură profesională (ex. concediere), socială (ex. discreditare, răspândirea unor informații compromițătoare) sau chiar fizică (ex. violență asupra victimei ori a apropiaților săi);

- Să fie utilizată ca mijloc de constrângere pentru a obține actul sexual sau acțiunile cu caracter sexual

Dacă amenințarea este de natură violentă și directă, iar victima nu are posibilitatea reală de a refuza sau de a se apăra, fapta ar putea intra sub incidența violului (art.171 CP al RM) sau a acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite (art.172 CP al RM) și nu sub cea a hărțuirii sexuale.

Concursul real între infracțiunile prevăzute la art.173 și 174 CP al RM este posibil atunci când, după consumarea hărțuirii sexuale, făptuitorul dezvoltă intenția de a comite fapta incriminată de art.174 CP al RM. În acest caz, victima, având sub 16 ani, trebuie să accepte un raport sexual sau un alt act de penetrare, fără ca asupra sa să fie exercitată vreo acțiune adiacentă specifică hărțuirii sexuale.

Nu se va reține răspunderea penală pentru pregătirea, organizarea, complicitatea la infracțiunea specificată la art.173 CP al RM în cazul în care făptuitorul stabilește o întâlnire cu victima minoră în scopul săvârșirii hărțuirii sexuale împotriva acesteia. În acest caz, dacă propunerea a fost urmată de fapte materiale care conduc la o astfel de întâlnire, fapta se va califica în temeiul art.175^1 CP al RM. ”. În același timp, dacă subiectul infracțiunii care a propus o întâlnire victimei în scopul de a realiza hărțuirea sexuală împotriva ei și-a realizat scopul, adică ulterior a săvârșit în privința acesteia fapta prevăzută la art.173 CP al RM, vom fi în prezența concursului real de infracțiuni între art.173 și 175^1 CP al RM. În această situație, realizarea scopului săvârșirii

împotriva victimei a hărțuirii sexuale excede cadrul normativ al infracțiunii specificate la art.175[1] CP al RM.[247]

Într-o logică similară de delimitare a încadrării juridice și de evitare a aplicării cumulative a normelor penale, doctrina a abordat și situațiile în care conduite aparent diferite se intersectează în sfera calificării juridice, inclusiv în materia infracțiunilor de corupție.

Autoarea N. Lutenco susține că, în mod obișnuit, infracțiunile de corupție nu presupun conduite de natură sexuală. Totuși, în situația excepțională în care un funcționar corupt solicită servicii sexuale prin constrângere sau amenințare, acestea fiind oferite ca echivalent al faptei de corupție, calificarea juridică trebuie realizată în baza art. 324 alin. (2) lit. c) Cod penal. În acest caz, nu se aplică art. 173 Cod penal, întrucât intervine un raport de concurs între norma generală și norma specială, aceasta din urmă având prioritate.[248]

Profitarea de starea de dependență presupune că făptuitorul utilizează avantajul pe care îl deține într-un anumit raport față de victimă (de exemplu, raport de serviciu, profesional, educațional, economic sau alt tip de subordonare) pentru a influența libertatea acesteia de a refuza solicitarea sexuală.

Metoda reprezintă modalitatea concretă prin care făptuitorul realizează acțiunea incriminată. La art. 173 Cod penal, aceasta este prevăzută expres de legiuitor și constă în realizarea pretinderii:

prin comportament fizic; prin comportament verbal; prin comportament nonverbal; prin intermediul tehnologiilor informaționale sau al comunicațiilor electronice.

Urmarea prejudiciabilă constă în crearea unei atmosfere neplăcute, ostile, degradante, umilitoare, discriminatorie sau insultătoare pentru victimă, cu condiția că fapta nu întrunește elementele violului, ale acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite sau ale constrângerii unui copil în scopuri sexuale,

Au dreptate autorii S.Brînza și V. Stati când afirmă că manifestarea comportamentului fizic în contextul hărțuirii sexuale se poate exprima în atingeri ale corpului victimei (mângâieri, îmbrățișări, ciupituri, palme „amicale", strângeri ușoare de diferite părți ale corpului, săruturi prietenești, îmbrânceli etc.).[249]

---

[247] BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol.I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. p.620. ISBN 978-9975-53-469-7

[248] LUTENCO, N. Particularitățile hărțuirii de natură sexuală și a hărțuirii bazate pe sex. În: *Materialele Conferinței Internaționale Jean Monnet „Cooperarea instituțiilor statului în asigurarea unității naționale"*, 28–29 martie 2025, Chișinău / coordonator: Ludmila Roșca. Chișinău: Print-Caro, 2025, pp. 349–357. ISBN 978-5-85748-163-9.

[249] BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea specială*. Vol. I. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. P. 590. ISBN 978-9975-53-469-7.

Manifestarea comportamentului nonverbal în contextul hărțuirii sexuale se poate exprima în: demonstrarea unor imagini pornografice sau a altor obiecte având conotații sexuale; oferirea de cadouri, atenții ori înlesniri pe plan profesional etc.

Consimțământul este posibilitatea acordată unei persoane de a acționa, de a face sau de a nu face o alegere. Atunci când lipsește libertatea de decizie, nu există consimțământ. Este relevantă în context afirmația: „Subiectul infracțiunii de hărțuire sexuală impune victimei comportamentul său, nu acordă nicio valoare refuzului victimei, neagă completamente persoana, dorința ei”.[250]

În orice caz, este clar că infracţiunea de hărțuire sexuală presupune o atitudine a victimei de neacceptare a unor asemenea forme comportamentale manifestate faţă de ea. Adică, victima trebuie să-și exprime dezacordul față de acțiunile făptuitorului îndreptate spre scopul indicat în art.173 CP al RM.

Manifestarea dezacordului victimei față de actele de hărțuire sexuală poate avea atât o formă explicită, cât și una implicită, dedusă din comportamentul său. În acest sens, refuzul clar exprimat verbal constituie o dovadă evidentă a lipsei consimțământului, însă jurisprudența și literatura de specialitate evidențiază că nu întotdeauna victimele reușesc sau aleg să își exprime direct opoziția.

Astfel, reacția victimei poate lua forma unui comportament defensiv, care, deși nu conține o opoziție verbală explicită, denotă clar caracterul nedorit al acțiunilor făptuitorului. Printre manifestările comune ale victimei se numără inhibiția, tăcerea în fața avansurilor sexuale, evitarea activă a interacțiunii cu agresorul, schimbarea rutinei zilnice sau modificarea stilului de viață pentru a preveni contactul cu acesta. Aceste reacții comportamentale nu trebuie interpretate ca o acceptare tacită a hărțuirii, ci dimpotrivă, ca expresia unei stări de disconfort și a unei dorințe de a se sustrage unei situații percepute ca abuzive.

În acest context, interpretarea conduitei victimei capătă o importanță fundamentală în stabilirea caracterului nedorit al acțiunilor făptuitorului. Analiza probatoriului nu poate fi limitată la existența unei opoziții verbale directe, ci trebuie să ia în considerare întregul comportament al victimei și circumstanțele specifice ale cauzei. Această abordare este justificată de faptul că, în multe situații, victima poate resimți teamă, jenă sau chiar un sentiment de culpabilitate, care îi inhibă reacția activă împotriva hărțuirii. Prin urmare, dreptul penal trebuie să asigure o protecție efectivă împotriva hărțuirii sexuale, recunoscând că lipsa unui refuz verbal explicit nu echivalează cu un consimțământ valid.

[250] POPESCU, D. *Circumstanțele atenuante și agravante în dreptul penal al Republicii Moldova*. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2015. P. 13.

Latura obiectivă a infracţiunii prevăzute la art.174 CP al RM constă în fapta prejudiciabilă exprimată în acţiune.

Analiza juridică a noțiunii de „act sexual” în contextul art.174 CP al RM trebuie realizată prin raportare la definiția generală consacrată în alin. (1) art.132² CP al RM. Această definiție statuează că latura obiectivă *adică actul sexual poate îmbrăca trei forme alternative,* fiecare având ca element esențial realizarea unei penetrări de natură sexuală:

1. Penetrarea vaginală, efectuată fie cu o parte corporală, fie cu un obiect;
2. Penetrarea anală, realizată în aceleași condiții;
3. Penetrarea orală, indiferent de mijlocul utilizat.

Prezintă interes Decizia de inadmisibilitate a sesizării nr.55g/2024 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 174 alin. (1) și (2) din Codul penal.[251]

La Judecătoria Cahul, sediul central, se judecă cazul penal în care minorul N.H. este acuzat de comiterea infracțiunilor prevăzute în Codul Penal, inclusiv viol, act sexual cu o persoană sub 16 ani, încălcarea inviolabilității vieții personale și pornografie infantilă. În cadrul procesului, avocatul minorului a ridicat o excepție de neconstituționalitate referitoare la articolul 174 alin. (1) din Codul penal și la anumite părți ale alineatului (2), considerându-le imprecise și contrare Constituției. Excepția vizează dificultatea de a distinge între viol și actul sexual cu o persoană minoră, având în vedere că articolul 174 nu precizează vârsta minimă de consimțământ. De asemenea, se contestă formularea care stabilește că făptuitorul nu răspunde penal dacă se află „la un nivel apropiat” de victimă în ceea ce privește vârsta și dezvoltarea fizică și psihică, lipsind criteriile clare pentru această evaluare. Instanța a admis excepția și a sesizat Curtea Constituțională pentru soluționare. Curtea Constituțională a menționat că nu poate stabili aplicabilitatea legii penale în timp și a subliniat că doar judecătorul poate decide care variantă a legii se aplică în acest caz.

În vederea interpretării și aplicării corecte a acestor dispoziții, este relevant să se apeleze la la analiza infracțiunii de viol (art.171 CP al RM) efectuată supra, care oferă explicații detaliate cu privire la caracteristicile fiecărei modalități de săvârșire a actului sexual.

Pe de altă parte, în ceea ce privește noțiunea de „act sexual consimțit” în cadrul art.174 CP al RM, aceasta poate fi determinată prin aplicarea unei interpretări *per a contrario* a definiției „actului sexual neconsimțit” din alin. (3) art.132² CP al RM. Astfel, un act sexual poate fi considerat consimțit doar în situația în care: nu este exercitată o constrângere fizică sau psihică

[251] Decizie de inadmisibilitate a sesizării nr. 55g/2024 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 174 alin. (1) și (2) din Codul penal (actul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani). [citat: 22.10.2025]. Disponibil: https://www.constcourt.md/public/ccdoc/decizii/d_108_2024_55g_2024_rou.pdf

asupra victimei sau asupra unei alte persoane; făptuitorul nu profită de imposibilitatea victimei de a se apăra sau de a-și exprima voința.

Potrivit opiniei exprimate de V. Stati, fapta incriminată de art. 174 din Codul penal al Republicii Moldova se poate realiza prin trei forme normative distincte, care au caracter alternativ. Aceasta înseamnă că pentru existența infracțiunii este suficientă realizarea oricăreia dintre aceste modalități prevăzute de lege. În practică, însă, comiterea infracțiunii poate implica o succesiune de acțiuni ce aparțin unor forme normative diferite. De exemplu, poate avea loc inițial o penetrare de natură sexuală pe cale orală, realizată cu o parte a corpului sau cu un obiect, urmată ulterior de o penetrare vaginală efectuată în aceleași condiții. Într-o astfel de situație, având în vedere dispozițiile alin. (2) art. 30 CP al RM, momentul consumării infracțiunii trebuie stabilit în raport cu începerea ultimei acțiuni de penetrare.În prezenţa unei intenţii unice care stă la baza ambelor penetrări, nu este admisibilă soluţia unui concurs de infracţiuni.[252]

Latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art.175 CP al RM constă într-o acțiune cu caracter sexual, consimțită de victimă, însă interzisă de lege.

Conform art.132² alin. (2) CP al RM, acțiunile cu caracter sexual sunt orice alte modalități de obținere a unei satisfacții sexuale decât cele indicate la alin. (1), precum și alte acțiuni decât cele care intră sub incidența art.173 și 287 din prezentul cod sau a art.354 din Codul contravențional.

Acțiunile cu caracter sexual trebuie să fie realizată cu conștientizarea vârstei victimei de către făptuitor, însă nu trebuie ca aceasta să fie însoțită de violență, amenințare sau constrângere, întrucât astfel de elemente ar conduce la încadrarea juridică a faptei sub alte norme penale, precum art.172 CP al RM.

Din punct de vedere teoretic, dacă victima are o vârstă fragedă iar raportul de expertiză psihologică arată că aceasta nu putea să își exprime un consimțământ valabil din punct de vedere legal, fapta nu poate fi încadrată la art.175 CP al RM sau art.174 CP al RM, deoarece în acest sens, consimțământul victimei nu are valoare juridică.

La fel ca și la art.174 alin.(2) CP al RM, art.175 alin.(3) CP al RM, prevede o clauză exoneratoare de răspundere în cazul în care făptuitorul și victima sunt aproape de aceeași vârstă și dezvoltare fizică și psihică. Această prevedere are menirea de a exclude de sub incidența legii penale relațiile apropiate de vârstă, care nu prezintă un pericol social semnificativ. Această clauză

[252] STATI, V. Hărțuirea sexuală, actul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani și nu numai: o abordare din perspectiva Legii nr. 316/2022. [citat: 25.02.2025]. Disponibil: https://juridicemoldova.md/17115/hartuirea-sexuala-actul-sexual-cu-o-persoana-care-nu-a-implinit-varsta-de-16.html

urmărește evitarea sancționării unor relații afective normale între adolescenți și protejează principiul proporționalității în aplicarea legii penale.

Astfel, în timp ce art.174 CP al RM vizează actul sexual în sine, art.175 CP al RM include orice alt tip de conduită cu caracter sexual, păstrând același raționament juridic referitor la protecția minorilor.

Latura obiectivă a infracțiunii specificate la art.175[1] din CP al RM, constă în fapta prejudiciabilă exprimată în acțiune.

Modalitățile normative cu caracter alternativ ale acestei acțiuni sunt:

1) propunerea, efectuată inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaţionale sau comunicaţiilor electronice, în vederea stabilirii unei întâlniri cu un minor, dacă această acțiune a fost urmată de fapte materiale care conduc la o astfel de întâlnire. Termenul propunere derivă din latinescul *proponere* („a pune înainte, a sugera") și desemnează acțiunea de a înainta o sugestie explicită sau implicită cu intenția de a obține consimțământul minorului pentru stabilirea unei întâlniri.[253]

2) convingerea, efectuată inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaţionale sau comunicaţiilor electronice, în vederea stabilirii unei întâlniri cu un minor, dacă această acțiune a fost urmată de fapte materiale care conduc la o astfel de întâlnire. Termenul „Convingere" provine din latinescul *convincere* („a demonstra, a dovedi"), implicând un proces de influențare a rațiunii minorului prin argumente sau presiune emoțională, astfel încât acesta să accepte întâlnirea.[254]

3) manipularea, efectuată inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaţionale sau comunicaţiilor electronice, în vederea stabilirii unei întâlniri cu un minor, dacă această acțiune a fost urmată de fapte materiale care conduc la o astfel de întâlnire. Noțiune de „Manipulare", derivată din manipulus („mână plină, a manevra"), sugerează utilizarea unor mijloace subversive, insidioase, pentru a influența percepția minorului asupra realității, inducându-l în eroare.[255]

4) amenințarea, efectuată inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaţionale sau comunicaţiilor electronice, în vederea stabilirii unei întâlniri cu un minor, dacă această acțiune a fost urmată de fapte materiale care conduc la o astfel de întâlnire. Termenul de „Amenințare", din latinescul *minitari* („a intimida"), presupune constrângerea psihologică a minorului prin evocarea unor consecințe negative, care îl determină să accepte întâlnirea.[256]

---

[253] BRÎNZA, S. Răspunderea penală pentru ademenirea minorului în scopuri sexuale: experiența legislativă a Republicii Moldova. [citat: 17.03.2025]. Disponibil: https://juridicemoldova.md/10948/raspunderea-penala-pentru-ademenirea-minorului-in-scopuri-sexuale-experienta-legislativa-a-republicii-moldova.html

[254] *Ibidem*

[255] *Ibidem*

[256] *Ibidem*

Prin „amenințare” se înțelege: a) amenințarea cu violența; b) amenințarea cu divulgarea unor informații compromițătoare; c) amenințarea cu distrugerea sau cu deteriorarea bunurilor; d) amenințarea cu răpirea unei persoane, etc. Un aspect crucial în interpretarea juridică este evitarea sancționării duble (ne bis in idem). Astfel, dacă amenințarea se manifestă printr-o formă agravată, precum cea cu omor sau vătămare gravă, nu este necesară o calificare suplimentară conform art.155 CP al RM, întrucât aceasta este deja absorbită de norma specială.

5) promisiunea de a oferi avantaje sub orice formă, efectuată inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaţionale sau comunicaţiilor electronice, în vederea stabilirii unei întâlniri cu un minor, dacă această acțiune a fost urmată de fapte materiale care conduc la o astfel de întâlnire. Cuvântul „Promisiune” provine din *promittere* („a angaja, a asigura”), având o valență de inducere a speranței prin oferirea unor avantaje materiale sau morale, ceea ce constituie o formă subtilă de influențare.[257]

Este destul de relevant punctul de vedere a autorului S. Brînza[258] când afirmă că „nu este aplicabil art.175^1 CP al RM în ipoteza propunerii, convingerii, manipulării, amenințării, promisiunii de a oferi avantaje sub orice formă, efectuate inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaţionale sau comunicaţiilor electronice, în vederea stabilirii unei întâlniri cu o persoană care a atins vârsta de 16 ani, dar care nu a atins vârsta de 18 ani – în scopul săvârşirii împotriva acesteia a uneia dintre infracţiunile prevăzute la art.174 și 175 CP al RM, dacă aceste acțiuni au fost urmate de fapte materiale care conduc la o astfel de întâlnire. În cazul analizat, lipsind infracțiunea-scop (și anume una dintre infracţiunile prevăzute la art.174 și 175 CP al RM), lipsește implicit și infracțiunea-mijloc (adică infracțiunea specificată la art.175^1 CP al RM)”.[259]

În mod clar, modificările din 6 iunie 2024 ale articolului 175^1 vin ca urmare a unei preocupări legislative mai largi privind protecția minorilor, în special în contextul vulnerabilității lor într-o eră digitală. În acest sens, modificările recente urmăresc să răspundă cerințelor internaționale, inclusiv reglementărilor din Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării și abuzurilor sexuale, semnată la Lanzarote în 2007, care insista pe incriminarea ademenirii prin intermediul tehnologiilor informaționale pentru protejarea minorilor.

Astfel, introducerea expresă a „tehnologiilor de informare şi de comunicare” în textul normei este esențială pentru a reflecta realitatea contemporană, în care majoritatea interacțiunilor dintre adulți și minori se desfășoară online. Este important însă de subliniat că reglementarea acestui tip de comportament nu ar trebui să se limiteze doar la situațiile în care propunerea este

[257] *Ibidem*
[258] *Ibidem*
[259] *Ibidem*

urmată de un contact material, ci ar trebui să fie incriminată și acțiunea în sine, chiar și atunci când aceasta nu este urmată de fapte care duc direct la întâlnirea fizică. În acest fel, legea ar acoperi toate etapele procesului de ademenire și ar descuraja astfel de comportamente de la început.

Un argument solid pentru această abordare este că infractorii pot să folosească diverse tehnici de manipulare și persuasiune online pentru a atrage minorii într-o conversație sau într-o întâlnire care nu duce direct la o infracțiune sexuală, dar care poate crea un cadru propice pentru abuzuri ulterioare. În acest sens, reglementarea acestei propuneri în sine ar putea preveni astfel de infracțiuni înainte ca acestea să devină realități.

La fel, se propune ca infracțiunea prevăzută la art.175[1] Cod penal al Republicii Moldova – „Ademenirea minorului în scopuri sexuale" să nu mai fie inclusă în Capitolul IV „Infracțiuni privind viața sexuală", ci să fie transferată în Capitolul VII – „Infracțiuni contra familiei și minorilor", în cadrul unui nou articol și anume art.110 CP al RM. Infracțiunea de ademenire a minorului în scopuri sexuale, deși are o componentă legată de sfera sexualității, are ca valoare principal protejată integritatea morală, dezvoltarea psihică și sănătatea minorului și nu libertatea sau inviolabilitatea sexuală în sens strict. Elementul esențial al acestei infracțiuni constă în exploatarea vulnerabilității specifice vârstei și în afectarea climatului educațional și familial al minorului, valori ce se regăsesc în aria de protecție a infracțiunilor contra familiei și minorilor.

Prin urmare, includerea art.175[1] în Capitolul IV determină o asociere nejustificată cu faptele ce vizează libertatea sexuală a persoanei adulte, în timp ce esența socială a faptei este una de natură protectiv-educațională și morală.

Legătura cauzală

În teoria dreptului penal, stabilirea legăturii de cauzalitate dintre fapta infracțională și urmarea prejudiciabilă reprezintă una dintre condițiile necesare pentru angajarea răspunderii penale. Astfel, răspunderea penală poate fi reținută numai în situația în care consecința socialmente periculoasă este rezultatul direct al conduitei ilicite a făptuitorului.

În cazul infracțiunilor cu structură materială, legătura de cauzalitate presupune stabilirea faptului că urmarea prejudiciabilă a fost determinată nemijlocit de acțiunea făptuitorului. De exemplu, în cazul violului (art. 171 CP al RM) sau al acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite (art. 172 CP al RM), trebuie demonstrat că atingerea adusă libertății sexuale a victimei este consecința actului sexual sau a acțiunii cu caracter sexual realizate fără consimțământ.

Totodată, în cazul variantelor agravante care prevăd producerea unor consecințe suplimentare, cum ar fi vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății ori decesul victimei, este necesară stabilirea unei legături cauzale distincte între fapta principală și rezultatul mai grav produs. În aceste situații, făptuitorul răspunde pentru consecința agravată numai dacă aceasta

reprezintă rezultatul conduitei sale și există posibilitatea obiectivă de a atribui acel rezultat acțiunilor sale.

În ceea ce priveşte *semnele facultative ale laturii obiective (locul, timpul, modul, mijloacele şi împrejurările săvârşirii infracţiunii*) nu există condiţii speciale privind necesitatea determinării lor pentru încadrarea juridică corectă a infracţiunii. [260]

Acestea nu influențează existența legăturii de cauzalitate în forma simplă a infracțiunilor, deoarece nu constituie, de regulă, condiții obligatorii de tipicitate. Totuși, atunci când legiuitorul le prevede expres ca circumstanțe agravante (de exemplu, săvârșirea faptei asupra unui membru de familie, asupra unui minor, prin abuz de poziție de autoritate sau cu utilizarea armei), acestea devin elemente relevante pentru calificarea juridică a faptei.

3.3. Latura subiectivă a infracțiunilor privind viața sexuală

În contextul infracțiunilor privind viața sexuală, analiza laturii subiective prezintă particularități determinate de rolul consimțământului victimei. Existența intenției nu poate fi analizată izolat de reprezentarea pe care făptuitorul o are cu privire la existența sau inexistența consimțământului, deoarece această reprezentare influențează aprecierea vinovăției și, implicit, existența răspunderii penale.

Subcapitolul de față își propune să exploreze latura subiectivă a infracțiunilor cu caracter sexual în contextul reglementărilor juridice prevăzute în legislația națională, concentrându-se asupra articolelor din Capitolul IV al Codului Penal, referitoare la infracțiunile ce vizează viața sexuală.

Latura subiectivă a infracțiunilor privind viața sexuală reprezintă ansamblul proceselor psihice interne ale făptuitorului care însoțesc săvârșirea faptei, reflectând atitudinea acestuia față de acțiunea realizată și față de urmările produse. În cadrul analizei juridico-penale, aceasta include vinovăția, forma acesteia, motivul și scopul infracțiunii, atunci când acestea sunt prevăzute de norma de incriminare ca semne obligatorii ale componenței de infracțiune.

Latura subiectivă a făptuitorului, include intenția, cunoașterea și voința acestuia de a săvârși fapta și reprezintă un element central al analizei în dreptul penal. Infracțiunile cu caracter sexual sunt deosebit de complexe, iar stabilirea unei relații între intenția făptuitorului și natura acțiunilor sale poate influența semnificativ atât încadrarea juridică a infracțiunii, cât și pedeapsa

[260] DIACONESCU, Gh. *Drept penal. Partea specială. Curs I*. București: Editura Fundației România de Mâine, 2004. P. 286. ISBN 973-582-984-3

aplicabilă. În acest sens, se va pune accent pe noțiunea de „consimțământ” și pe intenția „bună știință” a făptuitorului.[261]

Potrivit art. 17 Cod penal al Republicii Moldova, intenția directă presupune că persoana își dă seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, prevede urmările prejudiciabile și dorește producerea acestora. [262]

În opinia noastră, intenția directă în cazul infracțiunilor privind viața sexuală presupune nu doar voința de a realiza actul sexual sau acțiunea cu caracter sexual, ci și reprezentarea de către făptuitor a faptului că victima nu și-a exprimat un consimțământ liber și valabil ori că, potrivit legii, un asemenea consimțământ nu poate produce efecte juridice. În acest sens, este relevantă poziția doctrinară autohtonă[263] căreia îi subscriem: „Infracțiunile ce includ în componența lor un scop special nu pot fi comise cu intenție indirectă.” O asemenea concepție este exprimată și de către profesorul V.Cioclei: „Atunci când scopul reprezintă o condiție care se atașează elementului moral în completarea laturii subiective, adică scopul caracterizează intenția, avem de-a face cu o intenție directă calificată”.[264]

La fel, în literatura de specialitate o poziție similară o au și autorii S.Copețchi și I.Hadârca afirmă că „componențelor de infracțiune, care au în conținutul lor scopul în calitate de semn constitutiv obligatoriu, le corespunde doar intenția directă”.[265]

În cazul infracțiunii de viol prevăzute la art. 171 CP al RM, latura subiectivă presupune conștientizarea de către făptuitor a caracterului neconsimțit al actului sexual și dorința de a realiza această conduită. Făptuitorul își reprezintă faptul că acționează împotriva voinței victimei și urmărește obținerea rezultatului sexual prin încălcarea libertății de autodeterminare a acesteia. Scopul specific al actului sexual constă în satisfacerea unei necesități sau dorințe de natură sexuală a făptuitorului ori a unei alte persoane.

Existența unor motive suplimentare, precum răzbunarea, umilirea victimei, demonstrarea puterii sau aplicarea unei forme de pedepsire, nu exclude existența infracțiunii, întrucât acestea pot coexista cu scopul sexual urmărit de făptuitor. Totodată, asemenea motive pot avea relevanță la individualizarea pedepsei, însă nu modifică natura juridică a faptei atunci când elementele constitutive ale infracțiunii sunt întrunite.

---

[261] Galan, D.- C. (2025). *Analysis of the subjective side and the subject of the crimes provided for in Chapter IV of the Criminal Code of the Republic of Moldova*. In Інноваційні підходи до розвитку компетентнісних якостей фахівців в умовах професійного становлення: матеріали IX Міжнародної науково–практичної конференції (ДІНУОМА-2025, 25-26 квітня 2025 року, Ізмаїл, Україна) (p. 278). Ізмаїл, Україна.
[262] Codul penal al Republicii Moldova, art.17.
[263] MACARI, I. *Dreptul penal al Republicii Moldova*. Chișinău: CE USM, 2003. p.160 ISBN:9975-70-247-3
[264] CIOCLEI, V. *Mobilul în conduita criminală.* București: All Beck, 1999. p.278 ISBN: 973-9435-63-7
[265] COPEȚCHI, S., HADÎRCA, I. *Calificarea infracțiunilor*. note de curs: Tipografia Centrală, Chișinău: 2015, p.162 ISBN 978-9975-53-547-2

În cazul acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite prevăzute la art. 172 CP al RM, latura subiectivă are aceeași structură generală, fiind caracterizată prin intenție directă. Spre deosebire de viol, specificitatea acestei infracțiuni constă în natura acțiunii sexuale realizate, însă atitudinea psihică a făptuitorului față de faptă și față de victimă rămâne aceeași.

În ceea ce privește constrângerea unui copil în scopuri sexuale prevăzută la art. 172[1] CP al RM, latura subiectivă presupune intenția directă și existența scopului de a determina copilul să participe la un act sexual sau la o acțiune cu caracter sexual neconsimțită în raport cu un terț. Caracterul anticipativ al acestei incriminări rezultă din faptul că legea sancționează conduita orientată spre implicarea copilului într-un comportament sexual ilicit, chiar dacă rezultatul final urmărit nu se realizează.

Referitor la hărțuirea sexuală prevăzută la art. 173 CP al RM, latura subiectivă se caracterizează prin intenția directă a făptuitorului de a pretinde un act sexual sau o altă acțiune cu caracter sexual, cunoscând caracterul nedorit al conduitei sale și urmărind influențarea victimei. Scopul special constă în determinarea victimei la acceptarea unui comportament sexual prin profitarea de starea de dependență sau prin amenințare.

În cazul infracțiunilor prevăzute la art. 174 și art. 175 Cod penal, referitoare la actele sexuale și acțiunile cu caracter sexual consimțite săvârșite cu persoane care nu au împlinit vârsta de 16 ani, intenția directă presupune inclusive cunoașterea de către făptuitor a vârstei victimei. Astfel, pentru existența vinovăției este necesar ca făptuitorul să aibă reprezentarea faptului că persoana nu a atins limita de vârstă prevăzută de lege. Necunoașterea acestei împrejurări poate influența aprecierea existenței laturii subiective, întrucât cunoașterea vârstei victimei reprezintă un element important al conținutului infracțiunii.

Cât privește dispoziția de la alin.(2) art.174 CP al RM, aceasta este aplicabilă numai dacă sunt întrunite cumulativ următoarele trei condiții: 1) făptuitorul şi victima sunt la nivel apropiat în ceea ce privește vârsta; 2) făptuitorul şi victima sunt la nivel apropiat în ceea ce privește dezvoltarea fizică; 3) făptuitorul şi victima sunt la nivel apropiat în ceea ce privește dezvoltarea psihică. Dacă lipsește măcar una din aceste condiţii, făptuitorul nu va putea beneficia de liberarea de răspundere penală.

Cu referire la această prevedere este pe deplin acceptată ideea lui V. Stati potrivit căreia consideră prea interpretabilă (și, de aceea, vulnerabilă sub aspectul coruptibilității) prevederea de la alin. (2) art.174 CP al RM. După modelul de la alin. (2) art.201 CP al RM, această prevedere ar trebui să conțină o mențiune concretă privind numărul de ani care constituie diferența de vârstă dintre făptuitor și victimă. Vizavi de prezența sau lipsa unui nivel apropiat al făptuitorului cu victima în ceea ce privește dezvoltarea fizică şi psihică, propunem ca acest caz să completeze

lista de cazuri în care efectuarea expertizei este obligatorie, specificată în alin. (1) art.143 din Codul de procedură penală".

În ceea ce privește ademenirea minorului în scopuri sexuale prevăzută la art. 175[1] CP al RM, latura subiectivă se caracterizează prin intenție directă iar norma presupune existența unui scop special, stabilirea unei întâlniri cu minorul în vederea săvârșirii unei infracțiuni sexuale ulterioare. Făptuitorul urmărește nu doar inițierea unei comunicări cu minorul, ci crearea condițiilor necesare pentru realizarea unei conduite sexuale ilicite.

În acest context, scopul prevăzut de art. 175[1] Cod penal depășește limitele infracțiunii propriu-zise, realizarea lui ulterioară nefiind o condiție pentru existența răspunderii penale. Aplicarea răspunderii în baza art. 175[1] Cod penal intervine indiferent dacă scopul urmărit de făptuitor a fost sau nu realizat, iar această infracțiune nu este absorbită de infracțiunea sexuală ulterioară și nici nu exclude răspunderea pentru aceasta, dacă sunt întrunite elementele constitutive.

Motivele care stau la baza comiterii infracțiunii de act sexual cu o persoană minoră sunt variate și pot fi complexe. În mod general, motivul reprezintă ceea ce determină făptuitorul să comită fapta, ceea ce îl motivează să acționeze într-un anumit fel. În cazul infracțiunilor privind viața sexuală asupra minorilor, motivele pot include:

Nevoia de control și dominare: Făptuitorii pot fi motivați de nevoia de a se simți superiori victimei, folosindu-se de vârsta și vulnerabilitatea acesteia pentru a impune o relație de dominație.

Satisfacerea dorințelor sexuale personale: Uneori, motivele pot fi mult mai egocentrate, făptuitorul fiind animat de dorința de a-și satisface nevoile sexuale, fără a ține cont de consecințele legale sau de integritatea victimei. În acest caz, motivul infracțiunii nu este neapărat o intenție de a exploata victima pe termen lung, ci mai degrabă o acțiune impulsivă, bazată pe satisfacerea imediată a dorințelor sexuale ale făptuitorului.

Familiarizarea victimei cu actele sexuale: În anumite cazuri, făptuitorul poate avea ca motivație dorința de a iniția victima într-o relație sexuală, adesea pentru a o manipula în scopuri ulterior explozive. Astfel, făptuitorul poate urmări să creeze o legătură care să permită folosirea victimei în scopuri sexuale în viitor, punându-l într-o poziție vulnerabilă.

Susținem poziția lui S. Brînza, care afirmă „Or, așa cum reiese din dispoziția art.175[1] CP al RM, săvârșirea oricărei infracțiuni cu caracter sexual reprezintă scopul infracțiunii prevăzute de acest articol. Realizarea acestui scop depășește cadrul infracțiunii specificate la art.175[1] CP al RM. Aceasta pentru că infracțiunea cu caracter sexual nu este absorbită de infracțiunea prevăzută

la art.175[1] CP al RM. [266]Răspunderea se aplică în baza art.175[1] CP al RM, indiferent dacă şi-a găsit sau nu realizare scopul de săvârşire a oricărei infracţiuni cu caracter sexual. Aplicarea răspunderii conform art.175[1] CP al RM exclude calificarea suplimentară a celor săvârşite ca pregătire de infracţiunile cu caracter sexual (atunci când persoana, care-i propune victimei o întâlnire în scopul săvârşirii împotriva acestuia a oricărei infracţiuni cu caracter sexual, este cea care urmărește să săvârșească ulterior o asemenea infracțiune cu acea victimă) sau ca organizare ori complicitate la infracţiunile cu caracter sexual (atunci când persoana, care-i propune victimei o întâlnire în scopul săvârşirii împotriva acesteia a oricărei infracţiuni cu caracter sexual, este cea care organizează sau ajută la săvârşirea de către o altă persoană a unei asemenea infracţiuni cu acea victimă)".[267]

3.4. Subiectul infracțiunilor privind viața sexuală

În literatura juridică se arată că subiect al infracţiunii este persoana care a comis o faptă prevăzută de legea penală și care grație faptului că posedă toate semnele prevăzute de lege pentru această categorie de subiect, este pasibilă de răspundere penală. Așadar subiectul infracțiunii trebuie să posede calitățile generale cerute la art.21 din Partea Generală a CP al RM și în cazul stabilit în norma specială să dețină calitățile circumstanțiale prescrise, explicit sau implicit de articolul corespunzător.[268]

Conform art.22 CP al RM, responsabilitatea este starea psihologică a persoanei care are capacitatea de a înţelege caracterul prejudiciabil al faptei, precum şi capacitatea de a-şi manifesta voinţa şi a-şi dirija acţiunile[269].

Menționăm că, persoana juridică nu poate apărea în calitate de subiect al infracțiunilor prevăzute de capitolul IV din Codul penal. În acest context notăm că, conform art.21 alin. (4) din CP al RM, persoanele juridice cu excepția autorităților publice, răspund penal pentru infracțiunile pentru săvârșirea cărora este prevăzută sancțiune în partea specială.[270]

Reieșind din faptul că Codul penal al RM, nu definește expres noțiunea de persoană fizică, facem trimitere la art.17 din Codul civil, în corespundere cu care persoana fizică este omul privit individual ca titular de drepturi și obligații civile. Totuși este evident că nu orice persoană fizică

[266] BRÎNZA, S. „*Răspunderea penală pentru ademenirea minorului în scopuri sexuale: experiența legislativă a Republicii Moldova*" [citat: 17.03.2025]. Disponibil: https://juridicemoldova.md/10948/raspunderea-penala-pentru-ademenirea-minorului-in-scopuri-sexuale-experienta-legislativa-a-republicii-moldova.html
[267] *Ibidem*
[268] GRAMA, M., . BOTNARU, S, ŞAVGA, A., GROSU, V., *Drept penal partea generală.* Chișinău: Cartier 2005, p.176
[269] Codul penal al Republicii Moldova, art.22.
[270] Codul penal al Republicii Moldova, art.21.

poate evolua în calitate de subiect al acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite, ci numai acea persoană care întrunește condițiile generale prevăzute de legea penală, adică dispune de responsabilitate și are vârsta răspunderii penale, aceste condiții trebuie să fie întrunite cumulativ.[271]

În opinia noastră, relevanța juridică a vârstei subiectului activ nu se limitează la existența răspunderii penale, ci influențează și aprecierea reprezentării pe care acesta o are asupra capacității victimei de a consimți. Cu cât diferența de vârstă și de maturitate este mai mare, cu atât obligația făptuitorului de a aprecia existența unui consimțământ valabil devine mai accentuată.

În conformitate cu articolul 21 alin.(2) din CP al RM, *subiect* al infracțiunii de viol (art.171) și acțiuni cu caracter sexual neconsimțite (art.172), poate fi orice persoană fizică responsabilă care, în momentul săvârșirii faptei, au atins vârsta de 14 ani.

De asemenea, conform legislației, persoanele juridice nu pot fi subiecte ale nici uneia din infracțiunile prevăzute în cadrul capitolului IV din CP al RM, deoarece aceste infracțiuni implică în mod direct acțiuni fizice, care nu pot fi realizate de o entitate juridică.

În doctrina juridică națională, există opinia potrivit căreia subiectul infracțiunii de acțiuni cu caracter sexual neconsimțite, este subiect special datorită existenței unui raport de subordonare între subiectul infracțiunii și victimă, victima depinzând de deciziile subiectului.[272]

Nu putem susține această ipoteză, or în cazul infracțiunii analizate, existența unui raport de subordonare între subiect și victimă nu constituie calitate specială, cu atât mai mult că acțiunile cu caracter sexual neconsimțite pot fi săvârșite și în cazul în care victima infracțiunii nu își poate exprima consimțământul, în asemenea caz, nu putem fi în prezența unui raport de subordonare.

Calitatea de membru de familie, de persoană care se află în grija, ocrotirea, protecția, educarea sau tratamentul făptuitorului, atrage agravarea infracțiunii. În aceste circumstanțe regăsim și calitatea specială pe care trebuie să o întrunească făptuitorul, anume să fie membru de familie, fie să fie persoana care îngrijește, ocrotește, protejează, educă sau tratează victima.

Conform art.133^1 CP al RM, prin membru de familie se înțelege:

a) în condiţia de conlocuire: persoanele aflate în căsătorie, în divorţ, persoanele în privința cărora a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară, rudele, afinii lor, soţii rudelor,

[271] BOTNARENCO, M., *Răspunderea penală pentru hărțuirea sexuală în Republica Moldova*. Teză de doctorat. Chișinău, 2016, p. 120

[272] ГЫРЛА, Л., ТАБАРЧА, Ю. Уголовное право Республики Молдова: Часть Особенная: С изменениями и дополнениями на 10.10.2010. Том I. Кишинэу: Cartdidact, 2010. с.712

persoanele aflate în relaţii asemănătoare celora dintre soţi (concubinaj) sau dintre părinţi şi copii; [273]

b) în condiţia de locuire separată: persoanele aflate în căsătorie, în divorț, rudele, afinii lor, copiii adoptivi, persoanele în privința cărora a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară, persoanele care se află ori s-au aflat în relaţii asemănătoare celora dintre soţi (concubinaj).[274]

Astfel, circumstanța agravantă analizată are un caracter personal și privește deopotrivă făptuitorul și victima infracțiunii de acțiuni cu caracter sexual neconsimțite, acestea trebuind să îndeplinească o calitate specială, anume cea de membru al familiei.

Pentru reținerea circumstanței agravante prevăzute la art. 172 alin. (2) lit. c) din CP al RM, este necesar ca, în momentul comiterii faptei, făptuitorul să cunoască sau cel puțin să accepte posibilitatea că victima are calitatea de membru al familiei sale. De asemenea, acțiunea trebuie să fie îndreptată în mod intenționat împotriva unei persoane care deține această calitate juridică specială, și nu împotriva unei persoane oarecare.

În situația în care autorul infracțiunii are convingerea justificată că persoana vătămată nu face parte din familia sa, circumstanța agravantă menționată nu poate fi reținută în sarcina acestuia. Totuși, acest fapt nu exclude răspunderea penală pentru infracțiunea de acțiuni cu caracter sexual neconsimțite în forma sa simplă sau în alte forme agravate, atunci când existența unor asemenea circumstanțe agravante este demonstrată în mod cert.

Obligatoriu, calitatea de membru de familie trebuie să existe în momentul săvârșirii faptei.[275]

Pentru realizarea circumstanței agravante prevăzute la art.172 alin. (3) lit. b) CP al RM, este necesar că între făptuitor și victimă să existe la momentul săvârșirii faptei un raport special. Acest raport permite făptuitorului să aibă influență asupra victimei ori să-i inspire încredere. Săvârșirea de către persoana investită cu asemenea responsabilități a infracțiunii asupra victimei care tocmai trebuie să se bucure de prezența făptuitorului și de sprijinul lui, constituie dovada unui sporit pericol social a faptei de către făptuitor.[276]

O altă calitate specială care urmează a fi întrunită de către făptuitor o regăsim la art.172 alin. (2) lit. a), b) și alin. (3) lit. a) CP al RM, adică făptuitorul în momentul săvârșirii faptei, în mod obligatoriu trebuie să acționeze cu bună știință.

[273] Codul penal al Republicii Moldova, art.133[1]
[274] *Ibidem*
[275] BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea specială. Vol.* I, p. 567.
[276] *Ibidem*, pp. 572.

În asemenea circumstanțe, făptuitorul urmează să cunoască cu certitudine că victima este minoră, femeie gravidă sau persoană care nu a atins vârsta de 14 ani. În cazul în care făptuitorul nu a cunoscut cu certitudine că victima întrunește condițiile sus enumerate, nu putem califica fapta conform circumstanței agravante prevăzute la art.172 alin. (2) lit. a), b) și alin. (3) lit. a) CP al RM. Aceasta nu înseamnă însă că făptuitorul nu va răspunde pentru infracțiunea de acțiuni cu caracter sexual neconsimțite în formă neagravată sau săvârșită în alte circumstanțe agravante, a căror prezență nu poate fi pusă la îndoială.

În cazul infracțiunilor prevăzute la art. 172[1] CP al RM (Constrângerea unui copil în scopuri sexuale), art. 173 CP al RM (Hărțuirea sexuală), art. 174 CP al RM (Actul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani), art. 175 CP al RM (Acțiuni cu caracter sexual săvârșite cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani) și art. 175[1] CP al RM (Ademenirea minorului în scopuri sexuale), subiect al infracțiunii poate fi persoana fizică responsabilă care, la momentul săvârșirii faptei, a împlinit vârsta de 16 ani, în conformitate cu prevederile art. 21 alin. (1) CP al RM.

Subiectul acestor infracțiuni are, în principiu, caracter general, întrucât norma penală nu impune existența unei calități speciale a făptuitorului. Astfel, autor poate fi orice persoană fizică responsabilă, indiferent de sex, fără a fi necesară existența unui anumit raport juridic, familial, profesional sau de altă natură cu victima.

Totuși, în anumite situații prevăzute de lege, subiectul dobândește un caracter special, atunci când răspunderea penală este condiționată de existența unei calități suplimentare a făptuitorului. Astfel, în cazul circumstanțelor agravante referitoare la săvârșirea faptei asupra unei persoane aflate în grija, sub ocrotirea, protecția, educarea sau tratamentul făptuitorului ori prin abuz de poziție de autoritate, pericolul social al faptei este determinat și de încălcarea obligațiilor speciale pe care autorul le avea față de victimă.

În ceea ce privește art. 174 și art. 175 CP al RM, particularitatea subiectului constă în necesitatea ca făptuitorul să cunoască faptul că victima nu a atins vârsta de 16 ani. Această cunoaștere trebuie să fie efectivă și să rezulte din circumstanțele concrete ale cauzei, deoarece răspunderea penală nu poate fi întemeiată pe o simplă presupunere privind vârsta victimei.

Totodată, prevederile art. 174 alin. (2) și art. 175 alin. (3) CP al RM instituie o excepție de la răspunderea penală în situația în care făptuitorul și victima se află la un nivel apropiat sub aspectul vârstei, dezvoltării fizice și dezvoltării psihice. Această reglementare reflectă intenția legiuitorului de a delimita conduitele realmente prejudiciabile de relațiile consensuale dintre persoane aflate într-o etapă apropiată de maturizare.

Subiectul infracțiunilor privind viața sexuală prezintă particularități care depășesc cadrul general al dreptului penal. Analiza acestuia trebuie realizată împreună cu instituția consimțământului, deoarece numai prin coroborarea condițiilor referitoare la făptuitor cu cele privind capacitatea victimei de a consimți poate fi stabilită corect existența infracțiunii și încadrarea juridică a faptei.

3.5. Sinteza problematicii tratate și a rezultatelor obținute în cadrul Capitolului III

Analiza elementelor constitutive ale infracțiunilor prevăzute la art.171–175¹ din CP al RM relevă o evoluție importantă în tratarea juridică a infracțiunilor privind viața sexuală, în special prin centrarea reglementărilor pe ideea de consimțământ sexual. Noile modificări operate prin Legea nr.316/2022 au redefinit violul ca fiind „actul sexual neconsimțit", înlocuind vechea formulare care insista pe existența unei constrângeri fizice sau psihice ori pe imposibilitatea victimei de a-și exprima voința. Această schimbare conceptuală, susținută de noțiunile definite la art.132² și art.133² din CP al RM, plasează consimțământul în centrul delimitării infracțiunilor privind viața sexuală.

Astfel, întreaga structură a Capitolului IV din Codul penal este acum modelată prin prisma existenței sau inexistenței consimțământului victimei, ceea ce influențează nu doar calificarea juridică a faptelor, ci și interpretarea corectă a elementelor obiective și subiective ale acestora. S-a evidențiat că violul, în forma actuală, poate fi comis printr-o varietate de modalități alternative, iar în prezența unei intenții unice, aceste acte nu dau naștere unui concurs de infracțiuni, ci definesc o singură infracțiune complexă.

Totodată, redefinirea art.172 din CP al RM privind „acțiunile cu caracter sexual neconsimțite" clarifică sfera faptelor care, deși nu presupun penetrare, aduc atingere inviolabilității sexuale și demnității victimei. În acest context, distincția dintre actele sexuale și acțiunile cu caracter sexual devine crucială în procesul de calificare juridică, iar aplicarea noilor norme presupune o înțelegere profundă a conținutului normativ și a practicii judiciare relevante.

Studiul elementelor subiective ale infracțiunilor privind viața sexuală relevă complexitatea și nuanțele cu care legea penală moldovenească abordează această categorie delicată de infracțiuni, care ating valori fundamentale ale ordinii sociale și drepturilor omului. Latura subiectivă a acestor infracțiuni, exprimată prin intenția directă a făptuitorului de a săvârși actul cu conștiința și voința sa, este indispensabilă pentru configurarea răspunderii penale și pentru delimitarea clară între faptele penale și cele nepenale, excluzând astfel elementele accidentale sau lipsite de voință deliberată. În acest context, intenția și scopul special – determinarea sau constrângerea victimei la

un act sexual fără consimțământ – constituie criterii definitorii care accentuează gravitatea faptei și justifică sancțiunile severe prevăzute de lege. Analiza efectuată a demonstrat că, în materia infracțiunilor privind viața sexuală, intenția făptuitorului trebuie apreciată și prin raportare la reprezentarea acestuia asupra existenței sau inexistenței consimțământului victimei. Astfel, evaluarea laturii subiective nu poate fi separată de aprecierea consimțământului, acesta constituind un reper esențial în stabilirea existenței infracțiunii.

Totodată, delimitarea clară a subiectului infracțiunii, persoana fizică cu discernământ și capacitate de răspundere precum și reglementarea specifică a condițiilor de vârstă, reflectă preocuparea legiuitorului de a proteja atât drepturile victimelor, cât și principiile de drept procesual penal. Aceasta asigură un echilibru între eficiența represivă și respectarea drepturilor omului, evitând penalizarea abuzivă și asigurând o justă aplicare a legii.

Importanța consimțământului victimei, ca element cheie în evaluarea laturii subiective, subliniază transformările contemporane ale dreptului penal în acord cu standardele internaționale privind protecția drepturilor fundamentale. Astfel, consensul devine nu doar un factor exonerator, ci și o condiție indispensabilă pentru caracterizarea ilicității faptelor cu conținut sexual.

În cadrul capitolului, s-au formulat și următoarele propuneri legislative concrete:

1. Norma de la art.201 CP al RM să fie modificată, prin înlocuirea sintagmei „raport sexual” cu „act sexual”, pentru a uniformiza terminologia și a reflecta mai corect conținutul infracțiunii.

2. Infracțiunea prevăzută la art.175[1] CP al RM – „Ademenirea minorului în scopuri sexuale” să fie transferată din Capitolul IV „Infracțiuni privind viața sexuală” în Capitolul VII „Infracțiuni contra familiei și minorilor”, prin crearea unui nou articol, art.110 CP al RM, păstrându-se structura normei, pentru a evidenția protecția specială acordată minorilor și a asigura coerența sistemului penal.

4. OPORTUNITĂȚI PRACTICE ȘI PROPUNERI LEGISLATIVE REFERITOARE LA CONSIMȚĂMÂNTUL SEXUAL

4.1. Aspecte ale consimțământului sexual în epoca digitalizării

Consimțământul sexual reprezintă unul dintre elementele centrale ale protecției libertății și inviolabilității sexuale, însă evoluția accelerată a tehnologiilor informaționale și extinderea interacțiunilor în mediul online au generat noi forme de manifestare a violenței și exploatării sexuale, care pun în discuție eficiența cadrului normativ tradițional. Digitalizarea relațiilor sociale a creat premise pentru comiterea unor acte de natură sexuală prin intermediul tehnologiilor informaționale și de comunicație, fără constrângeri de ordin geografic sau temporal, ceea ce impune o reevaluare a mecanismelor de protecție juridică a consimțământului sexual. În acest context, analiza oportunităților practice și a eventualelor intervenții legislative devine necesară pentru a asigura adaptarea dreptului penal la noile realități sociale și tehnologice, inclusiv prin reglementarea expresă a fenomenelor de hărțuire și exploatare sexuală în mediul online.

Exploatarea sexuală online este o formă de abuz sexual, care presupune utilizarea tehnologiilor informaționale și de comunicație în scopul exploatării sexuale a persoanelor. Dezvoltarea noilor tehnologii a inițiat discuții per subiect, mai ales în condițiile în care Internetul a creat posibilitatea comiterii abuzului sexual fără restricții de frontiere, distanțe geografice și timp. Astfel, abuzul sexual și exploatarea sexuală online au ajuns să fie noi paradigme ale anxietății sociale reprezentative pentru anii 2000.[277]

Analiza acestor evoluții demonstrează că dezvoltarea tehnologiilor informaționale nu a determinat doar apariția unor noi modalități de comunicare, ci și transformarea mecanismelor prin care sunt comise infracțiunile privind viața sexuală. În consecință, aprecierea consimțământului sexual trebuie adaptată acestor realități, deoarece constrângerea și manipularea victimei pot fi exercitate și în lipsa unui contact fizic direct.

Din acest considerent, gradul de vulnerabilitate al victimei poate fi precizat prin intermediul a două categorii de factori[278]:

a) *factori personali* – persoanele cu retard mintal sau cu o valoare mai scăzută a IQ, persoanele ce fac parte din pătura social vulnerabilă sau cei cu o redusă experiență socială și interacționară pot fi ușor victimizați de infractori, care folosesc minciuna și frauda.

---

[277] MCALINDEN, A.-M. *Child Sexual Abuse and Sexual Exploitation: Contemporary Perspectives*. Cambridge: Cambridge University Press, 2018, pp. 27–54. [citat: 04.09.2024]. Disponibil: https://books.google.md/books?id=PcFtDwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ro#v=onepage&q&f=true

[278] GALAN, D.-C. Practica CtEDO în cazurile infracțiunilor privind viața sexuală. În: *Revista Institutului Național al Justiției*, 2025, nr. 2(73), pp. 46–52. ISSN 1857-2405.

b) *factori situaționali* - unii indivizi sunt în mare măsură susceptibili de a fi victimizați decât alții în anumite perioade de timp sau când se află în anumite situații.[279]

Totodată, capitolul IV din CP al RM cu privire la infracțiunile cu privire la viața sexuală nu includ și componența online, în sensul în care nu prevede expres că acțiunile de izolare, intimidare a victimei pot fi realizate și cu utilizarea tehnologiilor informaționale și de comunicare. La fel, acțiunile de persecutare a victimei pe online, prin urmărirea ei pe toate rețelele disponibile, nu sunt prevăzute ca infracțiune. În opinia noastră, această omisiune legislativă diminuează eficiența protecției penale acordate libertății sexuale, întrucât permite existența unor conduite care afectează grav autodeterminarea sexuală a victimei fără a beneficia de o încadrare juridică adecvată. În acest sens, considerăm oportun includerea în dispoziția normelor și secvențele legate de hărțuirea cibernetică.[280]

Hărțuirea cibernetică poate să îmbrace numeroase forme, dar, în sensul lucrării de față, ea poate să includă: e-mailuri, mesaje text nedorite, imagini cu caracter sexual explicit; avansuri nepotrivite sau jignitoare pe site-uri de socializare sau prin camere de chat pe internet; amenințări cu violența sexuală, etc.

Capitolul IV din CP al RM, nu include norme care vizează atingerile aduse vieții sexuale a unei persoane prin intermediul tehnologiilor informaționale și comunicațiilor electronice.

Pe plan internațional, au fost deja adoptate o serie de convenții și acte care reglementează hărțuirea sexuală online.

În corespundere cu pct.25 al Recomandării (UE) 2018/334 a Comisiei din 1 martie 2018 privind măsuri de combatere eficace a conținutului ilegal online, este specificat că „*În cazul materialelor privind abuzuri sexuale asupra copiilor în special, furnizorii de servicii de găzduire ar trebui să ia măsuri proactive pentru a depista și a împiedica difuzarea unor asemenea materiale, în concordanță cu angajamentele asumate în cadrul Alianței mondiale împotriva abuzurilor sexuale asupra copiilor pe internet*”[281].

Rezultă că instrumentele europene promovează o abordare preventivă, în cadrul căreia combaterea exploatării sexuale nu revine exclusiv organelor de drept, ci presupune și implicarea activă a furnizorilor de servicii digitale în identificarea și limitarea răspândirii conținutului ilegal.

---

[279] BULAT, I. *Victimologie și psihologia victimei*. Chișinău, 2013. P. 10. [citat: 04.09.2024]. Disponibil: https://old.criminology.md/suport/sup30.pdf

[280] *Ibidem*

[281] Recomandarea (UE) 2018/334 a Comisiei din 1 martie 2018 privind măsuri de combatere eficace a conținutului ilegal online. [citat: 11.08.2024]. Disponibil: https://publications.europa.eu/resource/cellar/8b6b15b0-2119-11e8-ac73-01aa75ed71a1.0019.01/DOC_1

Recomandarea CM/Rec (2018)2 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind rolurile și responsabilitățile intermediarilor de internet[282] atenționează statele membre ale Consiliului Europei, să se abțină de la încălcarea dreptului la libertatea de exprimare și a altor drepturi ale omului în mediul digital, totodată se menționează despre obligația pozitivă de a proteja drepturile omului și de a crea un mediu sigur și favorabil pentru ca toată lumea să poată să-și exprime opiniile și ideile fără teamă. Această obligație include protecția persoanelor de acțiunile altor persoane în mediul public. În conformitate cu Recomandarea citată, pentru a se asigura protecția și respectarea drepturilor omului în mediul digital, la elaborarea și implementarea normelor de reglementare a activității intermediarilor de Internet, se va ține cont de obligațiunile statelor prevăzute în Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică (Convenția de la Budapesta), Convenția Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatării și abuzului sexual (Convenția de la Lanzarote) și Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul).[283]

Din analiza acestei recomandări rezultă că obligația pozitivă a statului nu se rezumă la adoptarea unor norme de incriminare, ci presupune instituirea unui mecanism eficient de prevenire, investigare și sancționare a faptelor care aduc atingere libertății sexuale inclusiv în mediul digital.

Recomandarea CM/Rec (2019)1 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind prevenirea și combaterea sexismului,[284] formulează Principiile directoare pentru prevenirea și combaterea sexismului, pe care îl definește drept: - *orice acțiune, gest, reprezentare vizuală, cuvânt vorbit sau scris, practică sau comportament bazat pe ideea că o persoană sau un grup de persoane este inferior pentru că este de un gen sau altul, desfășurată în sfera publică sau privată, pe Internet sau offline, al cărui scop sau efect este încălcarea demnității umane; cauzarea de vătămări sau suferințe fizice, sexuale, psihologice sau economice; crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator; sau împiedicarea independenței și exercițiului deplin al drepturilor oricărei persoane sau grup de persoane*.

[282] Recomandarea CM/Rec(2018)2 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind rolurile și responsabilitățile intermediarilor de internet. Adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 7 martie 2018. [citat: 03.08.2024]. Disponibil: https://rm.coe.int/0900001680790e14

[283] GALAN, D.-C. Aspecte ale consimțământului sexual în epoca digitalizării. În: *Realități și perspective ale învățământului juridic național: Culegerea comunicărilor*, 3–4 octombrie 2024, Chișinău. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova, 2025, pp. 494–506. ISBN (PDF) 978-9975-62-938-6.

[284] Recomandarea CM/Rec(2019)1 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind prevenirea și combaterea sexismului. Adoptată de Comitetul de Miniștri la 27 martie 2019. [citat: 13.09.2024]. Disponibil: https://rm.coe.int/prevenirea-si-combaterea-sexismului/16809fab89

Considerăm că această definiție confirmă faptul că manifestările de natură sexuală desfășurate prin intermediul tehnologiilor informaționale pot produce aceleași efecte asupra demnității și libertății persoanei ca și comportamentele săvârșite în spațiul fizic.

Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale şi abuzurilor sexuale, supranumită și Convenția de la Lanzarote[285] stabilește statelor obligații să asigure că toţi copiii primesc, în cadrul învățământului primar şi secundar, informații cu privire la riscurile exploatării sexuale şi abuzurilor sexuale şi mijloacele prin care se pot apăra. Aceste informații vor acorda o atenție specială situațiilor de risc, inclusiv cele care implică folosirea noilor tehnologii ale informației și comunicațiilor.

Această soluție legislativă evidențiază că prevenirea exploatării sexuale a minorilor nu poate fi concepută fără educarea acestora cu privire la riscurile generate de mediul online și fără dezvoltarea unor mecanisme eficiente de autoprotecție.

Recomandarea Generală nr.1 GREVIO[286] observă că diferitele forme de violență împotriva femeilor, inclusiv cele din cadrul familial, care se manifestă în spațiul digital, nu sunt separate de cele din lumea fizică și adesea se suprapun.

În opinia noastră, această concluzie formulată de GREVIO confirmă necesitatea unei abordări unitare a violenței sexuale, indiferent de mediul în care aceasta se manifestă. Spațiul digital nu creează o categorie distinctă de infracțiuni, ci reprezintă un nou mijloc de realizare a unor conduite care aduc atingere acelorași valori sociale protejate de legea penală

Potrivit art.40 din Convenția de la Istanbul[287], hărțuirea sexuală constituie „*orice formă de conduită verbală, nonverbală sau fizică de natură sexuală, cu scopul sau cu efectul încălcării demnității unei persoane, în special atunci când se creează un mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau jignitor*”.

Se observă că definiția consacrată de art.40 al Convenției de la Istanbul are un caracter general, fără a distinge între conduita desfășurată în mediul fizic și cea realizată prin intermediul tehnologiilor informaționale. Prin urmare, Convenția stabilește standardul minim de protecție, revenind statelor obligația de a adapta legislația națională pentru a acoperi expres formele moderne de hărțuire și constrângere sexuală manifestate în mediul digital.

[285]Convenția de la Lanzarote, adoptată la 25 octombrie 2007. [citat: 13.09.2024]. Disponibilă: https://rm.coe.int/168046e1d9

[286]Recomandarea Generală nr.1 GREVIO. [citat: 21.09.2024]. Disponibilă: https://rm.coe.int/grevio-recommendation-no-1-ron/1680a8c103

[287] Convenția Consiliului Europei privind prevenirea şi combaterea violenței împotriva femeilor şi a violenței Domestice. [citat: 01.09.2024]. Disponibilă: https://rm.coe.int/168046253e

Raportând aceste exigențe la legislația Republicii Moldova, se constată că dispozițiile Capitolului IV al Codului penal sunt construite, în esență, în jurul unor conduite desfășurate în spațiul fizic, fără a reflecta în mod expres particularitățile noilor forme de victimizare facilitate de tehnologiile digitale. Or, hărțuirea sexuală cibernetică, urmărirea obsesivă prin intermediul platformelor online, distribuirea neconsensuală a imaginilor cu caracter intim sau exercitarea constrângerilor psihologice prin mijloace electronice pot constitui modalități prin care consimțământul sexual este afectat ori anihilat, chiar în lipsa unui contact fizic direct.

În opinia noastră, armonizarea legislației naționale cu standardele europene impune nu doar preluarea formală a obligațiilor internaționale, ci și adaptarea normelor penale la realitățile digitale contemporane. O asemenea intervenție legislativă ar contribui la consolidarea protecției libertății sexuale și ar răspunde exigențelor previzibilității și eficienței legii penale în raport cu noile forme de criminalitate.

Într-o serie de state ale Uniunii Europene, răspândirea imaginilor sexuale online, sau hărțuirea sexuală online este încriminată penal.[288]

Germania**:** Secțiunea 201a din Codul penal german interzice diseminarea imaginilor intime ale unei persoane fără consimțământul acesteia, stabilind sancțiuni pentru cei care publică astfel de materiale.[289]

În Franța Legea nr.2016-1321 din 7 octombrie 2016, cunoscută sub numele de „legea pentru o republică digitală", include dispoziții referitoare la diseminarea imaginilor intime fără consimțământ, sancționând astfel de acțiuni.[290]

La fel, Italia**:** Articolul 612 din Codul penal italian prevede pedepse pentru hărțuirea online, inclusiv diseminarea de imagini intime fără consimțământ.[291]

În Spania**:** Legea 5/2010, privind măsurile de protecție a victimei, prevede sancțiuni pentru diseminarea de imagini intime fără consimțământ.[292]

Regatul Unit (până la Brexit): Legea privind abuzul sexual online (2015) interzice publicarea sau distribuirea imaginilor intime fără consimțământ. Astfel, transmiterea de fotografii sau înregistrări video cu caracter sexual privat fără consimțământul subiectului, cu intenția de a

---

[288] GALAN, D-C. *Aspecte ale consimțământului sexual în epoca digitalizării*. În: Realităţi şi perspective ale învăţământului juridic naţional: Culegerea comunicărilor, 3-4 octombrie 2024, Chişinău. Chişinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universităţii de Stat din Moldova, 2025, pp. 494-506. ISBN (pdf) 978-9975-62-938-6.

[289] Crown Prosecution Service guidelines on prosecuting the offence of disclosing private sexual photographs and films (Orientări ale Procuraturii Coroanei privind urmărirea penală a infracțiunii de dezvăluire a unor înregistrări video și fotografii sexuale private) Disponibil: http:// www.cps.gov.uk/legal/p_to_r/revenge_pornography/ [vizitat la 16.08.2024].

[290] *Ibidem*

[291] *Ibidem*

[292] *Ibidem*

le produce suferință persoanelor vizate, a devenit o infracțiune care se pedepsește cu maximum doi ani de închisoare. În septembrie 2016 s-a anunțat că peste 200 de persoane au fost urmărite penal de la intrarea în vigoare a legii.[293]

Un caz practic, prezentat de Centrul „La Strada", a avut loc în anul 2023 în Republica Moldova, până la operarea unor modificări în cadrul Codului penal: „*Imaginile intime ale unei femei au fost publicate pe diferite site-uri, fără consimțământul acesteia. Victima s-a adresat la cinci instituții de drept din Republica Moldova și a solicitat ca imaginile unde ea apărea nud, cu fața și numele real să fie blocate sau șterse. Femeia a prezentat aceste fotografii la toate cele cinci instituții de drept, astfel trecând prin revictimizare. În final, aceasta ar fi fost sfătuită să se adreseze la hackeri, pentru că aceștia ar putea bloca acele fotografii. Cazul acestei persoane a fost prezentat de Daniela Josanu, coordonatoarea serviciului specializat pentru asistența victimelor violenței în familie, Centrul de Drept al Femeilor, în cadrul Conferinței Internaționale pentru Prevenirea și Combaterea Violenței față de Femei și Fete și a Violenței în Familie, organizată la Chișinău în octombrie 2023 La eveniment a fost pus în discuție și modul în care statul poate bloca site-urile unde sunt publicate imagini cu femei nud, folosite cu scopul de a le șantaja. Prezent la conferință, procurorul-șef interimar la Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS), Victor Furtună a menționat că nici Procuratura și nici Poliția nu are asemenea mecanisme*".[294]

În prezent, în Republica Moldova au fost operate unele modificări în ceea ce privește distribuirea de imagini și înregistrări cu conținut sexual, inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaționale. Potrivit alin.(3) al art.177 Cod penal (în redacția în vigoare din 07.09.24) este încriminată penal „*Răspândirea informației cu caracter sexual, incluzând imagini și înregistrări cu conținut sexual, inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaționale, în scop de răzbunare, ură, înjosire sau lezare a onoarei și demnității persoanei*".[295] Respectiva infracțiune face parte din capitolul V, „Infracțiuni contra drepturilor politice, de muncă și altor drepturi constituționale ale cetățenilor", din Codul penal al RM. [296]

---

[293] Crown Prosecution Service guidelines on prosecuting the offence of disclosing private sexual photographs and films (Orientări ale Procuraturii Coroanei privind urmărirea penală a infracțiunii de dezvăluire a unor înregistrări video și fotografii sexuale private) [citat: 16.08.2024]. Disponibil: http:// www.cps.gov.uk/legal/p_to_r/revenge_pornography/

[294] https://agora.md/2024/05/03/hartuirea-sexuala-online-a-femeilor-ce-parghii-de-aparare-au [citat: 12.08.2024].

[295] Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 18 aprilie 2002. *În Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.128-129 din 13 septembrie 2002

[296] GALAN, D.-C. Impactul tehnologiilor informaționale și comunicațiilor electronice asupra consimțământului sexual al victimei. În: *Studia Universitatis Moldaviae*. Seria „Științe sociale", 2025, nr. 3(183), pp. 86–91. ISSN 1814-3199.

Deși în octombrie 2021, Republica Moldova a ratificat Convenția de la Istanbul, cadrul legal al țării noastre nu este aliniat la standardele internaționale pe dimensiunea violenței sexuale în mediul online. Conform documentului, Republica Moldova are însă obligația de a întreprinde măsuri legislative și de altă natură necesare pentru prevenirea, investigarea, pedepsirea și acordarea de compensații echitabile pentru toate formele de violență prevăzute de Convenția de la Istanbul.[297]

Hărțuirea sexuală online poate îmbrăca diferite forme de la „sexting" la „pornografie neconsimțită" ori „revenge porn". Toate termenele supraindicate sunt englezisme, care reprezintă infracțiuni într-o serie de state federate din componența SUA.[298]

În continuarea aspectelor expuse, se impune examinarea semnificației termenilor menționați, precum și evaluarea oportunității intervenirii cu modificări în CP al RM.

În ipoteza promovării unor asemenea intervenții legislative, este necesar a se verifica în ce măsură noțiunile respective se regăsesc deja reglementate în dispozițiile penale în vigoare.

Totodată, se constată o creștere accentuată, în rândul adolescenților, a fenomenului denumit „sexting", termen de origine engleză, rezultat din combinarea cuvintelor „sex" și „texting".

Așadar, prin termenul „sexting", V. Stati, specifică că *„trebuie de înțeles fie expedierea de informații (text scris, poze, clipuri video, imagini etc.) cu caracter sexual (dar nu neapărat pornografic), de către cel vizat în această informație sau de către o altă persoană, fie recepționarea unor astfel de informații, prin intermediul tehnologiilor informaționale sau al comunicațiilor electronice"*.[299]

După cum am notat mai sus, termenul de „sexting "în Republica Moldova ar putea fi încadrat în dispoziția art.177 alin.(3) al Codului penal, cu excepția faptului când fapta se încadrează în dispozițiile art.208[1] CP al RM, care prevede răspunderea pentru pornografia infantilă.[300]

La fel, nu se exclude faptul că „sextingul" poate fi încadrat și potrivit art.175[1] CP al RM, atunci când fapta vizează propunerea, convingerea, manipularea, amenințarea, promisiunea de a

---

[297] GALAN, D-C. *Aspecte ale consimțământului sexual în epoca digitalizării*. În: Realităţi şi perspective ale învăţământului juridic naţional: Culegerea comunicărilor, 3-4 octombrie 2024, Chişinău. Chişinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universităţii de Stat din Moldova, 2025, pp. 494-506. ISBN (pdf) 978-9975-62-938-6.

[298] *Ibidem*

[299] BRÎNZA, S., STATI, V. *„Sexting", „sextorsion", „revenge porn": fenomene reflectate în Codul penal al Republicii Moldova?*" [citat: 15.09.2024]. Disponibil: https://juridicemoldova.md/11106/sexting-sextorsion-revenge-porn-fenomene-reflectate-in-codul-penal-al-republicii-moldova.html

[300] GALAN, D-C. *Aspecte ale consimțământului sexual în epoca digitalizării*. În: Realităţi şi perspective ale învăţământului juridic naţional: Culegerea comunicărilor, 3-4 octombrie 2024, Chişinău. Chişinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universităţii de Stat din Moldova, 2025, pp. 494-506. ISBN (pdf) 978-9975-62-938-6.

oferi avantaje sub orice formă, efectuate inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaționale sau comunicațiilor electronice, în vederea stabilirii unei întâlniri cu un minor, inclusiv prin intermediul rețelelor de comunicații electronice, cu scopul săvârșirii împotriva acestuia a oricărei infracțiuni prevăzute la art.171–175, dacă aceste acțiuni au fost urmate de fapte materiale care conduc la o astfel de întâlnire[301].

În alt context, este oare posibil ca „sexting-ul" să fie însoțit de amenințare sau înșelăciune?

În acest context, V. Stati a consemnat că infracțiunile, specificate la art.175, 177 și 208[1] CP al RM, nu pot presupune constrângere fizică sau psihică. Însă, aceasta nu înseamnă că ele nu pot fi însoțite de constrângere fizică sau psihică. Într-un astfel de caz, constrângerea fizică sau psihică depășește cadrul infracțiunilor prevăzute la 175, 177 și 208[1] CP al RM, necesitând calificare suplimentară în baza art.151, 152 sau 155 CP al RM ori a art.78 din Codul contravențional.[302]

O perspectivă distinctă vizează ipoteza în care finalitatea faptei constă în obținerea satisfacției sexuale, iar conduita infracțională se manifestă sub forma șantajului. În acest context, CP al RM, prin art.177, consacră drept scop al infracțiunii răzbunarea, ura, înjosirea sau lezarea onoarei și demnității persoanei. Prin urmare, dacă scopul real ar fi satisfacția sexuală, iar mijlocul utilizat – șantajul prin intermediul tehnologiilor informaționale, o asemenea situație ar depăși sfera de aplicare a normei menționate, impunând o analiză suplimentară sub aspectul încadrării juridice.[303]

Pe plan internațional, șantajul sexual prin intermediul tehnologiilor informaționale se regăsește în normele penale incriminatoare a mai multor state după cum urmează[304]:

Statele Unite: În SUA, șantajul este reglementat prin legislația statală. De exemplu, în California, se aplică Legea privind extorcarea, care poate include șantajul sexual. Penalitățile variază, dar pot include închisoare și amenzi.[305]

---

[301] Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 18 aprilie 2002. *În Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.128-129 din 13 septembrie 2002

[302] BRÎNZA, S., STATI, V. „Sexting", „sextorsion", „revenge porn": fenomene reflectate în Codul penal al Republicii Moldova?" [citat: 15.09.2024]. Disponibil: https://juridicemoldova.md/11106/sexting-sextorsion-revenge-porn-fenomene-reflectate-in-codul-penal-al-republicii-moldova.html

[303] *Ibidem*

[304] GALAN, D-C. *Impactul tehnologilor informaționale și comunicațiilor electronice asupra consimțământului sexual al victimei.* În: Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe Sociale), 2025, nr. 3(183), pp. 86-91. ISSN 1814-3199.

[305] GALAN, D-C. *Aspecte ale consimțământului sexual în epoca digitalizării*. În: Realităţi şi perspective ale învăţământului juridic naţional: Culegerea comunicărilor, 3-4 octombrie 2024, Chişinău. Chişinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universităţii de Stat din Moldova, 2025, pp. 494-506. ISBN (pdf) 978-9975-62-938-6.

Regatul Unit: Legea privind criminalitatea informatică din 1990 interzice diverse forme de șantaj, inclusiv cel sexual. Se poate aplica în cazurile de amenințare cu divulgarea de materiale intime fără consimțământ.[306]

Germania: Codul penal german include infracțiuni legate de șantaj (Secțiunea 253) și reglementează amenințarea cu divulgarea informațiilor intime. Pedepsele variază în funcție de gravitate.[307]

Australia: În diferite state, cum ar fi New South Wales, există legi specifice care interzic șantajul sexual, inclusiv amenințarea cu divulgarea de imagini intime. Aceste infracțiuni sunt tratate serios, cu penalități severe.[308]

România: Codul penal român reglementează șantajul (art.207), iar dacă acesta implică amenințări legate de divulgarea de informații intime, pot exista circumstanțe agravante.[309]

La caz, ne rămâne să analizăm dacă hărțuirea sexuală cu utilizarea tehnologiilor informaționale sau a mijloacelor electronice, care îmbracă forma unui șantaj online îndreptat spre satisfacerea poftei sexuale, este încriminată de dispozițiile unei norme penale din RM. [310]

Fapta de „hărțuire sexuală" se regăsește în dispoziția normei prevăzute de art.173 CP al RM.

În conformitate cu prevederile art.173 alin. (1) CP al RM „*Hărțuirea sexuală, adică pretinderea unui act sexual sau a unei alte acțiuni cu caracter sexual prin comportamentul fizic, verbal sau nonverbal, inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaționale sau al comunicațiilor electronice, dacă prin aceasta se creează o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare, discriminatorie sau insultătoare pentru victimă, săvârșită profitând de starea de dependență a victimei sau prin amenințare, cu condiția că fapta nu întrunește elementele violului, ale acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite sau ale constrângerii unui copil în scopuri sexuale*,".[311]

Dispoziția art.173 alin.(1) din CP al RM prevede expres formele de manifestare a conduitei făptuitorului: fizică, verbală sau nonverbală.

Comportamentul fizic presupune constrângerea directă a victimei, implicând contact corporal. Comportamentul verbal constă în exprimarea intenției infracționale în scopul de a

[306] *Ibidem*
[307] *Ibidem*
[308] *Ibidem*
[309] *Ibidem*
[310] *Ibidem*
[311] Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 18 aprilie 2002. În *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.128-129 din 13 septembrie 2002.

determina victima să comită un act sexual. Comportamentul nonverbal include gesturi, mimică, expresii faciale, postură, contact vizual și alte semnale care transmit indirect mesajul făptuitorului.

În acest sens, noțiunea de „comportament” nu acoperă hărțuirea sexuală prin mesaje scrise în mediul online, întrucât „scrisul” nu se încadrează în formele fizic, verbal sau nonverbal. Totuși, dezvoltarea tehnologiilor informaționale și utilizarea frecventă a mediului online permit ca hărțuirea sexuală să se producă și în spațiul virtual, ceea ce poate impune o adaptare legislativă pentru a reflecta aceste realități.

Potrivit art. 40 din Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul), hărțuirea sexuală este definită drept „orice formă de conduită verbală, nonverbală sau fizică de natură sexuală, cu scopul sau cu efectul încălcării demnității unei persoane, în special atunci când se creează un mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau jignitor”. Se observă că această definiție are un caracter general și nu limitează modalitatea de realizare a conduitei la un anumit mediu ori context. Convenția utilizează o formulare suficient de largă pentru a include orice comportament de natură sexuală care afectează demnitatea persoanei, indiferent dacă acesta este săvârșit în spațiul fizic sau prin intermediul tehnologiilor informaționale și al comunicațiilor electronice.

În același timp, textul Convenției nu reglementează în mod expres formele contemporane de constrângere sexuală manifestate în mediul digital, precum șantajul sexual online (sexual extortion sau sextortion), lăsând statelor membre obligația de a adapta legislația națională astfel încât aceasta să ofere o protecție efectivă împotriva acestor noi modalități de atingere adusă libertății și autodeterminării sexuale.

În acest sens șantajul sexual al victimei în mediul online nu poate fi încadrat în dispoziția art.173 CP al RM. La fel, șantajul sexual nu intră sub incidența normei prevăzute la art.189 CP al RM. Întâi de toate art.189 CP al RM, face parte din sfera infracțiunilor contra patrimoniului. Scopul respectivei norme este obținerea unui folos patrimonial. Astfel scopul satisfacerii poftei sexuale realizat prin șantajarea victimei cu răspândirea unor informații compromițătoare sau defăimătoare pentru aceasta, imagini sau video cu caracter de nuditate sau scene sexuale, rămâne sub acoperământ juridic.[312]

Ca urmare, ne propunem să fie modificată norma prevăzută de art.173 alin.(1) din CP al RM conform următoarei structuri:

[312] GALAN, D-C. *Impactul tehnologilor informaționale și comunicațiilor electronice asupra consimțământului sexual al victimei.* În: Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe Sociale), 2025, nr. 3(183), pp. 86-91. ISSN 1814-3199

(1) Hărțuirea sexuală adică pretinderea unui act sexual sau a unei alte acțiuni cu caracter sexual pentru sine sau pentru un terț, prin acte, cuvinte, gesturi sau alte forme de comunicare, inclusiv prin intermediul tehnologiei informaționale și comunicațiilor electronice, dacă prin aceasta se creează o stare ostilă și/sau umilitoare față de victimă, săvârșită prin profitarea de starea de dependență a victimei, prin amenințare, sau prin șantaj, cu condiția că fapta nu întrunește elementele violului, ale acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite sau ale constrângerii unui copil în scopuri sexuale se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 650 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 180 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani[313].

Următorii termeni propuși spre analiză se referă la noțiunile **„pornografie neconsimțită"** și **„revenge porn".**

Termenul de „*pornografie neconsimțită*" se referă la distribuirea sau publicarea de materiale pornografice care au fost obținute fără consimțământul persoanei implicate. Aceasta poate include imagini sau videoclipuri realizate fără cunoștința sau acordul persoanei respective.

Termenul de *„Revenge porn"* (sau „pornografie de răzbunare") se referă la distribuirea de imagini sau videoclipuri intime ale unei persoane, de obicei de către un fost partener, fără consimțământul acesteia, cu scopul de a o umili sau a-i face rău victimei. Acest termen implică un scop de răzbunare. De exemplu, o persoană care publică imagini intime ale fostului partener de viață, cu scopul de a o discredita sau a o face să sufere, poate fi considerat caz de „revenge porn".

În acest context, diferențele dintre aceste două noțiuni se referă la următoarele aspecte[314]:

1. Consimțământul: În cazul pornografiei neconsimțite lipsește consimțământul victimei la obținerea imaginilor, iar în cazul „revenge porn", consimțământul victimei la obținerea imaginii putea fi obținut anterior, dar imaginile sunt distribuite fără acord ulterior.
2. Motivul: Pornografia neconsimțită nu implică un motiv de răzbunare;

Este esențial să precizăm că, în țările din sistemul de drept anglo-saxon, pornografia neconsimțită este clasificată ca o infracțiune legată de viața sexuală. În contrast, în țările din sistemul de drept continental, aceasta este considerată o infracțiune împotriva drepturilor constituționale ale cetățenilor.[315]

Atât „pornografia neconsimțită", cât și „revenge porn" implică distribuirea de materiale pornografice fără consimțământul persoanei implicate.

---

[313] *Ibidem*
[314] *Ibidem*
[315] *Ibidem*

După cum am analizat supra, CP al RM prevede norme de încriminare în acest sens precum: art.177, art.208[1] CP al RM.

Considerăm că includerea ca infracțiuni distincte în CP al RM a unor infracțiuni precum „pornografia neconsimțită" sau „pornografia din răzbunare" ar duce la o suprapunere semnificativă între norme, dar și o încărcătură de prisos a Codului penal, ceea ce ar putea crea confuzie în aplicarea legii și dificultăți în stabilirea unei distincții clare între ele. Introducerea unor infracțiuni distincte pentru fapte similare ar putea complica activitatea organelor de urmărire penală și a instanțelor de judecată, făcând dificilă interpretarea corectă și aplicarea normelor legale. Acest lucru ar putea afecta drepturile persoanelor implicate, atât victime, cât și acuzați[316].

O reglementare clară și concisă a infracțiunilor legate de pornografie ar permite o mai bună protecție a victimelor și ar facilita aplicarea eficientă a legii. În loc de a crea infracțiuni separate, ar fi mai bine să monitorizăm ca actualul cadru legislativ să integreze aceste fapte într-o abordare unitară, luând în considerare toate aspectele relevante.[317]

Un alt fenomen care captează atenția, la fel prezentat printr-un englezism este „**Cyber grooming-ul".**

Cyber grooming-ul în spațiul anglo-saxon desemnează comportamentul prin care o persoană adultă inițiază și dezvoltă, prin intermediul internetului sau al altor mijloace de comunicare digitală, o relație aparent apropiată cu un minor. Prin această interacțiune, adultul urmărește să câștige treptat încrederea copilului, creând o legătură care să îi permită ulterior implicarea acestuia în activități cu conotație sexuală. Aceste activități pot avea loc în mediul virtual, de exemplu prin solicitarea sau transmiterea unor imagini intime, dar pot evolua și către întâlniri directe în viața reală. Durata procesului de apropiere diferă de la caz la caz, putând varia de la o perioadă scurtă până la intervale mult mai îndelungate.

Potrivit modificărilor survenite la 07.09.2024, în CP al RM a fost introdus un nou articol și anume: Articolul 177[1]. **„**Falsul de identitate" adică „*Prezentarea ilegală sub o identitate falsă ori atribuirea unei asemenea identități altei persoane prin folosirea documentelor oficiale pe numele altei persoane, prin înregistrarea și/sau utilizarea conturilor de utilizatori pe platformele de socializare, a portalurilor web, a adreselor poștale electronice, a numerelor de telefon, a cardurilor de acces sau a altor servicii ale societății informaționale, cu excepția utilizării unor*

[316] *Ibidem*
[317] *Ibidem*

pseudonime care nu aduc atingere identității sau a pseudonimelor unor alți subiecți de date, pentru a induce sau a menține în eroare cu scopul producerii unei consecințe juridice.[318]"

Respectiv, fapta de „Cyber grooming" este încriminată în Republica Moldova sub prisma art.177[1], ·Cod penal, după caz în concurs cu art.175[1], 208[1], ori alte normele relevante contextului.

În continuare, merită să analizăm dacă modificarea și prelucrarea imaginilor sau secvențelor video prin programe digitale, fără consimțământul persoanei, ar trebui să fie încriminată de legislația națională. Exemplele din alte state care au implementat legislații în acest sens pot oferi un precedent valoros pentru adaptarea legislației din Republica Moldova.

Cadrul normativ al mai multor state prevăde încriminarea unor atare acțiuni, după cum urmează:[319]

În multe jurisdicții, utilizarea imaginii unei persoane fără consimțământ poate constitui o încălcare a dreptului la confidențialitate. În Statele Unite, de exemplu, California reglementează expres această situație prin California Civil Code § 3344, care interzice utilizarea neautorizată a imaginii unei persoane în scopuri comerciale. În Regatul Unit, modificarea sau distribuirea imaginilor fără acordul persoanei ar putea încălca drepturile asupra datelor personale, conform Data Protection Act 2018. În Franța, articolul 226-1 din Codul penal interzice divulgarea imaginilor unei persoane fără consimțământ, iar modificarea acestora poate fi considerată o încălcare a demnității. În Germania, § 22 din Legea privind dreptul la imagine stabilește că orice utilizare a imaginii unei persoane necesită consimțământul acesteia, iar modificarea imaginilor poate constitui o încălcare a acestui drept.

În contextul Republicii Moldova, art.28 din Constituție garantează dreptul la viață privată, iar preluarea sau modificarea imaginilor fără consimțământ afectează grav acest drept. Respectarea vieții private reprezintă un principiu fundamental al drepturilor omului, recunoscut și de legislația internațională, inclusiv de Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Acțiunile de preluare și modificare a imaginilor pot genera stigmatizare și prejudicii emoționale, iar incriminarea acestor fapte ar descuraja comportamentele abuzive și ar proteja victimele de exploatarea digitală. În prezent, CP al RM nu prevede sancțiuni pentru astfel de fapte, însă având în vedere că acestea lezează demnitatea persoanei, ele ar putea fi încadrate în Capitolul V, „Infracțiuni contra drepturilor politice, de muncă și altor drepturi constituționale ale cetățenilor".

[318] Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 18 aprilie 2002. *În Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.128-129 din 13 septembrie 2002

[319] GALAN, D-C. *Aspecte ale consimțământului sexual în epoca digitalizării*. În: Realităţi şi perspective ale învăţământului juridic naţional: Culegerea comunicărilor, 3-4 octombrie 2024, Chişinău. Chişinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universităţii de Stat din Moldova, 2025, pp. 494-506. ISBN (pdf) 978-9975-62-938-6

În continuitatea ideilor expuse, deși acest subiect depășește cadrul tematic al prezentei teze de doctorat, nu am putut să trecem cu vederea proplemele expuse supra și intervenim cu propunerea de completare a CP al RM cu art.177^2 CP al RM, după cum urmează:

„Articolul 177^2. „Încălcarea dreptului la imagine".

„Încălcarea dreptului la imagine *adică modificarea neautorizată a imaginilor sau videourilor persoanei, inclusiv prin programe de editare, precum și distribuirea acestora fără consimțământul persoanei vizate, în scopul prejudicierii reputației sau demnității persoanei, se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani*".[320]

Concluzia juridică a celor expuse supra, conturează necesitatea urgentă de adaptare a legislației din Republica Moldova în fața provocărilor contemporane, având în vedere evoluția tehnologică rapidă și impactul său asupra drepturilor fundamentale.

Aceste modificări legislative propuse constituie un pas esențial în direcția protejării drepturilor individuale și încurajării unui mediu online mai sigur și responsabil[321].

4.2. Jurisprudența CtEDO în cazurile de violență sexuală

Protecția minorilor împotriva exploatării și abuzurilor sexuale constituie o prioritate în cadrul dreptului internațional, iar numeroase instrumente internaționale impun măsuri legislative și procedurale pentru a preveni și combate aceste infracțiuni. La nivel european, diverse convenții și directive stabilesc standarde clare pentru protecția victimelor minore, impunând statelor membre obligații semnificative de adoptare a unor politici și practici care să protejeze copiii de abuzuri și exploatare sexuală. În această lucrare, vom analiza cadrul juridic internațional relevant în materie, concentrându-ne pe convențiile și directivele Consiliului Europei și ale Organizației Națiunilor Unite (ONU), care definesc obligațiile statelor în acest domeniu și protejează drepturile copiilor victime ale violenței și abuzului sexual.

[320] GALAN, D-C. *Aspecte ale consimțământului sexual în epoca digitalizării*. În: Realităţi şi perspective ale învăţământului juridic naţional: Culegerea comunicărilor, 3-4 octombrie 2024, Chişinău. Chişinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universităţii de Stat din Moldova, 2025, pp. 494-506. ISBN (pdf) 978-9975-62-938-6

[321] *Ibidem*

Convenția de la Lanzarote[322], reprezintă un instrument important în combaterea abuzurilor sexuale asupra minorilor. Aceasta obligă statele semnatare să adopte măsuri legislative și de altă natură pentru a preveni toate formele de exploatare și abuz sexual.

Astfel art.18 „Abuzuri sexuale" din această convenție prevede:„1. *Fiecare parte va lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a se asigura de incriminarea următoarelor fapte comise cu intenție: a) activități sexuale cu un copil care, potrivit prevederilor în vigoare ale dreptului național, nu a împlinit vârsta legală pentru viața sexuală; b) activități sexuale cu un copil dacă: - se folosesc constrângerea, forța ori amenințările; sau- se abuzează de o poziție recunoscută ca fiind de încredere, de autoritate sau de influență asupra copilului, inclusiv în cadrul familiei; sau- se abuzează de o situație de vulnerabilitate deosebită a copilului, mai ales datorită unui handicap psihic sau fizic ori datorită unei situații de dependență. 2. În scopul aplicării paragrafului 1, fiecare parte va decide vârsta până la care este interzisă desfășurarea de activități sexuale cu un copil. 3. Prevederile paragrafului 1 lit. a) nu se aplică activităților sexuale consimțite între minori*."

Convenția de la Istambul privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la 5 mai 2011[323], include măsuri specifice pentru protejarea victimelor de violență sexuală, inclusiv a copiilor victime ale violenței.

În acest context citățm „*Articolul 49 – Obligații generale „1. Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a asigura faptul că investigațiile și procedurile judiciare în legătură cu toate formele de violență acoperite de sfera de aplicare a prezentei Convenții sunt desfășurate fără întârzieri nejustificate, luând în considerare drepturile victimei pe parcursul tuturor etapelor procedurilor penale. 2. Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare, în conformitate cu principiile fundamentale ale drepturilor omului și având în vedere înțelegerea dimensiunii de gen a violenței, pentru a asigura investigarea eficace și urmărirea judiciară a infracțiunilor stabilite în conformitate cu prezenta Convenție."*

Directiva 2011/93/UE a Parlamentului European și a Consiliului European, adoptată pe 13 decembrie 2011[324], reglementează protecția împotriva abuzului sexual asupra copiilor, exploatării sexuale și pornografiei infantile. Directiva prevede măsuri clare pentru prevenirea acestor

---

[322] Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, adoptată la 25 octombrie 2007 și intrată în vigoare la 1 iulie 2010. [citat 24.10.2024]. Disponibil: https://rm.coe.int/168046e1d9

[323] Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la 5 mai 2011 și intrată în vigoare la 1 august 2014. [citat 24.10.2024]. Disponibil: https://rm.coe.int/168046253e

[324] Directiva 2011/93/UE a Parlamentului European și a Consiliului European, adoptată pe 13 decembrie 2011. [citat:24.10.2024].
Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0093&from=NL

infracțiuni și pentru protecția victimelor, iar interesul superior al copilului trebuie să fie prioritar în toate măsurile adoptate. Articolul 20 alin. (3) lit. c) reglementează procedura de audiere a copilului victimă, stabilind că aceasta trebuie să fie realizată de specialiști care au fost pregătiți în acest scop. Aceste măsuri sunt esențiale pentru a asigura o procedură corectă și pentru a proteja drepturile copilului, în special în contextul în care victimele minore pot fi influențate de diverse factori externi, inclusiv de relațiile de autoritate.

Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile copilului, adoptată în 1989[325], constituie un instrument internațional esențial pentru protejarea drepturilor copiilor, inclusiv în domeniul protecției împotriva exploatării și abuzurilor sexuale.

Articolul 34 vizează: „*Statele părți se angajează să protejeze copilul contra oricărei forme de exploatare sexuală și de violență sexuală. În acest scop statele vor lua, în special, toate măsurile corespunzătoare pe plan național, bilateral și multilateral, pentru a împiedica: a) incitarea sau constrângerea copiilor să se dedea la activități sexuale ilegale; b) exploatarea copiilor în scopul prostituției sau al altor practici sexuale ilegale; [...].*”.

Cadrul juridic internațional privind protecția copiilor împotriva exploatării și abuzurilor sexuale este bine structurat și include numeroase convenții și directive care stabilesc standarde clare pentru statele membre. Începând cu Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor, continuând cu Convenția privind prevenirea violenței împotriva femeilor și până la legislația UE și dispozițiile ONU, toate aceste instrumente subliniază necesitatea protecției integrate a copiilor și a unei abordări bazate pe interesul superior al acestora.

Aceste norme impun obligații clare statelor de a adopta măsuri legislative și procedurale eficiente pentru prevenirea și combaterea abuzurilor sexuale, asigurând astfel drepturile și protecția copiilor în fața oricărei forme de exploatare sexuală.

În contextul protecției minorilor împotriva abuzurilor sexuale și exploatării acestora, Curtea Europeană a Drepturilor Omului CtEDO a subliniat în mod constant obligațiile statelor părți la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, stabilind o jurisprudență clară privind responsabilitățile acestora de a proteja persoanele vulnerabile, inclusiv copiii, împotriva relelor tratamente. Aceste obligații sunt fundamentate în articolele 3 și 8 din Convenție, care impun statelor nu doar să garanteze protecția fizică și psihologică a indivizilor, dar și să adopte măsuri eficace pentru prevenirea abuzurilor și pentru investigarea acestora în mod adecvat.[326]

---

[325] Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile copilului, adoptată în 1989. [citat 24.10.2024]. Disponibil: https://www.unicef.org/moldova/media/1401/file/Conventia-cu-privire-la-drepturile-copilului.pdf

[326] GALAN, D-C. *Practica CtEDO în cazurile infracțiunilor privind viața sexuală*. În: Revista Institutului Național al Justiției, 2025, nr. 2(73), pp. 46-52. ISSN 1857-2405.

Mai mult, în jurisprudența sa, CtEDO a subliniat în mod repetat că obligațiile statului în ceea ce privește protecția împotriva abuzurilor sexuale sunt intrinsec legate de aplicarea efectivă a dreptului penal, astfel cum este reflectat în cazul *C.A.S. și C.S. împotriva României* (nr.26692/05, pct. 71, 20 martie 2012). Curtea a stabilit că măsurile legislative trebuie să fie suficiente și aplicate în practică pentru a descuraja și preveni abuzurile sexuale, iar statul trebuie să asigure existența unor dispoziții de drept penal care să răspundă eficient acestor infracțiuni. În ceea ce privește infracțiuni grave, cum sunt violul și abuzul sexual asupra copiilor, CtEDO a subliniat că este sarcina statelor să asigure dispoziții legale care să pedepsească astfel de infracțiuni și să garanteze anchete și trimiterea în judecată efectivă a infractorilor, inclusiv în absența unei rezistențe fizice din partea victimei, așa cum a fost stabilit în cazul *M.C. împotriva Bulgariei* (nr.39272/98, pct. 153).[327]

Problematica consimțământului în materia infracțiunilor privind viața sexuală reprezintă una dintre cele mai complexe teme analizate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Complexitatea acesteia derivă din necesitatea de a concilia protecția autonomiei sexuale a persoanei cu obligația pozitivă a statului de a preveni și sancționa orice formă de violență sexuală, în special atunci când victimele sunt minori sau alte persoane aflate într-o situație de vulnerabilitate.

Jurisprudența CtEDO demonstrează că existența consimțământului nu poate fi analizată exclusiv prin raportare la manifestarea unei opoziții fizice ori la existența unui acord aparent. Dimpotrivă, Curtea promovează o abordare contextuală, în cadrul căreia sunt examinate împrejurările concrete ale cauzei, vârsta victimei, dezvoltarea sa psihologică, raportul de putere dintre participanți și orice alte elemente susceptibile să afecteze libertatea de autodeterminare sexuală.

O atenție deosebită este acordată victimelor minore, în privința cărora Curtea reține în mod constant că vulnerabilitatea specifică vârstei impune aplicarea unor standarde sporite de protecție. În asemenea cauze, obligațiile autorităților naționale nu se limitează la investigarea formală a faptelor, ci presupun efectuarea unor investigații efective, sensibile la particularitățile psihologice ale minorului și capabile să stabilească dacă acesta avea posibilitatea reală de a înțelege natura și consecințele actului sexual.

În cauza M.G.C. contra României[328], (Hotărârea din 15 martie 2016), Curtea a subliniat, în pct. 65, că instanțele naționale nu dezvoltaseră o practică judiciară coerentă privind aprecierea

[327] *Ibidem*
[328] *M.G.C. contra României*, Hotărârea din 15.03.2016, definitivă din 15.06.2016. [citat: 18.01.2025] Disponibil: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/M-G-C-impotriva-Romaniei.pdf

consimțământului minorilor și că, în numeroase cauze, existența consimțământului era dedusă din comportamente specifice traumelor suferite de copii. De asemenea, în pct. 73–74, Curtea a reținut că autoritățile nu au adoptat o abordare adaptată copilului și nu au evaluat în mod corespunzător vulnerabilitatea victimei, ceea ce a determinat constatarea încălcării obligațiilor procedurale prevăzute de art. 3 din Convenție.

Considerăm că această hotărâre prezintă o relevanță deosebită pentru prezenta cercetare, deoarece confirmă că existența consimțământului sexual nu poate fi apreciată exclusiv pe baza comportamentului exterior al victimei. În cazul minorilor, evaluarea trebuie să includă analiza dezvoltării psihologice, a raportului de vulnerabilitate și a tuturor circumstanțelor care pot afecta libertatea de autodeterminare sexuală. Prin urmare, jurisprudența CtEDO consolidează necesitatea interpretării dispozițiilor Capitolului IV din Codul penal al Republicii Moldova în concordanță cu standardele europene privind protecția autonomiei sexuale.

Un alt caz din jurisprudența CtEDO este **Cauza M.C. împotriva Bulgariei.**[329] (Hotărârea din 4 decembrie 2003), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că existența infracțiunii de viol nu poate depinde exclusiv de dovada rezistenței fizice a victimei. În pct. 166, Curtea a reținut că o abordare rigidă, bazată pe cerința demonstrării rezistenței fizice în toate situațiile, riscă să lase nepedepsite anumite forme de viol și să compromită protecția efectivă a autonomiei sexuale a persoanei. Totodată, în pct. 181–185, Curtea a concluzionat că autoritățile bulgare nu au desfășurat o investigație efectivă, încălcând obligațiile pozitive ce decurg din articolele 3 și 8 ale Convenției. Considerăm că această hotărâre marchează schimbarea paradigmei europene privind aprecierea consimțământului sexual. În opinia noastră, existența consimțământului nu poate fi analizată exclusiv prin prisma comportamentului exterior al victimei, ci trebuie evaluată în raport cu libertatea reală de autodeterminare sexuală. Prin urmare, această jurisprudență confirmă necesitatea interpretării dispozițiilor Capitolului IV din Codul penal al Republicii Moldova prin prisma autonomiei sexuale și nu exclusiv a constrângerii fizice.

În aceeași ordine de idei, accentuăm **Cauza I.G. c. Moldovei.**[330] Curtea a statuat, în pct.43, că autoritățile nu au administrat toate probele necesare și nu au dispus efectuarea unei expertize psihologice a victimei, încălcând astfel obligația pozitivă de a desfășura o investigație efectivă.

Apreciem că această hotărâre evidențiază rolul determinant al administrării probelor psihologice în stabilirea existenței sau inexistenței consimțământului. În cauzele infracțiunilor

[329] *M.C. contra Bulgariei*, Hotărârea din 04.12.2003, definitivă din 04.03.2004. [citat: 17.01.2025] Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-61521%22]}

[330] *I.G. contra Moldovei*, Hotărârea din 15.05.2012, definitivă din 15.05.2012. [citat: 17.01.2025] Disponibil:file:///C:/Users/livnv/Downloads/CASE%20OF%20I.G.%20v.%20MOLDOVA%20-%20[Romanian%20Translation]%20by%20the%20P.A.%20_Lawyers%20for%20Human%20Rights_%20(1).pdf

privind viața sexuală, în special atunci când victimele sunt minori, evaluarea psihologică nu reprezintă doar un mijloc de probă util, ci poate constitui o garanție indispensabilă pentru aflarea adevărului.

În Cauza A.P. v. Republica Moldova[331], Curtea a reiterat că imposibilitatea atragerii la răspundere penală a făptuitorului minor nu exonerează autoritățile de obligația efectuării unei investigații efective și adaptate vulnerabilității victimei. De asemenea, Curtea a considerat că autoritățile moldovenești nu au luat în considerare raportul psihologic care indica un abuz sexual și nu au soli1994citat o expertiză suplimentară pentru a clarifica circumstanțele evenimentelor.[332]

Cazul A.P. v. Republica Moldova subliniază două aspecte esențiale. În primul rând, chiar și atunci când făptuitorul este un minor care nu răspunde penal conform vârstei sale, statul are obligația de a efectua o investigație efectivă și de a proteja victima, mai ales în cazul unui abuz sexual care poate avea consecințe devastatoare asupra dezvoltării psihologice și emoționale a copilului. În al doilea rând, CtEDO reafirmă importanța protecției procesuale adecvate pentru minori în fața autorităților, inclusiv asigurarea unei audieri care să respecte vulnerabilitatea acestora și să ofere asistență din partea unor specialiști (psihologi, asistenți sociali).[333]

În continuarea analizei cazului A.P. v. Republica Moldova, merită să reflectăm asupra unui aspect important care se desprinde din acest context: problema consimțământului, atât al victimei, cât și al făptuitorului minor. În mod obișnuit, consimțământul sexual al unui minor este considerat nul și neavenit din punct de vedere juridic, datorită imposibilității acestuia de a înțelege în mod adecvat natura și consecințele actului sexual. În acest caz, fiind vorba de o victimă de 5 ani, este evident că orice „consimțământ" din partea acesteia nu poate fi valid din punct de vedere juridic, din cauza vârstei fragede și a imposibilității de a înțelege pe deplin semnificația unui act sexual.

Însă întrebarea devine mai complexă atunci când discutăm despre răspunderea făptuitorului minor. Deși făptuitorul, C., avea 12 ani în momentul comiterii abuzului, acesta nu putea fi tras la răspundere penală conform legislației moldovenești, din cauza vârstei minime de răspundere penală stabilite de lege. De fapt, în multe sisteme juridice, minorii care nu au atins o anumită vârstă nu pot fi considerați capabili de a răspunde penal pentru faptele lor, chiar și în cazul unor infracțiuni grave, precum abuzul sexual. Totuși, acest fapt nu înseamnă că aceștia nu pot constitui subiecți ai unor măsuri educaționale sau de protecție, în scopul de a preveni viitoare acte de

---

[331] *A.P. contra Moldovei*, Hotărârea din 26.10.2021, definitivă din 26.01.2022. [citat: 18.01.2025] Disponibil:https://www.agentguvernamental.md/wp-content/uploads/2022/04/A.P.-v.-REPUBLICA-MOLDOVA-hotarare-ROM.pdf

[332] GALAN, D-C. *Practica CtEDO în cazurile infracţiunilor privind viaţa sexuală*. În: Revista Institutului Naţional al Justiţiei, 2025, nr. 2(73), pp. 46-52. ISSN 1857-2405

[333] *Ibidem*

violență și a sprijini recuperarea victimei. Astfel, chiar dacă minorul făptuitor nu poate fi tras la răspundere penală, autoritățile sunt obligate să garanteze o investigație completă, cu scopul de a stabili circumstanțele faptei și de a proteja atât victima, cât și potențialele victime viitoare.[334]

La subiectul abordat este relevant a fi menționată **Cauza N.A. c. Republicii Moldova.**[335]

La data de 2 septembrie 1997, N.A., în vârstă de treisprezece ani, a fost supusă unui viol colectiv săvârșit de un grup de adolescenți. Incidentul a avut loc într-un magazin abandonat, unde mai mulți tineri se întâlniseră pentru a marca aniversarea unuia dintre ei și pentru a consuma băuturi alcoolice. La fața locului se aflau I.M., A.G., D.B., A.M., I.B., M.S., S.C. și S.D., persoana cea mai în vârstă dintre acestea având șaptesprezece ani.

N.A. a afirmat că modul în care autoritățile au desfășurat investigația penală în urma plângerii sale nu a fost suficient de riguros și că nu au fost realizate toate demersurile necesare pentru stabilirea identității tuturor persoanelor implicate. Potrivit acesteia, deși ea a reușit să recunoască doar șapte dintre participanții la agresiune, organele competente și-au concentrat acțiunile de urmărire penală exclusiv asupra acestor persoane, fără să depună eforturi suplimentare pentru identificarea celorlalți participanți.

Totodată, reclamanta a indicat faptul că, dintre cele șapte persoane identificate, numai cinci au fost efectiv deferite justiției, în timp ce I.M. și D.B. nu au mai fost supuși urmăririi penale. Ea a considerat, de asemenea, că autoritățile de anchetă ar fi trebuit să dispună efectuarea unei evaluări psihologice, măsură care, în opinia sa, nu a fost realizată pe parcursul investigației.

Un alt aspect invocat de reclamantă a vizat încetarea procedurilor penale împotriva persoanelor acuzate. În opinia acesteia, abandonarea acuzațiilor a fost determinată de o eroare procedurală imputabilă organelor de urmărire penală, care nu au procedat la anularea ordonanței din 28 aprilie 1998 prin care fusese dispusă încetarea urmăririi penale.

În final, N.A. a susținut că omisiunea procuraturii de a contesta prin recurs hotărârea Curții de Apel prin care a fost dispusă încetarea procesului penal față de inculpați reprezintă o conduită contrară obligațiilor pozitive asumate de stat în temeiul articolului 3 din Convenție.În acest caz, CtEDO a evaluat procesul de investigare a unei acuzații de viol în Republica Moldova. Curtea a constatat că ordonanța de încetare a urmăririi penale din 28 aprilie 1998 a fost pronunțată în lipsa

[334] *Ibidem*

[335] *N.A. contra Moldovei*, Hotărârea din 24.02.2009, definitivă din 24.12.2013. [citat: 18.01.2025] Disponibil:file:///C:/Users/livnv/Downloads/CASE%20OF%20N.A.%20v.%20THE%20REPUBLIC%20OF%20MOLDOVA%20%20[Romanian%20Translation]%20by%20the%20Ministry%20of%20Justice%20of%20the%20Republic%20of%20Moldova.pdf

unor investigații adecvate și consistente. Autoritățile nu au întreprins măsuri esențiale, cum ar fi interogarea martorilor relevanți și confruntarea acestora, ceea ce ar fi ajutat la stabilirea credibilității părților implicate. De asemenea, Curtea a remarcat că procurorul a continuat investigațiile după această ordonanță, dar a omis să o anuleze, ceea ce a dus la încetarea procesului penal.

CtEDO a subliniat faptul că, deși A.G. a recunoscut vinovăția sa, procesul său nu a fost niciodată închis de autoritățile de urmărire penală. În ceea ce privește ceilalți inculpați, I.M. și D.B., procesul a fost suspendat din cauza dificultății de a-i găsi, dar Curtea a remarcat că, deși I.M. a fost identificat și a recunoscut fapta, autoritățile nu au întreprins acțiuni suficiente pentru a-l depista sau pentru a începe procesul în absență.

În final, CtEDO a concluzionat că investigațiile nu au fost efectuate conform standardelor prevăzute de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, iar acest lucru a constituit o încălcare a obligațiilor statului de a investiga și sancționa faptele denunțate. Astfel, a fost încălcat articolul 3 din Convenție, privind protecția împotriva tratamentelor inumane și degradante.

Prin urmare, analiza cauzelor relevante, cum sunt cele menționate, permite conturarea unei viziuni clare asupra modului în care autoritățile naționale trebuie să răspundă în fața unor astfel de delicte, respectând standardele internaționale de protecție.

Un punct comun esențial în toate cauzele analizate este lipsa unei evaluări adecvate a vulnerabilității victimei minore.

În cazul M.G.C. contra României, CtEDO a subliniat că instanțele naționale nu au realizat evaluări psihologice sau psihiatrice ale victimei pentru a determina dacă aceasta avea capacitatea de a consimți la actul sexual. Curtea a subliniat că, având în vedere vârsta și vulnerabilitatea victimei, o astfel de evaluare era esențială pentru a asigura un proces echitabil și pentru a proteja drepturile victimei. Similar, în cauza M.C. contra Bulgariei, CtEDO a subliniat importanța evaluării consimțământului victimei, chiar și în absența unei rezistențe fizice clare. Astfel, Curtea a arătat că, în cazul minorilor, consimțământul nu poate fi evaluat doar pe baza dovezilor de rezistență fizică, ci și prin înțelegerea capacității acestora de a înțelege actul și de a-l consimți liber.

Un alt punct identificat în mai multe dintre cauzele CtEDO, este tratamentul necorespunzător al investigațiilor penale. În cauza I.G. contra Moldovei, Curtea a constatat că autoritățile nu au efectuat o investigație adecvată asupra acuzațiilor de viol ale unei minore, iar lipsa unei evaluări psihologice a victimei a contribuit la o protecție insuficientă a drepturilor acesteia.

De asemenea, în cauza N.A. contra Republicii Moldova, CtEDO a criticat autoritățile pentru neglijența în obținerea mărturiilor esențiale și în evaluarea credibilității victimelor și

făptuitorilor. Curtea a subliniat că autoritățile naționale trebuie să efectueze investigații complete și riguroase, sensibile la vulnerabilitatea victimelor minore, pentru a preveni perpetuarea traumei și pentru a asigura o soluționare corectă a cazurilor de abuz.

În ceea ce privește protecția victimelor minore, CtEDO a subliniat că, în cazurile de abuz sexual, consimțământul unei victime minore nu poate fi considerat valid decât în măsura în care aceasta are capacitatea de a înțelege natura și consecințele actului.

În cauza A.P. contra Republicii Moldova, Curtea a arătat că, deși făptuitorul nu putea fi tras la răspundere penală din cauza vârstei sale, autoritățile aveau obligația de a proteja victima și de a efectua o investigație completă.

Un moment inteesant al studiului reprezintă cauza MC împotriva Bulgariei. Experții bulgari au identificat un tipar psihologic distinct, denumit „groaza înghețată" sau „sindromul infantilismului psihologic traumatic", ca fiind un răspuns frecvent întâlnit la victimele violului, în special în cazul celor tinere și vulnerabile. analiza conceptului „groazei înghețate" sau „sindromului infantilismului psihologic traumatic" poate deveni utilă în sensul unei alte cercetări științifice în domeniu, pentru înțelegerea modului în care victimele, în special minorele, reacționează în fața unui abuz sexual.

În lucrarea lui M. Kovaleva, „*Violenţa sexuală şi exploatarea sexuală: aspecte criminologice şi juridico-penale, prevenire*"[336] se acordă o atenție deosebită tipologiilor victimelor și infractorilor. Victimele sunt clasificate în funcție de modul în care ajung în situația de exploatare: victime constrânse, victime înșelate, victime „voluntare" sau victime vulnerabile din punct de vedere psihologic și social. În paralel, sunt identificate categorii de exploatatori sexuali, precum „seducătorii", care folosesc manipularea și promisiunile false, „constrângătorii", care utilizează violența și amenințările, și „organizatorii", care creează infrastructura exploatării sexuale și a prostituției.

În plan doctrinar la acest aspect, teza de doctorat a lui D. Railean, abordează problematica victimizării minorilor prin prisma interdependenței dintre factorii individuali, sociali și situaționali care determină sau favorizează expunerea acestora la comportamente infracționale de natură sexuală.[337]

În plan conceptual, contribuția esențială a autoarei rezidă în dezvoltarea noțiunii de prevenire victimologică, definită ca ansamblu de măsuri menite să reducă vulnerabilitatea

[336] КОВАЛЕВА, М.А. Сексуальное насилие и сексуальная эксплуатация: криминологические и уголовно-правовые аспекты, предупреждение: Дис. канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2006. с.299

[337] RAILEAN, D. Prevenirea victimologică a infracţiunilor contra inviolabilităţii sexuale a minorilor, săvârşite prin violenţă: Teză de doctor în drept. Chișinău, 2012. pp. 242

victimală și să acționeze asupra cauzelor și condițiilor care generează sau favorizează victimizarea minorilor.

În ceea ce privește conținutul substanțial al măsurilor propuse, autoarea acordă o importanță centrală dimensiunii educaționale a prevenirii, considerând că formarea comportamentului preventiv al minorilor reprezintă un element esențial în reducerea riscului de victimizare. Sunt avute în vedere măsuri precum implementarea programelor de educație sexuală adaptate vârstei, dezvoltarea competențelor de autoprotecție, creșterea nivelului de conștientizare a situațiilor de risc, precum și consolidarea rolului instituțiilor educaționale și familiale în procesul de socializare preventivă.[338]

Totodată, autoarea subliniază importanța intervenției instituționale și sociale integrate, incluzând implicarea structurilor specializate de protecție a copilului, a mass-mediei și a organizațiilor non-guvernamentale în dezvoltarea unor mecanisme coerente de prevenire a abuzului sexual asupra minorilor.

Într-o continuitate, în anul 2024, N. Lutenco publică articolul „Racordarea legislației naționale privind violența sexuală la standardele internaționale", în care subliniază necesitatea armonizării legislației Republicii Moldova cu standardele internaționale, în vederea asigurării unei protecții eficiente a victimelor. Autoarea promovează principiul neutralității de gen a legii penale și necesitatea eliminării oricăror forme de discriminare, susținând că orice act sexual neconsimțit trebuie calificat drept viol, indiferent de sexul subiecților, iar definiția legală trebuie să acopere toate formele actului sexual.[339]

Ulterior, în anul 2025, aceeași autoare publică studiul „Particularitățile hărțuirii de natură sexuală și a hărțuirii bazate pe sex", în care analizează reglementările naționale privind hărțuirea și evidențiază necesitatea clarificării și consolidării cadrului juridico-penal existent.[340]

Analiza jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, coroborată cu abordările doctrinare recente, demonstrează că evaluarea consimțământului sexual nu poate fi redusă la constatarea existenței sau inexistenței unei opoziții fizice din partea victimei. Dimpotrivă, aceasta impune o analiză complexă a contextului în care a avut loc actul sexual, a vulnerabilității victimei, a capacității sale reale de a înțelege natura și consecințele actului, precum și a factorilor psihologici și sociali care i-au putut afecta libertatea de decizie. Totodată, obligațiile pozitive ale statului nu

[338] *Ibidem*
[339] LUTENCO N., Racordarea legislației naționale privind violența sexuală la standardele internaționale. în: Vector European, 2024, nr. 2, pp. 26-35. ISSN 2345-1106. DOI: https://doi.org/10.52507/2345-1106.2024-2.05
[340] LUTENCO N., „Particularitățile hărțuirii de natură sexuală și a hărțuirii bazate pe sex". În: Materialele Conferinței Internaționale Jean Monnet: „Cooperarea instituțiilor statului în asigurarea unității naționale", 28-29 martie 2025, Chișinău / coordonator: Ludmila Roșca. – Chișinău: Print-Caro, 2025, pp.352. ISBN 978-5-85748-163-9

se limitează la incriminarea faptelor de natură sexuală, ci includ desfășurarea unor investigații efective, sensibile la particularitățile victimelor, în special ale minorilor, precum și dezvoltarea unor mecanisme eficiente de prevenire și protecție.

4.3 Sinteza problematicii tratate și a rezultatelor obținute în cadrul Capitolului IV

În contextul actual al digitalizării accelerate, consimțământul sexual capătă valențe noi și complexe, influențate semnificativ de mediul virtual. Exploatarea sexuală online, ca formă emergentă de abuz, pune în lumină lacune serioase în cadrul normativ național, în special în Capitolul IV al Codului penal al Republicii Moldova, care nu reglementează explicit atingerile aduse vieții sexuale prin intermediul tehnologiilor informaționale. Acest vid legislativ lasă victimele neprotejate în fața unor practici precum hărțuirea cibernetică, distribuirea de conținut sexual fără consimțământ și manipularea digitală a intimității.

Fenomenul evidențiază necesitatea recunoașterii consimțământului ca element esențial, nu doar în interacțiunile fizice, ci și în cele digitale, unde frontierele spațiului și timpului sunt dizolvate. De asemenea, este imperativă armonizarea legislației naționale cu instrumentele internaționale relevante precum Convențiile de la Istanbul, Budapesta și Lanzarote și cu bunele practici europene, care consacră protecția vieții private și combaterea violenței de gen în mediul online.

Prin urmare, se impune reformarea legislației penale moldovenești în sensul recunoașterii explicite a formelor de abuz sexual digital.

În mod particular, s-a relevat faptul că noțiunea de „comportament” din art.173 CP al RM exclude în mod implicit formele scrise de hărțuire sexuală în mediul virtual, ceea ce generează un vid legislativ periculos pentru protecția victimelor. Totodată, s-a constatat că scopul sexual al unor acte de șantaj online nu se regăsește în sfera protejată de art.189 CP al RM, care este limitat la obținerea de foloase patrimoniale. Astfel, anumite conduite care aduc atingere gravă demnității umane și integrității psihice a victimelor rămân în afara unei sancționări penale clare.

În raport cu practica internațională, unde mai multe state au consacrat incriminări explicite pentru formele digitale de hărțuire și șantaj sexual, Republica Moldova se află într-un evident decalaj legislativ. În acest sens, teza formulează propuneri de lege ferenda care vizează introducerea unei definiții a tehnologiei informaționale în CP al RM, precum și extinderea sferei de aplicabilitate a art.173 CP al RM, astfel încât acesta să includă expres și comportamentele desfășurate prin mijloace electronice sau informatice.

Lucrarea subliniază necesitatea regândirii și actualizării cadrului penal legal existent la realitățile erei digitale, evidențiind că protecția vieții sexuale a individului nu mai poate fi disociată de mediul virtual. Doar printr-o abordare legislativă coerentă, cuprinzătoare și adaptată noilor realități tehnologice, se poate garanta efectiv respectarea drepturilor fundamentale ale persoanei, în special dreptul la demnitate, viață privată și integritate psihică.

Analiza cauzelor CtEDO enunțate supra, demonstrează importanța protecției speciale acordate victimelor minore în cazurile de abuz sexual. Consimțământul victimei minore trebuie evaluat cu atenție, ținând cont de capacitatea acesteia de a înțelege și de a consimți liber la actul respectiv. Autoritățile naționale au obligația de a asigura o protecție adecvată și o procedură echitabilă, realizând evaluări psihologice și investigații riguroase, sensibile la vulnerabilitatea minorilor. În acest sens, CtEDO a consolidat o practică jurisprudențială clară, care impune respectarea drepturilor fundamentale ale minorilor, protejându-i împotriva abuzurilor și asigurându-le o justiție echitabilă.

În concret, a fost propusă modificarea art.173 alin. (1) CP al RM, conform următoarei structuri: (1*) Hărțuirea sexuală adică pretinderea unui act sexual sau a unei alte acțiuni cu caracter sexual pentru sine sau pentru un terț, prin acte, cuvinte, gesturi sau alte forme de comunicare, inclusiv prin intermediul tehnologiei informaționale și comunicațiilor electronice, dacă prin aceasta se creează o stare ostilă și/sau umilitoare față de victimă, săvârșită prin profitarea de starea de dependență a victimei, prin amenințare, sau prin șantaj, cu condiția că fapta nu întrunește elementele violului, ale acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite sau ale constrângerii unui copil în scopuri sexuale se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 650 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 180 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani*.

Totodată, s-a propus completarea Capitolului V „Infracțiuni contra drepturilor politice, de muncă și altor drepturi constituționale ale cetățenilor" din CP al RM cu un nou articol art.177^2 CP al RM cu următorul conținut: „Articolul 177^2. „Încălcarea dreptului la imagine". „Încălcarea dreptului la imagine adică modificarea neautorizată a imaginilor sau videourilor persoanei, inclusiv prin programe de editare, precum și distribuirea acestora fără consimțământul persoanei vizate, în scopul prejudicierii reputației sau demnității persoanei, se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani".

CONCLUZII ŞI RECOMANDĂRI

În urma cercetării teoretico-practice și normative realizate, au fost obținute rezultate științifice relevante, care au permis o aprofundare complexă a problemei consimțământului victimei în contextul infracțiunilor privind viața sexuală. Astfel, au fost identificate și analizate opiniile doctrinare ale autorilor autohtoni și străini, evidențiindu-se diferențele conceptuale privind natura juridică a consimțământului, precum și implicațiile sale în calificarea faptelor penale. De asemenea, a fost reconstruit traseul istoric al incriminării infracțiunilor privind viața sexuală în spațiul moldovenesc, evidențiindu-se influențele codurilor penale sovietice, tranziția către reglementările moderne și tendințele de armonizare cu standardele europene. În continuare, studiul comparat al cadrului normativ european privind consimțământul sexual a permis identificarea criteriilor de apreciere a acestuia și a diferențelor de tratament juridic al faptelor comise în lipsa consimțământului expres, evidențiind totodată necesitatea unui cadru unitar în legislația națională.

Analiza multidisciplinară a consimțământului, sub aspect filosofic, politic, sociologic, psihologic și psihiatric, a condus la delimitarea sa ca instituție juridică autonomă, cu valențe care se intersectează cu diverse ramuri ale dreptului, dar care sunt fundamentale pentru înțelegerea corectă a fenomenului infracțional. În cadrul dreptului penal, consimțământul a fost examinat atât ca element constitutiv, ca circumstanță atenuantă și ca cauza care înlătură caracterul penal al faptei, demonstrându-se că, deși este invocat în practică, acesta nu beneficiază în legislația Republicii Moldova de o consacrare legală expresă, ceea ce generează confuzii interpretative și aplicări neunitare ale normelor.

În paralel, au fost clarificate esența și caracteristicile consimțământului sexual, subliniindu-se că acesta presupune o manifestare conștientă, voluntară, informată și lipsită de orice formă de constrângere.

Clasificarea tipurilor de consimțământ în contextul infracțiunilor privind viața sexuală și analiza comparată a acestora au permis stabilirea unor criterii precise de delimitare între formele valide și cele viciate ale consimțământului, precum și identificarea condițiilor în care lipsa consimțământului atrage răspunderea penală.

Cercetarea a condus la conturarea unui cadru conceptual integrat al consimțământului sexual în dreptul penal, care oferă o viziune unitară asupra elementelor sale definitorii și constituie baza teoretică pentru propunerile de lege *ferenda*. Studiul empiric-jurisprudențial realizat pe baza hotărârilor instanțelor naționale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului a relevat

dificultățile recurente în aprecierea lipsei consimțământului și în interpretarea probelor, evidențiind nevoia de claritate legislativă și de uniformizare a practicii judiciare

Pe plan jurisprudențial, dificultățile întâmpinate de instanțe în determinarea consimțământului subliniază importanța formării profesionale a judecătorilor, procurorilor și altor actori implicați în procesul penal, precum și necesitatea unei expertize psihologice specializate, care să sprijine clarificarea stării psihice și a gradului de libertate în exprimarea consimțământului de către victimă. Astfel, o politică penală eficientă în domeniul infracțiunilor privind viața sexuală trebuie să includă nu doar reforme normative, ci și măsuri complementare de instruire și sensibilizare.

Cercetarea realizată a permis formularea unor contribuții științifice proprii, care completează doctrina națională în materia infracțiunilor privind viața sexuală. În mod special, în cadrul tezei a fost fundamentată o delimitare între consimțământul juridic și manifestările factice ale acordului, a fost elaborată o clasificare proprie a formelor consimțământului sexual, au fost dezvoltate criterii de apreciere a existenței sau inexistenței consimțământului relevante pentru calificarea juridico-penală a faptelor prevăzute în Capitolul IV din Codul penal al Republicii Moldova și au fost formulate propuneri de lege *ferenda* orientate spre armonizarea legislației naționale cu standardele europene și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Problema științifică importantă, constă în fundamentarea unui cadru conceptual coerent al consimțământului victimei în materia infracțiunilor privind viața sexuală, care a permis clarificarea conținutului și rolului său juridico-penal, identificarea lacunelor legislative și formularea unor propuneri de lege ferenda pentru perfecționarea cadrului normativ și uniformizarea practicii judiciare în domeniu.

I. Concluzii: Problema științifică importantă a fost demonstrată prin concluziile formulate, ținând cont de ipotezele de cercetare, după cum urmează:

1. Consimțământul sexual reprezintă expresia liberă, conștientă, informată și voluntară a voinței unei persoane de a participa la un act sexual, constituind un element esențial pentru protecția autonomiei, libertății și integrității individului.

2. Lipsa consimțământului este determinată de circumstanțele care fac imposibilă participarea voluntară la actul sexual.

3. Consimțământul victimei reprezintă elementul central în calificarea infracțiunilor privind viața sexuală. În legislația actuală a Republicii Moldova, Codul penal nu oferă o definiție clară și detaliată a consimțământului, concentrându-se doar pe situațiile de lipsă a acestuia.

4. CP al RM clasifică infracțiunile privind viața sexuală în două categorii principale: infracțiuni săvârșite fără consimțământul victimei, incluzând art.171, art.172, art.173 și art.175^1 și infracțiuni care includ consimțământul victimelor, cum sunt art.174 și art.175 CP al RM.

5. Modificările aduse prin Legea nr.316/2022 au generat provocări semnificative în materie de calificare a faptelor. Astfel, art.171 CP al RM, care reglementa anterior violul ca „raport sexual săvârșit prin constrângere fizică sau psihică a persoanei sau profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra ori de a-și exprima voința", a fost reformulat pentru a defini violul drept „act sexual neconsimțit". Prin urmare, violul poate fi realizat prin mai multe modalități alternative ale laturii obiective, iar săvârșirea simultană a mai multor acte sexuale cu aceeași intenție nu conduce la identificarea unui concurs de infracțiuni, ci la o singură infracțiune.

6. În ceea ce privește art.172 CP al RM, modificările au condus la redefinirea infracțiunii ca „acțiuni cu caracter sexual neconsimțite", care reprezintă modalități de satisfacere sexuală diferite de actul sexual prevăzut la art.132^2 CP al RM, fără a intra sub incidența altor articole, cum sunt art.173, 287 sau 354 din Codul contravențional. Exemplele includ contactul între organele genitale și alte părți ale corpului, masturbarea fără penetrare sau fricțiuni asupra zonelor intime ale victimei.

7. Spre deosebire de infracțiunea prevăzută la art.172 CP al RM, care sancționează acțiunile cu caracter sexual neconsimțite manifestate prin contact fizic concret, art.173 CP al RM reglementează hărțuirea sexuală, infracțiune ce include și acțiuni adiacente, precum profitarea de starea de dependență a victimei sau utilizarea amenințării, cu condiția că fapta nu întrunește elementele violului sau ale acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite.

8. Spre deosebire de infracțiunea prevăzută la art. 175^1 CP al RM, care incriminează ademenirea minorului în scopul stabilirii unei întâlniri în vederea comiterii unei infracțiuni sexuale, art. 172^1 CP al RM sancționează constrângerea copilului de a participa la un act sexual sau la acțiuni cu caracter sexual neconsimțite în raport cu un terț, ceea ce presupune o ingerință directă asupra libertății de voință a victimei.

9. Dacă victima are o vârstă fragedă (până la 14 ani) iar raportul de expertiză psihologică arată că aceasta nu putea să își exprime un consimțământ valabil din punct de vedere legal, fapta nu poate fi încadrată în baza art.175 CP al RM sau art.174 CP al RM, deoarece în acest caz consimțământul victimei nu are valoare juridică.

10. La fel ca și la art.174 alin. (2) CP al RM, art.175 alin.(3) CP al RM, prevede o clauză exoneratoare de răspundere în cazul în care făptuitorul și victima sunt aproape de aceeași vârstă și dezvoltare fizică și psihică. Această prevedere are menirea de a exclude de sub incidența

legii penale relațiile apropiate de vârstă, care nu prezintă un pericol social semnificativ. Această clauză urmărește evitarea sancționării unor relații afective normale între adolescenți.

11. Articolele 174 și 175 CP al RM din CP al RM se disting de articolele 171 și 172 CP al RM printr-un element esențial: existența consimțământului victimei minore. Dacă art.171 („Violul") și art.172 CP al RM („Acțiunile cu caracter sexual neconsimțite") sancționează faptele săvârșite în lipsa consimțământului, deci în condițiile unei constrângeri fizice, psihice ori ale imposibilității victimei de a-și exprima voința ori de a-și exprima dorința, articolele 174 și 175 CP al RM vizează situațiile în care actele sexuale au fost consimțite de către victimă. În aceste cazuri, acordul victimei nu înlătură răspunderea penală a făptuitorului, deoarece legea consideră că persoanele sub 16 ani nu dispun de maturitatea necesară pentru a decide în mod conștient și responsabil asupra vieții lor sexuale. Prin urmare, deși nu există o constrângere propriu-zisă, fapta este incriminată ca formă de protecție specială a minorului.

12. Hărțuirea sexuală în mediul online nu este acoperită în prezent de legislația națională, termenul „comportament" fiind insuficient pentru a include formele virtuale. Completarea articolului 173 CP al RM este necesară pentru a preveni lacunele juridice și pentru a proteja victimele în mediul digital.

Contribuțiile personale se reflectă în cercetarea amplă și aprofundată, din perspectivă teoretică, practică și normativă, a problematicii consimțământului victimei în cazul infracțiunilor privind viața sexuală, în special în contextul articolelor 171–175[1] CP al RM. Lucrarea este realizată în consonanță cu textul incriminator actual și în corelație cu evoluțiile doctrinare și legislative internaționale din domeniu.

II. Recomandări

1. Se propune ca norma de la art.201 CP al RM la fel să intervină cu modificări în sensul înlocuirii sintagmei de „raport sexual" cu sintagma de act sexual.

2. Se propune ca infracțiunea prevăzută la art.175[1] Cod penal al Republicii Moldova – „Ademenirea minorului în scopuri sexuale" să nu mai fie inclusă în Capitolul IV „Infracțiuni privind viața sexuală", ci să fie transferată în Capitolul VII – „Infracțiuni contra familiei și minorilor", în cadrul unui nou articol și anume art.110 CP al RM, structura normei rămânând aceeași.

3. Se propune modificarea art.173 alin.(1) din CP al RM conform următoarei structuri: (1) Hărțuirea sexuală adică pretinderea unui act sexual sau a unei alte acțiuni cu caracter sexual pentru sine sau pentru un terț, prin acte, cuvinte, gesturi sau alte forme de comunicare, inclusiv prin intermediul tehnologiei informaționale și comunicațiilor electronice, dacă prin aceasta se creează o stare ostilă și/sau umilitoare față de victimă, săvârșită prin profitarea de starea

de dependență a victimei, prin amenințare, sau prin șantaj, cu condiția că fapta nu întrunește elementele violului, ale acțiunilor cu caracter sexual neconsimțite sau ale constrângerii unui copil în scopuri sexual se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 650 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 180 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani.

4. Se propune completarea Capitolului V „Infracţiuni contra drepturilor politice, de muncă şi altor drepturi constituționale ale cetățenilor" din CP al RM cu art.177^2 CP al RM, după cum urmează: „Articolul 177^2. „Încălcarea dreptului la imagine". „Încălcarea dreptului la imagine adică modificarea neautorizată a imaginilor sau videourilor persoanei, inclusiv prin programe de editare, precum și distribuirea acestora fără consimțământul persoanei vizate, în scopul prejudicierii reputației sau demnității persoanei, se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani".

Propuneri privind potențialele direcții viitoare de cercetare

Cercetările viitoare pot viza aprofundarea dimensiunii criminologice și victimologice a infracțiunilor sexuale, analiza comparată a modelelor europene privind consimțământul sexual și armonizarea acestora cu standardele europene, precum și evaluarea impactului digitalizării asupra exprimării și validității consimțământului sexual în mediul online.

Propuneri de utilizare a rezultatelor obținute în domeniile socio-cultural și juridic:

a) în activitatea de cercetare științifică, la dezvoltarea continuă a științei dreptului penal;

b) în practica organelor judiciare (ofițeri de urmărire penală, procurori, avocați, judecători);

c) în activitatea legiuitorului, rezultatele cercetării pot servi drept bază pentru formularea de propuneri de lege ferenda menite să îmbunătățească cadrul normativ;

d) în domeniul educațional, în procesul de formare a studenților, masteranzilor și doctoranzilor din domeniul dreptului penal.

BIBLIOGRAFIE

A. Surse în limba română

1. ANTONIU, G. Consimțământul victimei. În: *Revista de Drept Penal.* 2003, nr. 4, p. 14.
2. AVRAM, M.; POPOVICI, T.; COBĂȘNEANU, V. *Cercetarea infracțiunilor contra persoanei: Ghidul ofițerului de urmărire penală.* Chișinău: ARC, 2004. 128 p. ISBN 978-9975-88-089-3.
3. BEJAN, O. *Carte de învățătură sociologică.* Chișinău: CEP USM, 2021. 113 p. ISBN 978-9975-4471-9-5.
4. BORODAC, A. *Drept penal. Partea specială.* Vol. I. Chișinău: Știința, 1996. 235 p. ISBN 5-376-01969-1.
5. BLAȘCU, O. Obiectul și latura obiectivă a infracțiunii de viol. În: *Perspectivele și problemele integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației*, ed. a VIII-a, 4 iunie 2021, Cahul. Cahul: Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Cahul, 2021, vol. 8, partea I, pp. 126–135. ISSN 2587-3563.
6. BRÎNZA, S.; STATI, V. Calificarea infracțiunilor privind viața sexuală: controverse și soluții. În: *Revista Națională de Drept.* 2007, nr. 5, pp. 2–10. ISSN 1811-0770.
7. BRÎNZA, S.; STATI, V**.** Infracțiunile prevăzute la art. 173–175¹ Cod penal al Republicii Moldova în lumina ultimelor amendamente operate în legea penală. În: *Studia Universitatis Moldaviae. Seria Științe Sociale.* 2013, nr.3(63), pp. 131–141. ISSN 1814-3199.
8. BRÎNZA, S.; STATI, V.; COPEȚCHI, S. Infracțiunile privind viața sexuală din perspectiva legii penale a Republicii Moldova: aspecte de lege ferenda. În: *Polish Science Journal.* 2020, nr. 3(24), pp. 151–170. Warsaw: Sp. z o.o. „iScience". ISSN 3353-2389. [citat: 02.08.2025]. Disponibil: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4217985
9. BRÎNZA, S.; STATI, V. „Sexting", „sextortion", „revenge porn": fenomene reflectate în Codul penal al Republicii Moldova? În: *Studia Universitatis Moldaviae. Seria Științe Sociale.* 2021, nr. 3(143), pp. 3–17. ISSN 1814-3199.
10. BRÎNZA, S.; STATI, V.; TAMAZLÎCARU, A. Violul și acțiunile cu caracter sexual neconsimțite: o abordare din perspectiva Legii nr. 316/2022. [citat: 07.11.2024]. Disponibil: https://juridicemoldova.md/17060/violul-si-actiunile-cu-caracter-sexual-neconsimtite-o-abordare-din-perspectiva-legii-nr-316-2022-2.html
11. BRÎNZA, S. Comentariul unor prevederi ale Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 17 din 07.11.2005 „Despre practica judiciară în cauzele din categoria infracțiunilor privind viața sexuală": infracțiunile prevăzute la art. 173–175 Cod penal al Republicii Moldova. În: *Revista Națională de Drept.* 2010, nr. 2, pp. 2–11. ISSN 1811-0770.
12. BRÎNZA, S.; STATI, V. Prezumția lipsei de consimțământ sexual în cazul victimei minore: model de inspirație pentru legiuitorul moldav? În: *Revista Institutului Național al Justiției.* 2023, nr. 4(67), pp. 23–29. ISSN 1857-2405.
13. BRÎNZA, S. *Obiectul infracțiunilor contra patrimoniului.* Chișinău: Tipografia Centrală, 2005. 90 p. ISBN 9975-70-414-X.
14. BRÎNZA, S. Comentariul unor prevederi ale Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 17 din 07.11.2005 „Despre practica judiciară în cauzele din categoria infracțiunilor privind viața sexuală". În: *Revista Institutului Național al Justiției.* 2008, nr. 1–2, pp. 60–68. ISSN 1857-2405.

15. BRÎNZA, S. *Infracțiuni contra vieții, sănătății, libertății și demnității persoanei.* Chișinău, 1999. 174 p. ISBN 9975-917-09-7.
16. BRÎNZA, S.; ULIANOVSCHI, X.; STATI, V.; GROSU, V.; ȚURCANU, I. *Drept penal. Partea specială.* Vol. II. Ed. a II-a. Chișinău: Cartier Juridic, 2005. 160 p. ISBN 9975-79-325-8.
17. BRÎNZA, S. Răspunderea penală pentru ademenirea minorului în scopuri sexuale: experiența legislativă a Republicii Moldova. [citat: 22.02.2025]. Disponibil: https://juridicemoldova.md/10948/raspunderea-penala-pentru-ademenirea-minorului-in-scopuri-sexuale-experienta-legislativa-a-republicii-moldova.html
18. BRÎNZA, S.; STATI, V. Aplicarea în practică a art. 174 din Codul penal: raportul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani. [citat: 18.03.2025]. Disponibil: https://juridicemoldova.md/6542/aplicarea-in-practica-a-art-174-din-codul-penal.html
19. BRÎNZA, S.; STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea specială.* Vol. I. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 620 p. ISBN 978-9975-53-469-7.
20. BOTNARENCO, M. *Răspunderea penală pentru hărțuirea sexuală: teză de doctor în drept.* Chișinău, 2016. 197 p.
21. BULAI, C. *Manual de drept penal. Partea generală.* București, 1997. 647 p.
22. BULAT, I. *Victimologie și psihologia victimei.* Chișinău - 2013, p.10 [citat: 04.09.2024]. Disponibil: https://old.criminology.md/suport/sup30.pdf
23. BUJOR, V.; MIRON, I. *Violența sexuală: aspecte juridico-penale și criminologice.* Chișinău: Elan-Poligraf, 2001. 80 p. ISBN 9975-9620-9-2.
24. *Cauza A.P. contra Moldovei*, Hotărârea din 26.10.2021, definitivă din 26.01.2022. [citat: 18.01.2025] Disponibil: https://www.agentguvernamental.md/wp-content/uploads/2022/04/A.P.-v.-REPUBLICA-MOLDOVA-hotarare-ROM.pdf
25. *Cauza I.G. contra Moldovei*, Hotărârea din 15.05.2012, definitivă din 15.05.2012. [citat: 17.01.2025] Disponibil: file:///C:/Users/livnv/Downloads/CASE%20OF%20I.G.%20v.%20MOLDOVA%20-%20[Romanian%20Translation]%20by%20the%20P.A.%20_Lawyers%20for%20Human%20Rights_%20(1).pdf
26. *Cauza M.C. contra Bulgariei*, Hotărârea din 04.12.2003, definitivă din 04.03.2004. [citat: 17.01.2025] Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-61521%22]}
27. *Cauza M.G.C. contra României*, Hotărârea din 15.03.2016, definitivă din 15.06.2016. [citat: 18.01.2025] Disponibil: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/M-G-C-impotriva-Romaniei.pdf
28. *Cauza N.A. contra Moldovei*, Hotărârea din 24.02.2009, definitivă din 24.12.2013. [citat: 18.01.2025] Disponibil: file:///C:/Users/livnv/Downloads/CASE%20OF%20N.A.%20v.%20THE%20REPUBLIC%20OF%20MOLDOVA%20%20[Romanian%20Translation]%20by%20the%20Ministry%20of%20Justice%20of%20the%20Republic%20of%20Moldova.pdf
29. CIOCLEI, V. *Drept penal. Partea specială: Infracțiuni contra persoanei și patrimoniului.* București: C.H. Beck, 2013. 461 p. ISBN 978-606-18-1465-7.
30. CIOCLEI, V. *Mobilul în conduita criminală.* București: All Beck, 1999. 278 p. ISBN 973-9435-63-7.
31. COPEȚCHI, S.; HADÎRCA, I. *Calificarea infracțiunilor: note de curs.* Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 352 p. ISBN 978-9975-53-547-2.
32. COPEȚCHI, S.; OJOGA, A. *Modalitățile și principiile calificării infracțiunilor. În: Revista Institutului Național al Justiției. 2015, nr. 1(32), pp. 21–27. ISSN 1857-2405.*

33. *Codul penal al RASS Moldovenești din 1961,* aprobat de Sovietul Suprem al RASSM, în vigoare până în 2002, pp.54-55

34. *Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18 aprilie 2002*. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.128-129 din 13.09.2002, art.1012, în vigoare din 08.08.2003, cu modificările aduse prin Legea nr.353/31.07.2003

35. *Cod civil al Republicii Moldova*, nr. 1107 din 06-06-2002, publicat: 01-03-2019 În Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 66-75 art.132, în vigoare din 01.11.25 [citat 16.09.2025]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150561&lang=ro#

36. *Codul penal al Republicii Austria*. [citat 14.04.2025] Disponibil: https://codexpenal.just.ro/laws/Cod PenalAustria-RO.html

37. *Codul penal al Republicii Bulgaria.* [citat: 14.04.2025] Disponibil: https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Bulgaria-RO.html

38. *Codul penal al Republicii Cehe*. [citat: 14.04.2025] Disponibil: https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Cehia-RO.html

39. *Codul penal al Republicii Franceze.* [citat 14.04.2025] Disponibil: https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-PenalFranta-RO.html

40. *Codul penal al Republicii Federale Germania*. [citat 14.04.2025] Disponibil: https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Germania-RO.html

41. *Codul penal al Republicii Italia.* [citat: 14.04.2025] Disponibil: https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Italia-RO.html

42. *Codul penal al Regatului Belgiei*. [citat 14.04.2025] Disponibil: https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Belgia-RO.html

43. *Codul penal al Regatului Spaniei.* [citat: 14.04.2025] Disponibil: https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Spania-RO.html

44. *Codul penal al României* [citat 14.04.2025] Disponibil: https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Romania-RO.html

45. *Codul penal al Portugaliei*, [citat: 16.03.2024]. Disponibil: https://wfrtds.org/wp-content/uploads/2021/02/Portugal-Criminal-Code-2006-EN.pdf

46. *Codul penal al Suediei,* [citat:17.03.2024] Disponibil: https://www.government.se/government-policy/judicial-system/the-swedish-criminal-code/

47. *Codul penal al Greciei*. [citat: 17.03.2024]. Disponibil: https://documents.law.yale.edu/sites/default/files/Greece%20Criminal%20Code%20(Excerpts).pdf

48. *Codul familiei* al Republicii Moldova nr. 1316 din 26-10-2000, Publicat: 26-04-2001 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 47-48 art.210, în vigoare 01.11.25, [citat 16.09.2025] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150708&lang=ro#

49. *Codul muncii* al Republicii Moldova, nr.154 din 28 martie 2003, publicat în Monitorul Oficial nr.159-162 din 29 iulie 2003, în vigoare 22.07.25. [citat 16.09.2025]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150204&lang=ro#

50. Constituția Republicii Moldova, adoptată prin Legea Republicii Moldova din 29 iulie 1994. *În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1994, nr.1.

51. Convenția cu privire la dreptul tratatelor, 23 mai 1969, publicată în Broșură din 23 mai 1969, în vigoare de la 23 mai 1969, cu modificările ulterioare și jurisprudența relevantă. [citat 16.09.2025] Disponibil: https://lege5.ro/gratuit/he2dcmbs/conventia-cu-privire-la-dreptul-tratatelor-din-23051969

52. Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la 5 mai 2011 și intrată în vigoare la 1 august 2014. [citat 24.10.2024] Disponibil: https://rm.coe.int/168046253e

53. Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la 11 mai 2011 la Istambul și ratificată de RM prin Legea Nr.144 din 14-10-2021 cu privire la ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice. [citat 24.10.2024] Disponibil: https://rm.coe.int/168046253e

54. Convenția Consiliului Europei pentru protecţia copiilor împotriva exploatării sexuale şi a abuzurilor sexuale din 25 octombrie 2007 (Convenția de la Lanzarote), art.18. [citat 24.10.2024] Disponibil: https://rm.coe.int/168046e1d9

55. Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile copilului, adoptată în 1989. [citat 24.10.2024] Disponibil: https://www.unicef.org/moldova/media/1401/file/Conventia-cu-privire-la-drepturile-copilului.pdf

56. Convenția pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (CEDAW), adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 18 decembrie 1979 și intrată în vigoare la 3 septembrie 1981 ratificată de Republica Moldova la 22 iulie 1994. [citat 24.10.2024] Disponibil: https://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/12/Nr.-18_.pdf

57. CUŞNIR, V., PALADII, A., CERNOMOREȚ, S. *Infracțiunea de viol: aspecte juridico-penale*. Chișinău: Totex-Lux, 2006. pp.90. ISBN: 978-9975-9575-2-6

58. Decizie de inadmisibilitate a sesizării nr. 55g/2024 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 174 alin. (1) și (2) din Codul penal (actul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani). [citat: 22.10.2025]. Disponibil: https://www.constcourt.md/public/ccdoc/decizii/d_108_2024_55g_2024_rou.pdf

59. Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind stabilirea unor standarde minime referitoare la drepturile, sprijinul și protecția victimelor infracțiunilor adoptată la 25 octombrie 2012. [citat:24.10.2024]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012L0029

60. Directiva 2004/80/CE privind despăgubirea victimelor infracțiunilor adoptată la 29 aprilie 2004. [citat:24.10.2024]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32004L0080

61. Directiva 2011/93/UE a Parlamentului European și a Consiliului European, adoptată pe 13 decembrie 2011. [citat:24.10.2024]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0093&from=NL

62. DOBRINOIU, V**.** *Drept penal. Partea specială. Teorie şi practică judiciară.* București: Lumina Lex, 2000. 830 p. ISBN: 973-588-281-7

63. *Dicționarul explicativ al limbii române.* [citat 25.09.2024]. Disponibil: https://dexonline.ro/definitie/h%C4%83r%C8%9Buire;

64. DRĂGHICI, V**.** *Obiectul juridic al infracțiunii. București: Lumina Lex, 2004.* 168 p. *ISBN 973-588-748-7.*

65. GALAN, D.-C.; SARACUȚA, S. Necesitatea implementării consimțământului victimei în calitate de cauză care înlătură caracterul penal al faptei. În: *Studia Universitatis Moldaviae. Seria Științe Sociale.* 2024, nr. 3(173), pp. 104–109. ISSN 1814-3199. E-ISSN 2345-1017.

66. GALAN, D.-C.; GNATIUC, C. Forms and conditions of consent in sexual offenses. În: *Prevenirea și combaterea criminalității: probleme, soluții și perspective*, ed. a VI-a, 25 aprilie 2024, Chișinău. Chișinău, 2024, pp. 428–433**.** ISSN 2587-4365.

67. GALAN, D.-C. Aspecte de calificare a infracțiunilor prevăzute la Capitolul IV din Codul penal al Republicii Moldova. În: *Revista Procuraturii Republicii Moldova.* 2024, nr. 13, pp. 33–38. ISSN 2587-3601.

68. GALAN, D.-C. Practica CtEDO în cazurile infracțiunilor privind viața sexuală. În: *Revista Institutului Național al Justiției.* 2025, nr. 2(73), pp. 46–52. ISSN 1857-2405.

69. GALAN, D.-C. Impactul tehnologiilor informaționale și comunicațiilor electronice asupra consimțământului sexual al victimei. În: *Studia Universitatis Moldaviae. Seria Științe Sociale.* 2025, nr. 3(183), pp. 86–91. ISSN 1814-3199.

70. GALAN, D.-C. Comparative law elements regarding criminal liability for offenses against sexual freedom and inviolability of the person. În: *Development Through Research and Innovation*, ed. a VI-a, 16 mai 2025, Chișinău. Chișinău: Print-Caro, 2025, pp. 483–489. ISBN (PDF) 978-9975-168-26-7.

71. GALAN, D.-C. Constrângerea fizică și psihică în cadrul actelor/acțiunilor sexuale neconsimțite. În: *Integrare prin cercetare și inovare: Științe juridice și economice*, 7–8 noiembrie 2024, Chișinău. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova, 2024, pp. 31–36. ISBN 978-9975-62-798-6.

72. GALAN, D.-C. Legislative models for criminalising sexual offences internationally. În: *В умовах геополітичних змін і безпекових викликів: можливості та нові формати співпраці. ЄС – Східне партнерство*, 6–7 iunie 2024, Чернівці, 2024, pp. 62–66.

73. GALAN, D.-C. Modele legislative de incriminare a infracțiunilor privind viața sexuală pe plan internațional. În: *Revista Procuraturii Republicii Moldova.* 2024, nr. 13, pp. 72–76. ISSN 2587-3601.

74. GALAN, D.-C. Aspecte practice privind calificarea infracțiunilor privind viața sexuală în contextul noilor amendamente la Codul penal. În: *Infracțiunea – răspunderea penală – pedeapsa. Drept și criminologie*, ed. a III-a, 7–8 decembrie 2023, Chișinău. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova, 2023, pp. 236–246. ISBN 978-9975-62-754-2.

75. GALAN, D.-C. Analysis of the subjective side and the subject of the crimes provided for in Chapter IV of the Criminal Code of the Republic of Moldova. În: *Інноваційні підходи до розвитку компетентнісних якостей фахівців в умовах професійного становлення: матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції (ДІНУОМА-2025)*, 25–26 aprilie 2025, Ізмаїл. Ізмаїл, 2025, p. 278.

76. GALAN, D.-C. Aspecte ale consimțământului sexual în epoca digitalizării. În: *Realități și perspective ale învățământului juridic național: culegerea comunicărilor*, 3–4 octombrie 2024, Chișinău. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova, 2025, pp. 494–506. ISBN (PDF) 978-9975-62-938-6.

77. GLADCHI, Gh.; RAILEAN, D. *Prevenirea victimizării minorilor prin infracțiunile de violență sexuală.* Chișinău: Tipografia Academiei „Ștefan cel Mare" a MAI, 2017. 341 p. ISBN 978-9975-121-42-2.

78. GRAMA, M.; BOTNARU, S.; ȘAVGA, A.; GROSU, V. *Drept penal. Partea generală.* Chișinău: Cartier, 2005. 176 p. ISBN 9975-79-329-0.

79. GRAMA, M.; BOTNARU, S. ș.a. *Drept penal. Partea generală.* Vol. I. Chișinău: Tipografia Centrală, 2012. 593 p. ISBN 978-9975-53-083-5.

80. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 39 din 22 noiembrie 2004 cu privire la practica judiciară în cauzele penale privind minorii.

81. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 17 din 7 noiembrie 2005 cu privire la practica judiciară în cauzele din categoria infracțiunilor privind viața sexuală.

82. IONUȘ, R.-G. Relevanța consimțământului victimei asupra încadrării juridice a faptei. În: *Studia Universitatis Moldaviae. Seria Științe Sociale.* 2010, nr. 3(33), pp. 195–199. ISSN 1857-2081.

83. IONUȘ, R.-G. *Implicații juridico-penale asupra consimțământului victimei: teză de doctor în drept.* Chișinău: CEP USM, 2011. 232 p.

84. IONUȘ, R.-G. Consimțământul victimei – circumstanță de atenuare a pedepsei penale. În: *Revista Națională de Drept.* 2010, nr. 11, p. 38. ISSN 1811-0770.

85. IOAN, G.-C. Infracțiunile de viol săvârșit asupra unui minor și agresiune sexuală săvârșită asupra unui minor – stabilirea legii penale mai favorabile. În: *Analele Universității din București. Seria Drept. Forum Juridic.* 2024, nr. 2, pp. 118–141. [citat: 12.04.2024]. Disponibil: https://drept.unibuc.ro/documente/2024/AUBD/2,%202024,%207.%20George-Cristian%20Ioan%20%20infractiunile%20de%20viol.pdf

86. LERESCU, I. C. *Codice penale român din 20 Fevruariu (4 Martiu) 1874*. București: Editura Typographiei Curții, 1874, pp. 118–121

87. LUTENCO, N. Violența bazată pe gen – crimă motivată de ură. În: *Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători*, ed. a VIII-a, 10 iunie 2019, Chișinău. Chișinău: Biotehdesign, 2019, vol. II, pp. 196–204. ISBN 978-9975-108-67-6.

88. LUTENCO, N. Racordarea legislației naționale privind violența sexuală la standardele internaționale. În: *Vector European.* 2024, nr. 2, pp. 26–35. ISSN 2345-1106. DOI: https://doi.org/10.52507/2345-1106.2024-2.05.

89. LUTENCO, N. Particularitățile hărțuirii de natură sexuală și ale hărțuirii bazate pe sex. În: *Cooperarea instituțiilor statului în asigurarea unității naționale: Materialele Conferinței Internaționale Jean Monnet*, 28–29 martie 2025, Chișinău. Coord.: Ludmila Roșca. Chișinău: Print-Caro, 2025, pp. 349–357. ISBN 978-5-85748-163-9.

90. MACARI, I. *Drept penal al Republicii Moldova. Partea generală.* Chișinău: USM, 1999. 292 p. ISBN 9975-917-10-0.

91. MACARI, I. *Dreptul penal al Republicii Moldova.* Chișinău: CE USM, 2003. 509 p. ISBN 9975-70-247-3.

92. MARINCIU, D. A. *Prevenirea și combaterea agresiunilor sexuale asupra victimelor potențiale: teză de doctor.* București: Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza", 2020.

93. MIRON, I. Evoluția reglementării violului în România și elemente de drept comparat. În: *Revista Națională de Drept.* 2001, nr. 2, pp. 47–49.

94. NISTOREANU, Gh.; BOROI, A. *Drept penal. Partea specială.* Ed. a II-a. București: All Beck, 2002. 275 p. ISBN 973-655-182-2.

95. PALADII, A. *Violul: studiu de drept penal și investigarea judiciară a infracțiunii: teză de doctor în drept.* Chișinău, 2010. 220 p.

96. PALADII, A.; FAIGHER, A. Unele aspecte privind conceptul și tipologia infracțiunilor care atentează la libertatea și inviolabilitatea sexuală. În: *Particularitățile adaptării legislației Republicii Moldova și Ucrainei la legislația Uniunii Europene*, 23–24 martie 2018, Chișinău. Chișinău: Tipografia Cetatea de Sus, 2018, pp. 265–269. ISBN 978-9975-3078-3-3.

97. POPESCU, D. *Circumstanțele atenuante și agravante în dreptul penal al Republicii Moldova: teză de doctor în drept.* Chișinău, 2015. 180 p.

98. Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (asigurarea drepturilor victimelor în cazul infracțiunilor privind viața sexuală). [citat: 02.08.2025]. Disponibil: http://www.justice.gov.md/public/files/dir_elab_acte_norm/Proiect_21.02.2020.pdf

99. RAILEAN, D. *Prevenirea victimologică a infracțiunilor contra inviolabilității sexuale a minorilor, săvârșite prin violență: teză de doctor în drept.* Chișinău, 2012. 242 p.

100.RADU, M.-N. *Infracțiunile privitoare la viața sexuală: teză de doctor.* Cluj-Napoca, 2014.
101.Recomandarea (UE) 2018/334 a Comisiei din 1 martie 2018 privind măsuri de combatere eficace a conținutului ilegal online. [citat: 11.08.2024]. Disponibilă: https://publications.europa.eu/resource/cellar/8b6b15b0-2119-11e8-ac73-01aa75ed71a1.0019.01/DOC_1
102.Recomandarea CM/Rec (2018)2 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind rolurile și responsabilitățile intermediarilor de internet. Adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 7 martie 2018, 8 Adoptata de Adunarea Generala a NatiuniIor Unite prin Rezoluția 34/180 din 18 decembrie 1979. Ratificată de către Parlamentul Republicii Moldova conform Hotărării nr.87-XII din 28 aprilie 1994. în vigoare pentru Republica Moldova din 31 iulie 1994. [citat: 03.08.2024]. Disponibilă: https://rm.coe.int/0900001680790e14
103.Recomandarea CM/Rec (2019)1 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind prevenirea și combaterea sexismului. Adoptată de Comitetul de Miniștri la 27 martie 2019. [citat: 13.09.2024]. Disponibilă: https://rm.coe.int/prevenirea-si-combaterea-sexismului/16809fab89
104.Recomandarea Generală nr.1 GREVIO. [citat: 21.09.2024]. Disponibilă: https://rm.coe.int/grevio-recommendation-no-1-ron/1680a8c103
105.*Sentința Judecătoriei Chişinău, sediul Buiucani din 10 august 2021,* dosarul nr. 1-553/2021. Disponibil: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/e31506a3-2d50-48ca-a72d-2fe25c052fc6
106.Sentința Judecătoria Chișinău sediul Buiucani din 22 noiembrie 2022, dosarul nr.(12-1-31486-28052019), [citat 25.09.2024]. Disponibil: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/6aea533c-3992-4e89-b915-c429a85dfa49;
107.*Sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 29 iulie 2022*, dosarul nr. 1-1651/2022, [citat: 25.09.2023]. Disponibil: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/82b34950-e636-4628-81f1724bd9b7b710?fbclid=IwAR1zu4eo94qGgXWy4tr7Fce4Har9YGosXUGRfSyhpoauQtGFEk6CssqNai0
108.STATI, V. Despre practica aplicării răspunderii pentru infracțiunile privind viața sexuală: considerente de ordin teoretic și practic. În: *Revista Națională de Drept.* 2007, nr. 8, pp. 16–22. ISSN 1811-0770.
109.STATI, V. Hărțuirea sexuală, actul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani și nu numai: o abordare din perspectiva Legii nr. 316/2022. [citat: 25.02.2025]. Disponibil: https://juridicemoldova.md/17115/hartuirea-sexuala-actul-sexual-cu-o-persoana-care-nu-a-implinit-varsta-de-16.html
110.STAHURSCHI, A. Elemente constitutive subiective privind infracțiunea prevăzută la art. 208 Cod penal al Republicii Moldova. [citat: 13.01.2024]. Disponibil: https://uspee.md/wp-content/uploads/2023/11/Alina-STAHURSCHI.pdf
111.TĂBÎRȚĂ, A. Unele aspecte comune ale infracțiunii de viol și incest. În: *Avocatul Poporului.* 2013, nr. 7–8, pp. 22–24. ISSN 1857-0550.
112.TĂBÎRȚĂ, A. Analiza juridico-penală și criminologică a infracțiunii de viol: teză de doctor în drept. Chișinău: CEP USM, 2011. 179 p.
113.TĂBÎRȚĂ, A. Latura obiectivă a infracțiunii de viol. În: *Revista Națională de Drept.* 2008, nr. 3, pp. 67–69.
114.Legea Nr. 114 din 16 mai 2024, *În Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 251-253 art.355 din 13-06-2024. [citat: 15.09.2025]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143550&lang=ro

115. Legea nr. 316 pentru modificarea unor acte normative (asigurarea drepturilor victimelor în cazul infracțiunilor privind viața sexuală și violența în familie). În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2022, nr. 394-400;

116. Legea privind donarea de sânge şi transfuzia sanguină: Legea Republicii Moldova nr.241-XVI din 20.11.2008. *În Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2009, nr.1-2

117. Legea privind transplantul de organe, ţesuturi şi celule umane: Legea Republicii Moldova nr.42-XVI din 06.03.2008. *În Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2008, nr.81/273. (25 aprilie). În vigoare din 25 octombrie 2008

118. Regulamentul de procedură și dovezi ale Curții Penale internaționale, regula nr.70 [citat: 30.05.2024], Disponibil: https://web.archive.org/web/20201005002203/https://www.icc-cpi.int/iccdocs/pids/legal-texts/rulesprocedureevidenceeng.pdf

119.VIDAICU, M. Consimțământul victimei în dreptul penal. În: *Studia Universitatis Moldaviae. Seria Ştiinţe Sociale.* 2007, nr. 3, pp. 201–206. ISSN 1857-2081.

B. Surse în limba rusă

120.БИМБИНОВ, А. А. Практика применения норм об ответственности за половые преступления (статьи 131–135 Уголовного кодекса РФ) и способы ее совершенствования. В: *Правоприменение.* 2022, т. 6, № 1, с. 191–204.

121.ГЫРЛА, Л.; ТАБАРЧА, Ю. *Уголовное право Республики Молдова. Часть Особенная.* Т. I. С изменениями и дополнениями по состоянию на 10.10.2010. Кишинэу: Cartdidact, 2010. 712 с.

122.КАПИТУНОВ, А. С. *Насильственные половые преступления против несовершеннолетних: дис. ... канд. юрид. наук.* Краснодар, 2006. 206 с.

123.КОВАЛЕВА, М. А. *Сексуальное насилие и сексуальная эксплуатация: криминологические и уголовно-правовые аспекты, предупреждение: дис. ... канд. юрид. наук.* Санкт-Петербург, 2006. 299 с.

124.КРАСИКОВ, А. Н. *Сущность и значение согласия потерпевшего в советском уголовном праве.* Саратов: Изд-во Саратовского университета, 1976. 121 с.

125.КАДНИКОВ, Н. Г. *Обстоятельства, исключающие преступность деяния: учебное пособие.* Москва: БЕК, 1998. 60 с.

126.МИХАЙЛОВ, В. И. Согласие лица как обстоятельство, исключающее преступность деяния. В: *Законодательство.* 2002, № 2, с. 71.

127.Кримінальний кодекс УРСР, adoptat la 23 august 1922, în vigoare din 15 septembrie 1922; cod revizuit în vigoare din 8 iunie 1927, aplicat temporar în Republica Sovietică Socialistă Moldovenească Autonomă

128.КРУГЛИКОВ, Л. Л. *Преступления против личности: текст лекций.* Ярославль: Ярославский государственный университет им. П. Г. Демидова, 1998. 119 с.

129.МЕНЯЕВА, М. П. *Культура согласия: сущность, становление, воспроизводство: дис. ... д-ра филос. наук.* Челябинск, 2015. с. 193–197. [citat: 10.09.2025].

130.МОТИН, О. А. *Частный интерес в системе объектов уголовно-правовой охраны.* Самара: Самарская гуманитарная академия, 2006. 126 с.

131.ПАНТЮХИНА, И. В. Понятие преступлений против половой свободы и половой неприкосновенности личности. В: *Юридическая наука.* 2011, № 1, с. 52–54.

132.СКОРЧЕНКО, П. Т. *Расследование изнасилований.* Москва: Былина, 2004. 244 с.

133.СМИРНОВ, А. Л. *Потерпевший от преступления: уголовно-правовое исследование: автореф. дис. ... канд. юрид. наук.* Ростов-на-Дону, 2007. 243 с.

134.СТЕПИН, В. С.; ГУСЕЙНОВ, А. А.; СЕМИГИН, Г. Ю. и др. Новая философская энциклопедия. В 4 т. Москва: Мысль, 2001. 740 с.

135.ТРЕТЬЯКОВА, Т. В.; САННИКОВА, А. Г. Философия согласия В. Д. Михайлова в практической деятельности педагога. В: *Вестник Северо-Восточного федерального университета им. М. К. Аммосова. Серия: Педагогика. Психология. Философия.* 2022, № 4(28), с. 83–90.

136.Всемирная организация здравоохранения. *Свод методических рекомендаций по вопросам политики и оказания услуг в области психического здоровья: законодательство в области психического здоровья и права человека.* 2021. [citat: 15.09.2025]. Disponibil: https://mhcenter.by/wp-content/uploads/2021/02/mh-legislation-and-human-rights_ru.pdf

C. Surse în limba engleză

136. McALINDEN, A.-M. *Child Sexual Exploitation and Child Sexual Abuse: Understanding the Differences*. Cambridge Studies in Law and Society. Cambridge: Cambridge University Press, 2018. pp. 27–54. [citat: 04.09.2024]. Disponibil: https://books.google.md/books?id=PcFtDwAAQBAJ&printsec=frontcover

137. BOHNS, V. K. Toward a Psychology of Consent. În: *Perspectives on Psychological Science*. 2022, vol. 17, nr. 4. DOI: 10.1177/17456916211040807.

138. BOURDIEU, P. *Outline of a Theory of Practice*. Cambridge: Cambridge University Press, 1977. ISBN 9780511812507.

139. Crown Prosecution Service. *Guidelines on Prosecuting the Offence of Disclosing Private Sexual Photographs and Films (Revenge Pornography)*. [citat: 16.08.2024]. Disponibil: http://www.cps.gov.uk/legal/p_to_r/revenge_pornography

140. DEMAREE-COTTON, J. *Philosophy, Psychology, and the Ethics of Consent*: PhD dissertation. New Haven: Yale University, 2022. 273 p.

141. DURKHEIM, É. *The Rules of Sociological Method*. New York: Free Press, 1982. 272 p. ISBN 9780029079409.

142. FEINBERG, J. *Harm to Self*. New York: Oxford University Press, 1986. ISBN 9780195059236.

143. FOUCAULT, M. *The History of Sexuality. Volume I: An Introduction*. New York: Pantheon Books, 1978. 168 p. ISBN 0394417755.

144. GIDDENS, A. *The Constitution of Society*. Berkeley: University of California Press, 1984. ISBN 9780520057289.

145. HILGERT, N. The Burden of Consent: Due Process and the Emerging Adoption of the Affirmative Consent Standard in Sexual Assault Laws. În: *Arizona Law Review*. 2016, vol. 58, nr. 3, pp. 867–874.

146. HOBBES, T. *Leviathan*. Oxford: Oxford University Press, 1998.

147. LOCKE, J. *Two Treatises of Government*. Cambridge: Cambridge University Press, 1988.

148. ROUSSEAU, J.-J. *The Social Contract*. London: Penguin Books, 1968.

149. KANT, I. *Groundwork of the Metaphysics of Morals*. Cambridge: Cambridge University Press, 1998. [citat: 31.07.2025]. Disponibil: https://cpb-us-w2.wpmucdn.com/blog.nus.edu.sg/dist/c/1868/files/2012/12/Kant-Groundwork-ng0pby.pdf

150. MACKENZIE, C.; STOLJAR, N. (eds.). *Relational Autonomy: Feminist Perspectives on Autonomy, Agency and the Social Self*. New York: Oxford University Press, 2000. ISBN 9780195123340.

151. MASKILL, T. Row over Rape Definition Hampers EU Violence Directive. 3 January 2024. [citat: 02.09.2024]. Disponibil: https://www.rte.ie/news/politics/2024/0103/1424510-gender-based-violence/

152. MILLER, F. G.; WERTHEIMER, A. (eds.). *The Ethics of Consent: Theory and Practice*. New York: Oxford University Press, 2009. 400 p. ISBN 9780195335149.
153. MILL, J. S. *On Liberty*. London: John W. Parker and Son, 1859. [citat: 31.07.2025]. Disponibil: https://eet.pixel-online.org/files/etranslation/original/Mill,%20On%20Liberty.pdf
154. REED, A. An Analysis of Fraud Vitiating Consent in Rape Cases. În: *The Journal of Criminal Law*.
155. RETORNAZ, E. E. A. Online Solicitation of Children for Sexual Purposes (Cyber Grooming). În: *Journal of Penal Law and Criminology*. Vol. 10, nr. 1, pp. 211–233.
156. SOMMERS, R.; BOHNS, V. K. The Voluntariness of Voluntary Consent: Consent Searches and the Psychology of Compliance. În: *Yale Law Journal*. 2018, vol. 128, nr. 7. [citat: 15.09.2025]. Disponibil: https://yalelawjournal.org/pdf/SommersBohns_w4cmjkwe.pdf
157. State of Delaware Annotated Code. *Title 11: Crimes and Criminal Procedure*. [citat: 17.03.2024]. Disponibil: https://delcode.delaware.gov/title11/c004/index.html
158. STRYKER, K.; QUEEN, C.; PENNY, L. *Ask: Building Consent Culture*. Portland, Oregon: Thorntree Press, 2017. ISBN 9781944934251.
159. STRUCKMAN, J.; ANDERSON, D.; PETER, B. Tactics of Sexual Coercion: When Men and Women Won't Take No for an Answer. În: *Journal of Sex Research*. 2003, vol. 40, nr. 1, pp. 76–86. DOI: 10.1080/00224490309552168.
160. ULLRICH, L. *Affirmative Consent in the Law of Sexual Offences in Commonwealth Jurisdictions*. Oxford: University of Oxford, 2024. [citat: 31.07.2025]. Disponibil: https://www.law.ox.ac.uk/sites/default/files/inline-files/OPBP_Affirmative%20Consent%20in%20Commonwealth%20Jurisdictions%20(1).pdf
161. WEBER, M. *Economy and Society*. Berkeley: University of California Press, 1978. 1469 p. ISBN 0520035003.
162. WESTEN, P. K. Some Common Confusions about Consent in Rape Cases. În: *Ohio State Journal of Criminal Law*. 2004, vol. 2, pp. 335–358. [citat: 09.06.2024]. Disponibil: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=637541

Surse electronice

163. Agora.md. Hărțuirea sexuală online a femeilor: Ce pârghii de apărare au? 3 mai 2024. [citat: 12.08.2024]. Disponibil: https://agora.md/2024/05/03/hartuirea-sexuala-online-a-femeilor-ce-parghii-de-aparare-au
164. GALAN, D.-C. Analiza infracțiunii de „Fals în acte publice” prevăzută de art. 332 Cod penal prin prisma obiectului material/imaterial și motivelor săvârșirii prezentei infracțiuni. Juridice Moldova. [citat: 18.09.2025]. Disponibil: https://juridicemoldova.md/11382/analiza-infractiunii-de-fals-in-acte-publice-prevazuta-de-art-332-cod-penal-prin-prisma-obiectului-material-imaterial-si-motivelor-savarsirii-prezentei-infractiuni.html
165. BRÎNZA, S.; STATI, V. Implementarea Convenției de la Istanbul în legislația penală a Republicii Moldova și a României. Juridice Moldova. [citat: 18.09.2025]. Disponibil: https://juridicemoldova.md/11446/implementarea-conventiei-de-la-istanbul-in-legislatia-penala-a-republicii-moldova-si-a-romaniei.html
166. Psychologs Magazine. The Psychology Behind Consent. [citat: 15.09.2025]. Disponibil: https://www.psychologs.com/the-psychology-behind-consent/
167. University of Michigan Sexual Assault Prevention and Awareness Center. Alcohol & Sexual Assault. [citat: 09.06.2024]. Disponibil: https://web.archive.org/web/20180615184938/https://sapac.umich.edu/article/50
168. Wikipedia. Consent Theory. [citat: 15.09.2025]. Disponibil: https://en.wikipedia.org/wiki/Consent_theory

DECLARAŢIE PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnata, declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctorat sunt rezultatul propriilor cercetări și realizări științifice. Conștientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecințele în conformitate cu legislația în vigoare.

Doina-Cezara GALAN _____2026

CV-UL AUTOAREI

Informații personale

Nume/Prenume: Galan Doina-Cezara
E-mail: cezara.galan@gmail.com
Telefon: 069646639
Cetățenia: Republica Moldova

Experiența profesională

- Ministerul Educației, Culturii și Cercetării -consultant secția juridică - 23/10/2019 – 2022
- Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată –2021- 07.07.2024 (prin cumul) asistent universitar (drept penal)
- Institutul Național de Justiție- audient la funcția de procuror-2022 - 2024
- Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată - cercător științific inferior (drept penal)– 2022-2024
- Universitatea de stat din Moldova 01.09.2023- 05.06.2024, asistent universitar (drept penal)
- Consiliul Superior al Procurorilor - consultant principal al Secției juridice și management al documentelor Inspecției procurorilor din cadrul Aparatul Consiliului Superior al Procurorilor - 27.05.2024-prezent
- Colegiul de Studii Integrate al USPEE „C.Stere" 21.11.2024– prezent, cadru didactic la disciplina drept penal
- Institutul Național de Justiție – 10 februarie 2025- prezent, formator în cadrul INJ- (prin Hotărârea Consiliului INJ nr. 4/1 din 10 februarie 2025 cu privire la aprobarea rezultatelor concursului pentru completarea Rețelei de formatori a Institutului Național al Justiției)

Educație și formare profesională

- 2012-2015- LTPA „Mihail Berezovschi„ mun. Chișinău
- 2015 –2019 - Licențiată în drept, Universitatea de Stat din Moldova
- 2019-2021 - Masterat în drept public și guvernare electronică, Universitatea de Stat din Moldova

Limba maternă: româna. **Limbi străine:** engleză, franceză, spaniolă, rusă.

Publicații științifice

1. Considerații asupra practicii aplicării răspunderii penale pentru infracțiunea violarea de domiciliu (art.179 Cod penal) https://juridicemoldova.md/9619/consideratii-asupra-practicii-aplicarii-raspunderii-penale-pentru-infractiunea-violarea-de-domiciliu-art-179-cod-penal.html;
2. Interpretarea sintagmei „alte acțiuni violente " în cadrul infracțiunii de violență în familie – art.2011 lit.a) din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002"; https://juridicemoldova.md/9255/interpretarea-sintagmei-alte-actiuni-violente-in-cadrul-infractiunii-de-violenta-in-familie-art-2011-lit-a-din-codul-penal-al-republicii-moldova-nr-985-2002.html.
3. Analiza infracțiunii de „Fals în acte publice" prevăzută de art.332 Cod penal prin prisma obiectului material/imaterial și motivelor săvârșirii prezentei infracțiuni https://juridicemoldova.md/11382/analiza-infractiunii-de-fals-in-acte-publice-prevazuta-de-art-

332-cod-penal-prin-prisma-obiectului-material-imaterial-si-motivelor-savarsirii-prezentei-infractiuni.html

4. Reabilitarea victimelor traficului de ființe umane https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/p-134-141.pdf https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/155965

5. Analiza dreptului la viață privată prin prisma art.8 alin. (1) al CEDO https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/182867https://uspee.md/wp-content/uploads/2023/04/Conf_10.12.2022_Drepturile-omului_pe-site.pdf pag.107-112

6. Observații asupra incriminării răpirii vehiculelor fără scop de însușire Revista Procuraturii Republicii Moldova nr.12/2023 pag 28-32 https://www.procuratura.md/sites/default/files/2024-01/Revista%20Procuraturii%20Republicii%20Moldova%20nr.12%2C%202023.pdf

7. Forms and conditions of consent in sexual offenses, publicat în Revista Legea şi Viaţa Publicaţie ştiinţifico-practică https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/428-433_3.pdf

8. Necesitatea implementării consimțământului victimei în calitate de cauză care înlătură caracterul penal al faptei în: Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe Sociale), 2024, nr. 3(173), pp. 104-109. ISSN 1814-3199.: https: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/104-109_48.pdf

9. Limitele libertății de exprimare a judecătorilor și procurorilor în „epoca digitalizării", publicat pe Juridice.md

https://juridicemoldova.md/18464/limitele-libertatii-de-exprimare-a-judecatorilor-si-procurorilor-in-epoca-digitalizarii.html

10. Legislative models for criminalising sexual offences internationally, publicat „В умовах геополітичних змін і безпекових икликів: можливості та нові формати співпраці. 2024" Conferința „В умовах геополітичних змін і безпекових икликів: можливості та нові формати співпраці".

11. Constrângerea fizică și psihică în cadrul actelor/acțiunilor sexuale neconsimțite https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/31-36_56.pdf Revista Procuraturii Republicii Moldova Nr. 13 / 2024 / ISSN 2587-3601 / ISSNe 2587 361X

12. Modele legislative de încriminare a infracțiunilor privind viața sexuală pe plan internațional. Revista Procuraturii Republicii Moldova Nr. 13 / 2024 / ISSN 2587-3601 / ISSNe 2587 361X. Disponibil:https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/72-76_54.pdf

13. Practica CtEDO în cazurile infracţiunilor privind viaţa sexuală. Revista Institutului Naţional al Justiţiei. Nr. 2(73) / 2025 / ISSN 1857-2405. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/46-52_44.pdf

14. Impactul tehnologilor informaționale și comunicațiilor electronice asupra consimțământului sexual al victimei. Revista Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe Sociale) Nr. 3(183) / 2025 / ISSN 1814-3199 / ISSNe 2345-1017 Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/86-91_34.pdf

15. Aspecte de calificare a infracțiunilor prevăzute la Capitolul IV din Codul penal al Republicii Moldova Revista Procuraturii Republicii Moldova Numărul 13 / 2024 / ISSN 2587-3601 /ISSNe 2587-361X Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/33-38_50.pdf

16. Comparative law elements regarding criminal liability for offenses against sexual freedom and inviolability of the person. In: *Development Through Research and Innovation: - 2025*, Ed. 6, 16 mai 2025, Chişinău. Chişinău: „Print-Caro" SRL, 2025, Ediția 6, pp. 483-489. ISBN (pdf) 978-9975-168-26-7.

17. Forms and conditions of consent in sexual offenses.. In: *Prevenirea şi combaterea criminalităţii: probleme, soluţii şi perspective* , Ed. 6, 25 aprilie 2024, Chişinău. Chişinău: 2024, Ediția 6, pp. 428-433. ISSN 2587-4365.